

**Міністерство освіти і науки України
Запорізький національний університет**

НОВА ФІЛОЛОГІЯ

Збірник наукових праць

№ 97

Видавничий дім
«Гельветика»
2025

**Друкується за рішенням Вченої ради Запорізького національного університету
(Протокол № 9 від 25 березня 2025 р.).**

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор: **Приходько Г. І.**, д. філол. н., проф. (Запорізький національний університет, м. Запоріжжя)
Алексєєв А. Я., д. філол. н., проф. (Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро)
Бистров Я. В., д. філол. н., проф. (Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ)
Бігунова Н. О., д. філол. н., проф. (Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова, м. Одеса)
Бретенє О., доктор наук за напр. соціолінгвістика та дидактика викладання французької мови, проф. (ЛеМан Університет, м. ЛеМан, Франція)
Бурде Ж.-Ф., доктор наук за напр. лінгвістика та дидактика викладання мов, проф. (ЛеМан Університет, м. ЛеМан, Франція)
Галуцьких І. А., д. філол. н., доц. (Запорізький національний університет, м. Запоріжжя)
Залужна М. В., к. філол. н., доцент (Запорізький національний університет, м. Запоріжжя) – відповідальний редактор
Зацний Ю. А., д. філол. н., проф. (Запорізький національний університет, м. Запоріжжя)
Іванченко М. Ю., канд. філол. н., доц. (Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, м. Львів)
Козлова Т. О., д. філол. н., проф. (Запорізький національний університет, м. Запоріжжя)
Макарук Л. Л., д. філол. н., проф. (Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк)
Махачашвілі Р. К., д. філол. н., проф. (Київський університет ім. Бориса Грінченка, м. Київ)
Меркулова О. В., канд. філол. н., доц. (Запорізький національний університет, м. Запоріжжя)
Морошкіна Г. Ф., канд. філол. н., доц. (Запорізький національний університет, м. Запоріжжя)
Осовська І. М., д. філол. н., проф. (Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича, м. Чернівці)
Панасенко Н. І., д. філол. н., проф. (Університет ім. Св. Кирила і Мефодія, м. Трнава, Словачька Республіка)
Приходченко О. О., канд. філол. н., доц. (Запорізький національний університет, м. Запоріжжя)
Смолей М., д. філол. н., проф. (Університет Любляни, м. Любляна, Словенія)
Тараненко Л. І., д. філол. н., проф. (Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського, м. Київ)
Тупахіна О. В., д. філол. н., проф. (Запорізький національний університет, м. Запоріжжя)
Цапів А. О., д. філол. н., проф. (Херсонський державний університет, м. Херсон)
Ярослав'єне Ю., д. гуманіт. н. (Інститут литовської мови, м. Вільнюс, Литва)

Адреса редакційної колегії: 69002, Запоріжжя, ЗНУ, вул. Університетська, 66а, корп. 2, ауд. 324.
E-mail: editor@novafilolohiia.zp.ua. Веб-сайт збірника: <http://novafilolohiia.zp.ua>

Нова філологія. Збірник наукових праць. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2025.
Н72 № 97. 134 с.
ISSN 2414-1135
DOI <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2025-97>

До збірника увійшли статті, присвячені актуальним проблемам когнітивного, зіставного мовознавства, дискурсивної лінгвістики, перекладознавства, лінгвосинергетики тощо. Результати досліджень висвітлюються переважно з позицій новітніх наукових підходів, що є характерними для філологічної думки початку XXI століття. Для філологів: науковців, викладачів, аспірантів, магістрантів та студентів старших курсів.

Міжнародна індексація: Index Copernicus, ERIH PLUS.

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

На підставі Наказу Міністерства освіти і науки України № 409 від 17.03.2020 р. (додаток 1)
збірник включено до Переліку наукових фахових видань України категорії «Б»
у галузі філологічних наук (035 – Філологія).

УДК 80(082)

ЗМІСТ

Babelyuk O. A. <i>LINGUISTIC EVOLUTION IN THE DIGITAL AGE: ENGLISH CYBER NEOLOGISMS WORD-FORMATION PROCESSES</i>	5
Бикова Т. В. <i>ВПЛИВ АНГЛІЙСЬКИХ НЕОЛОГІЗМІВ НА СУЧАСНЕ ВИКОРИСТАННЯ МОВИ В ЦИФРОВИХ МЕДІА</i>	11
Бігунова Н. О. <i>ЛІНГВАЛЬНІ МАРКЕРИ ОЦІНКИ В АНГЛОМОВНОМУ ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ</i>	19
Білоус Н. П., Дячук Л. С., Довженко І. В. <i>СЕМАНТИЧНА КЛАСИФІКАЦІЯ АНГЛІЙСЬКИХ ТЕРМІНІВ СФЕРИ ЗДОРОВОГО ХАРЧУВАННЯ ТА ЇХ УКРАЇНСЬКИЙ ПЕРЕКЛАД</i>	27
Возняк І. З. <i>СИНКРЕТИЗМ ЛІНГВІСТИЧНИХ І ПРАВНИЧИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ПЕРЕКЛАДУ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ</i>	36
Дунєва О. І. <i>РИЗОМАТИЧНА НАРАТИВНА ПОЛІФОНІЯ: ТВОРЕННЯ ПОСТІРОНІЇ У РОМАНІ ДОНАЛА РАЯНА «THE SPINNING HEART»</i>	43
Жукова Н. М. <i>КОРПОРАТИВНІ ЦІННОСТІ АВСТРАЛІЙЦІВ ТА ЇХНЯ АКТУАЛІЗАЦІЯ У ВІЙСЬКОВОМУ СЛЕНГУ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ</i>	50
Ковалик Н. В., Тимочко Л. М. <i>ФЕНОМЕН КОГНІТИВНОГО МОДЕЛЮВАННЯ У СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ</i>	57
Lytvynko O. A. <i>CHARACTERISTICS OF SYNONYMOUS RELATIONSHIPS IN CONTEMPORARY ENGLISH JUDICIAL TERMINOLOGY</i>	68
Li Haiying <i>THE APPLICABILITY OF THE CONCEPT OF “REALIA” IN CHINA FROM THE PERSPECTIVE OF CULTURE TURN IN TRANSLATION STUDIES</i>	75
Нікольська Н. В. <i>ПЕРЕКЛАД МАЙБУТНЬОГО: ГАРМОНІЯ МІЖ ЛЮДИНОЮ ТА МАШИНОЮ</i>	84
Романова Н. В. <i>АНТРОПОНІМІЯ ОПОВІДАННЯ ЯКОБА БОСГАРТА “EIN FEIERTAG”</i>	91
Saban O. V., Stetsyk M. I. <i>DESCRIPTIVE ADJECTIVES IN TRAVEL BLOG HEADLINES</i>	98
Сидельникова Л. В. <i>МІСЦЕ ЛОГОГРАМ У СЕМІОГРАФІЇ СУЧАСНОГО ФРАНЦУЗЬКОГО ПИСЬМА</i>	107
Тимошук Н. М. <i>«UKRAINE IS STILL INDEPENDENT AND FREE»: АНАЛІЗ ПРОМОВ ДЖОЗЕФА БАЙДЕНА ЩОДО ВІЙНИ В УКРАЇНІ</i>	114
Fabian M. P. <i>LEXICAL SEMANTICS OF CONFLICT IN CONTEMPORARY AMERICAN ENGLISH: A CORPUS-BASED STUDY</i>	122

CONTENTS

Babelyuk O. A.	<i>LINGUISTIC EVOLUTION IN THE DIGITAL AGE: ENGLISH CYBER NEOLOGISMS WORD-FORMATION PROCESSES</i>	5
Bykova T. V.	<i>THE IMPACT OF ENGLISH NEOLOGISMS ON MODERN LANGUAGE USE IN DIGITAL MEDIA</i>	11
Bigunova N. O.	<i>LINGUISTIC MARKERS OF EVALUATION IN ENGLISH FICTIONAL DISCOURSE</i>	19
Bilous N. P., Diachuk L. S., Dovzhenko I. V.	<i>SEMANTIC CLASSIFICATION OF ENGLISH TERMS IN THE FIELD OF HEALTHY NUTRITION AND THEIR UKRAINIAN TRANSLATION</i>	27
Vozniak I. Z.	<i>SYNCRETISM OF LINGUISTIC AND LEGAL COMPETENCIES IN TRANSLATION OF LEGISLATIVE ACTS OF THE EUROPEAN UNION</i>	36
Dunieva O. I.	<i>RHIZOMATIC NARRATIVE POLYPHONY: CREATING POSTIRONY IN DONAL RYAN'S NOVEL «THE SPINNING HEART»</i>	43
Zhukova N. M.	<i>CORPORATE VALUES OF AUSTRALIANS AND THEIR ACTUALIZATION IN THE MILITARY SLANG OF THE FIRST WORLD WAR</i>	50
Kovalyk N. V., Tymochko L. M.	<i>PHENOMENON OF COGNITIVE MODELLING IN MODERN LINGUISTICS</i>	57
Lytvynko O. A.	<i>CHARACTERISTICS OF SYNONYMOUS RELATIONSHIPS IN CONTEMPORARY ENGLISH JUDICIAL TERMINOLOGY</i>	68
Li Haiying	<i>THE APPLICABILITY OF THE CONCEPT OF “REALIA” IN CHINA FROM THE PERSPECTIVE OF CULTURE TURN IN TRANSLATION STUDIES</i>	75
Nikolska N. V.	<i>TRANSLATION OF THE FUTURE: HARMONY BETWEEN HUMAN AND MACHINE</i>	84
Romanova N. V.	<i>ANTHROPONYMY OF JACOB BOSSHART'S STORY “EIN FEIERTAG”</i>	91
Saban O. V., Stetsyk M. I.	<i>DESCRIPTIVE ADJECTIVES IN TRAVEL BLOG HEADLINES</i>	98
Sydelnykova L.V.	<i>THE PLACE OF LOGORGAMS IN MODERN SEMIOGRAPHY FRENCH WRITING</i>	107
Tymoshchuk N. M.	<i>“UKRAINE IS STILL INDEPENDENT AND FREE”: ANALYSIS OF JOSEPH BIDEN'S SPEECHES ON THE WAR IN UKRAINE</i>	114
Fabian M. P.	<i>LEXICAL SEMANTICS OF CONFLICT IN CONTEMPORARY AMERICAN ENGLISH: A CORPUS-BASED STUDY</i>	122

UDC 811.111'42
DOI <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2025-97-1>

LINGUISTIC EVOLUTION IN THE DIGITAL AGE: ENGLISH CYBER NEOLOGISMS WORD-FORMATION PROCESSES

Babelyuk O. A.

*Doctor of Philology, Professor
Lviv National Ivan Franko University
Universytetska str., 1, Lviv, Ukraine,
SAR, Visiting Professor in the Discipline of English and Writing
Faculty of Arts and Social Sciences
University of Sydney
Sydney, NSW 2009, Australia
orcid.org/0000-0003-4837-1225
babelyuko@gmail.com*

Key words: *cyber neologisms, neologisation, word-formation, terminology, digital vocabulary.*

The rapid advancement of computer technology and the Internet has catalyzed significant linguistic transformations, especially in vocabulary development. This study investigates the complex processes of neologism formation within the digital communication landscape, examining how technological innovation fosters linguistic creativity. The research tasks are to analyse word-formation models for Internet neologisms, examine the prevalence of different word-creation techniques, investigate the semantic expansion of existing terms, and explore the impact of technological development on the evolution of the English language. The research analyses a comprehensive corpus of Internet-related neologisms, revealing various word-formation models. Findings indicate that 64% of new terms arise through non-standard methods, including blending, abbreviation, and acronymisation. Semantic expansion accounts for 18% of the analysed neologisms, demonstrating how existing words acquire new meanings in technological contexts. The term “spam” illustrates this phenomenon, shifting from its original meaning of ‘canned meat’ to describe ‘unwanted digital communications.’ It is proved that affixation is a particularly productive word formation technique, with prefixes like *cyber-*, *e-*, *net-*, and *web-* generating many new terms. The prefix *cyber-* proves highly generative, reflecting the Internet’s transformative effect on English. Word compounds represent the largest category of neologisms, combining existing words from the vocabulary stock to create new terms. The study shows that Internet neologisms primarily stem from user communication needs, often focused on reducing typing time and capturing emerging technological concepts. The linguistic landscape continues evolving rapidly, with new terms to describe innovative digital experiences and technologies.

МОВНА ЕВОЛЮЦІЯ В ЦИФРОВУ ЕПОХУ: СЛОВОТВІРНІ ПРОЦЕСИ ТВОРЕННЯ АНГЛІЙСЬКИХ КІБЕРНЕОЛОГІЗМІВ

Бабелюк О. А.

доктор філологічних наук, професор

Львівський національний університет імені Івана Франка

вул. Університетська, 1, Львів, Україна,

SAR, запрошений професор з дисципліни «Англійська мова та письмо»

факультет мистецтв та соціальних наук

Сіднейський університет

Сідней, Новий Південний Уельс, 2009, Австралія

orcid.org/0000-0003-4837-1225

babelyuko@gmail.com

Ключові слова: кібернеологізми,
неологізація, словотвір,
термінологія, цифрова лексика.

Стрімкий розвиток комп'ютерних технологій та інтернету каталізував значні лінгвістичні еволюційні трансформації, зокрема й у сфері розвитку лексики. Подану наукову розвідку присвячено складним процесам утворення кібернеологізмів, зокрема, йдеться про те, як технологічні інновації стимулюють лінгвістичну креативність у царині англійської мови. Завдання дослідження – проаналізувати словотвірні моделі інтернет-неологізмів, дослідити поширеність різних способів словотвору, дослідити семантичне розширення існуючих термінів, а також вивчити вплив технологічного розвитку на еволюцію англійської мови. У статті проаналізовано великий корпус англійських неологізмів, пов'язаних з інтернетом, та виявлено різноманітні моделі та способи словотворення. Результати показують, що 64% нових термінів з'являються за допомогою нестандартних способів словотворення, включаючи словозлиття, аббревіацію та акронімізацію. Семантичне розширення становить 18% досліджуваних англійських кібернеологізмів. Воно демонструє, як вже наявні у словниковому складі слова набувають нових значень у новому технологічному контексті. У роботі доведено, що процес афіксації виявився особливо продуктивним способом словотворення, а префікси, такі як *cyber-*, *e-*, *net-* та *web*, створюють велику кількість нових термінів. Префікс *cyber-* є особливо продуктивним, що відображає трансформаційний вплив інтернету на англійську мову. Складні слова становлять найчисленнішу категорію неологізмів, що поєднують вже існуючі слова для творення нових термінів. Дослідження показує, що англійські інтернет-неологізми насамперед виникають через комунікативні потреби користувачів, часто спрямовані на скорочення часу набору тексту чи фіксацію нових технологічних концепцій.

Introduction. The computer industry's and information technology's rapid development over the past four years has given rise to many neologisms. Most were exclusively professional words, but they became extremely common among computer users. Professional terms have been simplified and shortened into so-called 'computer slang.' Initially, slang was a way of communicating with 'dedicated' people (e.g., programmers). However, due to the growing number of computer users, slang became standard.

The research **aims** to investigate the word-formation features and linguistic characteristics of neologisms in the computer and Internet domains.

The subject of the research is the linguistic processes of creating new words and terms in the context of the Internet and computer technology.

The object of the research is Internet neologisms, their formation methods, and semantic transformations in modern English.

The research **tasks** are to analyse word-formation models for Internet neologisms, examine the prevalence of different word-creation techniques, investigate the semantic expansion of existing terms, and explore the impact of technological development on the evolution of the English language.

The Internet can be viewed as a unique communication medium due to certain specific conditions: voluntary contact and interaction among diverse cultural backgrounds, which can create cultural barriers. It helps to establish a completely new, global type of community, providing a distinct kind of text based on cultural and spiritual affinity. The Internet is a catalyst for change in many areas of human activity. It has impacted how we communicate, shop, and pay bills, to name a few. It has also transformed from a Cold War-restricted communication system for academics into a phenomenon that has surpassed radio and television in popularity. This evolution has created a demand for new technologies that make the Internet faster, more reliable, and easier for the average user. Consequently, this new technology leads to the development of new terminology for it technology.

Results. The analysis of the word-formation features of the considered neologisms has shown that among the neologisms of this sphere, there are lexical units formed in different ways:

Word formation methods without specific models account for 137 cases out of 200 simple neologisms (64%). These ways are represented by blending (e.g., *carjacking*, *macintrash*), abbreviations (*zine* [abbreviation for magazine], *fro-yo* [abbreviation for frozen yoghurt]), and acronyms (*BTW*, conj. [= by the way], *IMHO* [= in my humble opinion]).

I hope you enjoyed the conference in Melbourne. BTW Any suggestions for a good hotel there?

Speaking IMHO I think everyone should have a job of some sort.

'Red hooded sweatshirt', a zine that has comics about the author's daily life and thoughts.

It's not called fro-yo, it's called frogurt.

Semantic expansion is observed in 63 cases (18%). The analysis results show that semantic extension is often used to name new concepts emerging in the field of information technology and the Internet (e.g., *spam*, (n.) multiple posts of the same message to the same or different Usenet newsgroups or an e-mail account). In its first meaning, the noun *spam* means 'canned meat, extremely cheap'. However, in the contemporary world, it acquires new meanings and expands its meaning, which is the principle of semantic expansion.

Borrowings are represented by only 32 cases (3%) (e.g., *loc*, n. slang. *gangster*, as in a member of a street gang. [Derived from the Spanish word 'loco', meaning 'crazy']).

Productive ways of word formation account for 11 cases (15%). They are represented by conversion (e.g., *funny*, (n.) *A joke; a humorous comment or remark, sometimes unintentionally humorous*) and *prefixation*, e.g., *jordanesque*, (adj.) reminiscent of Michael Jordan. [coined by NBC Sports commentator Marv Albert. The *-esque* ending means 'like,' as found in words like *Romanesque* and *statuesque*).

Internet neologisms consist of terms developed and used by Internet users. Many of these terms originated to reduce typing time and keystrokes.

Internet neologisms come from many different sources – typical environments that give meaning to communication. Some terms, such as FUBAR, have roots as far back as World War II. Other terms, such as TTY and IRC, come from more recent forms of communication.

Affixation is the most productive way to enrich vocabulary on the Internet. As can be seen from the data, many new affixes have appeared in English during this particular period of language development. Such affixes as *cyber-*, *hyper-*, *i-*, *dot-*, *giga-*, *net-*, *info-*, *web-*, and *e-* are commonly found in neologisms referring to the Internet. Here are some examples:

Hyperlink → *hyper* + *link*

The fastest way to create a basic hyperlink in an Office document is to press ENTER or SPACEBAR after you type the address of an existing webpage, such as http://www.contoso.com. Office automatically converts the address into a link.

Hypertext → *hyper* + *text*

Software programs that include dictionaries and encyclopedias have long used hypertext in their definitions so that readers can quickly find out more about specific words or topics.

E-cash → *e* + *cash*

E-life → *e* + *life*

ABA Mobile app brings you E-Cash service. It's a simple and secure way to send funds to your friends, family, or even yourself using your smartphone and withdraw it 24/7 at any ABA ATM.

Idollars → *I* + *dollars*

No to iDollars: Apple chief not interested in setting up a digital currency Dot bomb → *dot* + *bomb*, *Dot snot* → *dot* + *snot*

'Over the past 18 months, we have witnessed the implosion of dot-bombs as well as the short-circuiting major tech companies.'

Gigastore → *giga* + *store*

GIGASTORE Handels GmbH is an information technology and services company based out of Ewige Weide 6, Ahrensburg, Schleswig-Holstein, Germany.

Nethead → *net* + *head*

Nethead – is a supporter of the Internet and its flexibility and technical underpinnings, contrasted with *Bellhead* (a supporter of traditional centralized telecommunications networks).

Netmyth → net + myth

NetMyth now offers you affordable hosting solutions and quality web design, whether you're just starting out or looking for a new way to expand your internet presence.

Infoworld → info + world

Webzine → web + zine

UPF Webzine – is one of the most popular internet sources of information. Website → web + site

With our detailed reviews of the best **website** builders, ranked by features, pricing and ease of use, we've given you the tools to start building a powerful website in minutes.

Digital-to-analog → digital + to + analog

Digital-to-analog conversion can degrade a signal, so a DAC should be specified that has insignificant errors in terms of the application.

In particular, the e-prefix has given rise to a seemingly endless number of new words, such as e-mail, e-commerce, e-solution, e-vite, e-newsletter, e-book, e-publishing, and e-ticket.

The latest version of **E-Solution** builds on the popularity of earlier releases – system design used to be a complex business, but E-Solution simplifies the process, enabling the engineer to select the most cost-effective and energy-efficient mix of indoor and outdoor units, pipework and controls.

Cancellation of **e-tickets** by the customer/Agent through the Internet is permitted only before chart preparation of the train.

You're probably here because you're taking your first steps into the world of **e-newsletters** and email marketing.

Two of the biggest names in **E-commerce** website builders are Wix and Shopify. Each has its advantages. Find out which is right for your store [Liberty Travel, 2017].

The prefix '**cyber-**' appears with extraordinary frequency on the Internet, each time in new word combinations. The Oxford New English Dictionary adds the following definition: 'The first element of a wide variety of terms relating to computer-mediated electronic communications, particularly those which came to general prominence in the eighties and nineties, such as ELECTRONIC MAIL and the INTERNET' [Zawada, 2005].

This definition is accurate. The Oxford New World's Dictionary lists 25 neologisms in this article, and the edition used as a reference for this document is seven years old. Here are some of them:

Cybercitizen → cyber- + citizen

The term «**cybercitizen**» denotes a «**citizen of the Internet**» or a member of the «**cybercommunity**.»

Cyberclinics → cyber- + clinics

Born out of a common frustration by clients surrounding the lack of access to good quality mental healthcare, **Cyberclinic** has created a purpose-built

analytic engine to take the guessing out of finding the right help.

Cybercommerce → cyber- + commerce

At our site you will find all **Cybercommerce** crossword clue answers and solutions.

Cybercrash → cyber- + crash

Check out **Cybercrash (D.N.S Remix)** by ExploSpirit on Amazon Music. Stream ad-free or purchase CD's and MP3s now on Amazon.com.

Cyberjournalism → cyber- + journalism

Cyberjournalism or Digital journalism also known as online journalism is a contemporary form of journalism where editorial content is distributed via the Internet as opposed to publishing via print or broadcast.

Cyberkids → cyber- + kids

Children cannot be effective in tomorrow's world if they are trained in yesterday's skills. **Cyberkids** draws together research in the sociology of childhood and social studies of technology to explore children's experiences in the Information Age.

Cybermall → cyber- + mall

Our office is located on the 8th floor of **Cybermall** Eastwood City, Libis, Quezon City.

Look for unit 8-Bquezon City, Quezon City
Cyberpatrol → cyber- + patrol

CyberPATROL is now part of. **CyberPatrol** has combined forces with Content Watch and Net Nanny, the #1-rated parental control software on the market.

Cyberpunk → cyber- + punk

Enter the world of **Cyberpunk 2077** — a storydriven, open world RPG of the dark future from CD PROJEKT RED, creators of *The Witcher* series of games. [Liberty Travel, 2017].

More recent additions include *cyber-patrol* (software to prevent minors from accessing adult-oriented sites), *cyberkids* (the meaning is self-explanatory, the name of an online community for children) and *cyberterrorism* (also self-explanatory), to name a few, and they can appear with the prefix together or separately, in which case a dash appears to separate the prefix from the base. Furthermore, if you type '**cyber**' (with *cyber* followed by any word it is combined with) into any search engine of your choice, more links will appear than you can read, let alone scrutinise; for example, **Altavista.com** finds no less than 4,067,436 pages referencing '*cyber*', most of them certainly containing similar terms, but showing the prevalence of this prefix on the Internet. It is clear that this prefix is one of the most prolific neologisms ever and, with the continued growth of the Internet, is likely to become the most prolific prefix in the history of linguistics.

Cyber has come a long way. It is a complete form in itself, with its current meaning coming from a science fiction novel called "The Necromancer," which was first published in 1984 and which gained cult status

and spawned its own category of science fiction called *cyberpunk*; before that, there was, and still is, *cybernetics* (first appearance 1948), a science that borders on electronics, biology, and medicine, aims at controlled interaction between machines and living organisms and which itself derives from the ancient Greek *kubernetes*, meaning ‘controlled’ [Kadosh, 2013].

We assume that ‘*cyber-*’ is a neologism that will stand the test of time and will not disappear from active use for long. However, this may not be the case for all the formations in which it is a parent.

Word compounds form the most numerous and productive group of neologisms under analysis. They are defined by adding two or more words together to create a new one, with almost no connecting elements. Here are some examples:

Bookmark → *book* + *mark*

Bookmark’s eLearning courses give you intuitive, useful tools that help you advance your business and career. Each course is written by experts in their field and allow you to learn at your own pace. Learn something new today.

Newsgroup → *news* + *group*

A Usenet newsgroup is a repository usually within the Usenet system, for messages posted from many users in different locations using the Internet.

Clear-to-send → *clear* + *to* + *send*

Clear to Send (CTS) is a control frame employed in the medium access control (MAC) layer protocol IEEE 802.11 RTS/CTS

Egosearch → *ego* + *search*

Twitter ego-searching for hubot. Contribute to hubot-twitter-egosearch development by creating an account on GitHub.

Flashcrowd → *flash* + *crowd*

There are several areas that can benefit from cloud computing and one in special is gaining much attention: the flash-crowd handling.

Download → *down* + *load*

Internet Download Manager increases download speed with built-in download logic accelerator, resume and schedule downloads.

Digital-to-analog → *digital* + *to* + *analog*

In electronics, a digital-to-analog converter (DAC, D/A, D2A, or D-to-A) is a system that converts a digital signal into an analog signal. An analog-to-digital converter (ADC) performs the reverse function. [Liberty Travel, 2017].

We can also trace some examples when two word-forming processes are joined together, like affixation and compounding.

Egosurfer → *ego* + *surf* + *er*

Egosurfing can be used to find data spills, released information that is undesirable to have in the public eye.

Junk e-mail → *junk* + *e* + *mail*

It’s a good idea to regularly review messages in the Junk Email folder to check for legitimate messages that were incorrectly classified as junk.

Network topology → *net* + *work* + *topology*.

There are two types of network topologies: physical and logical. Physical topology emphasizes the physical layout of the connected devices and nodes, while logical topology focuses on the pattern of data transfer between network nodes. [Liberty Travel, 2017].

Conclusions. The comprehensive investigation of English Internet neologisms reveals significant linguistic transformations in the English language driven by technological advancement. The research provides nuanced insights into the dynamic processes of lexical innovation in the digital communication landscape.

The study empirically demonstrated that non-standard methodologies predominantly characterise word formation in Internet terminology. Specifically, 64% of neologisms emerged through blending, abbreviations, and acronyms, indicating a pragmatic approach to language development that prioritises communication efficiency.

Semantic expansion played a critical role in linguistic evolution, with 18% of studied terms undergoing meaningful transformations. This phenomenon illustrates language’s inherent adaptability, where existing lexical units acquire novel technological connotations, exemplified by the semantic shift of terms like ‘spam’.

Affixation emerged as the most productive word formation mechanism, with prefixes such as *cyber-*, *e-*, *net-*, and *web-* generating a proliferation of innovative terminology. The prefix ‘*cyber*’ mainly demonstrates exceptional generative potential, reflecting the internet’s profound linguistic impact.

Word compounds were the most numerically significant neologism category. They ingeniously combine existing linguistic elements to articulate emerging technological concepts, underscoring language’s capacity for creative recombination in response to technological innovation.

The research substantiates that English Internet neologisms are fundamentally user-driven, originating from communication requirements and technological discourse. The linguistic landscape reflects a dynamic, responsive system continuously adapting to digital transformation. These findings illuminate the intricate relationship between technological development and linguistic creativity, demonstrating how communication technologies fundamentally reshape linguistic expression within English. Furthermore, the study provides empirical evidence of language’s remarkable capacity for innovation, adaptation, and meaning reconstruction in the digital era.

REFERENCES

1. Kadosh, M. (2013). Neologisms in British Newspapers. Thesis. URL: https://theses.cz/id/wt9s01/Michal_Kadoch_Neologisms_in_British_Newspapers.pdf
2. Liberty Travel. (2017). URL: <http://www.libertytravel.com/>
3. Sanchez, B. N. (2016). The translation of creative neologisms in economic discourse about the global crisis. URL: <https://www.researchgate.net/publication/325384946>
4. Zawada, B. (2005). Linguistic Creativity and Mental Representation with Reference to Intercategorical Polysemy. PhD Thesis. University of South Africa. URL: <https://pdfs.semanticscholar.org/c5f7/9b4e07242991724e3aa27c2c1b0f0851542e.pdf>

УДК 81'276.6
DOI <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2025-97-2>

ВПЛИВ АНГЛІЙСЬКИХ НЕОЛОГІЗМІВ НА СУЧАСНЕ ВИКОРИСТАННЯ МОВИ В ЦИФРОВИХ МЕДІА

Бикова Т. В.

*доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри української літератури
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
вул. Пирогова, 9, Київ, Україна
orcid.org/0000-0002-8028-3535
t.v.bykova@udu.edu.ua*

Ключові слова: *англійські
неологізми, цифрові медіа,
мовна динаміка, мовна
ідентичність, трансформації,
мовне середовище.*

У сучасному світі глобалізація та стрімкий розвиток цифрових технологій значно впливають на мовне середовище, сприяючи поширенню англійської мови. Одним із помітних проявів цього процесу є активне проникнення англійських неологізмів у мовне використання інших народів, зокрема, через цифрові медіа. Стаття присвячена аналізу впливу англійських неологізмів на сучасне використання мови в контексті цифрової комунікації.

У статті розглянуто феномен англійських неологізмів, їх визначення, особливості та причини розповсюдження. Зокрема, увага приділяється ключовій ролі соціальних медіа та інтернет-видань газет у формуванні та популяризації нових мовних одиниць. Пояснено, як англомовний контент, включаючи меми, хештеги, сленг, впливає на мовну культуру інших країн.

Досліджено вплив англійських неологізмів на українську мову на основі українського інтернет-видання «Дзеркало тижня». Розглянуто процеси адаптації англійських неологізмів у мовному середовищі, включаючи їх фонетичні, орфографічні та семантичні трансформації.

Основними сферами вживання англійських неологізмів в українській мові виділено такі: мова медіа (газети, журнали); економіка та бізнес; соціально-політичне життя; наука і техніка; повсякденне життя.

На основі вибірки інтернет-газети «Дзеркало тижня» за 2025 рік виокремлено та проаналізовано основні тематичні групи використання англійських неологізмів в українській мові: війна; економіка, політика; повсякденне життя; науково-технічна сфера.

Виокремлено позитивні та негативні аспекти впливу англійських неологізмів на українську мову. Серед позитивних аспектів визначено збагачення словникового запасу, розвиток мовної динаміки і швидка реакція на інновації. Негативні аспекти представлені через загрозу мовної ідентичності, витіснення питомо українських слів аналогами – неологізмами і запозиченнями, що також ускладнює розуміння новоутворень серед різних поколінь.

Акцентовано на важливості збереження національної мовної унікальності і збалансованому закріпленні неологізмів в українській мові, особливо у сфері цифрових медіа.

THE IMPACT OF ENGLISH NEOLOGISMS ON MODERN LANGUAGE USE IN DIGITAL MEDIA

Bykova T. V.

*Doctor of Philology, Professor,
Professor at the Department of Ukrainian Literature
Mykhailo Drahomanov Ukrainian State University
Pirogova str., 9, Kyiv, Ukraine
orcid.org/0000-0002-8028-3535
t.v.bykova@udu.edu.ua*

Key words: *English neologisms, digital media, language dynamics, language identity, transformations, language environment.*

In today's world, globalisation and the rapid development of digital technologies have a significant impact on the language environment, contributing to the spread of the English language. One of the notable manifestations of this process is the active penetration of English neologisms into the language use of other nations, in particular through digital media. The article is devoted to the analysis of the influence of English neologisms on the modern use of language in the context of digital communication.

The article deals with the phenomenon of English neologisms, their definition, peculiarities and reasons for their spread. In particular, attention is paid to the key role of social media and online newspapers in the formation and popularisation of new linguistic units. The author explains how English-language content, including memes, hashtags, and slang, influences the language culture of other countries.

The influence of English neologisms on the Ukrainian language is studied on the basis of the Ukrainian Internet publication «Dzerkalo Tyzhnia». The processes of adaptation of English neologisms in the linguistic environment, including their phonetic, spelling and semantic transformations, are considered. The main areas of use of English neologisms in the Ukrainian language are: the language of the media (newspapers, magazines); economics and business; socio-political life; science and technology; everyday life).

On the basis of the sample of the online newspapers «Dzerkalo Tyzhnia» for 2025, the main thematic groups of English neologisms in the Ukrainian language are identified and analysed: war; economy, politics; everyday life; scientific and technical sphere.

The positive and negative aspects of the influence of English neologisms on the Ukrainian language are highlighted. The positive aspects include enrichment of the vocabulary, development of language dynamics and rapid response to innovations. Negative aspects are presented through the threat to linguistic identity, the displacement of specifically Ukrainian words by analogues of neologisms and borrowings, which also complicates the understanding of new developments among different generations.

The author emphasises the importance of preserving the national linguistic uniqueness and the balanced use of neologisms in the Ukrainian language, especially in the field of digital media.

Постановка проблеми. У сучасну епоху глобалізації та стрімкого розвитку цифрових технологій мова зазнає значних змін, спричинених міжкультурним обміном та домінуванням англійської мови. Одним із ключових аспектів цього процесу є проникнення англійських неологізмів у мовний простір інших країн, зокрема, через цифрові медіа.

Цифрові медіа, наприклад соціальні мережі, онлайн-платформи чи месенджери, стали основною площиною для обміну інформацією та розповсюдженням інформації. Вони не лише сприяють взаємодії між користувачами різних країн, але й активно формують нові мовні тенденції, відображені через появу англійських неологізмів, які адаптувались в інших мовах. Основною

проблемою є те, що активне запозичення англійських неологізмів ускладнює збереження мовної унікальності. Також простежується друге проблемне питання, пов'язане з мовною адаптацією, оскільки англійські слова зазнають фонетичних, семантичних змін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Науковці Г. Вальчук [Вальчук, 2020], О. Глазова [Глазова, 2013], О. Дмитренко [Дмитренко, Кохан, 2020], Н. Єльнікова [Єльнікова, 2018], Л. Заводна [Заводна, 2014], А. Капелюшний [Капелюшний, 2007], С. Кохан [Дмитренко, Кохан, 2020], М. Кухтик [Кухтик, 2019], Т. Левченко [Шинкар, Левченко, Чубань, 2022], К. Павелків [10], О. Петришин [11], О. Пономарів [Пономарів, 2000], Н. Скиба [Скиба, 2015], О. Стишов [Стишов, 2005], Т. Чубань [Шинкар, Левченко, Чубань, 2022], Т. Шинкар [Шинкар, Левченко, Чубань, 2022] та інші займалися вивченням питання медіатексту, його типологізації та функціонально-стильових особливостей мови засобів масової інформації.

Таким чином, постає необхідність дослідити питання впливу англійських неологізмів на мови в цифрових медіа, проаналізувати позитивні та негативні аспекти і виокремити можливі пропозиції щодо збереження мовної ідентичності.

Метою статті є дослідження впливу англійських неологізмів на сучасне використання мови в цифрових медіа, аналіз їхнього поширення, адаптації та наслідків для мовної культури. Для реалізації мети визначено такі завдання:

- визначити особливості англійських неологізмів;
- проаналізувати роль цифрових медіа у поширенні англійських неологізмів;
- дослідити процес адаптації англійських неологізмів до мов інших народів;
- виявити позитивні і негативні наслідки впливу англійських неологізмів на мовну культуру.

Об'єктом дослідження є процес впливу англійських неологізмів на сучасне мовне середовище в умовах цифровізації.

Предметом дослідження є лінгвістичні процеси, пов'язані із запозиченням й адаптацією англійських неологізмів у сучасному цифровому спілкуванні, їхній вплив на словниковий склад інших мов.

Виклад основного матеріалу. У сучасному світі, що характеризується глобалізацією, швидким розвитком цифрових технологій та зростанням ролі англійської мови як міжнародної, питання впливу англійських неологізмів на інші мови набуває особливої значущості. Цифрові медіа, зокрема соціальні мережі, онлайн-платформи та месенджери, стали основними каналами

поширення нових мовних тенденцій і неологізмів, які інтегрувались у мовне середовище інших країн.

Нові слова, тобто неологізми, знаходять своє визнання та поширення через пресу й інші масмедійні платформи, оскільки мова оперативно реагує на появу нових явищ і подій глобального характеру. Тому лексика засобів масової інформації рясніє новотворами.

Дослідження процесів творення неологізмів у медіалексичі є важливим, оскільки нові слова охоплюють усі аспекти життя і найкраще відображаються у засобах масової інформації. Саме медійна лексика виступає віддзеркаленням мовного словника, найточніше передає нововведення, що з'являються у різноманітних галузях людської діяльності.

Термін медіатекст набув популярності і почав поширюватись у ХХ столітті. Англо-український словник тлумачить термін «медіатекст» як складну, динамічну структуру вищого рівня, яка включає в себе елементи не лише вербального характеру [Гороть, 2016].

Згідно з дослідженням Н. Скиби, медіатексти є достовірними джерелами актуальної інформації лінгвістичного, соціокультурного та лінгвокраїнознавчого змісту. Через медіатексти можна отримувати уявлення про нові лексико-стилістичні зміни в мові, а також про сучасні тенденції її еволюції [(Скиба, 2015)].

Подібною думки дотримується Н. Єльнікова, яка зазначає, що медіатекст використовується для позначення різних форм публіцистичного тексту: газетного, радіо, теле, мережевого, гіпертексту, рекламного, які поєднують звуковий та візуальний складники. Медіатекст гармонійно інтегрує вербальний та медійний складники, поєднуючи мовну сутність, особисті комунікативні вподобання та можливості інформаційного каналу [Єльнікова, 2018].

На думку Г. Вальчук, з розвитком різноманітних засобів масової інформації медіатексти стали ключовим засобом передачі та поширення інформації. Медіатекст автор характеризує як складну та змінну структуру високого рівня, яка слугує засобом мовної взаємодії у сфері масових комунікацій [Вальчук, 2020].

Тому розуміємо, що медіатекст, як ключовий елемент мови засобів масової інформації, являє собою складне, багатопланове та багатогранне лінгвістичне явище.

Неологізація мови засобів масової інформації є важливим фактором ефективності медіатекстів, оскільки вони формуються та реалізуються головним чином на основі внутрішніх процесів мови, яка постійно вдосконалює свій лексичний склад. Будь-які політичні зміни в країні супрово-

джуються виникненням нових слів, що активно використовуються в лексичному просторі медіа. Поява неологізмів зумовлена також внутрішніми мовними чинниками, такими як тенденція до лаконічності, прагнення до емоційної та експресивної оцінки, а також стилістичної виразності [Ванівська, Пуга, 2020].

Англійські неологізми а українських засобах масової інформації є яскравим прикладом впливу глобалізації, технологічного розвитку та міжнародного культурного обміну. Вони проникають у мову медіа через запозичення англійських слів або створення кальок, адаптованих до української мовної системи. Це явище спостерігається в багатьох сферах суспільного життя, таких як політика, економіка, культура, технології та розваги.

На думку М. Кухтик, через домінуючий вплив англійської мови у світі, яка слугує засобом міжнародного спілкування, саме з неї найчастіше беруть назви для нових явищ та реалій сучасності. Слова, запозичені з англійської мови, як американського, так і британського варіантів, часто трапляються у текстах сучасних українських медіа, зокрема на сторінках газет та інших друкованих періодичних видань. Використання запозичень у друкованих засобах масової комунікації зростає через розширення та зміцнення політичних, науково-технічних, економічних і культурних зв'язків між країнами. Крім того, стилістичні особливості медіатекстів сприяють частому використанню таких запозичень [Кухтик, 2019].

К. Павелків вважає, що використання слів і виразів іншомовного походження може впливати на стилістичний відтінок тексту, сприяючи формуванню стильових особливостей сучасної української мови завдяки англіцизмам. Такі запозичення здатні надавати тексту більш сучасного й глобального характеру або акцентувати увагу на модних і актуальних тенденціях у мовленні. Застосування іншомовних елементів також може бути зумовлене прагненням мовця виділитися, продемонструвати освіченість та володіння іноземними мовами [Павелків, 2023].

Т. Шинкар, Т. Левченко, Т. Чубань дослідили, що основними чинниками проникнення англіцизмів у систему української мови є відсутність у ній відповідних слів на позначення нових явищ, об'єктів, дій та процесів, що виникли й отримали назви в англійській мові. Окрім цього, серед ключових причин запозичення лексики виділяють потребу в нових мовних засобах для найменування, необхідність уточнення та розмежування понять у певних галузях термінології, тенденцію до позначення складного поняття одним словом, а також соціально-психологічні чинники. Науковці також підкреслюють, що інтеграція іншомовних запозичень у лексику української мови сприяє

процесам універсалізації та інтернаціоналізації словникового складу, що проявляється через використання коротких та економних з точки зору мовлення слів [Шинкар, Левченко, Чубань, 2022].

О. Пономарів вважає, що використання англіцизмів у періодичних виданнях дедалі частіше виходить за межі нейтрального тону, особливо у текстах із яскраво вираженим контрастним змістом. Англійські запозичення починають виконувати роль художньо-виразних засобів, таких як метафори, порівняння, антитези, перифрази та каламбури. Автор під час аналізу газетних видань встановив, що журналісти найчастіше використовують метафоричне переосмислення англіцизмів. Метафора розуміється як мовний засіб, який ґрунтується на перенесенні характеристик одного об'єкта чи явища на інше на основі їхньої подібності [Пономарів, 2000].

А. Капелюшний [Капелюшний, 2007], О. Стишов [Стишов, 2005] дотримуються думки, що автори публіцистичних текстів часто використовують запозичені терміни та навіть екзотизми таким чином, що ті набувають нових семантичних відтінків, емоційного забарвлення, іронічного підтексту тощо. Отже, функції іншомовних слів виходять за межі лише номінативної та пізнавальної, охоплюючи також оцінну та емоційно-експресивну [Стишов, 2005]. Крім того, будь-які запозичення, використані у переносному значенні, можуть слугувати засобом іронії або створення комічного ефекту [Капелюшний, 2007].

За К. Павелків, англіцизми дедалі інтенсивніше впроваджуються у різноманітні сфери суспільного життя. Автор виділяє основні сфери проникнення англіцизмів в українську мову: інформаційні технології та цифровий світ; підприємництво та рекламна діяльність; популярна культура; наука і технологічний розвиток; сфера суспільних відносин [Павелків, 2023].

Л. Заводна у сучасному мовному просторі виділяє такі групи англіцизмів, які підлітки використовують у своєму спілкуванні:

- слова, що позначають музичні стилі (*попса, хаус, техно* та інші);
- лексика, пов'язана з кіно, музикою та телебаченням (*шоу-біз, суперстар, муві, стайл* та інші);
- слова, що використовуються у спорті (*фітнес, бодібілдинг, армреслінг, квест, пейнтбол, сноуборд* та інші);
- слова, що позначають предмети побуду (одяг, взуття, продукти харчування) (*шузи, фаст-фуд, найк* та інші);
- лексика для позначення грошей (*мані, лаве, бакси* та інші);
- слова для вираження емоцій, ввічливих фраз, подяки, привітань (*сорі, сенк ю, окей, хепі бьоздей, бай, ес, бест, крейзі* та інші) [Заводна, 2014].

О. Дмитренко, С. Кохан, досліджуючи англіцизми, зацентрували увагу на інтернет-сленгові. Швидка поява нових слів у цій галузі, на думку науковців, зумовлена бурхливим розвитком цифрових технологій, зростанням популярності соціальних мереж і відеоігор. Відносно молодий вік спеціалістів, які працюють у цій сфері, а також популярність комп'ютерів серед молоді, схильної до використання неологізмів, формують моду серед користувачів на слова у сфері Інтернету [Дмитренко, Кохан, 2020].

О. Глазова класифікує запозичені неологізми на такі категорії:

– позасинонімічні неологізми, які проникають у нашу мову без перекладу (*консьюмеризм, полтергейст* та інші);

– синонімічні неологізми, які передають ставлення мовця до вже знайомих понять, явищ чи об'єктів, підкреслюючи в них раніше не помічені риси (*електорат, речник, самовисуванець, бутик* та інші);

– інтернаціоналізми-європеїзми (*лізинг, лістинг, франчайзинг* та інші) [Глазова, 2013].

Таким чином, вбачаємо, що основними сферами вживання англійських неологізмів в українській мові є: мова медіа (газети, журнали); економіка та бізнес; соціально-політичне життя; наука і техніка; повсякденне життя.

Дослідник О. Петришин, використовуючи метод суцільної вибірки з текстів газет і журналів українськомовних періодичних видань, а також електронних словників, виділив 5 основних тематичних груп, які активно поповнюються сьогодні; культура, економіка, соціально-політичне життя, повсякденна сфера, науково-технічна галузь [Петришин, 2018].

На основі вибірки інтернет-газети «zn.ua» [Дзеркало тижня, 2025] за 2025 рік пропонуємо виокремити та проаналізувати основні тематичні групи використання англійських неологізмів в українській мові: війна; економіка, політика; повсякденне життя; науково-технічна сфера.

У тематиці «повсякденне» виокремлено такі англіцизми: *хайп (1); ротацію (1); окупанти (1); наратив (1); мільйон (1); кіловатів (1); калібрів (1); генерації (1); блекаути (1)*.

Окупанти не вперше поширюють такий **наратив**.

... «піднімуть **хайп** у світі», що може вплинути на єдність країн...

Росія провела **ротацію** ракетносіїв: скільки «**Калібрів**» може тримати ворог у Чорному морі

Зимові **блекаути** на носі. Чи є в нас обіцяний президентом **мільйон кіловатів** нової **генерації**?

Науково-технічна сфера презентована через англійські неологізми: *революція (2); ай (2); інтернет (1); юзера (1); ші (1); хакери (1); хайп (1); тен-*

денції (1); стримінговими (1); соцмережах (1); соцмережами (1); сервісами (1); проблеми (1); паролі (1); окупантам (1); мінфіну (1); логіни (1); кібератака (1); конвеєр (1).

...через **хайп** у **соцмережах**.

Китайські **хакери** зламали комп'ютер глави Мінфіну США та отримали доступ до низки файлів – **Bloomberg**

Чергова **кібератака** торкнулася вищих **ешелонів** американського федерального відомства.

Зловмисники, зокрема, отримали **логіни** й **паролі** деяких співробітників.

Що робити, поки **ШІ** працює?

... розвиток і впровадження **AI** матиме ...

... не змушувати **юзера** напружувати мізки – **AI** напевно стане у великій нагоді.

Конвеєр та пральні машинки..., **інтернет-революція** розважає нас **соцмережами** та **стрімінговими сервісами**.

Тематика «**війна**» презентована через такі неологізми: *комплексів (2); дефенс (1); імпровізованому (1); шелтері (1); фортифікаційні (1); фейк (1); сфері (1); рашистів (1); патріот (1); окупантів (1); наркокартелів (1); комплекси (1).*

...ліжко в **імпровізованому шелтері** в приміщенні колишньої школи...

Україна так і не наростила співпрацю в оборонній сфері: протитанкові комплекси «**Джевелін**» та катери «**Айленд**» так і не поступилися місцем більш амбіційним проєктам у вигляді бойових американських **гелікоптерів** чи комплексів протиповітряної оборони «**Патріот**», про які був розпочатий діалог у попередні роки.

США вербують представників **наркокартелів** для війни в Україні: росіяни розганяють новий **фейк**.

«**Байкар Дефенс**» (на сьогодні головний виробник і постачальник безпілотників для потреб ЗС Туреччини) ....

Інші троє – зрадники з Луганщини, які у складі 88-ї та 2-ї мотострілецьких бригад **рашистів** захоплювали Сіверськодонецьк, Лисичанськ та Рубіжне. Крім цього, вони будували фортифікаційні споруди для **окупантів**, які штурмували Бахмут.

«**Політика**» представлена неологізмами такого типу: *епопея (1); імпичмент (1); санкції (1); трамп (1).*

Через **епопею** з **імпичментом** президента **Трампа** ...

Британія запровадила нові **санкції** проти російського тіньового флоту.

За допомогою платформи для аналізу текстових даних «Voyant Tools» [Voyant Tools, 2025] згенеровано цитруси слів, який відображає найуживаніші англійські неологізми в українській інтернет-газеті «Дзеркало тижня» (рис. 1).

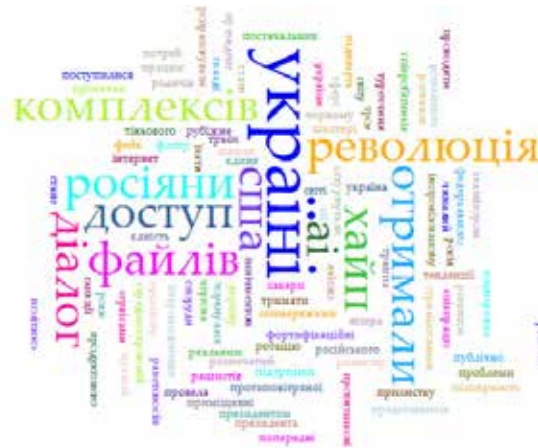

Рис. 1. Цирус слів

Висновки і перспективи подальших розробок. Враховуючи проведений аналіз використання англійських неологізмів та їх упровадження в мовну картину світу, вважаємо, що це явище має негативні та позитивні аспекти. Серед негативних варто виокремити факт впливу на розвиток української мови: стираються її унікальні національні особливості та знижуються її виражальні й естетичні властивості. Особливе занепокоєння викликає масове заміщення українських слів англійськими, незважаючи на те, що для багатьох понять існують українські відповідники.

Серед позитивних аспектів варто виокремити забезпечення швидкого обміну інформацією у глобалізованому світі, полегшення комунікації з іншими культурами. Крім того, впровадження англійських неологізмів спрощує термінологію, особливо у тематиці «війна», допомагає зрозуміти новітні тенденції, наприклад, у сфері технологій, сприяє створенню спільного мовного поля.

Перспективами подальших розвідок є проведення аналізу вмісту англійських неологізмів у популярних платформах та виявлення частотності англіцизмів у цих середовищах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Англо-український словник: більше 100 000 слів (350 000 варіантів перекладу) / за ред. Є. І. Гороть. Вінниця : Нова Книга, 2016. 1700 с.
2. Вальчук Г. С. Лінгвокультурні та лексико-семантичні особливості неологізмів англо-мовних медійних текстів у перекладацькому аспекті : магістерська робота; Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», 2020. 121 с.
3. Ванівська О. М., Пуга О. О. Вживання неологізмів у сучасному медійному політичному дискурсі. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*. 2020. № 46. Т. 1. С. 66–70.
4. Глазова О. П. Вивчення в школі неологізмів. URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/2653/1/O_Glazova_MD_10_IPPO.pdf (дата звернення: 25.01.2025).
5. Дмитренко О., Кохан С. Вплив англіцизмів на сучасний український молодіжний сленг. *Лінгвістичні студії*. 2020. Вип. 40 (2). С. 49–56.
6. Єльнікова Н. І. Медіатекст як об'єкт лінгвістичних досліджень. *22-й Міжнародний молодіжний форум «Радіоелектроніка та молодь у XXI столітті : зб. матеріалів форуму*. Т. 11. Харків : ХНУРЕ, 2018. С. 33–34.
7. Заводна Л. М. Сучасний погляд на молодіжний сленг. *Нова педагогічна думка : науково-методичний журнал*. 2014. № 1. С. 52–55.
8. Капелюшний А. О. Практична стилістика української мови : навчальний посібник. 2-ге вид., перероб. Львів : ПА, 2007. 400 с.
9. Кухтик М. Особливості вживання англіцизмів як стилістичних фігур якості в сучасній українськомовній пресі. *Наукові доробки студентів Інституту Філології. Лінгвістика*. 2019. Т. 2. URL: <https://ndsif.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/40> (дата звернення: 25.01.2025).
10. Павелків К. Вплив англіцизмів на сучасну українську мову: сфери проникнення. *Актуальні питання гуманітарних наук. Мовознавство. Літературознавство*. 2023. Вип. 63, Т. 2, С. 125–130.
11. Петришин О. Л. Новітні англо-мовні запозичення як засіб міжкультурної комунікації. *Young Scientist*. 2018. № 3.1 (55.1). URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/3.1/33.pdf> (дата звернення: 25.01.2025).

12. Пономарів О. Д. Стилїстика сучасної української мови : підручник. 3-тє вид., перероб. і доповн. Тернопіль : Богдан, 2000. 248 с.
13. Скиба Н. Медіатекст як інструмент у навчанні української мови як іноземної. *Studia ukrainica posnaniensia*. 2015. Вип. 3. С. 289–293.
14. Стишов О. А. Українська лексика кінця ХХ столїття (На матеріалі мови засобів масової інформації). 2-ге вид., переробл. Київ : Пуґач, 2005. 388 с.
15. Шинкар Т. С., Левченко Т. М., Чубань Т. В. Функціонування анґліцизмів у мові сучасних українських масмедіа: лінґвоеколоґічний аспект. *Закарпатські філолоґічні студії*. 2022. Вип. 25. Т. 1. С. 66–71.
16. Voyant Tools : веб-сайт. URL: <https://voyant-tools.org/> (дата звернення: 25.01.2025).
17. Дзеркало тижня : веб-сайт. URL: <https://zn.ua/> (дата звернення: 25.01.2025).
7. Petryshyn, O. L. (2018). Novitni anhlo-movni zapozychennia yak zasib mizhkulturnoi komunikatsii [The latest English language borrowings as a means of intercultural communication]. *Young Scientist*, 3.1 (55.1). Retrieved from <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/3.1/33.pdf> [in Ukrainian].
8. Ponomariv, O. D. (2000). *Stylistyka suchasnoi ukrainiskoi movy [Stylistics of the Modern Ukrainian Language]* (3d ed., rev.). Ternopil: Bohdan [in Ukrainian].
9. Shynkar, T. S., Levchenko, T. M., & Chuban, T. V. (2022). Funktsionuvannia anhlytsyvmiv u movi suchasnykh ukrainskykh masmedia: lnhvoekolohichnyi aspekt [Functioning of Anglicisms in the Language of Modern Ukrainian Mass Media: Linguistic and Ecological Aspect]. *Zakarpatski filolohichni studii – Transcarpathian Philological Studies*, 25. Vol. 1, 66–71 [in Ukrainian].
10. Skyba, N. (2015). Mediatekst yak instrument u navchanni ukrainiskoi movy yak inozemnoi [Media text as a tool in teaching Ukrainian as a foreign language]. *Studia ukrainica posnaniensia*, 3, 289–293 [in Ukrainian].
11. Styshov, O. A. (2005). *Ukrainska leksyka kintsia KhKh stolittia: (Na materialii movy zasobiv masovoi informatsii) [Ukrainian Vocabulary of the Late Twentieth Century: (Based on the Language of the Mass Media)]* (2nd ed., rev.). Kyiv: Puhach [in Ukrainian].
12. Valchuk, H. S. (2020). Lnhvokulturni ta leksyko-semantychni osoblyvosti neolohizmiv anhlo-movnykh mediinykh tekstiv u perekladatskomu aspekti [Linguo-cultural and lexical-semantic features of neologisms in English-language media texts in the translation aspect]. Extended abstract of master work. Kyiv: Kyivskiy politekhnichnyi instytut imeni Ihoria Sikorskoho [in Ukrainian].
13. Vanivska, O. M., & Puha, O. O. (2020). Vzhlyvannia neolohizmiv u suchasnomu mediinomu politychnomu dyskursi [The use of neologisms in the modern media political discourse]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriiia Filolohiia – Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Series Philology*, 46. Vol. 1, 66–70 [in Ukrainian].
14. Voyant Tools. Retrieved from <https://voyant-tools.org/> [in Ukrainian].
15. Ye., I. Horot (Eds.). (2016). *Anhlo-ukrainskyi slovnyk: bilshе 100 000 sliv (350 000 variantiv perekladu) [English-Ukrainian Dictionary: more than 100,000 words (350,000 translation options)]*. Vinnytsia: Nova Knyha [in Ukrainian].

REFERENCES

1. Dmytrenko, O., & Kokhan, S. (2020). Vplyv anhlytsyvmiv na suchasnyi ukrainskyi molodizhnyi slenh [Influence of Anglicisms on Modern Ukrainian Youth Slang]. *Linhvistychni studii – Linguistic studies*, 40 (2), 49–56 [in Ukrainian].
2. Dzerkalo tyzhnia [Mirror of the week]. Retrieved from <https://zn.ua/> [in Ukrainian].
3. Hlazova, O. P. (2013). Vyvchennia v shkoli neolohizmiv [Studying neologisms at school]. *Kyivskiy universytet imeni Borysa Hrinchenka – Borys Grinchenko Kyiv University*. Retrieved from http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/2653/1/O_Glazova_MD_10_IPPO.pdf [in Ukrainian].
4. Kapeliushnyi, A. O. (2007). *Praktychna stylistyka ukrainiskoi movy [Practical stylistics of the Ukrainian language]* (2nd ed., rev.). Lviv: PA [in Ukrainian].
5. Kukhtyk, M. (2019). Osoblyvosti vzhlyvannia anhlytsyvmiv yak stylistychnykh fihur yakosti v suchasni ukrainskomovni presi [Peculiarities of the use of anglicisms as stylistic figures of quality in the modern Ukrainian-language press]. *Naukovi dorobky studentiv Instytutu Filolohii. Lnhvistyka. – Scientific works of students of the Institute of Philology. Linguistics*. Vol. 2. Retrieved from <https://ndsif.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/40> [in Ukrainian].
6. Pavelkiv, K. (2023). Vplyv anhlytsyvmiv na suchasnu ukrainsku movu: sfery pronykennia [Influence of Anglicisms on the Modern Ukrainian Language: Spheres of Penetration]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. Movoznavstvo. Literaturoznavstvo – Topical issues of the humanities. Linguistics. Literary studies*, 63. Vol. 2, 125–130 [in Ukrainian].

16. Yelnikova, N. I. (2018). Mediatekst yak obiekt linhvistychnykh doslidzhen [Media text as an object of linguistic research]. Proceedings from '18: 22 Mizhnarodnyi molodizhnyi forum «Radioelektronika ta molod u XXI stolitti» – 22nd International Youth Forum 'Radioelectronics and Youth in the XXI century». (pp. 33–34). Kharkiv : KhNURE [in Ukrainian].
17. Zavodna, L. M. (2014). Suchasnyi pohliad na molodizhnyi slenkh [Modern view of youth slang]. *Nova pedahohichna dumka: naukovo-metodychnyi zhurna – New pedagogical thought: scientific and methodological journal*, 1, 52–55 [in Ukrainian].

УДК 811.111'23'371'42
DOI <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2025-97-3>

ЛІНГВАЛЬНІ МАРКЕРИ ОЦІНКИ В АНГЛОМОВНОМУ ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ

Бігунова Н. О.

*доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри теоретичної та прикладної фонетики англійської мови
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
вул. Дворянська, 2, Одеса, Україна
orcid.org/0000-0002-9460-9700
natalbig@ukr.net*

Ключові слова: *категорія оцінки, оцінювання, дискурс, лінгвальні маркери, лексичні засоби, граматичні засоби, морфологія оцінки.*

Пропонована розвідка спрямована на визначення лінгвальних маркерів оцінки в англomовному художньому дискурсі. До переліку завдань статті входив аналіз досліджень зарубіжних та українських лінгвістів щодо критеріїв оцінки, типів та видів оцінної семантики; уточнення поняття оцінної шкали та її полюсів; виокремлення й стислий виклад лексичних, граматичних та стилістичних засобів вираження оцінки персонажами англomовного художнього дискурсу. Оцінка вбудована у соціальний контекст та вивчається як міжособистісне значення в ракурсі дискурсивної семантики. Встановлено, що в дискурсі оцінка не буває незалежною, вона є компонентом процесу комунікації та класифікує об'єкти у ціннісній «картині світу». Потенціал оцінних висловлювань розширюється у мовленні. У статті критикується традиційне виокремлення трьох видів оцінки: нульової, позитивної та негативної. Пропонується розуміння оцінки як ментального судження, яке може бути вираженням позитивного, негативного та змішаного ставлення. Виокремлення нейтральної оцінки визнається сумнівним. У роботі запропонована опозиція «оцінність» – «безоцінність». Якщо об'єкт потрапив у сферу інтересів індивіда, то формулюється оцінка: позитивна, негативна, змішана. Якщо об'єкт не потрапив до сфери інтересів індивіда, то оцінка не формулюється ані в думках, ані в мовленні. Контекстуально-інтерпретаційний аналіз оцінних висловлювань персонажів сучасного англomовного художнього дискурсу свідчить про те, що ставлення мовця до об'єкта оцінки виражається більшою мірою за допомогою лексичних засобів (оцінних прикметників, іменників, прислівників та дієслів). Виразний потенціал оцінних прикметників посилюється за рахунок використання інтенсифікаторів, а також за рахунок вживання вищого й найвищого ступенів порівняння. На морфологічному рівні корені оцінних слів за допомогою афіксів, префіксів, суфіксів набувають підсилювального або зменшувального емоційно-оцінного значення. Найактивнішими синтаксичними маркерами оцінки є негативно-окличні й негативно-питальні речення. Стилiстичними маркерами оцінки в англomовному художньому дискурсі є епітет, метафора, іронія, сарказм, повтор, градація, асиндетон, полісиндетон, приєднання.

LINGUISTIC MARKERS OF EVALUATION IN ENGLISH FICTIONAL DISCOURSE

Bigunova N. O.

*Doctor of Philological Sciences, Professor,
Head of the Department of Theoretical and Applied Phonetics
of the English Language
Odesa I. I. Mechnikov National University
Dvoryanska str., 2, Odesa, Ukraine
orcid.org/0000-0002-9460-9700
natalbig@ukr.net*

Key words: *the category of evaluation, evaluation, discourse, linguistic markers, lexical means, grammatical means, morphology of evaluation.*

The research aims at finding a solution for the challenging problem of identifying linguistic markers of evaluation in English-language fictional discourse. This research had a broad range of objectives. The first objective is the review of the research carried out by foreign and Ukrainian linguists into evaluation criteria, types of evaluative semantics; clarification of the concept of an evaluative continuum and its poles; identification and brief analysis of lexical, grammatical and stylistic means of expressing evaluation used by characters in English-language fictional discourse. Evaluation is embedded in a social context and is studied as an interpersonal meaning from the perspective of discourse semantics. It has been established that in discourse, evaluation is not independent, it is a member of the communication process and it classifies objects in a value-based “picture of the world”. The potential of evaluative statements is realised in speech. The article challenges the traditional distinction of three types of evaluation: neutral, positive, and negative. The understanding of evaluation as a mental judgment has been put forward, which can be an expression of a positive, negative and mixed attitude. The concept of neutral evaluation has been questioned. The paper offers the opposition «evaluativeness» – «non-evaluativeness». If an object belongs to the individual’s sphere of interests, the evaluation is formed: positive, negative, mixed. If an object does not present any interest for the individual, evaluation is not formed either in mind, or in speech. Contextual-interpretive analysis of evaluative utterances said by the characters of modern English-language fiction shows that the speaker’s attitude to the object of evaluation is mainly expressed with the help of lexical means (evaluative adjectives, nouns, adverbs, verbs). The expressive potential of evaluative adjectives is enhanced by the use of intensifiers, as well as by the use of comparative and superlative degrees of comparison. At the morphological level, the roots of evaluative words acquire an intensified or diminished emotional-evaluative meaning by means of certain affixes, prefixes, suffixes. The most active syntactic markers of evaluation are negative-exclamatory and negative-interrogative sentences. Stylistic markers of evaluation in English-language fictional discourse are epithet, metaphor, irony, sarcasm, repetition, gradation, asyndeton, polysyndeton, and attachment.

Постановка проблеми. Антропоцентрична спрямованість сучасної лінгвістики визначила аксіологічний підхід до мови, яка розглядається як репрезентант базової системи цінностей соціуму. Свідомість людини не тільки раціонально відображає дійсність, а й привносить у відображені образи суб’єктивно-емоційний аспект. Пізнання дійсності завжди супроводжується оцінкою.

Лінгвістична оцінка є антропоцентричною категорією, тобто категорією, яка безпосередньо пов’язана з людиною і відображає весь спектр її культурних, соціальних і психічних характеристик.

Як слушно вказує Г. І. Приходько, інтерпретація оцінки як «суперсуб’єктивної» категорії мислення та мови відображає складний і суперечливий характер семантики оцінки, що полягає в

узагальнюючій референції оцінної функції, «вторинності» її номінації, специфічності комунікативної мети, що відбиває об'єктивні властивості інформації одночасно [Приходько, 2014, с. 184].

Як відомо, оцінка входить до основних когнітивних механізмів людської свідомості, вона становить перспективу пізнавального процесу, слугує першим кроком у русі пізнання від незнання до знання.

Проте є окремі питання тлумачення та вербалізації оцінки, зокрема виокремлення типів оцінної семантики, їх розподіл на оцінній шкалі, деталізація лінгвальних маркерів оцінки у дискурсі, які потребують вирішення.

Мета і завдання статті. Нашою метою ставимо опис когнітивно-прагматичної природи оцінювання, а також аналіз лінгвальних засобів реалізації оцінки в англomовному художньому дискурсі.

До переліку завдань цього дослідження включено аналіз досліджень зарубіжних та українських лінгвістів щодо критеріїв оцінки, типів та видів оцінної семантики; уточнення поняття оцінної шкали та її полюсів, виокремлення й стислий виклад основних лексичних, граматичних та стилістичних засобів вираження оцінки персонажами англomовного художнього дискурсу.

Матеріал аналізу становлять близько 1000 контекстів вираження оцінки персонажами англomовного літературного художнього дискурсу, вилучених методом суцільної вибірки з англomовних художніх творів.

Виклад основного матеріалу. Аналіз зарубіжних робіт, присвячених категорії оцінки, виявляє значну зацікавленість лінгвістів у дослідженні сутності оцінки, її кореляції з категорією модальності та встановленні зв'язків між різними оцінними смислами у різних видах дискурсу.

Закордонні лінгвісти досліджують оцінку як *evaluation* [J. L. Lemke, 1998; G. Thompson, S. Hunston, 2000; M. Bednarek, 2006, 2009; S. Hunston, 2008]; *appraisal* [J. R. Martin, P.R.R. White, 2005], *attitude* (M.A.K. Halliday, 2014), *stance* [S. Conrad, D. Biber, 2000; M. Charles, 2004; R. Englebretson, 2007; B. Johnstone, 2007; D. Glynn, 2014]. Однак терміни *відношення (attitude)* або *позиція (stance)* найчастіше використовуються як субкатегорії оцінки, її складники. Наприклад, Дж. Томпсон й С. Ханстон розглядають оцінку як вираження *відношення (attitude)* або *позиції (stance)* комуніканта, його точки зору або почуттів щодо *сутностей (entities)* або *пропозицій (propositions)* [Thompson, Hunston, 2000, с. 5]. С. Конрад і Д. Бібер поєднують в оцінці *епістемічну модальність (epistemic stance)* та *оцінну позицію (attitudinal stance)* [Conrad S, Biber, 2000].

У розумінні Д. Бібера оцінка є особистими почуттями, ставленням, оцінним судженням [Biber, et.al., 1999, с. 966]. М. Халлідей розгалужує *модальність (modality)* та *оцінне значення (attitudinal meaning)* [Halliday, 2014].

Методологічний апарат дослідження оцінки включає метод корпусного аналізу, параметричний метод, соціолінгвістичний підхід та системно-функціональний аналіз. Корпусна лінгвістика передбачає спостереження та вивчення оцінки на основі даних, отриманих із корпусів [Channell, 2000, с. 4].

На підставі різних критеріїв та підходів до оцінки вивчаються різні аспекти оцінки, зокрема, Дж. Томпсон й С. Ханстон виділяють чотири оцінні критерії: позитивно-негативний (*the positive / negative parameter*), критерій визначеності (*the certainty parameter*), критерій очікуваності / очевидності (*expectedness / obviousness*) та критерій доречності / важливості (*relevance/importance*) [Thompson, Hunston, 2000]. Дж. Лемке пропонує сім критеріїв оцінного значення: бажаність / схильність (*desirability / inclination*), виправданість / ймовірність (*warrantability/probability*), нормативність / доречність (*normativity / appropriateness*), звичайність / очікуваність (*usuality / expectability*), здатність / очевидність (*ability / obviousness*), гумористичність / серйозність (*humorousness / seriousness*) [Lemke, 1998].

У внутрішньому світі людини оцінка відповідає думкам та відчуттям, бажанням та потребам, цілеспрямованій волі. При цьому оцінка більшою мірою виражає суб'єктивне ставлення до об'єкта (явища, факту, риси тощо), ніж його об'єктивні характеристики. Оцінка – це завжди відношення, що видається за ознаку об'єкта, що оцінюється.

Оцінка вбудована у соціальний контекст та вивчається як міжособистісне значення в ракурсі дискурсивної семантики. Детальна модель оцінки представлена в роботі Дж. Мартіна та П. Уайта, які долучають до оцінки три субкатегорії: *відношення (attitude)*, *залучення (engagement)*, *градацію (gradation)*. Ставлення пов'язане з почуттями, емоційною реакцією та з позитивним чи негативним оцінюванням подій, речей, ситуацій. Залучення пов'язане з визначенням позиції мовця, з кореляцією з попередніми висловлюваннями і з передбачуваною реакцією реципієнта на ціннісну позицію мовця у дискурсі. Градація передбачає класифікацію явищ за ступенем прояву оцінки [Martin, White, 2005].

У процесі формування оцінних смислів застосовується низка категорій і понять: персональність, одиничність – множинність, дискретна – недискретна кількість, означеність – неозначеність, однорідна – неоднорідна множинність, розчленована – нерозчленована

множинність, інтимізація, ввічливість, загальне – індивідуальне, речовинне, одиничне, окреме, особливе, унікальне і т. ін. [Космеда, 2000; Космеда, Халіман, 2011].

Оцінне трактування явищ навколишньої дійсності має суб'єктивний характер внаслідок її належності особистості, індивідуальності, з усіма її раціональними, емоційними та вольовими рисами. При цьому в дискурсі оцінка не буває незалежною, вона є компонентом процесу комунікації та класифікує об'єкти у ціннісній «картині світу». Потенціал оцінних висловлювань розширюється саме у мовленні, у сфері повсякденно- побутового спілкування, якому властиві підвищена емоційність та експресивність. Ці характерні риси приватного спілкування зберігаються й у стилізованому його варіанті – в стилізованій художній комунікації, що відображає, як вважає більшість лінгвістів [Бехта, 2012; Кондратенко, 2012], усі основні риси живого мовлення, попри певну трансформацію у процесі художньої обробки.

У дослідженнях, присвячених оцінній семантиці мовних одиниць, її розрізняють за видами й типами. Відповідно до наявних класифікацій, є три види оцінки: нульова (нейтральна), позитивна (меліоративна) та негативна (пейоративна) [Мироненко, 2021; Приходько, 2013]. На нашу думку, оцінка як ментальне судження може бути вираженням позитивного чи негативного ставлення, часом ставлення може бути змішаним, коли разом із позитивними рисами суб'єкт оцінки називає й негативні. Щодо нейтральної оцінки, її виокремлення здається сумнівним. «Нуль» на оцінній шкалі не може представляти «норму». Якщо людина оцінює предмет як відповідний нормі, стереотипу, то це вже позитивна оцінка. Якщо на запитання про певний об'єкт людина заявляє про свою «нейтральність» або байдужість, це означає, що вона ще не сформувала свою думку, об'єкт не потрапив до її сфери інтересів, або вона з певних прагматичних причин хоче виражати своє ставлення.

Пропонуємо розрізнити об'єкти, нецікаві для оцінки, тобто ті, які не перебувають у сфері оцінної діяльності суб'єкта, та об'єкти, цікаві для оцінної діяльності суб'єкта. Виокремлюємо позицію «оцінність» – «безоцінність». Якщо об'єкт потрапив у сферу інтересів індивіда, то формулюється оцінка: позитивна, негативна, змішана. Якщо об'єкт не потрапив до сфери інтересів індивіда, то оцінка не формулюється. Отже, на наше переконання, оцінка не може бути нейтральною.

За типом оцінка може бути раціональною чи емоційною (експресивною), причому межа між ними, ймовірно, досить умовна. Раціональна оцінка ґрунтується на інформації про об'єктивно властиві об'єкту оцінки риси, про відповідність їх деяким прийнятним у мовному колективі нормам.

Отже, раціональна оцінність належить до галузі норми.

Контекстуально-інтерпретаційний аналіз оцінних висловлювань персонажів сучасного англomовного художнього свідчить про те, що ставлення мовця до об'єкта оцінки виражається більшою мірою за допомогою лексичних засобів. Однак, якщо мовець прагне не тільки показати своє загальне ставлення до об'єкта оцінки, але й висловити нюанси своїх почуттів, помітно посилює або, навпаки, пом'якшує оцінку, він вдається до комбінаторики різнорівневих засобів мови: лексичних, морфологічних, синтаксичних, стилістичних.

На лексичному рівні оцінка формується передусім за рахунок одиниць, які у своєму значенні містять аксіологічний компонент. Зокрема, до найчастіших способів вираження оцінки відносять оцінні прикметники (*nice, pretty, generous, horrible, disgusting*), а також іменники (*beauty, talent, genius, hero, fool, villain, brute, beast*), прислівники (*amazingly, nicely, perfectly, wonderfully, stupidly, cowardly*), дієслова (*love, adore, admire, hate, repel, despise*).

Виразний потенціал оцінних прикметників посилюється за рахунок використання інтенсифікаторів, а також за рахунок вживання вищого й найвищого ступенів порівняння:

'There is an extremely dangerous and disagreeable woman on board--a Mrs Ape.' [Waugh, 2012, с. 6].

"You've behaved very badly, Alan; she's very hurt and upset. I know how terribly bad I'd feel if Gerry got involved with his secretary." [Weldon, 2013, с. 73].

Agatha's looking better than I expected, isn't she? [там само, с. 92].

She's the most marvelous thing on earth [Wodehouse, 2013, с. 92].

Оцінна шкала характеризується градуванням, вона розгортається у двох напрямках – збільшення і зменшення кількості даної ознаки. Саме використання інтенсифікаторів та вищого й найвищого ступенів порівняння досягається формування градування оцінки.

Як слушно вказують Т. Космеда та О. Халіман, «у процесі мовленнєвої діяльності відношення між системою мови і типовими контекстами поступово закодовуються в мовну, зокрема граматичну, структуру, тобто граматикалізуються» [Космеда, Халіман, 2011, с. 18]. Дослідниці простежили закріплення оцінної семантики, оцінних функцій за граматичними одиницями і стверджують, що оцінка посідає своє місце на шкалі граматичності.

На морфологічному рівні корені слів, в яких закладена оцінна природа, за допомогою афіксів, префіксів, суфіксів, набувають підсилювального або зменшувального емоційно-оцінного

значення. Наприклад, префікси *mis-*, *im-*, *in-*, *-dis-*, *ir-*, *un-*, *non-*, *-il-* формують слова з негативною оцінкою (*irresponsible*, *unattractive*, *insufficient*). Суфікси *-ful*, *-ous* у формуванні прикметників мають позитивну (*beautiful*, *wonderful*, *generous*, *marvelous*, *luxurious*) і негативну оцінку (*harmful*, *pitiful*, *furiosus*, *dangerous*) тобто. Варто зазначити, що самі по собі суфікси, афікси чи префікси не можуть виражати оцінку, вони лише посилюють або зменшують позитивну або негативну оціночність мовних одиниць.

Оцінка реалізується через конкретне слово, яке має оцінне значення, а також за допомогою афіксів та інших морфологічних показників заперечення, які змінюють позитивне значення слова на негативно оцінне. Наприклад, негативні частки *no* і *not*:

He said politely, 'What do you do?'

Rosa looked away.

*She said in an offhand way, 'I'm in the travel business'. 'You **don't** sound as if you **like** it very much'.*

*'I **don't**'* [Trollpope, 2008, с. 58].

Частка *not* у складі негативної форми присудка заперечує частину змісту оцінного висловлювання, наприклад:

*'I'm **not** even living up to my own expectations at the moment,' Matthew said* [там само, с. 63].

У художньому дискурсі найбільш частотним серед морфологічних засобів вираження оцінки є суфікс *less*:

*And what about poor Alan? It breaks my heart to see all this **senseless** misery* [Weldon, 2013, с. 10].

Серед синтаксичних засобів вираження оцінки слід назвати негативно-окличні й негативно-питальні речення:

*Wow, **don't** you two look glamorous!* [Williams, 2010, с. 14].

*And Joe," she continued, pointing her spatula, "**don't** you have anything better to do? Go help your father* [Cronin, 2014, с. 59]

"Don't you worship the way his hair fluffs up behind?" [Wodehouse, 2013 с. 17].

Негативно-окличні й негативно-питальні речення спонукають співрозмовника погодитися з думкою адресанта, поділити його погляд на цінність об'єкта оцінки, залучають адресата до спільної творчості з оцінювання навколишнього світу і, таким чином, надають спілкуванню більш інтимного характеру.

Оцінка актуалізується як на рівні слів, частин слів, словосполучень, так і на рівні цілих речень, а точніше висловлювань. Наприклад, відношення Ліффі до власного чоловіка оцінюється негативно, що демонструє протиставлення (не чоловік – слуга):

'Good heavens, Liffey, it isn't a husband you've got here, it's a servant.' [Weldon, 1980, с. 131].

Оцінне значення формується контекстом висловлювання. Наприклад, жінка пояснює чоловікові його ставлення до неї без жодного негативного слова, негативне сприйняття випливає із ситуації, яку вона представила та описала:

"I'll tell you my discontent. It's this. I think that if you found me ill and lying in the gutter you wouldn't bother to pick me up and take me home, you'd just pass by" [Weldon, 2013, с. 104].

До стилістичних засобів вираження оцінки, окрім епітета (якими є все оцінні прикметники), слід віднести метафору:

*"You coward. You prissy miss, with your curls and your sexy little suits. **You're an animal**. You said to me once you were chained to your bed. Well, so you are. Because you're **a female animal**, and your brain and your mind and all your fine feelings are no help to you at all. You're just **a female animal body**, fit to bear children and then be thrown away. And if you don't have children, you'll be **on the rubbish heap** all the sooner. So watch it"* [Weldon, 2013, с. 111].

Ефективним способом вираження негативно оціненого ставлення є використання прикметників у протилежному значенні за допомогою стилістичного прийому іронії або сарказму – слово з позитивним забарвленням набуває негативно відтінку в певному контексті, як наприклад, у розмові Алана з дружиною про його інтрижку на роботі:

"I am all stirred up inside. I don't know what I want, but it's not this. I don't want to be this person, I don't want to be trapped in this body, in this house, in this marriage."

*"Thank you very much. You say **the sweetest** things."* [Waugh, 2012, с. 60].

У наступному прикладі позитивна лексема *wonderful* вживається у протилежному значенні – формується саркастична оцінка:

"You're awful about your mother. She's such a wonderful person."

*"Oh, yes. Of course. Any woman who gets past sixty is **wonderful**. I look forward to it, I'm sure. I hope to be dead by then."* [Weldon, 2013, с. 36].

Щодо засобів експресивного синтаксису в рамках запропонованої розвідки звернімо увагу лише на такий поширений засіб, як повтор. Наведемо приклад, у якому повтор оцінних лексем поєднується із синтаксичним паралелізмом:

*"And I am afraid he is **unhappy**, and it is my **fault**. And you are **unhappy**, and it is my **fault**. And Peter is **unhappy** because you two aren't together. It is very upsetting for him. Please, Mrs. Wells, go home to your husband. We have all behaved so badly, I know. But there is only one person who can put things right, and that is you, by going home"* [Weldon, 2013, с. 104].

Акцентуації оцінної лексики сприяють також градація, асиндетон, полісиндетон, приєднання. Градація будується на поступовому наростанні

ознаки в ланцюжку однорідних членів. Наприклад:

"I must say, Nina, you're looking very well, I don't think I've ever seen you looking so well" [Drabble, 2004, с. 76].

Негативна оцінка у першому висловлюванні увиразнюється полісиндетоном, а в другому – асиндетоном:

I'm sick of you and your insolence and your spying [Weldon, 2013, с. 86].

"Kevin, darling, you are so strong. You're so smart. Good at what you do. You are the best father in the world," said Cynthia [Drabble, 2004, с. 175].

Синтактико-стилістичний засіб приєднання (*attachment*) створює ефект спонтанності породжуваного мовлення. Мовець сказав фразу, завершив її інтонаційно (крапка), а потім «навздогін» додав, продовжив вже завершену думку. І це додавання дуже часто є оцінним висловлюванням, наприклад:

"St. Saviour's is a lovely school. So kind" [Trollope, 1992, с. 32].

"The nuns are dears. So tactful" [там само, с. 210].

Отже, найпоширенішими стилістичними засобами інтенсифікації оцінки в англomовному художньому дискурсі є епітет, метафора, іронія, сарказм, повтор, градація, асиндетон, полісиндетон, приєднання.

Висновки і перспективи подальших розробок у даному напрямі. Оцінка належить до прагматичного компонента семантики мовних одиниць, що виражає ставлення адресанта до об'єкта позамовної дійсності як результату співвіднесення певних ознак із ціннісною шкалою, прийнятою в даній мовній спільноті.

Виокремлюємо опозицію «оцінність» – «безоцінність». Якщо об'єкт потрапив у сферу інтересів індивіда, то формулюється оцінка: позитивна, негативна, змішана. Якщо об'єкт не потрапив до сфери інтересів індивіда, то оцінка не формулюється ані в думках, ані в мовленні. Оцінка не може бути нейтральною. Оцінна шкала характеризується градуванням, вона розгортається від норми у двох напрямках – збільшення і зменшення кількості даної ознаки. Щодо виокремлення раціональної й емоційної оцінки варто зазначити, що вкрай складно знайти суто раціональну оцінку, вона радше менш або більш емоційна, категорична та некатегорична, доречна та недоречна, жартівлива та серйозна тощо.

Оцінка охоплює різні сторони мовної системи. Оцінний аспект комунікації складається зі значень, що реалізуються на всіх рівнях мови – у морфології, лексиці, синтаксисі, стилістиці. Провідними є лексичні засоби, які включають одиниці різних частин мовлення. У англomовному худож-

ньому дискурсі найчастіше використовуються прикметники та прислівники-інтенсифікатори, за допомогою яких виражається оцінка різного ступеня інтенсивності. Граматичні та стилістичні засоби висловлювання оцінки увиразнюють ставлення мовця до об'єкта оцінки, створюють модальні відтінки. Оцінне висловлювання слід розглядати в контексті дискурсу, оскільки семантика оцінки актуалізується у конкретному дискурсі, у конкретній мовній ситуації. Аксіологічні засоби використовуються в комплексі, дозволяючи комуніканту найповніше і точно передати всі нюанси власного оцінного судження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бехта І. А. Дискурсна зона персонажу фактурі художнього тексту. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Філологічна». Вип. 29. Острог, 2012. С. 248–250.
2. Кондратенко Н. В. Синтаксис українського модерністського і постмодерністського художнього дискурсу : монографія / за ред. проф. К. Г. Городенської. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012. 328 с.
3. Космеда Т. Аксіологічні аспекти прагмалінгвістики: формування і розвиток категорії оцінки. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2000. 349 с.
4. Космеда Т., Халіман О. «Граматика оцінки» як актуальна проблема сучасного мовознавства. *Лінгвістичні студії*. Вип. 22. Вінниця : ДонНУ, 2011. С. 17–23.
5. Мироненко О. В. Оцінний компонент у структурі okazіональних лексем у мові української преси. *Закарпатські філологічні студії*. Випуск 21. Том 2. Ужгород : Гельветика, 2022. С. 14–18.
6. Приходько Г. І. Оцінка і комунікація : посібник для студентів та аспірантів. Вінниця : Нова книга, 2013. 168 с.
7. Приходько Г. І. Оцінка як об'єкт лінгвістики: перспективи комунікативного аспекту дослідження. *Нова філологія*. Вип. 66. Запоріжжя, 2014. С. 180–184.
8. Bednarek M. Evaluation in media discourse. Analysis of a newspaper corpus. London – New York : Continuum, 2006. 272 p.
9. Bednarek M. Language patterns and attitude. *Functions of language*. No 16(2), 2009. Pp. 165–192.
10. Biber D., Johansson S., Leech G., Conrad S., Finegan E. The Longman grammar of spoken and written English. London : Longman, 1999. 1203 p.
11. Channell J. Corpus-based analysis of evaluative lexis. *Evaluation in text: authorial stance and the construction of discourse* / ed. by S. Hunston and

- G. Thompson. Oxford University Press, 2000. P. 38–54.
12. Charles M. The author's voice in academic writing with reference to theses in politics and materials sciences. Ph. D. dissertation, Department of English, University of Birmingham, 2004.
  13. Conrad S, Biber D. Adverbial marking of stance in speech and writing. *Evaluation in text: authorial stance and the construction of discourse* / ed. by S. Hunston and G. Thompson. New York : Oxford University Press, 2000. 240 p.
  14. Cronin J. The Summer Guest. New York : The Dial Press, 2014. 384 p.
  15. Drabble M. The Needle's Eye. London : Harper Perennial, 2004. 444 p.
  16. Englebretson R. Stancetaking in discourse: an introduction. *Stancetaking in discourse: subjectivity, evaluation, interaction* / ed. by R. Englebretson. Amsterdam – Philadelphia : John Benjamins Publishing Company, 2007. P. 1–26.
  17. Glynn D. Quality and quantity: object and method in the study of subjectivity and epistemic stance. *Subjectivity and epistemicity: corpus, discourse, and literary approaches to stance* / ed. by D. Glynn, M. Sjölin. Media Tryck Lund, 2014. P. 3–21.
  18. Halliday M.A.K. Halliday's introduction to functional grammar: 4 th edition / ed. by M.A.K. Halliday, C. Matthiessen. Routledge, 2014. 808 p.
  19. Hunston S. The evaluation of status in multimodal speech. *Functions of language*. No 15(1), 2008. P. 64–83.
  20. Johnstone B. Linking identity and dialect through stancetaking. *Stancetaking in discourse: subjectivity, evaluation, interaction* / ed. by R. Englebretson. Amsterdam – Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2007. P. 49–68.
  21. Lemke J. L. Resources for attitudinal meaning: evaluative orientations in text semantics. *Functions of Language*. No 5(1), 1998. P. 33–56.
  22. Martin J. R., White P.R. The language of evaluation. *Appraisal in English*. Palgrave Macmillan, 2005. 278 p.
  23. Thompson G., Hunston S. Evaluation: an introduction. *Evaluation in text: authorial stance and the construction of discourse* / ed. by S. Hunston, G. Thompson. Oxford University Press, 2000. P. 1–22.
  24. Trollope J. Second Honeymoon. New York : Bloomsbury, 2008. 338 p.
  25. Trollope J. The Rector's Wife. London : Black Swan, 1992. 285 p.
  26. Waugh E. Vile bodies. London : Little, Brown and Company, 2012. 302 p.
  27. Weldon F. Puffball. Washington : Summit Books, 1980. 248 p.
  28. Weldon F. The Fat Woman's Joke. Glasgow : Open Road Media, 2013. 192 p.
  29. Williams P. How to be Married. London : Headline Review, 2010. 376 p.
  30. Wodehouse P. Thank You Jeeves. New York : W. W. Norton & Company, 2013. 241 p.

REFERENCES

1. Bekhta, I. A. (2012) Dyskursna zona personazhu fakturi khudozhnoho tekstu [Discourse zone of the character of the texture of the literary text]: *Collection of scientific works of the National University of Ostroh Academy. Philological Series*. vol. 29, pp. 248–250.
2. Kondratenko, N. V. (2012) Syntaksys ukrainskoho modernistskoho i postmodernistskoho khudozhnoho dyskursu [Syntax of Ukrainian modernist and postmodernist artistic discourse] : monograph Kyiv : Dmytro Burago Publishing House.
3. Kosmeda, T. (2000) Aksiolohichni aspekty prahmalinhvistyky : formuvannia i rozvytok katehorii otsinky [Axiological aspects of pragmatics: the formation and development of the category of evaluation]. Lviv : Ivan Franko National University of Lviv.
4. Kosmeda, T., Khaliman, O. (2011) «Hramatyka otsinky» yak aktualna problema suchasnoho movoznavstva [“Grammar of Evaluation” as a Current Problem of Modern Linguistics]. *Linhvistychni studii : collection of scientific works*. vol. 22, pp. 17–23.
5. Myronenko, O.V. (2022) Otsynnyi komponent u strukturi okazionalnykh leksem u movi ukrainskoi presy [The evaluative component in the structure of occasional lexemes in the language of the Ukrainian press]. *Zakarpatski filolohichni studii: Collection of scientific works*. vol. 21(2), pp. 14–18.
6. Prykhodko, H.I. (2013) Otsinka i komunikatsiia: posibnyk dlia studentiv ta aspirantiv [Evaluation and communication: a guide for undergraduates and graduates]. Vinnytsia : Nova knyha.
7. Prykhodko, H. I. (2014) Otsinka yak ob'iekt linhvistyky: perspektyvy komunikatyvnoho aspektu doslidzhennia [Evaluation as an object of linguistics: prospects of the communicative aspect of research]. *Nova filolohiia: Collection of scientific works*. vol. 66, pp. 180–184.
8. Bednarek, M. (2006) Evaluation in media discourse. Analysis of a newspaper corpus. London / New York : Continuum.
9. Bednarek, M. (2009) Language patterns and attitude. *Functions of language*. vol. 16(2), pp. 165–192.
10. Biber, D., Johansson, S., Leech, G., Conrad, S., Finegan, E. (1999) The Longman grammar of spoken and written English. London : Longman.

11. Channell, J. (2012) Corpus-based analysis of evaluative lexis. *Evaluation in text: authorial stance and the construction of discourse* / ed. by S. Hunston and G. Thompson. Oxford University Press, pp. 38–54.
12. Charles, M. (2004) The author's voice in academic writing with reference to theses in politics and materials sciences. Ph. D. dissertation, Department of English, University of Birmingham.
13. Conrad, S., Biber, D. (2000) Adverbial marking of stance in speech and writing. *Evaluation in text: authorial stance and the construction of discourse* / ed. by S. Hunston and G. Thompson. New York : Oxford University Press.
14. Cronin, J. (2014) *The Summer Guest*. New York : The Dial Press.
15. Drabble, M. (2004) *The Needle's Eye*. London : Harper Perennial.
16. Englebretson, R. (2007) Stancetaking in discourse: an introduction. *Stancetaking in discourse: subjectivity, evaluation, interaction* / ed. by R. Englebretson. Amsterdam / Philadelphia : John Benjamins Publishing Company, pp. 1–26.
17. Glynn, D. (2014) Quality and quantity: object and method in the study of subjectivity and epistemic stance. *Subjectivity and epistemicity: corpus, discourse, and literary approaches to stance* / ed. by D. Glynn, M. Sjölin. Media Tryck Lund, pp. 3–21.
18. Halliday, M.A.K. (2014) Halliday's introduction to functional grammar: 4 th edition / ed. by M.A.K. Halliday, C. Matthiessen. Routledge.
19. Hunston, S. (2008) The evaluation of status in multi-modal speech. *Functions of language*. vol. 15(1), pp. 64–83.
20. Johnstone, B. (2007) Linking identity and dialect through stancetaking. *Stancetaking in discourse: subjectivity, evaluation, interaction* / ed. by R. Englebretson. Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, pp. 49–68.
21. Lemke, J. L. (1998) Resources for attitudinal meaning: evaluative orientations in text semantics. *Functions of Language*. vol. 5(1), pp. 33–56.
22. Martin, J. R., White, P.R. (2005) *The language of evaluation. Appraisal in English*. Palgrave Macmillan.
23. Thompson, G., Hunston, S. (2000) Evaluation: an introduction. *Evaluation in text: authorial stance and the construction of discourse* / ed. by S. Hunston, G. Thompson. Oxford University Press, pp. 1–22.
24. Trollope, J. (2008) *Second Honeymoon*. New York: Bloomsbury.
25. Trollope, J. (1992) *The Rector's Wife*. London : Black Swan.
26. Waugh, E. (2012) *Vile bodies*. London : Little, Brown and Company.
27. Weldon, F. (1980) *Puffball*. Washington : Summit Books.
28. Weldon, F. (2013) *The Fat Woman's Joke*. Glasgow : Open Road Media.
29. Williams, P. (2010) *How to be Married*. London : Headline Review.
30. Wodehouse, P. (2013) *Thank You Jeeves*. New York : W. W. Norton & Company.

УДК 811.111:81'664
DOI <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2025-97-4>

СЕМАНТИЧНА КЛАСИФІКАЦІЯ АНГЛІЙСЬКИХ ТЕРМІНІВ СФЕРИ ЗДОРОВОГО ХАРЧУВАННЯ ТА ЇХ УКРАЇНСЬКИЙ ПЕРЕКЛАД

Білоус Н. П.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземної філології та перекладу
Державний торговельно-економічний університет
вул. Кіото, 19, Київ, Україна
orcid.org/0000-0002-2119-8701
n.bilous@knute.edu.ua*

Дячук Л. С.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземної філології та перекладу
Державний торговельно-економічний університет
вул. Кіото, 19, Київ, Україна
orcid.org/0000-0002-0076-5236
l.dyachuk@knute.edu.ua*

Довженко І. В.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземної філології та перекладу
Державний торговельно-економічний університет
вул. Кіото, 19, Київ, Україна
orcid.org/0000-0003-2972-178
i.dovzhenko@knute.edu.ua*

Ключові слова: термін,
сфера здорового харчування,
семантична класифікація,
способи перекладу, точний
переклад.

З прийняттям «Глобальної стратегії ВООЗ щодо дієти, фізичної активності та здоров'я» у 2004 році почалось активне просування здорового харчування та фізичної активності. Це призвело до поповнення словникового складу англійської мови термінами, які потребують класифікації та систематизації. У науковій статті під терміном сфери здорового харчування розуміємо лексему з конкретним семантичним та прагматичним навантаженням, яка позначає здоровий спосіб харчування через правильний вибір продуктів та раціону. Досліджувані термінологічні одиниці класифіковано за такими семантичними групами: 1) терміни на позначення основних поживних речовин; 2) терміни, пов'язані з основними групами продуктів; 3) терміни, пов'язані з дієтами та раціонами; 4) терміни, пов'язані з харчовими принципами та підходами; 5) терміни, пов'язані з приготуванням здорової їжі; 6) терміни на позначення хвороб, пов'язаних із харчуванням; 7) терміни, пов'язані з харчовими технологіями. Будучи членом Всесвітньої організації охорони здоров'я, Україна ухвалює всі базові документи, які відповідають її рекомендаціям щодо здорового харчування. Проте на національному рівні є необхідність в активнішому поширенні стратегії ВООЗ щодо збалансованого раціону та реалізації інформаційних і просвітницьких заходів. Ключову роль у цих процесах відіграє точний та уніфікований переклад термінологічних одиниць, якими послуговуються як представники державних органів, так

і медіа та комерційні установи. Найбільш продуктивними прийомами відтворення термінів сфери здорового харчування виявилися такі: 1) прямий еквівалент; 2) транскодування (включає транслітерацію, транскрибування, адаптивне та змішане транскодування); 3) калькування (переважно для перекладу термінів-словосполучень, яке часто передбачає інверсійний порядок слів, притаманний мові перекладу); 4) описовий переклад та 5) трансплантація (пряме включення). Іноді специфікою української терміносистеми є функціонування двох паралельних форм, утворених шляхом транскодування або підбором прямого еквівалента. Вибір перекладача залежить від рівня обізнаності цільової аудиторії. У розвідці визначаються перспективи подальших досліджень, які полягають у систематизації та створенні стандартизованої бази термінології сфери здорового харчування.

SEMANTIC CLASSIFICATION OF ENGLISH TERMS IN THE FIELD OF HEALTHY NUTRITION AND THEIR UKRAINIAN TRANSLATION

Bilous N. P.

*Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Foreign Philology and Translation
State University of Trade and Economics
Kyoto str., 19, Kyiv, Ukraine
orcid.org/0000-0002-2119-8701
n.bilous@knute.edu.ua*

Diachuk L. S.

*Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Foreign Philology and Translation
State University of Trade and Economics
Kyoto str., 19, Kyiv, Ukraine
orcid.org/0000-0002-0076-5236
l.dyachuk@knute.edu.ua*

Dovzhenko I. V.

*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Foreign Philology and Translation
State University of Trade and Economics
Kyoto str., 19, Kyiv, Ukraine
orcid.org/0000-0003-2972-178
i.dovzhenko@knute.edu.ua*

Key words: *term, field of healthy nutrition, semantic classification, ways of translation, accurate translation.*

With the “WHO Global Strategy on Diet, Physical Activity and Health” adoption in 2004, active promotion of healthy eating and physical activity began. This led to enriching the English vocabulary with terms that require classification and systematization. In this scientific article, the term healthy nutrition refers to a lexeme with a specific semantic and pragmatic load, which denotes a healthy way of eating through the right choice of products and diet. The studied terminological units are classified into the following semantic groups: 1) terms designating essential nutrients; 2) terms related to the main groups of products; 3) terms related to diets and menus; 4) terms related to nutritional principles and approaches; 5) terms related to the preparation

of healthy food; 6) terms designating diseases related to nutrition; 7) terms related to food technologies. As a member of the World Health Organization, Ukraine adopts all basic documents that comply with its recommendations on healthy nutrition. However, at the national level, there is a need for more active dissemination of the WHO strategy on a balanced diet and implementing information and educational activities. The key role in these processes is played by accurate and unified translation of terminological units, which representatives of state bodies, the media, and commercial institutions use. The most productive methods of reproducing terms in the field of healthy nutrition were the following: 1) direct equivalent; 2) transcoding (including transliteration, transcribing, adaptive, and mixed transcoding); 3) loan translation (mainly for rendering terminological phrases, which often involves the inversion of word order inherent in the target language); 4) descriptive translation and 5) transplantation (direct borrowing). Sometimes, the specific feature of the Ukrainian terminological system is the functioning of two parallel forms: formed by transcoding or by selecting a direct equivalent. The translator's choice depends on the target audience's level of awareness. The research identifies the prospects for further research, which consists of systematizing and creating a standardized database of terminology in the field of healthy nutrition.

Постановка проблеми. Тренд здорового способу життя та харчування зокрема стає все більш актуальним, привертаючи увагу до важливості правильного раціону з метою підтримки здоров'я та запобігання захворюванням. Він широко популяризується ВООЗ, Міністерством охорони здоров'я та соціальних служб США та МОЗ України у XXI столітті. Зростання інтересу до здорового харчування та свідомого вибору продуктів призводить до виникнення нових термінологічних понять в англійській мові, що зумовлює необхідність їх перекладу українською. Запитання, які виникають у зв'язку з відтворенням цих термінів, стосуються їх точної передачі та адаптованості з урахуванням культурних та лінгвістичних відмінностей. Таким чином, переклад може впливати на сприйняття та розуміння важливої інформації щодо здорового харчування, що підкреслює актуальність цього дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В умовах стрімкої глобалізації терміни завжди викликали інтерес науковців. Так, серед останніх досліджень у лінгвістичному аспекті заслуговують на увагу роботи Ю. Лукіянчук [Лукіянчук, 2017] та С. Булик-Верхола, Ю. Теглівець [Булик-Верхола, Теглівець, 2018]. У перекладацькому аспекті терміни досліджені досить широко в таких галузях, як: музична термінологія в праці О. Панченко [Панченко, 2018], прикордонна – в роботі О. Герасімової [Герасімова, 2016], науково-технічна – в дослідженні Л. Сливки [Сливки, 2022], авіаційна – в статті О. Ковтун [Ковтун, 2017], IT-терміни – в науковій розвідці Д. Чернеги, О. Туришевої, О. Дзикович [Чернега, Туришева, Дзикович, 2024]. Отже, терміни сфери здорового

харчування залишаються малодослідженими у лінгвістиці та перекладі.

Мета статті полягає в дослідженні особливостей перекладу англійських термінів сфери здорового харчування українською мовою. Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**: дати визначення поняття «термін сфери здорового харчування» та його основні характеристики; запропонувати семантичну класифікацію англійських термінів здорового харчування; визначити способи перекладу термінів українською мовою.

Матеріалом дослідження є терміни сфери здорового харчування, виокремлені методом суцільної вибірки. **Об'єктом** дослідження є англійські терміни сфери здорового харчування, а **предметом** – способи їх перекладу українською мовою.

Виклад основного матеріалу. У традиційному розумінні термін – це слово або словосполучення, що означає чітко окреслене спеціальне поняття якої-небудь галузі науки, техніки, мистецтва, суспільного життя тощо [Великий тлумачний, 2005].

На думку О. Пономаріва, термін – це одиниця історично сформованої термінологічної системи, що визначає поняття та його місце в системі інших понять, виражається словом або словосполученням, служить для спілкування людей, пов'язаних єдністю спеціалізації, належить до словникового складу мови й підпорядковується її законам [Пономарів, 2000, с. 91].

У свою чергу Ф. Нікітіна вважає, що термін – це основна одиниця термінологічної системи, й цим визначається його структура, а також специфічність характеристик, які відрізняють цю системну одиницю від усіх інших [Нікітіна, 1978, с. 24].

Беручи до уваги визначення поняття «термін» у лінгвістиці, вважаємо, що термін сфери здорового харчування – це лексична одиниця, яка характеризується чітким семантичним та прагматичним навантаженням на позначення здорового харчування через правильний вибір продуктів та споживання їжі.

У рамках дослідження ми пропонуємо власну семантичну класифікацію англійських термінів, пов'язаних зі здоровим харчуванням:

1. Терміни на позначення основних поживних речовин

Основні поживні речовини слугують основою раціону людини, а їхня різноманітність важлива для забезпечення нормального функціонування організму [Codex, 2018]. До них належать: *proteins* (білки) – основні будівельні матеріали для клітин, м'язів та інших тканин в організмі; *carbohydrates* (вуглеводи), які служать головним джерелом енергії для організму; *fats* (жири) є джерелом енергії, а також необхідні для забезпечення роботи клітин та поглинання розчинних вітамінів; *vitamins* (вітаміни) – це органічні сполуки, які необхідні для нормального функціонування організму; *antioxidants* (антиоксиданти), які захищають клітини від шкідливого впливу вільних радикалів і сприяють здоров'ю; *water* (вода), яка є життєво важливою для гідратації організму і підтримання різних фізіологічних процесів; *minerals* (мінерали) є неорганічними елементами, необхідними для різних функцій організму, включаючи зміцнення кісток, регулювання рівноваги рідини та інші процеси (серед них: *sodium* (натрій), *potassium* (калій), *calcium* (кальцій), *iron* (залізо), *magnesium* (магній), *zinc* (цинк), *omega-3 fatty acids* (жирні кислоти *omega-3*), *probiotics* (пробіотики), *phosphorus* (фосфор), *selenium* (селен), *iodine* (йод), *copper* (мідь) тощо) [Increasing, 2022].

2. Терміни, пов'язані з основними групами продуктів

Основна група продуктів харчування – це набір групи продуктів, які є основою здорового харчування і забезпечують організм необхідними поживними речовинами для правильного функціонування. Зазвичай до основних груп продуктів харчування включаються такі терміни [Codex, 2018]: овочі: *leafy vegetables* (листові овочі), *root vegetables* (коренеплоди), *agricultural vegetables* (сільськогосподарські культури); фрукти: *citrus fruits* (цитрусові фрукти), *berries* (ягоди), *tropical fruits* (тропічні фрукти); зернові продукти: *Wholemeal breads and pasta* (цільнозернові хліби та макарони), *cereals* (крупи), *porridges* (каші); білки: *meat* (м'ясо), *fish* (риба), *seafood* (морепродукти), *vegetable proteins* (рослинні білки); молочні продукти: *milk* (молоко), *yoghurts* (йогурти), *cheeses* (сири); жири та олії: *olive oil* (оливкова олія), *nuts*

(горіхи), *seeds* (насіння), *avocado* (авокадо), а також: *organic products* (органічні продукти), *low-fat foods* (нежирні продукти), *low-calorie foods* (низькокалорійні продукти), *superfoods* (суперфуду) тощо [Increasing, 2022].

3. Терміни, пов'язані з дієтами та раціонами

Дієти та раціони – це спеціально розроблені системи харчування, які можуть бути призначені для різних цільових груп людей або для досягнення конкретних цілей щодо здоров'я, фізичної форми або управління вагою. Наприклад: *Mediterranean diet* (середземноморська дієта), *vegetarianism* (вегетаріанство), *veganism* (веганство), *Paleo diet* (палео-дієта), *keto diet* (кето-дієта), *Atkins diet* (дієта Аткинса), *DASH diet* (дієта для зниження артеріального тиску), *low-carb diet* (дієта з низьким вмістом вуглеводів), *plant-based diet* (дієта на основі рослинних продуктів), *Zone diet* (зональна дієта, дієта Zone), *whole30 diet* (дієта Whole30), *alkaline diet* (алкалінова / лужна дієта), *carnivore diet* (дієта хижака), *gluten-free diet* (безглютенна дієта), *low-sugar diet* (дієта з низьким вмістом цукрів), *high-fiber diet* (дієта з високим вмістом волокон), *low-sodium diet* (дієта з низьким вмістом натрію), *high-protein diet* (дієта з високим вмістом білків), *nutrient-rich diet* (дієта, багата на поживні речовини), *flexitarian diet* (флекситаріанська дієта), *sugar-free diet* (дієта без цукру), *low-fat diet* (дієта з низьким вмістом жирів), *anti-inflammatory diet* (протизапальна дієта), *detox diet* (детокс-дієта), *allergen-free diet* (дієта без алергенів) тощо [Anton, 2017].

4. Терміни, пов'язані з харчовими принципами та підходами

Харчові принципи та підходи – це основні принципи та стратегії, які люди використовують для планування свого харчування з метою досягнення конкретних цілей, таких як збереження здоров'я, контроль ваги, поліпшення фізичної форми, забезпечення певних дієтетичних потреб та інше. Серед них в англійській мові виокремлюють такі терміни: *balanced nutrition* (збалансоване харчування), *clean eating* (чисте харчування), *dietary principles* (харчові принципи), *eating patterns* (харчові звички), *farm-to-table* (від ферми до столу), *flexitarianism* (флекситаріанство), *healthy eating habits* (здорові звички в харчуванні), *home cooking* (домашня кухня), *hydration* (гідратація), *intuitive eating* (інтуїтивне харчування), *mindful eating* (усвідомлене харчування), *non-processed foods* (необроблені продукти), *nutritional approaches* (харчові підходи), *nutritional guidelines* (харчові рекомендації), *portion control* (контроль порції), *sustainable eating* (стійке харчування (з огляду на довкілля), *whole foods* (цільні продукти) та інші [Increasing, 2022].

5. Терміни, пов'язані з приготуванням здорової їжі

Методи приготування їжі мають важливе значення для збереження поживних речовин, контролю калорійності, зменшення використання жиру та солі, покращення смаку та збереження текстури, а також для зменшення ризику утворення шкідливих сполук, сприяючи здоровому харчуванню. До цієї групи відносять такі терміни: *steaming (приготування на пару)* – метод приготування включає використання пари для готування їжі; *stir-frying (тушкування)* – метод полягає в швидкому смаженні невеликих шматочків їжі на вогні з невеликою кількістю олії; *broiling (запікання)* – метод включає піддавання їжі високій температурі у верхньому грилі печі або під газовим пламенем; *boiling (варіння)* – метод полягає в приготуванні їжі в киплячій воді; *braising (тушкування)* – метод включає комбінацію обсмаження їжі на плиті та довготривалого тушкування в печі разом із соусом; *simmering (варіння на повільному вогні)* – метод подібний до варіння, але зазвичай використовується для приготування страв з довгим часом готування, таких як супи, бульйони та соуси; *air frying (смаження без олії)* – метод використовує спеціальні прилади для приготування їжі шляхом обпікання гарячим повітрям без використання олії; *slow cooking (готування в мультиварці)* – метод включає приготування страви в мультиварці протягом тривалого часу на низькій температурі тощо [Raber, 2016].

6. Терміни на позначення хвороб, пов'язаних із харчуванням

Харчування впливає на здоров'я і може збільшити ризик розвитку хвороб, таких як серцево-судинні захворювання, діабет, ожиріння, рак, захворювання печінки та інші. Здоровий раціон, багатий на овочі, фрукти, цілнозернові продукти та низькожирні джерела білка, може допомогти знизити цей ризик, а обмеження споживання насичених жирів, цукру та солі також важливе. Серед термінів, які описують хвороби, пов'язані з харчуванням, ми виокремлюємо: *obesity (ожиріння)* – надмірне накопичення жиру в організмі, *diabetes (діабет)* – хронічний стан, коли рівень цукру в крові вищий від норми, *heart disease (серцево-судинні захворювання)*, *food allergies (алергії на їжу)*, *dental caries (карієс зубів)*, *eating disorders (розлади харчування)*, *anorexia (анорексія)* – розлад харчування, який характеризується інтенсивним страхом набирати вагу, що призводить до голодування і надмірної худоби, *bulimia (булімія)* – розлад харчування, який включає повторювані епізоди переїдання та компенсуючі дії, такі як блювання чи надмірне фізичне навантаження та інші [Diet, 2002].

7. Терміни, пов'язані з харчовими технологіями

Харчові технології (також відомі як технології харчування) – це галузь науки та інженерії, що вивчає та розробляє методи та процеси для приготування, зберігання, обробки та пакування харчових продуктів. Ці технології спрямовані на збереження якості харчових продуктів, а також збільшують тривалість їх зберігання та доступність для споживачів. Харчові технології включають в себе різноманітні процеси, такі як: *pasteurization (пастеризація)* – технологічний процес обробки продуктів за допомогою тепла для знищення шкідливих мікроорганізмів та збереження якості продуктів, *sterilization (стерилізація)* – процес обробки продуктів за допомогою високої температури та тиску для повного знищення мікроорганізмів та спор, *extraction (екстракція)* – процес виділення корисних речовин із сировини за допомогою розчинників або розсільних рідин, *fermentation (ферментація)* – біологічний процес, під час якого мікроорганізми перетворюють вуглеводи на продукти, такі як хліб, йогурт тощо, *emulsification (емульгація)* – процес створення стабільної суміші двох незмішуваних рідин або фаз за допомогою емульгатора, *hydrogenation (гідрогенізація)* – хімічний процес, під час якого водень додається до рідких олій для зміни їхніх фізичних властивостей, *homogenization (гомогенізація)* – процес подрібнення частинок продукту до однорідної текстури, що полегшує зберігання та споживання, *dehydration (дегідратація)* – процес видалення вологи з продукту для подовження тривалості його зберігання, *preservation (консервування)* – збереження продуктів за допомогою різних методів, таких як в'ялення, соління, копчення або сушення, *ultrafiltration (ультрафільтрація)* – метод фільтрації, за допомогою якого видаляються білки, бактерії та інші частинки з рідини, залишаючи корисні речовини [Pokharel, 2023].

Переклад термінів оздоровчого харчування вимагає точності та чіткості, оскільки навіть невеликі відхилення можуть впливати на зміст інформації. Наприклад, термін «*balanced diet*» повинен бути перекладений як «*збалансоване харчування*», а не як «*рівновага харчування*» чи «*узгоджене харчування*».

Проаналізувавши декілька наукових праць із теорії перекладу [Білозерська, 2010; Карабан, 2004; Коваленко, 2001], пропонуємо найефективніші прийоми відтворення термінів здорового харчування: прямий еквівалент, транскодування, калькування, описовий переклад та трансплантація (пряме включення).

Прямий еквівалент – це спосіб перекладу, який передбачає використання повного смисло-

вого еквівалента: *cold cereal* – сухий сніданок; *preservation* – консервування.

Термінологічні одиниці можуть залежати від контексту, який впливає на переклад. Як правило, англійські терміни здорового харчування мають свої прямі відповідники в українській терміносистемі:

Proteins are the main structural constituents of the cells and tissues of the body. Muscles and organs are largely made of *proteins* [Proteins, 2025]. – **Білки** є основними структурними складниками клітин і тканин організму. М'язи та органи в основному складаються з **білків**.

The Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO) has emphasized the importance of investment in *seafood* production, which it states will play an important role in global food security [FAO, 2024]. – Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (ФАО) підкреслила важливість інвестицій у виробництво **морепродуктів**, які, за її словами, відіграватимуть важливу роль у глобальній продовольчій безпеці.

Транскодування (включає транслітерацію, транскрибування, адаптивне та змішане транскодування): *fermentation* – ферментація; *diabetes* – діабет.

За допомогою транскодування утворено багато термінологічних відповідників у сфері здорового харчування.

The *yoghurt* must comply with the following requisites: milk fat 3 percent minimum; milk solids non fat 8,2 percent minimum and acidity 1,5 percent maximum [Resolution, 2025]. – **Йогурт** повинен відповідати таким вимогам: молоко жирністю не менше 3%; молоко сухе нежирне не менше 8,2%, кислотності не більше 1,5%.

В українській терміносистемі часто функціонують дві паралельні форми: одна утворена шляхом транскодування, а інша – шляхом підбору прямого еквівалента.

The vegetable *dehydration* technique is reasonably simple and consists of exposing the food to the sun or placing it in appropriate dryers to remove the excess water contained in the product [Dried, 2007]. – Техніка **дегідратії / зневоднення** овочів досить проста і полягає у виставленні продуктів на сонці або в розміщенні їх у відповідних сушарках для видалення великої кількості води, що міститься в продукті.

У таких випадках вибір перекладу залежить від сфери функціонування терміна та адресата, адже транскодований термін, зрозумілий фахівцям певної сфери, може не мати необхідного ефекту на широку аудиторію.

Калькування (метод дослівного перекладу, який часто передбачає інверсійний порядок слів, притаманний мові перекладу): *eating disorder* – розлади харчування, *portion control* – контроль порцій.

Цей спосіб перекладу переважно використовується для термінів-словосполучень. Він є більш ефективним, ніж транскодування, з погляду збереження смислу, але, з іншого боку, калькування недоцільне у разі перекладу односкладних термінів, які зазвичай мають свої еквіваленти.

The *Atkins diet* has four phases: induction phase, ongoing weight loss phase, pre-maintenance phase, and lifetime maintenance phase [The Atkins, 2015]. – **Дієта Аткинса** має чотири фази: вступна фаза, фаза постійного схуднення, фаза попереднього підтримання та фаза підтримки протягом усього життя.

A diversified diet that combines foods from different food groups in a balanced way will make it possible to significantly correct existing *eating disorders* among various population categories [Developing, 2025]. – Диверсифіковане харчування, яке збалансовано поєднує продукти з різних харчових груп, дозволить суттєво скоригувати наявні **розлади у харчуванні** у різних категорій населення.

Описовий переклад: *air frying* – метод приготування їжі шляхом обікання гарячим повітрям без використання олії.

У разі, коли терміни не мають прямих еквівалентів або не несуть смислового навантаження у мові перекладу через транскодування, доцільно вдаватися до описового перекладу.

The most important behavioural risk factors of *heart disease* and stroke are unhealthy diet, physical inactivity, tobacco use and harmful use of alcohol [Cardiovascular, 2021]. – Найважливішими поведінковими факторами ризику **серцево-судинних захворювань** та інсульту є нездорове харчування, відсутність фізичних навантажень, вживання тютюну та шкідливе вживання алкоголю.

Трансплантація (пряме включення): *Whole 30 diet* – дієта *Whole 30*. Коли жоден із вище перерахованих способів перекладу не передає повного значення термінологічної одиниці, слід використовувати трансплантацію / пряме включення, що передбачає збереження англійської лексичної одиниці в початковій формі.

The *Zone diet* is the latest eating regimen marketed to improve athletic performance, as opposed to traditional high-carbohydrate sports diets [Cheuvront, 1999]. – **Дієта Zone** – це найновіший режим харчування, який пропонується для покращення спортивних результатів шляхом протиставлення традиційним спортивним дієтам з високим вмістом вуглеводів.

Висновки та перспективи подальших розробок. У процесі дослідження було створено семантичну класифікацію англійських термінів здорового харчування та виокремлено такі групи

термінів на позначення: основних поживних речовин; основних груп продуктів; дієт та раціонів; харчових принципів та підходів; способів приготування здорової їжі; хвороб, пов'язаних із харчуванням; харчових технологій.

Переклад термінів здорового харчування може бути складним завданням, оскільки він вимагає точності. У статті було проаналізовано способи перекладу англійських термінів сфери здорового харчування, серед яких найпоширенішими виявилися: прямий еквівалент, транскодування, калькування, описовий переклад та трансплантація.

Перспективами подальших досліджень є глибокий лінгвістичний аналіз англійської термінології сфери здорового харчування з метою її систематизації та створення стандартизованої бази для використання під час перекладу. Це сприятиме не лише розвитку термінологічної системи української мови, а й популяризації здорового способу життя в Україні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білозерська Л. П. Термінологія та переклад : навчальний посібник для студентів філологічного напрямку підготовки. Вінниця : Нова книга, 2010. 232 с.
2. Булик-Верхола С., Теглівець Ю. Англіцизми у термінології фотосправи. *Південний архів (філологічні науки)*. 2018. № 73. С. 14–16.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови : 250000 / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь : Перун, 2005. VIII, 1728 с.
4. Герасімова О. М. Особливості перекладу термінів (на прикладі прикордонного дискурсу). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*. 2016. № 22. С. 180–182.
5. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми : посібник. Вінниця : Нова книга, 2004. 576 с.
6. Коваленко А. Я. Загальний курс науково-технічного перекладу : навчальний посібник. Київ, 2001. 290 с.
7. Ковтун О. В. Особливості перекладу англійських авіаційних термінів українською мовою. *Фаховий та художній переклад: теорія, методологія, практика*: зб. наук. праць. Київ : Аграр Медіа Груп, 2017. С. 193–197.
8. Лукіяничук Ю. О. Способи класифікації військових термінів. *Наукові записки Національного університету Острозька академія. Серія «Філологічна»*. 2017. С. 65–67.
9. Нікітіна Ф. Семантичні та словотвірні проблеми сучасної термінології. Київ : КДУ, 1978. 32 с.
10. Панченко О. І. Засоби перекладу англійської музичної термінології українською. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*. 2018. № 37. Том 4. С. 192–194.
11. Пономарів О. Д. Стилїстика сучасної літературної мови. Тернопіль, 2000. 276 с.
12. Сливка Л. З. Особливості перекладу науково-технічної термінології з англійської мови на українську. *Закарпатські філологічні студії*. 2022. Випуск 27. Том 3. С. 144–149.
13. Anton S.D., Hida A., Heekin K., Sowalsky K., Karabetian C., Mutchie H., Leeuwenburgh C., Manini T.M., Barnett T.E. Effects of Popular Diets without Specific Calorie Targets on Weight Loss Outcomes: Systematic Review of Findings from Clinical Trials. *Nutrients*. 2017 Jul 31;9(8):822.
14. Cardiovascular diseases (CVDs). 2021. URL: [https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/cardiovascular-diseases-\(cvds\)](https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/cardiovascular-diseases-(cvds)) (дата звернення: 21.01.2025).
15. Cherneha D., Turyshva O., Dzykovych O. IT Terminology: Translation Challenges and Prospects. *Advanced Linguistics*. 14. 2024. P. 165–170.
16. Chevront S.N. The zone diet and athletic performance. *Sports Med*. 1999 Apr;27(4):213–28.
17. Codex Alimentarius Standards [Електронний ресурс]. 2018. URL: <http://www.fao.org/fao-who-codexalimentarius/standards> (дата звернення: 21.01.2025).
18. Developing capacity for strengthening food security and nutrition. URL: <https://www.fao.org/in-action/fsn-caucasus-asia/news/news-detail/en/c/1155811/> (дата звернення: 21.01.2025).
19. Diet, nutrition and the prevention of chronic diseases: report of a joint WHO/FAO expert consultation. 2002. URL: <https://www.who.int/publications/i/item/924120916X> (дата звернення: 21.01.2025).
20. Dried Vegetables. 2007. URL: <https://www.fao.org/in-action/inpho/publications/detail/fr/c/2450/> (дата звернення: 21.01.2025).
21. FAO highlights importance of seafood to global food security. 2024. URL: <https://thefishsite.com/articles/fao-highlights-importance-of-seafood-to-global-food-security> (дата звернення: 21.01.2025).
22. Increasing Food Literacy Competencies of Adults. 2022. URL: www.foodtr.org/assets/media/O1_Practical%20Guide%20for%20Healthy%20Eating.pdf. (дата звернення: 21.01.2025).
23. Pokharel B., Keerthi R., Abunamous Z. Advancements in Food Processing Technologies: Enhancing Safety, Quality, and Sustainability. *International Journal of Scientific Research in Engineering and Management*. 2023. V.07. Issue 06. P. 1–6.
24. Proteins. URL: <https://www.fao.org/nutrition/>

requirements/proteins/en/. (дата звернення: 21.01.2025)

25. An evidence-based conceptual framework of healthy cooking / Raber M. Chandra., Upadhyaya M., Schick V., Strong L., Durand C. *Preventive Medicine Reports*. 2016. № 4. P. 23–28.
26. Resolution No. 61/1 of establishing standards for yoghurt for consumption or for production of «labna» (dairy product). URL: <https://www.fao.org/faolex/results/details/en/c/LEX-FAOC013700/> (дата звернення: 21.01.2025).
27. The Atkins Diet: Getting Started, Staying Focused. 2015. URL: <https://www.atkins.com/how-it-works/library/articles/the-atkins-diet-getting-started-staying-focused> (дата звернення: 21.01.2025).

REFERENCES

1. Bilozerska L. P. (2010) Terminolohiia ta pereklad: Navchalnyi posibnyk dlia studentiv filolohichnoho napriamu pidhotovky [Terminology and Translation: A Textbook for Students of the Philological Departments]. Vinnytsia: Nova Knyha, 232 p. [in Ukrainian].
2. Bulyk-Verkhola S., Tehlivets Yu. (2018) Anhlytsyzmy u terminolohii fotospravy [Anglicisms in the Photography Terminology]. Pivdennyi arkhiv (filolohichni nauky). № 73. PP. 14–16 [in Ukrainian].
3. Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy [Large Thesaurus of the Modern Ukrainian Language]. (2005): 250000 / uklad. ta holov. red. V. T. Busel. Kyiv; Irpin: Perun. VIII, 1728 p. [in Ukrainian].
4. Herasimova O. M. (2016) Osoblyvosti perekladu terminiv (na prykladi prykordonnoho dyskursu) [Peculiarities of the translation of terms (on the example of border discourse)]. Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Filolohiia. № 22. PP. 180–182 [in Ukrainian].
5. Karaban V. I. (2004). Pereklad anhliiskoi naukovo i tekhnichnoi literatury. Hramatychni trudnoshchi, leksychni, terminolohichni ta zhanrovo-stylistychni problemy: posibnyk [Translation of English Scientific and Technical Literature. Grammatical Difficulties, Lexical, Terminological and Stylistic Challenges: Manual]. Vinnytsya: Nova knyha, 576 p. [in Ukrainian].
6. Kovalenko A. Ya. (2001). Zahalnyi kurs nauko-vo-tekhnichnoho perekladu: navchalnyi posibnyk [General Course of Scientific and Technical Translation: Manual]. Kyiv, 290 p. [in Ukrainian].
7. Kovtun O. V. (2017). Osoblyvosti perekladu anhliiskykh aviatsiinykh terminiv ukrainskoiu movoiu [Translation Peculiarities of English Aviation Terms into Ukrainian]. Fakhovy i khudozhnii pereklad: teoriia, metodolohiia, praktyka: zb. nauk. prats. Kyiv: Ahrar Media Hrup. PP. 193–197. [in Ukrainian].
8. Lukiyanchuk Yu. O. (2017). Sposoby klasyfikatsii viiskovykh terminiv [Methods of Military Terms Classification]. Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu Ostrozka akademiia. Ser.: Filolohichna. PP. 65–67. [in Ukrainian].
9. Nikitina F. (1978). Semantychni ta slovtvorni problemy suchasnoi terminolohii [Semantic and Word-Formation Problems of Modern Terminology]. Kyiv: KDU, 32 p. [in Ukrainian].
10. Panchenko O. I. (2018). Zasoby perekladu anhliiskoi muzychnoi terminolohii ukrainskoiu [Means of Translating English Musical Terminology into Ukrainian]. Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Filolohiia. № 37. Tom 4. PP. 192–194 [in Ukrainian].
11. Ponomariv O. D. (2000). Stylistyka suchasnoi literaturnoi movy [Stylistics of Modern Literary Language.]. Ternopil, 276 p. [in Ukrainian].
12. Slyvka L. Z. (2022). Osoblyvosti perekladu nauko-vo-tekhnichnoi terminolohii z anhliiskoi movy na ukrainsku [Peculiarities of Translating Scientific and Technical Terminology from English into Ukrainian]. Zakarpatski filolohichni studii. Vypusk 27. Tom 3. PP. 144–149 [in Ukrainian].
13. Anton S.D., Hida A., Heekin K., Sowalsky K., Karabetian C., Mutchie H., Leeuwenburgh C., Manini T.M., Barnett T.E. (2017). Effects of Popular Diets without Specific Calorie Targets on Weight Loss Outcomes: Systematic Review of Findings from Clinical Trials. *Nutrients*. 9(8):822.
14. Cardiovascular Diseases (CVDs). (2021). URL: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/cardiovascular-diseases-cvds> (date of access: 21.01.2025).
15. Cherneha D., Turysheva O., Dzykovych O. (2024). IT Terminology: Translation Challenges and Prospects. *Advanced Linguistics*. 14. P. 165–170.
16. Chevront S.N. (1999). The Zone Diet and Athletic Performance. *Sports Med*. 27(4):213–28
17. Codex Alimentarius Standards. (2018). URL: <http://www.fao.org/fao-who-codexalimentarius/standards> (date of access: 21.01.2025).
18. Developing Capacity for Strengthening Food Security and Nutrition. URL: <https://www.fao.org/in-action/fsn-caucasus-asia/news/news-detail/en/c/1155811/> (date of access: 21.01.2025).
19. Diet, Nutrition and the Prevention of Chronic Diseases: Report of a Joint WHO/FAO Expert Consultation. (2002). URL: <https://www.who.int/publications/i/item/924120916X> (date of access: 21.01.2025).
20. Dried Vegetables. 2007. URL: <https://www.fao.org/in-action/inpho/publications/detail/fr/c/2450/> (date of access: 21.01.2025).
21. FAO Highlights Importance of Seafood to Global

- Food Security. (2024). URL: <https://thefishsite.com/articles/fao-highlights-importance-of-sea-food-to-global-food-security> (date of access: 21.01.2025).
22. Increasing Food Literacy Competencies of Adults. (2022). URL: www.foodtr.org/assets/media/O1_Practical%20Guide%20for%20Healthy%20Eating.pdf. (date of access: 21.01.2025).
  23. Pokharel B., Keerthi R., Abunamous Z. (2023). Advancements in Food Processing Technologies: Enhancing Safety, Quality, and Sustainability. *International Journal of Scientific Research in Engineering and Management*. V.07. Issue 06. P. 1–6.
  24. Proteins. URL: <https://www.fao.org/nutrition/requirements/proteins/en/>. (date of access: 21.01.2025)
  25. Raber M. Chandra., Upadhyaya M., Schick V., Strong L., Durand C. (2016). An Evidence-Based Conceptual Framework of Healthy Cooking. *Preventive Medicine Reports*. № 4. P. 23–28.
  26. Resolution No. 61/1 of Establishing Standards for Yoghurt for Consumption or for Production of «Labna» (Dairy Product). URL: <https://www.fao.org/faolex/results/details/en/c/LEX-FAOC013700/> (date of access: 21.01.2025).
  27. The Atkins Diet: Getting Started, Staying Focused. (2015). URL: <https://www.atkins.com/how-it-works/library/articles/the-atkins-diet-getting-started-staying-focused> (date of access: 21.01.2025).

СИНКРЕТИЗМ ЛІНГВІСТИЧНИХ І ПРАВНИЧИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ПЕРЕКЛАДУ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Возняк І. З.

*асистент кафедри прикладної лінгвістики
Національний університет «Львівська політехніка»
вул. Степана Бандери, 12, Львів, Україна
orcid.org/0000-0002-3224-9121
ihor.z.vozniak@lpnu.ua*

Ключові слова: юридичний переклад, проблемні аспекти перекладу, юридичний дискурс, правова лінгвістика, мова законодавчих актів.

У статті здійснено аналіз труднощів юридичного перекладу в багатомовній супранациональній правовій системі Європейського Союзу, стати членом котрого має намір Україна. Актуальність дослідження зумовлена потребою наукового осмислення труднощів перекладу актів ЄС, оскільки в разі вступу України до ЄС потрібно буде якісно перекладати великі масиви юридичних документів. Обґрунтовано інтердисциплінарність юридичного перекладу, яка полягає в тому, що перекладач повинен не лише володіти навичками перекладу, але й мати базові знання права, вміти зіставляти правові концепти різних правових систем і здійснювати пошук необхідної правової інформації. Акцентовано увагу на необхідності опанування навичок правотлумачення та здібності правильно вибирати стратегії тлумачення права.

На прикладі аналізу Регламенту № 650/2012 Європейського Парламенту та Ради від 4 липня 2012 року англійською, німецькою та польською мовами показано основні перекладацькі труднощі під час роботи над подібним актом. Оскільки було наголошено на тому, що основоположними одиницями правничої мови не є слова, а радше концепти, які є виразниками юридичних правил, було продемонстровано важливість розуміння юридичних концептів для їх правильного відтворення іншими мовами. Наголошено на тому, що мови, які визнано офіційними в різних державах, можуть мати специфічні юридичні підмови, та визначено на прикладі німецькомовного тексту Регламенту, що навіть в актах ЄС можна простежити існування таких підмов. Наголошено на тому, що перекладач міжнародно-правових актів до певної міри відіграє роль нормпроектувальника. Описано тактики засвоєння та відчужування в перекладі актів ЄС. Перелічено основні компетентності юридичного перекладача.

Зроблено висновок про те, що юридичний переклад вимагає особливих підходів, які засновані на інтердисциплінарності, та вказано основні вимоги до фахівця у сфері юридичного перекладу.

SYNCRETISM OF LINGUISTIC AND LEGAL COMPETENCIES IN TRANSLATION OF LEGISLATIVE ACTS OF THE EUROPEAN UNION

Vozniak I. Z.

Assistant at the Department of Applied Linguistics

Lviv Polytechnic National University

Stepana Bandery str., 12, Lviv, Ukraine

orcid.org/0000-0002-3224-9121

ihor.z.vozniak@lpnu.ua

Key words: *legal translation, problematic aspects of translation, legal discourse, legal linguistics, language of legislative acts.*

The article analyses the difficulties of legal translation in the multilingual supranational legal system of the European Union, which Ukraine intends to become a member of. The relevance of the study is determined by the need for a scholarly comprehension of the difficulties of translating EU acts, since in the event of Ukraine's accession to the EU, it will be necessary to translate large volumes of legal documents. It was proven that legal translation has an interdisciplinary nature, which is manifested by the fact that a translator must possess not only translation skills but also basic knowledge of the law, be able to compare legal concepts of different legal systems and search for the necessary legal information. The emphasis is laid on the need to master the skills of legal interpretation and the ability to choose legal interpretation strategies correctly.

The main translation difficulties when working with such an act are shown by the example of the analysis of Regulation (EU) No 650/2012 of the European Parliament and of the Council of 4 July 2012 in English, German, and Polish. Since it was emphasized that the fundamental units of legal language are not words, but rather concepts expressing legal rules, the importance of understanding legal concepts for their correct rendering in other languages was demonstrated. The article emphasizes that languages recognized as official in different states may have specific legal sublanguages and the research discovered based on the German-language text of the Regulation that the existence of such sublanguages can be traced even in EU acts. It was emphasized that a translator dealing with international legal acts plays to a certain extent the role of a norm drafter. The article describes tactics of familiarization and exteriorization in the translation of EU acts, as well. The main competencies of a legal translator are listed in the article's closing part. It was concluded that legal translation requires specific approaches based on interdisciplinarity, so the main requirements for a specialist in the field of legal translation were indicated in the conclusions.

Постановка проблеми. Український законодавець уже протягом багатьох років активно працює над гармонізацією українського законодавства з правом Європейського Союзу з огляду на задекларований у Конституції євроінтеграційний курс держави. Однак важливим складником цієї правової інтеграції є не лише адаптація українських законодавчих актів до норм ЄС, а й потреба здійснити переклад величезного масиву нормативно-правових актів ЄС. Відповідно, необхідність доктринальних напрацювань у сфері юридичного перекладу зі специфікою супранациональної багатомовної правової системи зумовлює актуальність цього дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Варто зазначити, що переклад актів ЄС був і є об'єктом досліджень багатьох українських науковців. До тих, хто протягом останніх кількох років досліджував і досліджує цю тематику, належать С. Владика, Л. Гуня, Н. Дубневич, Д. Касяненко, Л. Логінова, Л. Поліщук, Т. Пушкар, І. Турчин, Л. Ярова й ін. Однак більшість праць у цій сфері стосуються мовних аспектів юридичного перекладу та практично не зачіпають правової сторони. Варто, однак, зазначити, що компетенції, які потрібні в цій сфері, розглядала Е. Палійчук. Тож ця стаття покликана підійти до цієї проблематики з позицій як філології, так і права (зокрема,

теорії правотлумачення) й описати головні труднощі, які можуть виникати у процесі перекладу міжнародних законодавчих актів.

Мета і завдання статті. Мета статті полягає у виявленні основних перекладацьких викликів в умовах багатомовної супранациональної правової системи, які можуть поставати під час перекладу законодавчих актів ЄС. Завданнями статті є синкретичний аналіз поняття юридичного перекладу й опис головних факторів, на які повинен зважати перекладач для належного перекладу актів ЄС, на прикладі аналізу Регламенту № 650/2012 Європейського Парламенту та Ради від 4 липня 2012 року щодо юрисдикції, застосовного права, визнання і виконання рішень та прийняття і виконання автентичних документів у спадкових справах та щодо створення Європейського сертифіката спадкування (далі – Регламент), а саме версій Регламенту англійською, німецькою та польською мовами [Regulation...], на предмет виявлення основних перекладацьких труднощів.

Об'єктом дослідження є юридичний переклад законодавчих актів інституцій Європейського Союзу.

Предметом дослідження є проблемні аспекти перекладу законодавчих актів Європейського Союзу.

Виклад основного матеріалу. Особливістю юридичного перекладу є те, що він існує не суто як міжмовне транскодування, а тісно переплетений з таким видом юридичної діяльності, як правотлумачення. Це зумовлено тим, що під час своєї роботи перекладач не просто повинен передати зміст наданого документа, але й брати до уваги те, що він буде об'єктом тлумачення, котре, найімовірніше, здійснюватимуть саме правники в межах їхньої професійної діяльності. Крім того, юридичний переклад передбачає не просто зміну одного мовного коду на інший, але й перехід від однієї правової системи до іншої.

Таким чином, цілком можна підтримати думку про те, що юридичний переклад вимагає інтердисциплінарних підходів. Так, перекладач і професор Женевського університету Фернандо Прієто Рамос зазначає, що, хоч і фахівець у сфері юридичного перекладу не обов'язково повинен мати такі ж знання, як і професійний юрист, важливо, щоб перекладач мав достатні правові знання, щоб розуміти місце документів у їх юридичному та процедурному контексті, а також розуміти юридичні наслідки, до яких можуть призвести тексти мовою оригіналу та мовою перекладу [Prieto Ramos, 2011, с. 13]. Юридичний переклад також передбачає застосування прийомів порівняльного правознавства перед початком самої перекладацької роботи, тож перекладач мусить дивитися на текст оком «правника-лінгвіста», тобто він має

бути обізнаний з правилами інтерпретації, юридичного міркування, з правовими інституціями та процедурами, з юридичною мовою та тими джерелами правової інформації, якими користуються юристи [Prieto Ramos, 2011, с. 13]. Перекладачі та правники можуть по-різному підходити до аналізу одного й того ж документа: те, що перекладачу може здаватися важливим, матиме невелике значення для правника, натомість для останнього набагато більше значення можуть мати, приміром, окремі поняття та їхній взаємозв'язок як у конкретному тексті, так і з іншими юридичними текстами в межах правової системи, про що перекладач може і не здогадуватися. Тому можемо говорити ще й про те, що в юридичному перекладі важливою є не лише внутрішньотекстова узгодженість, але й узгодженість зовнішня з усім юридичним дискурсом.

Про такий взаємозв'язок перекладу та права говорять не лише перекладознавці, але й самі правники. Так, дослідники з факультету права й адміністрації Сілезького університету в Катовицях Матеуш Зайферт і Зигмунт Тобор зазначають, що поширеною є думка про тісний взаємозв'язок юридичного перекладу та правотлумачення [Zeifert & Tobor, 2022, с. 1672]. Погоджуватися з цією думкою можна з тієї позиції, якщо вважати, що в них однаковий об'єкт, на який спрямована пізнавальна діяльність, а саме юридичний текст, і що існує однакова мета – інтерпретація юридичних смислів, закодованих мовними засобами.

Хоча всі офіційні мови держав-членів мають однаковий статус на рівні ЄС (у ЄС офіційними є 24 мови), однак переклад актів ЄС українською мовою, найімовірніше, здійснюють і здійснюватимуть з англійської мови. Аналіз різномовних версій Регламенту показує, що це може породити певні проблеми. Так, сама назва Регламенту англійською мовою містить термін «*succession*», однак українською мовою його можна перекласти по-різному. Якщо ж перекласти цей термін як « *правонаступництво*», це не відповідатиме сфері регулювання цього Регламенту (відповідно до ч. 1 ст. 1 Регламенту вона стосується спадкування майна померлої особи), оскільки поняття правонаступництва використовують не лише в контексті спадкового права, але й господарського та міжнародного права. Доцільніше перекласти цей термін як «*спадкування*». Подібного підходу дотримувалися під час підготовки тексту Регламенту німецькою та польською мовами: німецькою використано поняття «*Erbsachen*» (а також інші терміни з основою *Erb-*, напр., «*Erbvertrag*» – «*спадковий договір*») та «*Rechtsnachfolge von Todes wegen*» (дослівно – « *правонаступництво внаслідок смерті*»), а польською – «*dziedziczenie*» та словосполучення з прикметником «*spadkowy*» (напр.,

«*postępowanie spadkowe*» – «спадковий процес»). Тому перекладач для вибору правильного терміна повинен уміти визначати предмет правового регулювання акта та брати до уваги те, до яких правовідносин буде застосовано ці норми права.

Існує й дещо інша думка, відповідно до якої правотлумачення можна розуміти як особливий вид перекладу – «інтралінгвальний», тобто такий переклад, який відбувається в межах однієї мови [Zeifert & Tobor, 2022, с. 1672]. Хорватська дослідниця Мартіна Байчіч на основі аналізу фахової літератури робить висновок, що інтерпретація в праві необов'язково є тим самим, що й інтерпретація в перекладознавстві [Вайчіч, 2017, с. 109]. Так, в українській правничій науці виділяють такі групи теорій правотлумачення: 1) аналітичні теорії (зв'язка концепцій, які розроблені в межах т. зв. аналітичної філософії); 2) теорії аргументації (зазвичай описують практичне судження, а теоретичне залишається для логіки та емпіричної епістемології); 3) герменевтичні (досліджуються загальні закономірності змістової інтерпретації смислу різних письмових текстів); 4) телеологічні теорії (норма служить певній меті, тому її слід тлумачити таким чином, щоб забезпечити її досягнення та реалізацію); 5) теорії оригіналізму (найпоширенішими напрямками є інтенціоналізм і текстуалізм, згідно з якими законодавчий текст на момент його створення має певне закріплене значення) [Балинська, 2021, с. 20]. Перекладач повинен не лише вміти трактувати норми права, але й знаходити баланс між цими всіма теоріями правотлумачення. Так, приміром, перекладаючи «*succession*» як «спадкування» в контексті цього Регламенту, перекладач застосовуватиме прийом інтенціоналізму, оскільки зважає на намір правотворця.

М. Зайферт і З. Тобор додають, що право – це не про слова, а про концепти, які є виразниками юридичних правил, тож перекладачі повинні розуміти саме концепти [Zeifert & Tobor, 2022, с. 1675]. Тому складність юридичного перекладу зумовлена не так лінгвістичними, як позамовними факторами, а саме рівнем обізнаності з відповідними правовими системами, а також здібністю перекладача аналізувати юридичні документи й узгоджувати результати свого перекладу з концептами цільової правової системи.

Кожна правова система може по-різному розуміти подібні за своєю природою концепти та використовувати для їх позначення й опису різні терміни. Одним із головних концептів цивільного права є здатність особи набувати прав, користуватися ними та нести відповідальність за свої дії (в українській правовій доктрині – правоздатність, дієздатність, деліктоздатність). Так, у Регламенті вжито термін «*legal capacity of natural*

persons», який за англійським правом охоплює всі три вищезазначені складники правосуб'єктності. Однак відмінності між правовими системами враховано в німецькому та польському тексті, у котрих вжито «*Rechts-, Geschäfts- und Handlungsfähigkeit von natürlichen Personen*» та «*zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych osób fizycznych*». Більше того, у німецькому перекладі бачимо використання трьох компонентів, а в польському – двох, оскільки «*Geschäfts- und Handlungsfähigkeit*» змістовно відповідають польському поняттю «*zdolność do czynności prawnych*», тобто в німецькій правовій доктрині дещо відмінна систематизація складників правосуб'єктності. Невраховання подібних відмінностей у перекладі може мати негативні наслідки, оскільки юристи в різних країнах Європи можуть розуміти ті самі норми по-різному, хоча намір суб'єкта правотворення полягав у тому, щоб у всіх державах-членах ЄС ці норми мали однаково застосування.

Також варто пам'ятати, що для англійського права характерним є використання різних латинських висловів, які можуть мати специфічне для Великої Британії чи США змістове наповнення. Хоча на рівні ЄС рекомендують уникати використання таких концептів, однак їх можна побачити в Регламенті. Приміром, англ. «*forum necessitatis*» – нім. «*Notzuständigkeit (forum necessitatis)*» – пол. «*forum necessitatis*»; англ. «*lis pendens*» – нім. «*Rechtshängigkeit*» – пол. «*zawisłość sprawy*»; англ. «*a right in rem*» – нім. «*das dingliche Recht*» – пол. «*prawo rzeczowe*». Як бачимо, німецькою та польською мовою ці латинські вислови здебільшого передано відповідниками.

Важко не погодитися з висновками німецького професора права Уве Кішеля, що нема єдиної, приміром, німецької юридичної мови, а існують юридичні підмови [Kischel, 2009, с. 9], тобто одне й те саме слово може виражати різні правові поняття в Німеччині й Австрії, чи, навпаки, для одного й того самого поняття можуть існувати різні терміни. Подібне справджуватиметься у випадку з (дозволимо собі припустити) практично всіма мовами, які визнані офіційними в щонайменше двох державах (а надто коли це держави з досить відмінним суспільним устроєм чи відмінними правовими системами). Крім того, використання тієї чи іншої мови для творення міжнародного права (йдеться насамперед про англійську мову) також матиме вплив на те, якими мовними засобами послуговуватимуться суб'єкти міжнародного права і міжнародних відносин, та на нюанси значення окремих термінів.

Носії різних мов і культур можуть по-різному ставитися до тих самих речей і явищ через особливості національного менталітету, а тому можуть

бути кількісні та якісні розбіжності щодо слів на позначення подібних речей і явищ. Це можна побачити на прикладах ст. 57 і 58 Регламенту. У ст. 57 використано поняття «*security, bond or deposit*», які німецькою передано як «*Sicherheitsleistung oder Hinterlegung*», а польською – «*zabezpieczenie, gwarancja lub kaucja*», тобто, як бачимо, існує кількісна відмінність між цими варіантами однієї й тієї ж частини нормативно-правового припису. У ст. 58 можна побачити ще більше відмінностей: англ. «*charge, duty or fee*», нім. «*Stempelabgaben oder Gebühren*», пол. «*opłaty i należności*». Крім того, у німецькому тексті використано поняття «*Stempelabgaben*», котре використовують у Швейцарії (яка не є членом ЄС), але не використовують у законодавчих актах Німеччини (там спорідненим поняттям буде «*Bearbeitungsgebühr*»), тоді як в Австрії обмежено використовують поняття «*Stempelgebühren*». Як демонструє цей приклад, у межах однієї мови можуть існувати різні підмови, насамперед юридичні.

Ф. Пріето Рамос слушно зазначає, що у випадку міжнародних і супранаціональних правових систем результати перекладацької праці часто стають обов'язковими нормативно-правовими приписами, тож у цих випадках перекладач ще й бере на себе роль нормопроектувальника [Prieto Ramos, 2011, с. 13]. М. Байчіч звертає увагу на позицію професора права Утрехтського університету Яапа Бааія, який у контексті юридичного перекладу використовує терміни засвоєння (*familiarization*) та відчужування (*exteriorization*) [Bajčić, 2017, с. 110]. Я. Бааій стверджує, що тактика засвоєння в перекладі ЄС вимагає адаптування вихідного тексту до правової культури держави-члена шляхом використання тієї правничої мови, яка відома в тій державі, а тактика відчужування вимагає застосування юридичної мови та термінології, які є чужими для національних правових культур держав-членів [Bajčić, 2017, с. 110]. На його погляд, переклад в інституціях ЄС характеризується поєднанням цих двох підходів, хоча саме відчуження з більшою вірогідністю краще відображає специфіку права ЄС [Bajčić, 2017, с. 110]. Це можна пояснити тим, що використання чужорідних для національної правової системи понять дозволяє чітко відмежувати національне право від супранаціонального права, а отже, суб'єкти правовідносин не мають сумнівів щодо природи того чи іншого поняття.

Прикладом засвоєння може бути те, як термін англ. «*legal aid*» і пол. «*pomoc prawna*» було передано нім. «*Prozesskostenhilfe*». Український відповідник «*правнича допомога*» за своєю мотивацією та морфологічною структурою відповідає англійському та польському відповідникам, однак німецький термін за своєю структурою не

цілком відповідає всім іншим. Якщо морфологічно розібрати термін «*Prozesskostenhilfe*», то ми побачимо, що він складається з основ «*Prozesskosten*» («*процесуальні витрати*») та «*Hilfe*» («*допомога*»), тобто цей німецькомовний термін фактично означає «*допомогу з процесуальними витратами*», а тому можна стверджувати, що між англ. «*legal aid*» і нім. «*Prozesskostenhilfe*» може існувати певна відмінність, передусім щодо обсягу цих понять (німецькомовне поняття може бути вужчим за англійське поняття). Однак у німецькому праві використовують саме цей термін, а тому перекладачі-нормопроектувальники вирішили скористатися стратегією засвоєння та використати саме те поняття, яке використовують у Німеччині (тоді як в Австрії використовують синонімічне поняття «*Verfahrenshilfe*», оскільки «*Prozess*» та «*Verfahren*» часто є синонімами). Натомість прикладом відчужування можемо вважати вище описаний термін «*Stempelabgaben*». Як бачимо, навіть у межах одного акта можна знайти приклади застосування двох протилежних підходів.

Слід погодитися з думкою професорки перекладознавства Гранадського університету Гваделупи Соріано Барабіно, що фахівці у сфері юридичного перекладу мусять мати глибокі знання загальної та правничої мови принаймні двох правових культур, і річ тут не тільки в обізнаності з термінологією, фразеологією та концептами, але й у навичках належного письмового викладу інформації та трактування написаного юридичною мовою (*legalese*) [Soriano Barabino, 2020, с. 286–287]. З погляду міжкультурної компетентності перекладачі повинні не лише знати відповідну правову систему, але й орієнтуватися в тому, як вона розвивається разом із поступом суспільства, а також вони мусять бути обізнані із соціальними та політичними реаліями відповідного суспільства [Soriano Barabino, 2020, с. 287]. Звісно, не варто очікувати від перекладача експертного рівня знань про інші правові системи, однак він повинен уміти знаходити потрібну правову інформацію для вирішення перекладацьких проблем [Soriano Barabino, 2020, с. 287]. Таким чином, можемо говорити про те, що юридичний переклад вимагає специфічного набору жорстких (*hard skills*) і м'яких (*soft skills*) навичок.

Коли йдеться, приміром, про навички письмового викладу інформації, та ще й відповідно до конвенцій юридичної мови, то варто розглянути синтаксичні особливості побудови приписів. Так, англійською мовою нормативно-правові приписи викладають із використанням модального дієслова «*shall*», яке свідчить про імперативність висловлювання, натомість у німецькій і польській мові достатньо дієслів у формі дійсного способу

для вираження імперативності правової норми (див. ч. 1 ст. 39 Регламенту):

Англ. *A decision given in a Member State shall be recognised in the other Member States without any special procedure being required.*

Нім. *Die in einem Mitgliedstaat ergangenen Entscheidungen werden in den anderen Mitgliedstaaten anerkannt, ohne dass es hierfür eines besonderen Verfahrens bedarf.*

Пол. *Orzeczenie wydane w państwie członkowskim jest uznawane w innych państwach członkowskich bez potrzeby przeprowadzania specjalnego postępowania.*

Однак варто додати, що у двох випадках англ. «shall» було перекладено нім. «muss», а в одному з цих двох – ще й пол. «musi» без жодної очевидної для цього причини.

Також юридична англійська мова характеризується використанням застарілих слів або таких, які використовують виключно у сфері права, приріом, «to seise» («скликати (про суд)»), котре, як правило, використовують у пасивній формі. Німецькою та польською мовою цю лексему передано по-різному залежно від структури речення:

англ. «the court seised» – нім. «das angerufene Gericht» – пол. «sąd, do którego wniesiono sprawę»;

англ. «by the court seised of those proceedings» – нім. «von dem mit diesem Verfahren befassten Gericht» – пол. «przez sąd, przed którym wszczęto to postępowanie» (один випадок такого перекладу, хоча лексему «wszczęto» використано і в інших контекстах);

англ. «the court seised» – нім. «das befasste Gericht» (лише два випадки такого перекладу) – пол. «sąd, do którego wniesiono sprawę».

У ст. 14 Регламенту взагалі відбулася зміна структури норми через мовні фактори. В англійському та німецькомовному тексті йдеться про те, коли починаються повноваження суду (англ. «...a court shall be deemed to be seised», нім. «...gilt ein Gericht als angerufen»), тоді як у польськомовному тексті йдеться про те, коли справу вважають внесеною до суду («...sprawę uważa się za wniesioną do sądu»).

Глибший і детальніший аналіз цього Регламенту й інших актів дозволить виявити ще більшу кількість нюансів юридичного перекладу в інституціях ЄС, однак і проведений вище аналіз демонструє складність юридичного перекладу в супранціональній багатомовній правовій системі.

Висновки. Юридичний переклад вимагає особливих підходів, які засновані на інтердисциплінарності, оскільки перекладач повинен не лише досконало володіти мовою оригіналу та мовою перекладу (тобто мати ґрунтовну філологічну та перекладацьку підготовку), але й розумітися у сфері права та вміти застосовувати навички пра-

вотлумачення та методи порівняльного правознавства. Крім того, фахівець у сфері юридичного перекладу повинен уміти користуватися джерелами права та мати чудові навички пошуку необхідної для здійснення перекладацької діяльності правової інформації.

Особливості права ЄС полягає в тому, що воно є багатомовним, а тому всі акти чи то пишуть, чи то перекладають усіма офіційними мовами водночас. Оскільки Україна має намір стати членом ЄС, виникне потреба перекласти весь законодавчий масив ЄС українською мовою. Як засвідчило це дослідження, переклад актів ЄС породжує чимало перекладацьких викликів, пов'язаних, зокрема, з відмінностями в правових системах, особливостями використання правової термінології та конструюванням нормативних приписів, а тому актуальними та перспективними є дослідження проблем перекладу актів ЄС і компетентностей, якими повинні володіти фахівці в цій сфері.

ЛІТЕРАТУРА

1. Балинська О. М. Проблеми тлумачення правових норм : посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 392 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/4092/1/ПроблТлумПРАВнорм_Балин.pdf (дата звернення: 13.01.2025).
2. Bajčić M. New Insights into the Semantics of Legal Concepts and the Legal Dictionary. Amsterdam-Philadelphia: John Benjamin's Publishing, 2017. 236 p. <https://doi.org/10.1075/tlrp.17>.
3. Kischel U. Legal Cultures – Legal Languages. *Translation Issues in Language and Law*. Palgrave Macmillan, London. P. 7–17. URL: https://rsf.uni-greifswald.de/storages/uni-greifswald/fakultaet/rsf/lehrstuehle/lk-kischel/Schriften/Legal_Cultures-_Legal_Languages.pdf (дата звернення: 13.01.2025).
4. Prieto Ramos F. Developing legal translation competence: an integrative process-oriented approach. *Comparative Legilinguistics*. 2017. № 5. P. 7–22. <https://doi.org/10.14746/cl.2011.5.01>.
5. Regulation (EU) No 650/2012 of the European Parliament and of the Council of 4 July 2012 on jurisdiction, applicable law, recognition and enforcement of decisions and acceptance and enforcement of authentic instruments in matters of succession and on the creation of a European Certificate of Succession / *EUR-Lex*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN-DE-PL/TXT/?from=EN&uri=CELEX%3A32012R0650> (дата звернення: 13.01.2025).
6. Soriano Barabino G. Cultural, textual and linguistic aspects of legal translation: A model of text analysis for training legal translators. *Inter-*

national Journal of Legal Discourse. 2020. № 5 (2). P. 285–300. <https://doi.org/10.1515/ijld-2020-2037>.

7. Zeifert M., Tobor Z. Legal Translation Versus Legal Interpretation. A Legal-Theoretical Perspective. *International Journal for the Semiotics of Law*. 2022. № 35. P. 1671–1687. <https://doi.org/10.1007/s11196-021-09837-7>.

REFERENCES

1. Balynska, O. M. (2021). Problemy tлумachenia pravovykh norm: posibnyk [Problems of interpretation of legal norms: a guide]. Lviv: Lviv State University of Internal Affairs. Retrieved from: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/4092/1/ПроблТлумПРАВ-норм_Балин.pdf. [in Ukrainian].
2. Bajčić, M. (2017). *New Insights into the Semantics of Legal Concepts and the Legal Dictionary*. Amsterdam-Philadelphia: John Benjamin's Publishing.
3. Kischel, U. (2009). Legal Cultures – Legal Languages. In: Olsen, F., Lorz, A., Stein, D. (eds) *Translation Issues in Language and Law*. Palgrave Macmillan, London. Retrieved from: https://rsf.uni-greifswald.de/storages/uni-greifswald/fakultaet/rsf/lehrstuehle/ls-kischel/Schriften/Legal_Cultures-_Legal_Languages.pdf.
4. Prieto Ramos, F. (2017). Developing legal translation competence: an integrative process-oriented approach. *Comparative Legilinguistics*, 5, 7–22. <https://doi.org/10.14746/cl.2011.5.01>.
5. Regulation (EU) No 650/2012 of the European Parliament and of the Council of 4 July 2012 on jurisdiction, applicable law, recognition and enforcement of decisions and acceptance and enforcement of authentic instruments in matters of succession and on the creation of a European Certificate of Succession / *EUR-Lex*. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN-DE-PL/TXT/?from=EN&uri=CELEX-%3A32012R0650>.
6. Soriano Barabino, G. (2020). Cultural, textual and linguistic aspects of legal translation: A model of text analysis for training legal translators. *International Journal of Legal Discourse*, 5(2), 285–300. <https://doi.org/10.1515/ijld-2020-2037>.
7. Zeifert, M., Tobor, Z. (2022). Legal Translation Versus Legal Interpretation. A Legal-Theoretical Perspective. *International Journal for the Semiotics of Law*, 35, 1671–1687. <https://doi.org/10.1007/s11196-021-09837-7>.

УДК 81:82-1/-7
DOI <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2025-97-6>

РИЗОМАТИЧНА НАРАТИВНА ПОЛІФОНІЯ: ТВОРЕННЯ ПОСТІРОНІЇ У РОМАНІ ДОНАЛА РАЯНА «THE SPINNING HEART»

Дунєва О. І.

*аспірант кафедри світової літератури
Львівський національний університет імені Івана Франка
вул. Університетська, 1, Львів, Україна
orcid.org/0000-0002-8796-1570
olenaklymova27@gmail.com*

Ключові слова: *наратор,
ризоматична поліфонія
нараторів, поліфонічний
роман, ризома, постіронія.*

Статтю присвячено аналізу авторської стильової техніки – ризоматичної наративної поліфонії як способу структуризації багатоголосної оповіді з монологами 21 персонажа у контексті творення постіронії у романі ірландського письменника Донала Райана «The Spinning Heart». У роботі доведено, що спосіб організації поліфонічного роману із безліччю рівноправних у своїх поглядах персонажів-нараторів вимагає від автора відповідного композиційного інструменту задля індивідуалізації монологів усіх героїв-оповідачів без втрати центральної сюжетної лінії. У цьому випадку ризоматичність оповіді дозволяє створити необхідні міжособистісні зв'язки персонажів зі збереженням їхньої наративної «значимості». Простежено, як завдяки ризоматичній структурі та відповідному типу нарації кожен із персонажів виказує щирі емоції та переживання, рефлексує власні травми та висловлює суб'єктивне ставлення до оточення, поринаючи у чесні роздуми про природу власних внутрішніх та зовнішніх конфліктів, а також дитячих травм. Виявлено, що змістове наповнення монологів нараторів характеризується інтраспективністю, фрагментарністю та алогічністю із частковою втратою послідовності оповіді та індивідуальною мовленнєвою експресивністю. З огляду на змістовий критерій вирізняємо інтераспектну, поліаспектну та алогічну ризоматичну наративну поліфонію. Вичерпуючи емоційний резерв читача, кожен наратор у межах монологу висловлюється розгорнуто, намагаючись охопити як власні переживання, так і загальну картину життєвих перипетій жителів міста. Автор за таких умов залишається далеким від оцінки власних персонажів та не надає жодному з них наративних привілеїв, урівнюючи трагедії кожного. З'ясовано, що ризоматична наративна поліфонія дає можливість втілити постіронічний письменницький задум, адже, попри щирість кожного монолога, персонажі у межах роману не комунікують та не перетинаються у діалогах. У статті простежено, що ризоматична наративна поліфонія як спосіб творення постіронії у досліджуваному романі підкреслює авторську постіронію: залишаючись «глухими» до чужих переживань, герої твору Донала Райана не здатні повністю реалізувати свої щирі наміри, емпатію щодо інших та ідентифікувати себе у багатоголосному постіронічному середовищі роману.

RHIZOMATIC NARRATIVE POLYPHONY: CREATING POSTIRONY IN DONAL RYAN'S NOVEL «THE SPINNING HEART»

Dunieva O. I.

Postgraduate Student at the Department of World Literature

Lviv National University

Universitetska str., 1, Lviv, Ukraine

orcid.org/0000-0002-8796-1570

olenaklymova27@gmail.com

Key words: *narrator, rhizomatic polyphony of narrators, polyphonic novel, rhizome, postirony.*

The article analyzes the author's stylistic technique of rhizomatic narrative polyphony as a means of structuring a polyphonic narrative. It examines the monologues of 21 characters within the context of creating post-irony in the novel "The Spinning Heart" by Irish writer Donal Ryan. It is proved that organizing a polyphonic novel with many characters-narrators who are equal in their views requires the author to use an appropriate compositional tool to individualize the monologues of all the characters and narrators without losing the central storyline. The rhizomatic nature of the narrative allows the creation of the necessary interpersonal connections between the characters without losing their narrative «significance». It is illustrated that due to the rhizomatic structure and narrative type, each of the characters expresses sincere emotions and experiences, reflects on their own traumas, and expresses a subjective attitude towards the environment, immersing themselves in honest reflections on the nature of their own internal and external conflicts, as well as childhood traumas. The content of the narrators' monologues is characterized by intransigence, fragmentation, and illogic, with a partial loss of narrative logic and individual speech expressiveness. Exhausting the reader's emotional reserve, each narrator speaks in detail within the monologue, trying to cover both their own experiences and the general picture of the city's inhabitants' life experiences. The author, under such conditions, remains far from assessing his own characters and does not grant narrative privileges to any of them, equating the tragedies of each. Hence, it is proved that rhizomatic narrative polyphony makes it possible to embody a postironic literary intention because despite the sincerity of each monologue, the characters do not communicate or intersect in dialogues within the novel. Rhizomatic narrative polyphony as a way of creating postirony in the novel emphasises the author's postirony: remaining the characters «deaf» to other people's experiences, the characters of Donal Ryan's novel are unable to fully realise their sincere intentions, empathy for others and identify themselves in the multi-voiced environment of the novel.

Постановка проблеми. «Текстова тканина» [Бабелюк, 2010] сучасного постмодерного роману є оригінальною формою прояву авторських ідей та акцентів. Уявлення сучасного автора про форму та організацію власного мистецького продукту, що не керується формальними ознаками жанровості, відкриває нові можливості для подолання поетикальної ортодоксальності та розширення меж «метамодерного горизонту» (Л. Мацевко-Бекерська [Мацевко-Бекерська, 2022]). Метамодерний читач готовий сприймати складні літературні форми, активно рефлексувати закладені часом цілком суперечливі ідеї та вступати у спровокований автором діалог.

Залучення до художнього простору роману наратора зумовлює складний симбіотичний зв'язок «наратор – автор». Моделюючи автентичний художній простір, автор «винаходить» наратора (чи нараторів) як антропоморфне втілення закладених сенсів та умовного провідника до фікційного світу: «The work is the origin of the artist. Neither is without the other. However, neither of them alone bears the other» [Heidegger, 2006].

«У художньому творі наратор формує структуру оповіді та забезпечує сюжетну та композиційну цілісність» [Кушнірова, 2019]. Функції наратора, ступінь його впливу та залучення до подій оповіді, а також взаємозв'язок автора та наратора, як

і загальна екзистенція наратора в постмодерністському романі, безперервно резонують у сучасних літературознавчих дослідженнях художнього дискурсу (Ж. Колоїз, Т. Мішеніна,) та нарагалогії зокрема (Р. Барт, Ж. Жанетт, О. Бабелюк, Л. Мацевко-Бекерська, Н. Ізотова, Н. Porter Abbot).

Наративна стратегія, якої дотримується автор, залежить від його інтенції репрезентувати події із заданої точки текстової площини, визначаючи відповідну дистанцію між наратором та дискурсом. Поняття «наративна стратегія» з погляду художнього текстотворення є способом побудови оповідної реальності, відтворення авторського суб'єктивного досвіду та світобачення, включно із вибором наратора [Савчук, 2017]. Стратегія визначати кожного персонажа як наратора пов'язана з інтенцією автора «демократизувати» наратив, послабивши власне втручання та ідеологічний вплив, – таким чином, «наративна поліфонія» стає об'єктом цілеспрямованого літературознавчого фокусу. Цілеспрямовану тактику «множинного» оповідача з метою демонстрації різних точок зору можна простежити як у сучасних романах: «The Collector» Д. Фаулза, «Talking it over» та «Love, etc.» Д. Барнса, «Big Little Lies» Л. Моріарті, так і в ранніх зразках англійської літератури, наприклад «The Canterbury Tales» Д. Чосера та «Decameron» Дж. Боккаччо.

Наративну поліфонію визначають як «переплетення суміжних і контрастних голосів», які, залежно від графічної техніки, можуть звучати суголосно, какофонічно чи шизоїдно [Бабелюк, Коляса, 2013], або як «взаємодію різних за статусом наративних подій, висвітлених із певних точок зору» [Ізотова, 2011]. Д. Лодж визначає змістову та ідеологічну особливість поліфонічності у романі як «... a variety of conflicting ideological positions are given a voice and set in play both between and within individual speaking subjects, without being placed and judged by an authoritative authorial voice» [Lodge, 1990]. П. Вільямс зауважує, що поліфонічна форма руйнує традиційну лінійну схему читання і спонукає до читацької мультизадачності – гортати сторінки, запитуючи себе: «Where is the author? The narrator? What narrative is untold between strands?» [Williams, 2015].

У нашому дослідженні під *наративною поліфонією* розуміємо наративне багатоголосся персонажів-нараторів, яке за своєю структурою є ризоматичним, нелінійним, децентрованим, а за змістом слугує інструментом творення авторської постіронії як у площині його сюжетотворення, так й іронічного зображення персонажів роману зокрема.

Розглянемо особливості наративної організації роману сучасного ірландського письменника

Донала Райана «The Spinning Heart», у якому автор обирає ризоматичну наративну поліфонію як незвичний, неординарний іронічний спосіб комунікації із читачем.

Об'єктом дослідження є поліфонія як наративна стратегія автора у зазначеному творі.

Предметом нашої розвідки є постіронія як визначальна ознака авторського стилю Донала Райана, що реалізується у текстовому просторі роману «The Spinning Heart» на мовному (через мовностилістичні засоби виразності) та композиційному рівнях, де наративна поліфонія є одним із інструментів творення постіронії.

Методи дослідження обґрунтовані індуктивним та дедуктивним підходами до аналізу поліфонії як авторської наративної стратегії у тексті роману.

Мета статті – виявити лінгвопоетичні прояви ризоматичної наративної поліфонії у романі Донала Райана «The Spinning Heart» та її роль у творенні постіронії.

Досягненню мети сприяє вирішення таких **завдань**: уточнити поняття «ризоматична наративна поліфонія»; визначити мовностилістичні та композиційні прояви ризоматичної наративної поліфонії через її вплив на розкриття сюжету, зміст монологів та творення художніх образів досліджуваного роману; виокремити ключові ознаки ризоматичної наративної поліфонії у творенні постіронії на композиційному рівні.

Виклад основного матеріалу. За своєю наративною структурою «The Spinning Heart» є прикладом *поліфонічного роману*, оскільки складається з монологів двадцяти одного персонажа та відповідної кількості розділів (21 розділ), кожен з яких названо іменем героя-оповідача. Д. Лодж визначає поліфонічний роман як «твір, в якому різні суперечливі ідеологічні позиції озвучуються та актуалізуються між окремими суб'єктами як у діалогах, так і в монологах, не будучи при цьому оціненими авторитетним голосом автора» [Lodge, 1990].

Наративна поліфонія в інструментарії письменника дозволяє представити розповідь від першої особи, що дає можливість кожному із персонажів не лише презентувати суб'єктивний погляд на події роману, а й рефлексувати особистими переживаннями щодо себе та інших у глобальному й особистому контексті минулого, майбутнього та теперішнього.

Як слушно підкреслює Шань-Юнь Хуан, попри відсутність прямої взаємодії чи безпосередніх діалогів між персонажами, зміст усіх історій переплітається так, що читачі можуть сформувати загальну ментальну картину спільноти маленького ірландського містечка [Huang, 2022]. Водночас, як зазначає О. Бабелюк, «діалог може відбуватися не

лише всередині висловлення, але й між висловленнями» [Бабелюк, 2012].

Отже, діалогічність як сплетіння «голосів» та інтеракція між персонажами у досліджуваному романі досягається шляхом *ризоматичної нарративної поліфонії*, котра віддзеркалює особливості взаємодії між рівноправними персонажами твору [Бабелюк, 2010]. Ризоматичність у структурі оповіді утверджує соціальні, економічні та особистісні взаємозв'язки між рівноправними та самодостатніми персонажами роману, на зразок розгалуженого міцелію грибниці, яка не має чіткої структури та центру – кожен із героїв фікційного твору стає невід'ємною «точкою ризоми». О. Білецька називає сучасний постмодерністський текст «мінливим гетерогенним ризоматичним утворенням», для якого характерна нелінійність, неієрархічність та складна графічна форма [Білецька, 2016].

Відсутність прямих діалогів, натомість повсякчасне коментування реплік одних персонажів іншими підкреслюють суб'єктивність сприйняття героями одне одного. М. Малреннан слушно зауважує: «The fact that the characters talk about each other rather than to each other shows the legacy of distrust and disconnectedness of the community» [Mulrennan, 2016]. А. де Салазар окреслює поняття «мовчаного діалогового фону», використання якого автором свідчить про потребу громади у формуванні колективного почуття взаєморозуміння [de Salazar, 2012].

А. де Салазар визначає «багатоголосну нарративну структуру» як визначальну *сюжетотворчу характеристику роману*, що уможливує розкриття конфлікту соціально-економічного фону оповіді, а саме – періоду занепаду ірландської економіки початку XXI ст. після економічного розквіту під назвою Кельтський Тигр: «Ryan's narrative structure is multi-voiced. But, the characters' monologism also bears a resemblance to a post-Celtic Tiger society unable to come and speak out as one [de Salazar, 2012].

Узагальнимо, що, з одного боку, ризоматична нарративна поліфонія як прийом текстотворення у романі Донала Райана дозволяє висвітлити об'єднуючий соціально-економічний конфлікт роману, а з іншого – індивідуалізувати особисті конфлікти, виокремивши особистісність кожного наратора у різних точках текстового простору роману (див. рис. 1).

Серед особливостей ризоматичної нарративної поліфонії як інструменту творення художніх образів роману виділимо *рівноправність монологів* персонажів у висвітленні власних переживань, трагедій, психологічних травм та конфліктів, а також цілковиту суб'єктивність і Нову щирість їхніх рефлексій.

Звернемося до ризоматичної нарративної поліфонії з погляду її ролі у творенні постіронічного ефекту. Зважаючи на окреслені вище структурні особливості такого типу нарративу у романі «The Spinning Heart», визначимо ключові ознаки *ризо-*

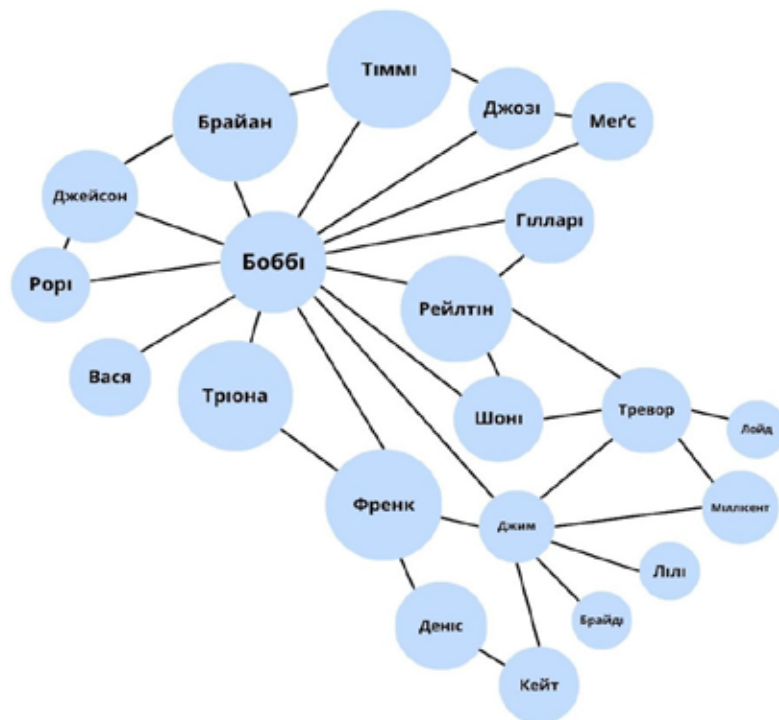

Рис. 1. Ризоматичний зв'язок між 21 наратором роману Донала Райана «The Spinning Heart»

матичної наративної поліфонії у творенні постіронії.

Баланс монологів персонажів дозволяє усім висловитися, але жодному не надає «виняткових пільг» носія істинності. Ставши лише одним із-поміж 21 наратора, жоден із персонажів не отримує прерогативи у часово-просторовому полотні твору, адже читання можна почати із будь-якого розділу роману. Трагедія та переживання жодного із персонажів не надає привілеї йому серед решти трагедій та переживань.

«Свобода слова», надана автором, стає «постіронічною пасткою» для усіх персонажів, формалізуючи та урівнюючи трагічний досвід кожного із них. «Право голосу» 21 персонажа зливається у **постіронічний гул** особистісних чи колективних переживань.

Якщо за структурою наративна поліфонія ризоматична, то, з огляду на зміст монологів персонажів-нараторів, виокремлюємо такі типи **ризоматичної наративної поліфонії**:

інтраспектний наратив, що сфокусований на саморефлексіях минулих подій, пережитих персонажами, як позитивних (для прикладу, Боббі та його щасливі моменти з дружиною: «*On the way home in the car, tears spilled down my face. Triona just said oh love, oh love*» [Ryan, 2012]), так і трагічних (наприклад Брайді, який рефлексує день втрати сина: «*The greedy Atlantic ate him and kept his little bones*» [Ryan, 2012]);

поліаспектний наратив, де оповідь змінює фокус від наратора до наратора, переключаючи увагу читача з монологу одного персонажу до іншого, і дозволяє автору репрезентувати події з точки зору рефлексії різних персонажів. У своїх монологах кожен персонаж коментує героя Боббі: Тімі: «*BOBBY WAS ALWAYS fair sound to me. He's the only one never slagged me*» [Ryan, 2012], Брайан: «*Things come easy to guys like Bobby Mahon. He's not the brightest star in the firmament, but he's a proper man*» [Ryan, 2012], Брайді: «*Bobby is a lovely boy*» [Ryan, 2012];

алогічний наратив, коли наратор настільки зосереджений на власних емоціях та переживаннях, що втрачає певний фокус / аспект/ точку зору викладу подій, а також їх логічність. Монолог Брайді – яскравий приклад такого **нестабільного часово-просторового наративу**: переключаючись із теми смерті сина на побутові негаразди, стосунки з чоловіком, коментуючи дитинство та сьогодення Боббі, персонаж різко змінює теми та настрої викладу з трагічного на нейтральний, з негативно-експресивного – на поміркований. Схожий наративний прийом має назву «**оповідач-скетчер**», особливістю якого виступає як емоційна гойдалка у переключенні з теми на тему, так і фрагментарне зображення

подій, увиразнене додатковими художніми деталями [Варчук, 2021].

Варто зазначити, що у межах оповіді кожного наратора роману «The Spinning Heart» простежуються елементи інтраспективності, структурної фрагментарності та алогічності, адже кожен персонаж, коментуючи центральні події роману, схильний давати їм суб'єктивну оцінку, звертаючись до власного досвіду минулого та ситуативних переживань і рефлексій теперішнього.

Незалежно від змісту та форми висловленого, прагнучи індивідуального підходу та емпатії, кожен персонаж отримує рівнозначну читацьку та авторську увагу, розділену серед 21 персонажа. Співпереживання всім водночас нівелює емпатію читача, адже його емоційний ресурс вичерпаний.

Завдяки **ризоматичній наративній поліфонії усі рефлексії та саморефлексії монологів персонажів вирізняються непідробленою щирістю** (у рамках принципу Нової щирості), але позбавлені об'єктивності. Автор утримується від прокативного розмиття моралі, як і від маркування персонажів «позитивний – негативний», адже вони самостійно (заслужено чи ні) таврують себе. Натомість Донал Райан, наділяючи кожного персонажа власною мотивацією та свободою волі, відмовляється від осуду, оціночного ставлення й постіронічно відходить за завісу повчального художнього пафосу, ніби ввіряючи сюжетну лінію кожного персонажа незалежним силам: детермінованій долі, збігу обставин чи випадку.

Висновки та перспективи. Сутність обраної Доналом Райаном поліфонії нараторів як **ризоматичної наративної** стильової ознаки досліджуваного роману «The Spinning Heart» із безліччю монологів полягає 1) у сюжетотворенні цього роману; 2) у композиційному урізноманітненні форми оповіді; 3) у розкритті кожного з 21 персонажа у його соціальних, інтелектуальних, психологічних та вікових рисах з можливістю висловитися щиро, проте суб'єктивно. З огляду на змістовий критерій вирізняємо інтераспектну, поліаспектну та алогічну ризоматичну наративну поліфонію. Як спосіб творення постіронії ризоматична наративна поліфонія реалізує авторський постіронічний задум у розкритті почуттів щирих, але непочутих персонажів: вербальні прояви Нової щирості не є гарантією «правильних вчинків», а монолог поступається діалогу у нескінченному пошуку ефективного порозуміння.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у лінгвопоетичному аналізі інших наративних проявів поліфонії нараторів, серед яких: різноголосся, какофонія та шизоїдна поліфонія – на матеріалі романів сучасної англомовної прози.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабелюк О. А. Трансформація хронотопу в постмодерністському текстотворенні: від діалогу до какофонії *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка* : зб. наук. праць. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, Вип. 62. 2012. С. 12–16.
2. Бабелюк О. А. Поетика постмодерністського художнього дискурсу: принципи текстової побудови : дис. д-ра філол. наук: 10.02.04. Київ, 2010. 456 с.
3. Білецька О. В. Методика дослідження графосеміотичного кодування наративної поліфонії в англomовному постмодерністському художньому тексті. *Записки з романо-германської філології*. Одеса : КП ОМД, Випуск 1 (36). 2016. С. 11–22.
4. Варчук Л. В. Образ оповідача в сучасній англomовній амеріндіанській прозі: лінгвокультурний аспект. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. *Дисертація на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії за спеціальністю 035 Філологія*; Київський національний лінгвістичний університет, Міністерство освіти і науки України. Київ, 2021. 230 с.
5. Ізотова Н. П. Концептотвірні функції наративної поліфонії художнього твору (на матеріалі англomовних біографічних романів ХХ століття) *Наукові записки. Серія «Філологічні науки (мовознавство)»*. 2011. № 96 (1). Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2011. С. 87–90.
6. Кушнірова Т. В. Тип «множинного» наратора в оповідній структурі художнього тексту *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філологія»*. 2019. Вип. 83. С. 59–63.
7. Мацевко-Бекерська Л. В. Метаодерний горизонт гуманітарної освіти (коли відповіді чекають своїх питань) *Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи* : зб. статей VII Міжнар. наук.-практ. конф., м. Полтава, 24–25 листопада 2022 р. С. 161–164.
8. Савчук Р. І. Наративна стратегія «дзеркало» та її концептуалізація у французькому художньому текстотворенні ХVIII століття *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»* : зб. наук. пр. Вип. 26. Одеса, 2017. Т. 2. С. 72–74.
9. de Salazar Asier Altuna-García (2019) Polyphony, Provincialism, Nostalgia and Involution in Post-Celtic Tiger Ireland: Donal Ryan's *The Spinning Heart*, *English Studies*, 2012. С. 90–107.
10. Heidegger M. «On the Origin of the Work of Art.» Translated by Roger Berkowitz and Philippe Nonet. Draft, December 2006. 68 p.
11. Huang, Shan-Yun “Nostalgia and Post-Crash Irish Identity in Donal Ryan’s *The Spinning Heart* and Mike McCormack’s *Solar Bones*.” 2022. P. 73–96. URL: <http://ex-position.org/wp-content/uploads/2023/01/06-Shan-Yun-Huang.pdf>
12. Lodge D. *After Bakhtin: Essays on Fiction and Criticism*. London : Routledge 1990. 198 p.
13. Mulrennan M. “Post-Celtic Tiger Rural Ireland, Internal Exile and Male Identity in the Fiction of Colin Barrett and Donal Ryan. An Analysis.” *The Honest Ulsterman* (February) 2016. URL: <https://humag.co/features/post-celtic-tiger-rural-ireland-internal-exile-and-male-identity-in-the-fiction-of-colin-barrett-and-donal-ryan>
14. Ryan D. *The Spinning Heart*. *Transworld Ireland*, 2012. 160 p.
15. Williams P. *Writing the Polyphonic Novel Writing in Practice*. 2015. Vol.1 ; National Association of Writers in Education. 9 p.

REFERENCES

1. Babeliuk O. A. Transformatsiia khronotopu v postmodernistskomu tekstotvorenni: vid dialohu do kakofonii *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka* : zb. nauk. prats. Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I.Franka, Vyp. 62. 2012. S. 12–16.
2. Babeliuk O. A. Poetyka postmodernistskoho khudozhnoho dyskursu: pryntsy py tekstovoi pobudovy: dys. d-ra filol. nauk: 10.02.04. Kyiv, 2010. 456 s.
3. Biletska O. V. Metodyka doslidzhennia hrafosemiotychnoho koduvannia naratyvnoi polifonii v anhlomovnomu postmodernistskomu khudozhnomu teksti. *Zapysky z romanohermanskoj filolohii*. Odesa: KP OMD, Vypusk 1 (36). 2016. S. 11–22.
4. Varchuk L. V. Obraz opovidacha v suchasni anhlomovni amerindianskii prozi: lnhvokulturnyi aspekt. *Kvalifikatsiina naukova pratsia na pravakh rukopysu*. Dysertatsiia na zdobuttia stupenia vyshchoi osvity doktora filosofii za spetsialnistiu 035 Filolohiia. Kyivskiy natsionalnyi lnhvistychnyi universytet, Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy, Kyiv, 2021. 230 s.
5. Izotova N. P. Kontseptotvirna funktsiia naratyvnoi polifonii khudozhnoho tvor (na material anhlomovnykh biohrafichnykh romaniv XX stolittia) *Naukovi zapysky. Seriia: Filolohichni nauky (movoznavstvo)*. № 96 (1). Kirovohrad: RVV KDPU im. V. Vynnychenka. 2011. C. 87–90
6. Kushnirova T. V. Typ «mnozhynnoho» naratora v opovidnii strukturi khudozhnoho tekstu *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina*. Seriia: Filolohiia. Vyp. 83. 2019. S. 59–63.

7. Matsevko-Bekerska L. V. *Metamodernyi horizont humanitarnoi osvity (koly vidpovidi chekaiut svoikh pytan)* *Aktualni pytannia lnhvistyky, profesiinoi lnhvodydaktyky, psykhologii i pedahohiky vyshchoi shkoly: zb. statei VII Mizhnar. nauk.-prakt. konf., m. Poltava, 24–25 lystopada 2022 r.* 2022. S. 161–164.
8. Savchuk R. I. *Naratyvna stratehiia "dzerkalo" ta yii kontseptualizatsiia u frantsuzkomu khudozhnomu tekstotvorenni XVIII stolittia* *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Serii: Filolohiia: zb. nauk. pr.* Odesa, Vyp. 26. T. 2. 2017. S. 72–74.
9. de Salazar Asier Altuna-García (2019) *Polyphony, Provincialism, Nostalgia and Involution in Post-Celtic Tiger Ireland: Donal Ryan's The Spinning Heart*, *English Studies*, 2012. C. 90–107.
10. Heidegger M. «On the Origin of the Work of Art.» Translated by Roger Berkowitz and Philippe Nonet. Draft, December 2006. 68 p.
11. Huang, Shan-Yun “Nostalgia and Post-Crash Irish Identity in Donal Ryan’s *The Spinning Heart* and Mike McCormack’s *Solar Bones*.” 2022. P. 73–96. URL: <http://ex-position.org/wp-content/uploads/2023/01/06-Shan-Yun-Huang.pdf>
12. Lodge D. *After Bakhtin: Essays on Fiction and Criticism*. London : Routledge 1990. 198 p.
13. Mulrennan M. “Post-Celtic Tiger Rural Ireland, Internal Exile and Male Identity in the Fiction of Colin Barrett and Donal Ryan. An Analysis.” *The Honest Ulsterman* (February) 2016. URL: <https://humag.co/features/post-celtic-tiger-rural-ireland-internal-exile-and-male-identity-in-the-fiction-of-colin-barrett-and-donal-ryan>
14. Ryan D. *The Spinning Heart, Transworld Ireland*, 2012. 160 p.
15. Williams P. *Writing the Polyphonic Novel Writing in Practice*. 2015. Vol. 1 ; National Association of Writers in Education. p. 9.

КОРПОРАТИВНІ ЦІННОСТІ АВСТРАЛІЙЦІВ ТА ЇХНЯ АКТУАЛІЗАЦІЯ У ВІЙСЬКОВОМУ СЛЕНГУ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Жукова Н. М.

*кандидатка філологічних наук, доцентка,
виконуюча обов'язки завідувачки кафедри «Іноземна філологія та переклад»
Національний університет «Запорізька політехніка»
вул. Університетська, 64, Запоріжжя, Україна
orcid.org/0000-0002-8489-7884
nmzhukova1@gmail.com*

Ключові слова: австралійська
англомовна картина
світу, герметичність,
демонстративність,
експресивність, опозиція «свій
vs. чужий», військовий сленг.

Стаття присвячена аналізу відображення корпоративних цінностей австралійців у військовому сленгу часів Першої світової війни. У ході дослідження виявлено пріоритетні способи створення сленгізмів, простежено кореляції між їхнім вибором та набором основних цінностей спільноти австралійських військових. Військовий сленг періоду Першої світової війни розглядався як важливий сегмент австралійської англомовної картини світу. Виявлено ознаки, які становили базу номінації та відбивали культурні доміанти австралійців. Проаналізовано спадкоємність лінгвокультури перших англомовних поселенців Австралії, які були носіями арготичної картини світу, в сленгу австралійських військових у часи Першої світової війни. Встановлено, що військовий сленг того періоду демонструє актуалізацію таких корпоративних цінностей австралійців, як герметичність спільноти та водночас демонстративність, відкритість, а також емоційність і прагнення виразити оціночне ставлення до поняття, об'єкта чи особи. Про важливість закритості групи свідчить застосування експресивних мовних засобів, функціонування яких можливе за наявності спільного досвіду, знань, дотримання специфічної аксіологічної системи. Активне використання експресивно забарвлених лексичних одиниць продиктовано і психологічною потребою австралійців демонструвати сильні емоції. Виявлено, що універсальна опозиція «свій vs. чужий» реалізується з огляду на ознаки, вітально важливі для солдатів, а для розуміння вторинних найменувань, успішної мовної гри, іронії та сарказму потрібна була належність до групи «своїх». Аксіологічна система, актуалізована у військовому сленгу, охоплює позитивне ставлення до «своїх», якими вважались скромні, порядні, чесні рядові військовослужбовці на передовій лінії фронту, вірні побратими. Відбувалось подальше формування системи цінностей, в якій беззастережна повага до монархії, типова для британців, у спільноті австралійських військових значно похитнулась, якщо не була повністю нівельована. Про органічне поєднання герметичності австралійської військової лінгвокультури з демонстративністю свідчить використання дисфемізмів, висміювання об'єктів номінації.

CORPORATE VALUES OF AUSTRALIANS AND THEIR ACTUALIZATION IN THE MILITARY SLANG OF THE FIRST WORLD WAR

Zhukova N. M.

*PhD (Philology), Associate Professor,
Acting Head of the Department of Foreign Philology and Translation
National University Zaporizhzhia Polytechnic
Universytetska str., 64, Zaporizhzhia, Ukraine
orcid.org/0000-0002-8489-7884
nmzhukova1@gmail.com*

Key words: *Australian English worldview, hermeticity, ostentatiousness, expressiveness, the 'own-alien' opposition, military slang.*

The article analyses the reflection of the corporate values of Australians in the military slang of the First World War. The study reveals the priority ways of creating slangisms. It traces the correlations between their choice and the set of core values of the Australian military community. The military slang of the First World War was considered an important segment of the Australian English worldview. The features that were the basis of the nomination and reflected the cultural dominants of Australians are identified. The continuity of the linguistic culture of the first English-speaking settlers of Australia, who were carriers of the argotic worldview, in the slang of the Australian military during the First World War is analyzed. It is established that the military slang of that period demonstrates the actualization of such corporate values of Australians as the hermeticity of the community and, at the same time, demonstrativeness, openness, as well as emotionality, and the desire to express an evaluative attitude towards a concept, an object, or a person. The importance of the group being closed is evidenced by expressive linguistic means, which is possible in the presence of common experience, knowledge, and adherence to a specific axiological system. The active use of expressive lexical items is also dictated by the psychological need of Australians to demonstrate strong emotions. It has been found that the universal opposition 'own vs. alien' is implemented in terms of features that soldiers hold vital. To understand secondary names, successful language play, irony, and sarcasm, it was necessary to belong to the group of 'own.' The axiological system reflected in military slang encompasses a positive attitude towards 'own', who were modest, decent, honest ordinary soldiers on the front line, loyal mates. A system of values was further formed, in which the unconditional respect for the monarchy, typical of the British, was significantly shaken, if not completely leveled, in the Australian military community. The organic combination of the hermeticity of the Australian community with demonstrative behavior is evidenced by the use of dysphemisms and ridicule of the objects of nomination.

Постановка проблеми. Війна просочує всі сфери людського буття, і мова нації обов'язково відбиває її вплив. Лінгвокультура миттєво реагує на важливі події вибухом лексичних інновацій та трансформацій. Основні причини інновацій у мовній системі, зумовлені військовими діями: нові функції та ролі людини; нове устаткування та різноманітна зброя; вимушені переміщення до раніше не відвіданих країн / регіонів; особлива спільнота; потреба у братерстві, дружній підтримці, товариських стосунках, плеканні командного духу; підвищена екзистенційна небезпека, що призводить до граничних психоемоційних станів.

За спостереженнями Е. Партріджа, досвід обох світових війн свідчить, що умови військової служби призводять до «омолодження мови – жвавості – живописності – енергійності» [цит. за: Laugesen Introduction]. Цей процес пройшла й австралійська англійська лінгвокультура, зокрема, в часи Першої світової війни.

Дослідники зазначали значний вплив війни 1914–1918 років на австралійський національний варіант англійської мови [Baker, 1966], зауважуючи, що процеси мовної творчості відобразились у військовому сленгу (Aussie slanguage), яким солдати широко послуговувались: «Ми забули про

свої манери I в наших розмовах повно сленгу» (цит. за: [Baker, 1966, с. 160]). В австралійській пресі публікували глосарії австралійських сленгізмів та лексики військовиків для того, щоб пояснити листи з фронту додому та залучити більше нових рекрутів, трохи відкривши світ військових. Той факт, що сленгом користувалися солдати Анзак, змінив ставлення суспільства до сленгу [Laugesen, 2015, с. 9–11].

У період двох світових війн відбулося оновлення вже існуючих домінант австралійської англомовної картини світу (COBBER, DIGGER, DINKUM, MATE), з'явилися нові (ANZAC, AUSSIE). Своєрідний австралійський сленг допоміг «зміцнити» серед австралійських збройних сил відчуття національної ідентичності [Laugesen Slanguage], і хоча багато слів вийшли із ужитку після закінчення військових дій, вплив Великої війни на мову був тривалим [Laugesen, 2015, с. 13–14].

Австралійський національний варіант англійської мови неодноразово виступав об'єктом дослідження, проте австралійський військовий сленг залишає широке поле для подальших розвідок. У наявних глосаріях, що фіксували мову часів Першої світової війни, наведено переліки мовних одиниць, які утворили або якими послуговувалися австралійські військові; у деяких джерелах надається етимологія (див. список словників та глосаріїв у [Abbreviations], огляд цих публікацій в [Laugesen, 2015, с. 231–238]).

Важливе дослідження австралійського військового сленгу провела А. Лаугесен [Laugesen, 2015; Laugesen Slanguage], яка зазначає суттєве значення сленгу у формуванні австралійської ідентичності, культурних домінант ANZAC, DIGGER, вплив на інші національні варіанти англійської мови та загальноанглійський фонд, акцентує такі функції сленгу, як подолання психологічного тиску, об'єднання солдатів, спосіб представити досвід війни як такий, з яким можна впоратись, зробити незнайоме знайомим, а страшне – прийнятним.

Мета статті – аналіз специфіки відбиття корпоративних цінностей австралійців у військовому сленгу періоду Першої світової війни. **Завдання** – виявити пріоритетні механізми створення сленгу та простежити, як їх вибір відображав специфіку лінгвоспільноти австралійських військовиків, їхню аксіологічну систему.

Об'єктом нашого дослідження є військовий сленг часів Першої світової війни як важливий сегмент австралійської англомовної картини світу, **предметом** – ознаки, які були основою номінації і відображали культурні домінанти австралійської нації часів Першої світової війни, а також спадкоємність лінгвокультури перших колоністів, носіїв арготичної картини світу, в

сленгу, яким послуговувалися австралійські військові в той період.

Матеріал дослідження охоплює сленгізми (950 одиниць), які функціонували у спільноті австралійських солдатів під час Першої світової війни. **Джерелами** матеріалу виступили глосарій «Glossary of Slang and Peculiar Terms in Use in the A.I.F.» (Australian Imperial Forces – *Н. Ж.*) [Glossary] та словник А. Лаугесен «Furphies and Whizz-Bangs: Anzac slang from the Great War» [Laugesen, 2015]. Глосарій був укладений на основі рукопису, створеного в 1921–1924 роках, що знаходиться в архівах Австралійського військового меморіалу. Цей документ вважається важливим для розуміння розвитку австралійського національного варіанта англійської мови: «Глосарій забезпечує цінний погляд на вплив, який війна мала на мову» [Laugesen Introduction]. Значна частина слів, зафіксованих у глосарії, не була австралізмами, але особливо резонує з австралійським досвідом війни [ibid]. Словник А. Лаугесен містить 379 більш розлогіх словникових статей для сленгізмів, більшість яких наведена у вищезгаданому глосарії.

Виклад основного матеріалу. В австралійському військовому сленгу часів Першої світової війни простежуємо спадковість картини світу в арготичному перших англомовних поселенців як у перенесенні та подальшому розвитку арготизмів, так і у збереженні характеристик, притаманних субкультурі арготичного перших британських колоністів П'ятого континенту, в австралійській англомовній картині світу (про особливості репрезентації картини світу в британському арготичному к. XVIII – поч. XIX ст. див. [Жукова, 2009]).

Кількість арготизмів, збережена в австралійському військовому сленгу, була незначною. Пор.: *body-snatcher* «a stealer of dead bodies from church which are sold to the surgeons and students in anatomy» [Vaux] > «a stretcher-bearer, a member of a raiding party, a sniper» [Glossary], *chats* «lice», *chatty* «lousy» [Vaux] > *chatty* «verminous under-clothing» [Glossary], *chum* «a fellow prisoner in a jail, hulk, etc.» [Vaux] > *choom* «an English soldier», *fly* «vigilant; suspicious; cunning; not easily robbed or duped» [Vaux] > *to be fly* «to be no fool, to know a thing or two» [Glossary].]

Більшу значущість мала спадковість характеристик картини світу в арготичному перших колоністів Австралії в австралійському англомовному військовому сленгу. Як було продемонстровано у нашій попередній роботі [Жукова, 2009], у британському арготичному к. XVIII – поч. XIX ст. проявлялись тенденції до консервативності, замкненості і водночас до демонстративності, відвертості.

А. Лаугесен зазначає, що сленг маркував різну ідентичність солдатів, розмежовуючи «приналеж-

ність та виключення» (belonging and exclusions), допомагав виражати національну та маскуліну ідентичність, класову належність, спільні обурення, страхи та настрої солдатів [Laugesen, 2015, с. 8]. Отже, австралійський військовий сленг виконував функцію групової ідентифікації з чітким розподілом на основі опозиції «свій vs. чужий», що відображало герметичність цієї спільноти, і був засобом демонстрації належності до особливої лінгвокультури.

Основні соціальні опозиції, відображені за допомогою сленгу:

– військові vs. цивільне населення (*merry Anzacs* «casual Australians»);

– військові vs. ухилянти (*shirker, slacker* «someone who failed to enlist», *white feather* «men who were not in uniform during the war»);

– рядові солдати, солдати на передових позиціях vs. офіцери, представники командування, працівники штабу, поліціанти (*PBI* «poor bloody infantry» vs. *Margarine Merchant* «a supply or Army Service Corps Officer», *junker* «a superior officer», *red cap* «a military policeman»);

– солдат на передовій vs. солдат у тилу (*Flare King* «a soldier who fires rockets from the front line» vs. *Shell Hole Soldier* «one who lags behind the advance»);

– солдати, які брали участь у військових діях, vs. солдати, які запізно прибули на війну (*Die-hards, the* «the men of the final parties in the evacuation of Anzac; or the men who worked to stay until the last» vs. *Deep Thinker* «a reinforcement who arrived in a fighting unit late in the course of the war», *Nat Goulds, Noah's Doves* «reinforcements who were at sea and on their way to the war zone at the time the Armistice was signed»);

– австралійські військові vs. військові інших національностей (*Pommy* «an Englishman», *Bosche* «a German, especially a soldier», *Abdul* «a Turkish soldier»);

– чоловіки vs. жінки (*pongo* «an infantryman» vs. *bint, Jane, Sheila, skirt* «girl»).

А. Лаугесен [Laugesen, 2015, с. 18] зазначає наявність протиставлення рядових австралійських солдатів іншим національностям, офіцерам і військовому керівництву, опозиції за різним досвідом участі у війні, при цьому звертає увагу на універсальність військового досвіду з іншими національностями. Таким чином, австралійські військові були доволі закритою групою, але й належали до глобальної спільноти.

Як особлива соціальна група, австралійські військовики потребували мовного інвентарю для номінації актуальних об'єктів, понять, станів, ролей та функцій. Семантичний аналіз одиниць, утворених австралійцями під час Першої світової війни, дозволив виявити сфери їхньої максималь-

ної концентрації. У центрі номінативних процесів перебуває людина, її дії, здебільшого військові, військові реалії, побут та психологічний і фізичний стан.

У межах найширшого семантичного поля «ЛЮДИНА» найбільшою є група одиниць на позначення особи. Для найменувань військових значущими виявились такі характеристики:

– ‘ухиляння від виконання військового обов’язку’ (*coldfoot* «one who was afraid to enlist for active service», *spring-heel* «a man who, on joining a fighting unit, immediately finds a means of leaving it»),

– ‘жіночність’ (*Middlesex Officer* «a foppish officer», *tinkle-tinkle* «an effeminate man»),

– ‘розумовий розвиток’ (*mug* «a fool», *dingbats* «the person referred to had ‘rats’ or was not speaking or acting in a rational manner»);

– ‘згубні звички’ (*Steady Lapper* «a drunkard»),

– ‘підлабузництво’ (*hairy-belly* «a sycophant»);

– ‘прагнення до слави, хвастощі’ (*freeze-A, good bloke* «a popularity-hunter», *treacle miner, Zubrich-Farmer* «a man who boasts of his wealth in Australia or his position in private life»);

– ‘пліткарство’ (*furphy-monger king* «one who eagerly circulates rumours»).

Закритість спільноти проявляється у використанні метафоричних найменувань, зокрема для протиставлення рядових солдатів працівникам штабу. Для розуміння сфери-джерела переносу й успішної реалізації експресивної функції новоствореної лексичної одиниці потрібне знання контексту, сфери-переносу метафоричної ознаки: *Broken-doll* «an inefficient Staff-Officer returned to his unit», *Parakeet* «a Staff Officer, so called from the red gorget tabs and the red band around the hat of a Staff Officer», *Rosella* «a Staff Officer, who with his gold lace, scarlet cap band, medal ribbon etc., was supposed to resemble the Rosella, an Australian parrot possessing a great variety of colors».

У військовому сленгу австралійських солдатів періоду Першої світової війни простежується гіпертрофовано цинічне, насмішквате ставлення до «іншого» світу, що свідчить про спадкоємність арготичної картини світу перших англомовних поселенців Австралії в їхній картині світу. Метафоричність, мовна гра, креативність у формуванні мовних одиниць, актуальність експресивів відбивають передусім критичне, іронічне ставлення до того, що пов’язано з тиском влади.

У центрі уваги солдатів як носіїв австралійської англомовної картини світу перебуває опозиція «життя vs. смерть». Вони створювали нові найменування на позначення смерті, поранень, зброї, ворогів, прагнучи «зробити знайомими, спотворити, применшити ті предмети і людей, які становили найбільшу небезпеку» [Linder]. Таким

чином сленгізми дозволяли зменшити відчуття страху.

Закритість спільноти австралійських військовиків уможливила використання евфемізмів, які були зрозумілі лише посвяченим. Ці лексичні одиниці дозволяли військовим знизити психологічний тиск і подолати / зменшити страх смерті: *to do one's issue* «to die», *belly-ache* «a fatal wound», *pushing up daisies* «to be dead and buried». А. Ліндер вбачає в цьому «талісманну» функцію сленгу, психологічний механізм подолання труднощів [Linder].

Для утворення евфемічних сленгізмів-найменувань людини активно використовується метонімія:

– ‘предмет → користувач’: *Bowie-Knife Army* «the American Expeditionary Force»;

– ‘дія → виконавець дії’: *Wagger* «a signaler»;

– ‘мета дії → виконавець дії’: *parapet Joe* «a German machine gunner who attempts by continuous fire to prevent our men from looking over the parapet»;

– ‘атрибут → власник атрибута’: *Shining Stars* «officers commissioned in Australia and wearing bright brass badges etc.», *Star Artist* «‘one star artist’, a second lieutenant»;

– ‘місце → людина, яка перебуває в указаному місці’: *Shell Hole Soldier* «one who lags behind the advance».

Слід зазначити, що евфемізація співіснує з вульгаризацією, огрубленням мовлення, розуміння якого доступне закритій спільноті: *to give your arse a chance* «to stop talking», *arseapeek* «upside down», *cut-throats* «red gorget tabs worn by staff officers», *fly bog* «jam», *rabbit-trap* «a mouth». Отже, герметичність лінгвокультури співіснує з її відкритістю, демонстративністю.

Закритість лінгвоспільноти дозволяла широко послуговуватись іронією та сарказмом. Відповідні лексичні одиниці мали такі позначки в глосарії: «ironic», «ironical», «used ironically», «an ironic play» – *to go your hardest* «to do your worst or best, as the case may be, in the ironic sense it is apparently Australian», *silly-grin* «an ironical ejaculation importing pain or misfortune», *unexpected portion* «an ironic perversion of the familiar official phrase ‘unexpended portion of the day’s rations’», *we’re winning* «an ironical expression for bad luck».

Об’єктом іронії або сарказму австралійських військових ставало армійське забезпечення провіантом та боєприпасами, які мали життєво важливе значення, але були незадовільної якості: *Anzac stew* «the ordinary Army stew diluted with water to a greater extent than usual», *Comforts Fund* «shells, an ironic play on the Australian Comforts Fund, an organisation established in 1914 to provide aid to soldiers». Для створення іронії продуктивно вияви-

лась метафора та метонімія: *Iron Rations* «ammunition; officially the tinned preserved meat and biscuits that all the troops carried but were only supposed to use when absolutely necessary», *concrete macaroon* «army biscuits».

Водночас позначення військового транспорту, зброї корелюють і з позитивними образами. Для створення таких лексичних одиниць теж використовувалась метафора: *Baby Elephant* «a scout aeroplane», *Camel (Sopwith)* «a small scouting aeroplane, designed by the Sopwith firm. It was called the Camel due to the humped fairing over its twin machine guns», *Dolphin (Sopwith)* «another aeroplane used by the Australians», *Pea-shooters* «a German anti-tank gun». Очевидно, це також спроба військових зробити незнайоме, страшне знайомим, більш зрозумілим.

Слід зазначити, що експресивність сленгових одиниць є їхньою провідною ознакою, але реалізується вона повною мірою в закритій спільноті, бо «чужим» може бути недоступна «фонова» інформація, потрібна для розуміння експресії. До прикладу, скорочені слова та словосполучення можуть бути розкодовані у певному контексті, за наявності достатнього досвіду, залучення до справ. Скорочення зазнали здебільшого найменування військових понять, зброї та техніки, загальновійськової номенклатури, але утворювались і своєрідні коди для усталених фраз: *A.W.L.* «absent without leave», *F.A.* «field artillery», *F.O.Q.* «fly off quickly», *N.B.G.* «No Bloody Good», *divvy* «division», *possy* «position».

З іншого боку, відбувалось своєрідне жартівливе декодування існуючих аббревіатур: *Beer Esses* «flattery, kidstake» < *Bull Shit*, *Mother's-Pet* «**M.P.**, ‘Military Policeman’, a member of the Provost Corps». При цьому інновація набувала емоційного заряду, іронічного забарвлення. Такі новоутворені військові сленгізми розвивають нове лексичного значення, яке не завжди пов’язане зі значенням складових елементів вихідної форми.

Іронічне ставлення австралійських військових до супротивників відображається у використанні генералізованих антропонімів: *Jacko* «the Turks». На думку А. Лаугесен [Laugesen Slanguage], використання подібних антропонімів посилювало опозицію «свій vs. чужий», підвищувало відчуття австралійцями власної переваги, а також засвідчувало менш вороже ставлення до противника, ніж трансливала офіційна пропаганда.

Вживання антропонімів на позначення техніки та боєприпасів відбиває прагнення гумористично обіграти ставлення до них як можливої причини поранень або смерті, намагання зробити страшне смішним: *Jericho Jane* «a Turkish heavy gun», *Lazy-Lizz*, *Tired Theodore* «a heavy long distance shell». Так, «прізвисько допомагало солдату ставитись

[до рушниць – Н. Ж.] з гумором, навіть неадекватною прихильністю, аніж зі страхом ...» [Laugesen, 2015, с. 171].

У лінгвокреативній діяльності австралійський військових активувалась мовна гра, заснована на звуковій фактурі. Більшість таких мовних одиниць в австралійському військовому сленгу виникла шляхом зміни вихідної фонетичної форми запозичень із французької та арабської мов: *beans* «well» < франц. *bien*; *cat-sou* «tworence» < франц. *quatre sous*, *gas-gong* «boy» < франц. *garçon*; *Andy Mc Noon* «an unqualified idiot» < араб. *Inta machnoon*.

Об'єктами мовної гри, заснованої на звуковій оболонці слова, були топоніми: *Mess-up-pot-amia* «Mesopotamia», *Plugstreet* «Ploegstreet, a village in Belgium near Armentières». Причинами неологізмів-топонімів вважають [Laugesen, 2015, с. 156–157] прагнення продемонструвати домінування над територією, обмежене знання іноземних мов, намір досягнути гумористичного ефекту або скоротити назву.

А. Ліндер називає зміну вимови слів формою «бунту проти середовища, де можливості для бунту були обмежені» [Linder]. Натомість А. Лаугесен вважає, що сленг «пом'якшує» бунт завдяки гумору або цинізму [Laugesen Slanguage]. На нашу думку, має місце мовна гра, зрозуміла спільноті «своїх», це був механізм, який, з одного боку, давав можливість зберегти герметичність групи, з іншого – діяв завдяки належності до групи.

Опозиція «свій vs. чужий» реалізувалась через протиставлення представникам влади, керівництву, яке відображалось і шляхом зміни семантики лексем загального англійського фонду. Так, до прикладу, припускають, що внутрішня форма лексеми *king* така: «leader of the people» > OE *cygn* «family, race» або *king* «one who descended from noble birth» > pre-historic Germanic «noble birth», а з кінця XIV ст. – *king* «one who has superiority in a certain field or class» [etymonline]. В австралійському військовому сленгу лексема *king* вживається на позначення таких осіб:

– ‘людина, яка оперує дрібними об'єктами матеріальної сфери’ (*Rissole King* «an army cook», *Iodine King* «a regimental medical officer», (*King o' the Nits* «Provost Sergeant»),

– ‘людина, яка поширює плітки’ (*furphy-king* «one who eagerly circulates rumours»),

– ‘людина, яка віддає безглузді накази’ (*Brasso King* «an officer who insists that his men should assiduously polish the brass work on their equipment and uniforms»),

– ‘людина, яка є боягузом’ (*Dug-out King* «an officer who remains at the bottom of a dug-out while his men are exposed to danger»).

У наведених вище мовних одиницях лексема *king* позначає людину невисокого військового звання або низьких моральних принципів. Проте цією ж лексемою позначають і людину, поведінка якої викликає захоплення: *Flare King* «a soldier who fires rockets from the front line»: «When the Australians first entered Bapaume they disturbed an old fellow who rejoiced under the name of «Flare King» ...» [цит за: Laugesen, 2015, с. 133].

Іншим прикладом подібної трансформації для створення іронії є лексема *War Lord* «an officious officer» (Пор. *Lord* < mid-13c., *laverd*, *loverd* < OE *hlaford* «master of a household, ruler, superior», «God» [etymonline]). Відбувається переосмислення семантики, іронічний перенос, що засвідчує лінгвокреативність австралійських військовиків і зміну аксіологічної системи, в якій раніше представники монархії користувались беззаперечною повагою.

Висновки. Військовий сленг часів Першої світової війни засвідчує важливість для австралійців належності до закритої спільноти. Її герметичності сприяє використання засобів створення експресивності, для розуміння яких необхідна обізнаність щодо контексту, особливої системи цінностей. Спостерігається пріоритетна актуалізація опозиції «свій vs. чужий». Ця універсальна дихотомія реалізується шляхом актуалізації ознак, життєво важливих для військових.

Деталізовані сфери концентрації лексем (позначення людини, дій та станів) поповнюються експресивно забарвленими інноваціями, що продиктовано психологічною потребою мовців виражати сильні емоції та засвідчує емоційність англійських австралійців як одну із характерних рис їхньої лінгвокультури.

Широко використовуються лексичні одиниці, для яких домінуючими є експресивні і прагматичні функції, зокрема передача оціночного ставлення до предмета іменування. Реалізація експресивності сленгізмів, функціонування вторинних найменувань, іронічність, сарказм уможлиблюється закритістю лінгвоспільноти австралійських військовиків. Для розуміння новостворених одиниць або зміни семантики, мовної гри необхідною була належність до групи «своїх». Австралійський військовий сленг часів Першої світової війни відображає аксіологічну систему, в якій пріоритетними є порядність, скромність, сміливість, мужність, братерство. В австралійському військовому сленгу простежується позитивне ставлення до «свого» – скромного рядового військового на передовій, справжнього побратима. Крім того, демонструється зміна традиційних цінностей британської монархії, зокрема, нівелюється беззастережне підкорення владі.

Закритість цієї лінгвоспільноти співіснує із її демонстративністю, відкритістю, про що свідчить використання дисфемізмів, відверте висміювання певних рис чи характеристик об'єктів і людей.

Перспективою подальших розвідок є вивчення особливостей австралійської англійської картини світу в часи Другої світової війни, а також спадковість культурних домінант на подальших етапах розвитку австралійської нації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Жукова Н. М. Особливості репрезентації картини світу в британському арго кінця XVIII – початку XIX століть. *Держава та регіони*. Серія «Гуманітарні науки». 2009. № 3–4. С. 64–69.
2. Abbreviations for texts referred to in annotations. In Laugesen, A. (Ed.) *Glossary of Slang and Peculiar Terms in Use in the A.I.F. (1921–1924)* (annot. ed.). <https://slll.cass.anu.edu.au/centres/andc/abbreviations-texts-referred-annotations>
3. Baker S. J. *The Australian English: An Examination of the English Language and English Speech as Used in Australia from Convict Days to the Present, with Special Reference to the Growth of the Indigenous Idiom and Its Use by Australian Writers* / S. J. Baker. [2nd ed.]. Sydney : Currawong Publishing, 1966. xiv, 517 p.
4. (Laugesen Slangue) Laugesen, A. Australian First World War “slanguage”. URL: <http://www.awm.gov.au/journal/j38/slanguage.asp> (дата звернення: 01.09.2024).
5. Harper, D. Lord (n.) [Електронний ресурс]. URL: <https://www.etymonline.com/search?q=lord>. (дата звернення: 15.09.2024).
6. Laugesen, A. *Furphies and whizz-bangs: Anzac slang from the Great war* / A. Laugesen. – Melbourne : Oxford University Press, 2015. 250 p.
7. (Glossary) Laugesen, A. (Ed.) *Glossary of Slang and Peculiar Terms in Use in the A.I.F. (1921–1924)* (annot. ed.). URL: <https://slll.cass.anu.edu.au/centres/andc/glossary-slang-and-peculiar-terms-use-aif-1921-1924> (дата звернення: 01.09.2024)
8. (Laugesen Introduction) Laugesen, A. *Glossary of Slang and Peculiar Terms in Use in the A.I.F.: Introduction (1921-1924)* (annot. ed.). / Ed. A. Laugesen URL: <https://slll.cass.anu.edu.au/centres/andc/introduction> (дата звернення: 01.09.2024)
9. Linder, A. P. *Magical Slang: Ritual, Language and Trench Slang of the Western Front*. URL: <http://www.firstworldwar.com/features/slang.htm> (дата звернення: 15.09.2024).
10. Vaux, J. H. (1812) *A New and Comprehensive Vocabulary of the Flash Language*. URL: <https://gutenberg.net.au/ebooks06/0600111h.html> (дата звернення: 15.09.2024).

REFERENCES

1. Zhukova, N. M. (2009) Osoblyvosti representatsii kartyny svitu v brytanskomu arho kintsia XVIII – pochatku XIX stolit [Peculiarities of representing the world view in the British argot of the late 18th – early 19th century]. *Derzhava ta rehiony: nauko-vo-vyrobnychii zhurnal*. No. 3–4, pp. 64–69.
2. Abbreviations for texts referred to in annotations. In Laugesen, A. (Ed.) *Glossary of Slang and Peculiar Terms in Use in the A.I.F. (1921–1924)* (annot. ed.). <https://slll.cass.anu.edu.au/centres/andc/abbreviations-texts-referred-annotations>
3. Baker, S. J. (1966) *The Australian English: An Examination of the English Language and English Speech as Used in Australia from Convict Days to the Present, with Special Reference to the Growth of the Indigenous Idiom and Its Use by Australian Writers* (2nd ed.). Currawong Publishing.
4. Harper, D. *Lord (n.)* <https://www.etymonline.com/search?q=lord>.
5. (Laugesen Slangue) Laugesen, A. *Australian First World War “slanguage”*. <http://www.awm.gov.au/journal/j38/slanguage.asp>
6. Laugesen, A. (2015) *Furphies and whizz-bangs: Anzac slang from the Great war*. Oxford University Press.
7. (Glossary) Laugesen, A. (Ed.) *Glossary of Slang and Peculiar Terms in Use in the A.I.F. (1921–1924)* (annot. ed.). <https://slll.cass.anu.edu.au/centres/andc/glossary-slang-and-peculiar-terms-use-aif-1921-1924>
8. (Laugesen Introduction) Laugesen, A. *Glossary of Slang and Peculiar Terms in Use in the A.I.F.: Introduction (1921-1924)* (annot. ed.). <https://slll.cass.anu.edu.au/centres/andc/introduction>
9. Linder, A. P. *Magical Slang: Ritual, Language and Trench Slang of the Western Front*. <http://www.firstworldwar.com/features/slang.htm>
10. Vaux, J. H. (1812) *A New and Comprehensive Vocabulary of the Flash Language*. <https://gutenberg.net.au/ebooks06/0600111h.html>

УДК 81'37:004.912+502.3
DOI <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2025-97-8>

ФЕНОМЕН КОГНІТИВНОГО МОДЕЛЮВАННЯ У СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

Ковалик Н. В.

*кандидат філологічних наук, професор,
завідувачка кафедри іноземних мов
Львівський торговельно-економічний університет
вул. Туган-Барановського, 10, Львів, Україна
orcid.org/0000-0001-7095-4553
bonaro515@gmail.com*

Тимочко Л. М.

*доцент кафедри іноземних мов
Львівський торговельно-економічний університет
вул. Туган-Барановського, 10, Львів, Україна
orcid.org/0000-0001-8732-729X
lessia222@yahoo.com*

Ключові слова: *когнітивне моделювання, когнітивне картування, екологічний дискурс, концептуалізація, ментальні моделі, Qualia-структура, Генеративний лексикон, EcoLexicon, фреймова термінологія, конструювання знань.*

Статтю присвячено дослідженню феномена когнітивного моделювання у сучасній лінгвістиці, зокрема процесу когнітивного картування в екологічному дискурсі англійської наукової концептосфери. У центрі уваги – поняття когнітивного картування як одного з методів когнітивного моделювання, який використовується для візуалізації ментальних моделей та аналізу концептуальних структур у наукових дослідженнях. Вибір об'єкта дослідження зумовлений необхідністю розкриття змісту процесу когнітивного моделювання через виявлення, опис та упорядкування взаємозалежності між мовними формами та когнітивними структурами, а також аналізу взаємодії когнітивної лінгвістики з механізмом моделювання мовних одиниць для виявлення концептуальних відношень, характерних для галузі довілля. Дослідження зосереджується на аналізі мультимовного інформаційного ресурсу EcoLexicon, який функціонує як візуальний тезаурус та базується на когнітивно-семантичних підходах до моделювання знань. У статті розглянуто теоретико-методологічне підґрунтя цього ресурсу, зокрема основи когнітивної лінгвістики Лоуренса Барсалу та елементи генеративного лексикону Джеймса Пустейовського. Під час дослідження було виявлено, що застосування когнітивно-семантичного аналізу та методів генеративного лексикону сприяє систематизації знань та ефективному аналізу взаємозалежностей між мовними одиницями. Особливу увагу приділено аналізу Qualia-структури як основного механізму генеративного лексикону, що дозволяє встановити причинно-наслідкові зв'язки між поняттями та розширити можливості концептуального моделювання у сфері екологічного дискурсу. Результати свідчать про те, що застосування когнітивних моделей у наукових дослідженнях дозволяє не лише покращити організацію знань, а й створити нові підходи до опису мовних одиниць у науковому дискурсі. Таким чином, розширення та впровадження когнітивно-семантичних методів у лінгвістиці сприяє глибшому розумінню механізмів формування значень та розвитку екологічної термінології в мультимовному просторі.

PHENOMENON OF COGNITIVE MODELLING IN MODERN LINGUISTICS

Kovalyk N. V.

*PhD in Philology, Professor,
Head of the Department of Foreign Languages
Lviv University of Trade and Economics
Tuhan-Baranovskoho str., 10, Lviv, Ukraine
orcid.org/0000-0001-7095-4553
bonaro515@gmail.com*

Tymochko L. M.

*Associate Professor at the Department of Foreign Languages
Lviv University of Trade and Economics
Tuhan-Baranovskoho str., 10, Lviv, Ukraine
orcid.org/0000-0001-8732-729X
lessia222@yahoo.com*

Key words: *cognitive modelling, cognitive mapping, ecological discourse, conceptualization, mental models, Qualia structure, Generative Lexicon, EcoLexicon, frame-based terminology, knowledge construction.*

The paper is dedicated to the study of the phenomenon of cognitive modelling in modern linguistics, particularly the process of cognitive mapping in the ecological discourse of the English scientific conceptsphere. The study focuses on the concept of cognitive mapping as one of the methods of cognitive modelling used for visualizing mental models and analysing conceptual structures in scientific research.

The choice of the research object is due to the necessity to reveal the process of cognitive modelling through the identification, description and systematizing of the interdependencies between linguistic forms and cognitive structures, as well as to analyse the interaction between cognitive linguistics and the mechanism of modelling linguistic units to identify conceptual relations specific to the field of environment.

The study is focused on the analysis of the multilingual information resource EcoLexicon, which functions as a visual thesaurus and is based on cognitive-semantic approaches to knowledge modelling. The work examines the theoretical and methodological foundations of this resource, particularly, the principles of cognitive linguistics developed by Lawrence Barsalou and elements of the Generative Lexicon by James Pustejovsky. The research findings indicate that the application of cognitive-semantic analysis and Generative Lexicon methods facilitates the systematization of knowledge and the effective analysis of interdependencies between linguistic units.

Particular attention is drawn to the analysis of the Qualia structure as the core mechanism of the Generative Lexicon, which enables the establishment of cause-and-effect relationships between concepts and expands the possibilities of conceptual modelling in the field of ecological discourse. The primary categories that form the ecological conceptsphere, as well as their internal and external relations, are analysed.

The results suggest that the application of cognitive models in terminological research not only improve the organization of knowledge but also creates new approaches to describing linguistic units in scientific discourse. Thus, the expansion and implementation of cognitive-semantic methods in linguistics contribute to a deeper understanding of meaning formation mechanisms and the development of ecological terminology in a multilingual context.

Постановка проблеми. Сучасні глобальні виклики ставлять перед наукою складні завдання, вирішення яких є невідкладними, а відповідальність за наслідки прийнятих рішень – вкрай висока. У відповідь на ці виклики лінгвістична наука вдосконалює інструментарій досліджень, щоб забезпечити коректну ідентифікацію проблеми та її системне вирішення.

Аналіз екологічного дискурсу англійської наукової концептосфери – складний та конструктивний процес, для ефективного здійснення якого потрібні передусім знання усіх компонентів мовної системи, що зберігаються у формі ментальних схем, визначення ситуативних факторів, їхня адекватна інтерпретація та багато інших чинників, дослідження яких може слугувати завданням майбутніх наукових розвідок у галузі когнітивної лінгвістики.

З огляду на це, **актуальність дослідження** визначається посиленою увагою до когнітивних моделей концептуалізації довкілля у сучасному науковому дискурсі, що є важливим фактором розвитку екологічної свідомості та формування стратегій світової екологічної політики; необхідністю ґрунтовніше опрацювати теоретичні передумови екологічних досліджень у лінгвістиці; важливістю укладання цілісного понятійно-категорійного апарату екологічного дискурсу в англійській науковій концептосфері.

Мета, завдання та предмет дослідження. **Мета** цієї розвідки полягає у теоретичному аналізі та розкритті змісту процесу когнітивного моделювання як прикладної аналітичної методології у сучасній когнітивній науці. **Предметом** є вивчення поняття когнітивного картування як прикладу візуалізації ментальних моделей у сучасних дослідженнях екологічного дискурсу. У роботі вирішується низка таких **завдань**, як розкриття змісту процесу когнітивного моделювання через виявлення, опис та упорядкування взаємозалежності між мовними формами та когнітивними структурами; розгляд взаємодії когнітивної лінгвістики та механізму моделювання мовних одиниць через їхні Qualia-структури. Звідси й **об'єкт** дослідження – мультимовний інформаційний ресурс про навколишнє середовище *EcoLexicon*, а в межах цієї розвідки – теоретичні основи когнітивної лінгвістики Лоуренса Барсалу та елементи генеративного лексикону Джеймса Пустейовського, які стали теоретико-методологічним підґрунтям для *EcoLexicon*.

Виклад основного матеріалу. Одним із завдань когнітивної науки на сучасному етапі її розвитку є імовірніше моделювання процесів виникнення перцептивних і концептуальних структур у свідомості людини, що здійснюється через аналіз мови. Процес моделювання дає змогу

краще зрозуміти, як сприйняття світу впливає на формування значень і процеси розпізнавання й обробки інформації мозком (людини) на різних етапах її когнітивної діяльності. Очевидним є факт існування чіткої логічної взаємозалежності між мовними формами та когнітивними структурами. Виявлення, опис та упорядкування цієї взаємозалежності є метою будь-якої лінгвістичної реконструкції.

За С. Жаботинською, для докладного опису концептуального поля, в якому функціонує певний концепт, когнітивна наука часто використовує взаємопов'язані поняття конструювання (*construal*) і картування (*mapping*). Конструювання означає спосіб, у який людина сприймає, розуміє і інтерпретує навколишній світ, створюючи те, що зазвичай називається «суб'єктивним відображенням об'єктивної дійсності». Конструювання має ключове значення, якщо людина виходить за межі інформації, даної під час безпосереднього спостереження. У таких випадках людина виводить (*infers*), «добудовує» відсутні деталі змісту, спираючись на те, що їй уже відомо [Жаботинська, 2012, с. 215]. Когнітивна лінгвістика стверджує, що різні мовні вирази, зокрема слова і граматичні форми, пов'язані з різними конструктами, або способами нашого бачення (*ways of seeing*), нашої інтерпретації реальності [Evans and Green, 2006, p. 467]. Поняття конструювання є дотичним і до мовця (для ономасіологічного напрямку «від значення – до знаку»), і до слухача (для семасіологічного напрямку «від знака – до його значення»). У когнітивній граматиці Р. Ленекера [Langacker, 2008] розглядається семасіологічне поняття конструювання, де наголошено, що значення мовного знака не зводиться до змісту, яке він активує. Важливим є також те, як це значення твориться та інтерпретується. Зміст, активований мовним знаком, можна порівняти зі сценою, на яку ми дивимося (*visual scene*), а конструювання – це специфічний спосіб бачення, сприйняття цієї сцени. Те, як ми її бачимо, залежить від таких факторів: (1) що вибрано поглядом (*фокусування – focusing*); (2) з якого місця ми дивимося (*перспективи – perspective*); (3) наскільки деталізуємо нашу увагу (*специфікації – specificity*); (4) яким елементам надаємо найбільшу значущість (*промінантності – prominence*) [Langacker, 2008, с. 55]. Процес конструювання інформації у процесі мислення здійснюється у два етапи: спочатку окремі фрагменти інформації ідентифікуються та структуруються (зв'язуються один з одним); потім, завдяки різним когнітивним операціям (які описав Р. Ленекер), на підставі того самого структурованого цілого створюються його різні модифікації, або варіанти.

Поняття конструювання співвідноситься з поняттям картування (картографування, мапування). Когнітивне, або ментальне, картування у широкому сенсі означає уявну репрезентацію людиною навколишнього світу. Когнітивне картування охоплює різні психологічні процеси, пов'язані зі сприйняттям, кодуванням, зберіганням, декодуванням і використанням інформації про світ. У межах тріади «зовнішній світ – мислення – мова» картування стає основоположною операцією не лише для мислення, а й для системи мовних знаків, що з ним пов'язана. З ономасіологічної точки зору в процесі створення знака картування здійснюється у таких напрямках: (1) від інформації, що надходить із зовнішнього світу, до значення мовного знака, закладеного в мисленні; (2) від значення мовного знака до його внутрішньої форми; (3) від внутрішньої форми знака до його зовнішньої форми. Із семасіологічної точки зору в процесі використання знака його інтерпретація розгортається у зворотному напрямі [Жаботинська, 2012, с. 218].

Упродовж останнього десятиліття теорія когнітивного картування динамічно розвивається в когнітивній лінгвістиці. Спочатку методика когнітивного картування розроблялася у працях американського політолога та економіста Р. Аксельрода й мала політологічне спрямування, тобто відображала каузальну структуру політичних текстів та застосовувалася щодо аналізу кризових політичних станів і моделювання мислення політиків із метою встановлення чинників впливу на прийняття рішень [Селіванова, 2011, с. 222].

Під когнітивним картуванням розуміють один із методів вивчення особливостей індивідуального мислення, що виникає в межах когнітивної психології. Прихильники цієї теорії вважають, що метод когнітивного картування дозволяє не лише пояснювати поведінку людини в різних ситуаціях, але й із високою точністю прогнозувати її вибір. Йдеться про виявлення в структурі людського мислення пізнавальних базових конструкцій, в межах яких відбувається осмислення реальної інформації.

Когнітивна карта, чи мапа, (з лат. *cognitio* – знання, пізнання) в сучасному трактуванні позначає образ знайомого просторового оточення. За К. Єсіпович, когнітивна карта є графічним відображенням плану, збору, обробки та збереження інформації, що міститься у свідомості людини. Цей план є основою його уявлень про минуле, сучасне та ймовірне майбутнє. Для побудови когнітивних карт здійснюється аналіз персоніфікованої текстової інформації, за допомогою якого можна виокремити певні стабільні характеристики мислення, властиві автору тексту [Єсіпович, 2013, с. 255]. Основою побудови когнітивної

карти є процеси категоризації; власне карта має вигляд ієрархічної структури, що її зазвичай візуалізують у вигляді орієнтованого графа.

Когнітивні карти належать до того самого класу систем репрезентації знань, що і фрейми. Термін «когнітивна карта» з'явився задовго до виникнення когнітології. Його запровадив видатний американський психолог, представник необіхевіоризму Е. Толмен, описуючи просторове сприйняття. У праці “Cognitive Maps in Rats and Men” / «Когнітивні карти у щурів і людини» [Tolman, 1948] учений описав експеримент, в якому голодну тварину поміщали біля входу в лабіринт з їжею і досліджували, яким шляхом вона рухатиметься, щоб дістатися до їжі. У процесі проходження лабіринту тварини поступово знаходили найкоротший маршрут, формуючи когнітивну карту довкілля – структуру, що вказує шляхи й лінії поведінки та взаємозв'язки елементів середовища. Толмен припустив, що подібні карти є властивими і людині, визначаючи її поведінку та здатність орієнтуватися у вирішенні життєвих проблем. Отож, когнітивну карту можна розглядати як спрощений схематичний опис фрагмента картини світу індивіда, що стосується конкретної проблемної ситуації. У сучасній психології цей термін часто використовується у вузькому значенні лише для опису просторових відносин. Термін «когнітивна карта» значно тісніше пов'язаний із загальноприйнятим розумінням картини світу, ніж введені лінгвістами поняття «фрейм» і «скрипт».

Згодом поняття когнітивної карти втратило суто географічне значення; його почали активно застосовувати в менеджменті, психології, педагогіці, соціології, філософії, комп'ютерних технологіях, історії, військовій справі тощо й розуміти як схематичний, спрощений опис фрагмента картини світу індивіда, який стосується конкретної проблемної ситуації.

Отже, когнітивні карти – це загальний термін для усіх візуальних зображень ментальних моделей. Психологічний словник Американської психологічної асоціації (АПА) визначає когнітивну карту як «ментальне сприйняття середовища, сформоване шляхом спроб, помилок і спостережень» [American Psychological Association, 2018]. Це поняття базується на припущенні, що «людина активно шукає та інтерпретує контекстуальні підказки, формуючи систему взаємозв'язків, яка допомагає орієнтуватися їй у реальному світі».

XXI століття позначається розвитком нових напрямів світового термінознавства, серед яких особливе місце посідає фреймове термінознавство (*Frame-Based Terminology – FBT*), яке передбачає моделювання термінологічної інформації у вигляді когнітивних структур,

які відображають контекстуальні зв'язки, концептуальні ролі та ментальні репрезентації. Однією з провідних дослідниць цього напрямку є американсько-іспанська мовознавиця Памела Фабер Бенітес, яка розглядає фреймове термінознавство як інструмент, що дозволяє систематизувати й описувати термінологічні системи через концептуальні карти знань. П. Фабер Бенітес відома своїми новаторськими дослідженнями у галузі термінології, спеціалізованого перекладу, когнітивної семантики та лексикографії [*Head of LexiCon Research Group...*, n.d.]. Водночас професор Фабер Бенітес є очільницею науково-дослідницької групи *LexiCon (LexiCon Research Group)*, яка функціонує на базі Університету Гранади з 1994 року та займається дослідженнями у сфері термінології, лексичної семантики та граматики, лексикографії, метафори, когнітивної лінгвістики тощо.

Протягом останніх десятиліть науковці *LexiCon* працюють над розробками спеціалізованих мультимовних баз знань та онтологій, як-от *OncoTerm*, *EcoLexicon*, *UGRTerm*, які можуть використовуватися як візуальні термінологічні та перекладацькі тезауруси. Ці бази знань були створені на основі стійкої моделі семантичного аналізу, що базується на створенні лексичних шаблонів, отриманих у процесі вивчення тематичних корпусів та словників. Використання науковцями групи *LexiCon* основних засад фреймового термінознавства сприяло появі широкого спектру наукових публікацій, які демонструють його ефективність під час аналізу спеціалізованих субмов та репрезентацій спеціалізованих знань [*About EcoLexicon*, n.d.]. До проектної науково-дослідницької групи *LexiCon* входять провідні науковці Університету Гранади (Dr. Maribel Tercedor Sánchez, Dr. Pilar León Araúz, Dr. Clara Inés López Rodríguez, Dr. Arianne Reimerink, Dr. Melania Cabezas García та ін.), Університету Пабло де Олавіде, Севілья, Іспанія (Dr. Juan Antonio Prieto Velasco та ін.) та Квебécького університету Труа-Рів'єр, Канада (Dr. Antonio San Martín Pizarro, Catherine Trekker та ін.).

У межах нашого дослідження зосередимо увагу на мультимовному ресурсному проекті науково-дослідницької групи *LexiCon – EcoLexicon*, оскільки він і досі залишається поза активною увагою українських мовознавців.

EcoLexicon є мультимовним інформаційним ресурсом про навколишнє середовище у формі візуального тезауруса, який розроблено відповідно до теоретичних засад фреймової термінології. На етапі створення його ресурсна база була імплементована іспанською, англійською та німецькою мовами. Станом на тепер додано ще чотири мови. Загалом база вміщує 3 547 концептів і 18 875 термінів галузі довкілля.

Завдяки поєднанню концептуальної, лінгвістичної та графічної інформації, *EcoLexicon* задовольняє потреби різних груп користувачів (осіб, зацікавлених у питаннях довкілля, студентів, перекладачів, технічних редакторів тощо), які мають вільний доступ до зручного візуального інтерфейсу *EcoLexicon* і можуть знайти усю необхідну інформацію за концептуальними, лінгвістичними та графічними даними.

Головною та кінцевою метою створення *EcoLexicon*, як зазначено на сайті, є «розширення та набуття знань користувачами ресурсу через термінологічні бази знань з урахуванням їхньої природної динамічності, зумовленої контекстом і багатовимірністю» [*About EcoLexicon*, n.d.].

Під час розроблення цього ресурсу особливу увагу було приділено створенню його внутрішньо узгодженої системи, яка базується на теоретичних засадах когнітивної лінгвістики Лоуренса Барсалу [*Barsalou*, 2003] та теорії генеративного лексикону Джеймса Пустейовського [*Pustejovsky*, 1995], що слугувала основою до концептуального моделювання та опису концептів [*Reimerink et al.*, 2010].

Варто зазначити, що Л. Барсалу відомий своїми дослідженнями природи концептуальної обробки інформації людиною, а також її ролі у сприйнятті, пам'яті, мові, мисленні, соціальній взаємодії та пізнанні здоров'я людини [*Lawrence Barsalou*, n.d.]. Під час створення *EcoLexicon* значну увагу було приділено розробленню системи, термінологічна база знань (*terminological knowledge base – TKB*) якої ґрунтується на теоретичних положеннях, викладених, зокрема, у праці Л. Барсалу “*Situated Simulation in the Human Conceptual System*” («Ситуативна симуляція в концептуальній системі людини») [*Barsalou*, 2003]. У згаданій праці стверджується, що:

1. Концептуальна система розвивається для того, щоб слугувати основою для ситуативної дії. На широкому рівні організації виникає важливий клас категорій, який оптимізує взаємодію «дія – середовище». Під час досягнення цілей виведені від цілі категорії забезпечують відповідність між «ролями» у послідовності дій та їх реалізацією в навколишньому середовищі. На рівні окремих категорій симулятори створюють ситуативні концептуалізації, які сприяють досягненню цілей. Кожна з них містить висновки (*inferences*) про релевантні властивості категорії, типове середовище, можливі дії агента та внутрішні стани, які можуть виникати. Разом ці висновки формують відчуття «присутності» (*being there*) поряд із конкретним представником категорії, допомагаючи агенту діяти в певному контексті. Наприклад, коли людина концептуалізує дію з'їдання яблука, концептуальна система генерує ситуативну концептуалізацію, пристосовану до цілі

споживання їди. Барсалу пояснює, що це передбачає інтеграцію контекстуально релевантних властивостей і дій для підтримки ефективної взаємодії: (1) **контекстуально релевантні властивості** (*contextually relevant properties*) – симуляція фокусується на сенсорних властивостях яблука, таких як його текстура (хрустке), смак (солодке чи кисле) і колір (червоне, зелене або жовте); ці властивості допомагають передбачити сенсорний досвід від споживання яблука, підтримуючи прийняття рішень та дій; (2) **імовірні фонові умови** (*likely background setting*) – симуляція включає в себе висновки про типovu обстановку, наприклад сидіння за столом, тримання яблука в руці або перебування в саду; (3) **можливі дії** (*possible actions*) – концептуалізація включає рухові дії, такі як збирання яблук, відкушування чи жування; симуляції готують рухову систему до фізичної взаємодії з яблуком; (4) **інтроспективні стани** (*likely introspective states*) – концептуалізація включає ймовірні інтроспективні стани, такі як голод або задоволення від з'їденого яблука. Цей приклад демонструє, що концептуальна система розвивається для того, щоб обслуговувати ситуативні дії шляхом створення ситуативних концептуалізацій. Ці симуляції інтегрують сенсорні, моторні та інтроспективні системи, щоб підготувати агента до ефективної взаємодії з навколишнім середовищем. Основна мета концептуальної системи – впорядкувати взаємодію між дією і середовищем, уможливаючи цілеспрямовану поведінку, яка пристосована до конкретного контексту.

2. Ситуативні концептуалізації реалізуються через мультимодальні симуляції. Якщо висновки (*inferences*) про об'єкти здійснюються через сенсорні системи, то висновки про дії – через моторні та соматосенсорні системи. Аналогічно висновки про інтроспективні стани здійснюються через лімбічну та лобову ділянки мозку, які відповідають за обробку емоцій та думок. Ці репрезентації виникають не у модальній чи амодальній концептуальній системі, а у вигляді симуляцій або часткових активацій у модально-специфічних ділянках мозку. Таким чином, кожен тип висновку репрезентується окремою «мовою», притаманною його модальності, – єдина мова репрезентації не може переробити їх усіх амодально.

Іншими словами, коли людина концептуалізує використання молотка, щоб забити цвях у дерево, мозок залучає мультимодальні симуляції із залученням сенсорних, моторних та інтроспективних систем: (1) **сенсорні симуляції** (*sensory simulations*) – зорова система моделює зовнішній вигляд молотка, що включає його ручку, головку і рух інструмента в дії; соматосенсорна система симулює тактильний зворотний зв'язок від тримання ручки молотка

та вібрацію, що відчувається в руці, коли молоток вдаряє по цвяху; (2) **моторні симуляції** (*motor simulations*) – моторна система симулює скоординовані дії, необхідні для того, щоби підняти молоток, навести його та ефективно ударити по цвяху; (3) **інтроспективні симуляції** (*introspective simulations*) – концептуалізація включає емоційні стани, такі як задоволення від успішного забивання цвяха або розчарування, якщо молоток не потрапляє в ціль. Цей приклад демонструє, що ситуативні концептуалізації не є статичними, абстрактними репрезентаціями. Натомість вони виникають через часткову активацію попереднього досвіду в специфічних для певної модальності системах. Кожна система (сенсорна, моторна, інтроспективна) робить свій внесок у симуляцію, пристосовуючи концептуалізацію до конкретної цілі. Така мультимодальна інтеграція допомагає агенту досягти «ситуативної дії», готуючи розум і тіло до ефективної взаємодії з навколишнім середовищем.

3. Концепт – це динамічна система. Певний симулятор може створити нескінченно велику кількість конкретних симуляцій для репрезентації відповідної категорії. Замість того щоби бути фіксованою репрезентацією, концепт є здатністю пристосовувати репрезентації до обмежень ситуативної дії. Оскільки одна й та сама категорія може набувати різних форм, траплятися в різних контекстах і слугувати багатьом цілям, фіксована репрезентація була би неефективною. Жодна репрезентація не може однаково добре відповідати всім цим різним ситуаціям. Набагато ефективнішим рішенням є використання симулятора для адаптації концептуалізацій до конкретних ситуацій. Як ілюстрацію використовуємо концепт *car*, який динамічно адаптується залежно від контексту та цілей агента: під час керування автомобілем концептуальна система фокусується на функціональних властивостях, необхідних для водіння, таких як кермо, педалі та приладова панель; під час ремонту автомобіля концептуалізація зміщується, акцентуючи такі компоненти, як двигун, шини та інструменти; у разі оцінювання автомобіля для купівлі система звертає увагу на візуальний дизайн, паливну ефективність і ціну. Цей приклад демонструє, що концепт *car* динамічно змінюється відповідно до ситуації, узгоджуючись із конкретними цілями.

Для того щоби зробити термінологічну базу знань внутрішньо узгодженою, науковці групи *LexiCon*, окрім засад когнітивної лінгвістики Л. Барсалу, використали елементи теорії генеративного лексикону Дж. Пустейовського для виявлення концептуальних відношень, характерних для галузі доквілля. Генеративний лексикон (*Generative Lexicon – GL*) описує лексичні одиниці

відповідно до їхньої Qualia-структури (*Qualia structure*).

Дослідження поняття *Qualia* є одним із важливих міждисциплінарних напрямів сучасного мовознавства. Використання абсолютно нового інструментарію когнітивної науки, а також застосування різних методів та прийомів концептуального аналізу сприяло глибшому розумінню механізмів функціонування не лише людського мозку, але й процесів пізнання, формування мовних структур та впливу зовнішнього середовища на когнітивну діяльність людини. З погляду когнітивної семантики використання Qualia-структури відкриває нові можливості та перспективи для когнітивно-семантичного моделювання, зокрема для аналізу концептуальних відношень, структуризації знань та глибшого осмислення принципів семантичної організації мовних одиниць.

Варто нагадати, що Дж. Пустейовський відомий своїми дослідженнями з теоретичного та комп'ютерного моделювання мови. Основними напрямками його наукових досліджень є мета-аналіз (*meta-analysis*), каузальне (причинно-наслідкове) моделювання (*causal inference*), застосування стійких статистичних методів обчислення даних (*robust statistical methods*), статистика освіти (*education statistics*), методологія дослідження одиничного (окремого) випадку (*single case experimental designs*) тощо.

У науковій праці “The Generative Lexicon” («Генеративний лексикон») (1991) Пустейовський вперше запропонував теорію генеративної лексики (лексичної семантики), яка розглядає проблему «мультизначності слів», тобто пояснює, як за допомогою обмежених засобів існує можливість надавати словам нескінченну кількість значень. Поряд із цим у праці викладено теорію генеративного підходу до значення слів, яка слугує основою для створення обчислювальної моделі обробки значень слів, що має безпосередній зв'язок із композиційною семантикою [Pustejovsky, 1991]. Науковець пропонує надати лексикону статусу центрального компонента в лінгвістичному описі. Суть його теорії полягає в тому, що лексика функціонує генеративно: спочатку забезпечує багатий та експресивний словниковий запас для характеристики лексичної інформації, далі формує основу для обробки «семантичних тонкощів» (*fine-grained distinctions*) в описах слів і, нарешті, створює (*formalizing*) механізми для поєднання елементів описів слів у контексті, генеруючи розширені та нові смисли [Pustejovsky, 1991].

Згодом науковець розширив та вдосконалив не лише основні аспекти сучасних досліджень у галузі лексичної семантики (методологію, дескриптивне розмежування, адекватність репрезентації та їхню практичність для подальших

обчислень), а й розробив та представив теоретичний базис для теорії *Qualia structure* – механізму представлення лексичних одиниць, який нівелює значну частину лексичної багатозначності, водночас пояснюючи системну полісемію слів [Pustejovsky, 1995].

Термін *Qualia* (як форма однини від *Qualia*), який був запозичений Пустейовським із філософії для позначення окремого аспекту значення слова (смислу), має латинське походження та означає «який саме» (*of what kind of thing*). У своїй праці автор використовує його для визначення відношення між концептом, вираженим словом, та іншим концептом, з якими воно (слово) асоціюється [Pustejovsky and Jezek, 2016]. Своє твердження науковець доводить простими прикладами, як-от з іменником *dog*, який «має шерсть/*having fur*, гавкає/*barking*, махає хвостом/*tail wagging*, лиже/*licking mouzo*», тобто Qualia-відношення, за Дж. Пустейовським, – це «лише ті відношення, які мають релевантне значення для способу вираження слова у мові» [Pustejovsky and Jezek, 2016].

Інший приклад демонструє особливість Qualia-структури через прикметник *fast*, який вважається мультизначним, наприклад: *a fast typist* (*one who types quickly* / той, хто швидко друкує), *a fast car* (*one which can move quickly* / той, що може рухатися швидко), *a fast waltz* (*one with a fast tempo* / той, що має швидкий темп) тощо. Цілком очевидно, що кожен наведений вище приклад має свій окремий смисл.

До появи теорії генеративного лексикону для формалізації (процесу творення) смислів у мові використовувалося їх просте впорядковане перерахування. Однак науковець зауважив, що така стратегія репрезентації не працює стосовно більш сучасних структур, таких як *fast motorway* (*one where cars can drive fast* / автострада, по якій можна їхати швидко) або *fast garage* (*one which serves cars quickly* / СТО, де швидко ремонтують автомобілі), тому генеративний лексикон, запропонований Дж. Пустейовським, не лише дозволяє створювати можливості для продукування нових смислів, а й може використовуватися як інструмент для глибшого розуміння функціонування мови у свідомості людини.

Все ж повернімося до об'єкта нашої розвідки – проекту науково-дослідницької групи *LexiCon*, *EcoLexicon*, хоча радше до прикладного використання окремих елементів генеративного лексикону, які використали для реалізації свого проекту науковці Університету Гранаді, досліджуючи концептуальні відношення у термінології сфери доквілля.

У праці “EcoLexicon: an environmental ТКВ” її автори стверджують, що «для забезпечення

внутрішньої узгодженості *термінологічної бази знань (ТБЗ)* застосовуються основні принципи Генеративного лексикону Дж. Пустейовського для виявлення концептуальних зв'язків, характерних для екологічної сфери» [Reimerink et al., 2010]. Генеративний лексикон описує лексичні одиниці через їхні *Qualia-структури*, які формуються за такими базовими «ролями» (*roles*):

1) **формальна** роль (*Formal role*) – основа, яка визначає значення слова, іншими словами, «кодує таксономічну інформацію про лексичну одиницю» (*the is-a relation*);

2) **конститутивна** роль (*Constitutive role*) – визначає відношення між об'єктом та його складовими частинами, іншими словами, «кодує інформацію про частини та структуру об'єкта» (*part-of or made-of relation*);

3) **телічна** роль (*Telic role*) – визначає призначення та/або функцію об'єкта, іншими словами, «кодує інформацію про призначення та/або функцію об'єкта» (*the used-for or functions-as relation*);

4) **агентивна** роль (*Agentive role*) – визначає фактори походження або «виникнення» (*coming into being*) об'єкта, іншими словами, «кодує інформацію про походження об'єкта» (*the created-by relation*) [Pustejovsky and Jezek, 2016].

За Пустейовським, кожен роль у Qualia-структурі можна розглядати як відповідь на конкретне запитання про об'єкт, з яким вона асоціюється:

- формальна роль – *Що це? Яка його сутність? / What kind of thing is it, what is its nature?*
- конститутивна роль – *З чого він зроблений? Які його складники? / What is it made of, what are its constituents?*
- телічна роль – *Яке його призначення? Як він функціонує? / What is it for, how does it function?*
- агентивна роль – *Як це виникло? Що стало причиною його появи? / How did it come into being, what brought it about?*

Отже, Qualia-структура є комбінацією чотирьох, згаданих вище ролей об'єкта, яку Дж. Пустейовський характеризує як таку, «яка описує суттєві властивості об'єкта, події та відношення» [Pustejovsky and Jezek, 2016, p. 7–8]. Причому, кожна із зазначених ролей об'єкта є багатовимірною. Наприклад, конститутивна роль містить не лише інформацію про частини та складові елементи, а й дані про матеріал, з якого виготовлено або який є основою об'єкта, його вагу тощо. Щонайменше шість типів ознак можна додати до опису форми конкретного об'єкта: місце розташування (*orientation*), величина та розмір (*magnitude*), форма, структура, об'єм, колір, стан тощо. Цільове призначення об'єкта та/або його функції формують телічний аспект. Інформація про спосіб виникнення, походження, аналіз причинно-наслідкового лан-

цюга тощо є відображенням агентивної ролі у Qualia-структурі.

Узагальнивши результати своїх досліджень, науковець зазначив, що «лише чіткі відповіді на запитання можуть сприяти розкриттю значень слів у мові» [Pustejovsky and Jezek, 2016, p. 8]. Використавши описовий матеріал, науковець запропонував унаочнити модель Qualia-структури лексичної одиниці, де F = формальна роль, C = конститутивна, T = телічна та A = агентивна роль (див. рис. 1).

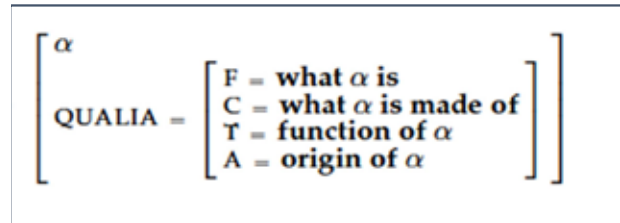

Рис. 1. Модель Qualia-структури лексичної одиниці за Пустейовським

Свою теорію Пустейовський ілюструє прикладами з різними іменниками (як-от *bread, table, car, door, window, book, chair, letter, house etc.*). Зупинімо свій вибір на прикладі з іменником *car*, який «є фізичним об'єктом / *the car is seen a physical object in (a)*; транспортним засобом / *as a vehicle in (b)*; запчастиною, пристроєм, який працює і нагрівається (двигун автомобіля) / *as the part that actually runs and warms up (the car's engine) in (c) and (d)*; тим, що можна замкнути (двері) / *as something that that can be locked (the door) in (e)*; тим, що видає звук (колеса автомобіля) / *as the parts that produce sound (the car's wheels) in (f)*:

- a. This car weighs over 2,000 lbs.
- b. We buy vehicles such as cars and buses.
- c. John started the car.
- d. You should warm your car up in winter.
- e. Did you lock the car?
- f. The car screeched down the road.

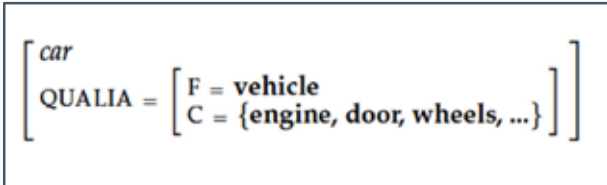
Отже, використавши модель Qualia-структури, автор ідентифікує базові «ролі» іменника *car*, наголошуючи на феномені контексту (на прикладах речень a–f), який, безумовно, впливає на діапазон смислової мультисзначності:

- a. This car weighs over 2,000 lbs. (*car as material (C)*)
- b. We buy vehicles such as cars and buses. (*car as vehicle (F)*)
- c. John started the car. (*part of car, engine (C)*)
- d. You should warm your car up in winter. (*part of car, engine (C)*)
- e. Did you lock the car? (*part of car, door (C)*)
- f. The car screeched down the road. (*part of car, wheel (C)*)

Як бачимо на прикладі Qualia-структури іменника *car*, зовсім не всі лексичні одиниці експлі-

куються через комбінацію їхніх базових чотирьох ролей (формальну, конститутивну, телічну та агентивну) – деякі з них залишаються невизначеними, тоді як інші мають більше одного смислу. У Qualia-структурі іменника *car* переважають ознаки **F** = формальної ролі та **C** = конститутивної ролі (див. рис. 2).

Рис. 2. Qualia-структура іменника car за Пустейовським

Таким чином, як наголошує Дж. Пустейовський, «Qualia-структура визначає лише мінімальний семантичний опис певної лексичної одиниці. Такий підхід не лише збагачує семантику номінативів, а й уможливує рівномірний розподіл семантичного навантаження серед усього лексикону» [Pustejovsky and Voguraev, 1993].

Варто нагадати, що Генеративний лексикон та Qualia-структура Пустейовського були згодом удосконалені та розширені під час роботи над ресурсною базою SIMPLE (LE-SIMPLE) [Busa et al., 2001] та розробки семантичної онтології Брандейського університету [Pustejovsky et al., 2006]. Власне цю розширену версію і застосували науковці групи *LexiCon* для реалізації свого проєкту *EcoLexicon*, використавши типологію *BSO*, а саме поділ лексичних одиниць на три основні

типи: (1) за сутністю і походженням (*entity*); (2) за подієвістю (*event*) та (3) за властивістю (*property*). Більше того, кожен тип ранжується додатково на: (1) природні (*natural*); (2) артефактні (*artifactual*) та (3) комбіновані (*complex*):

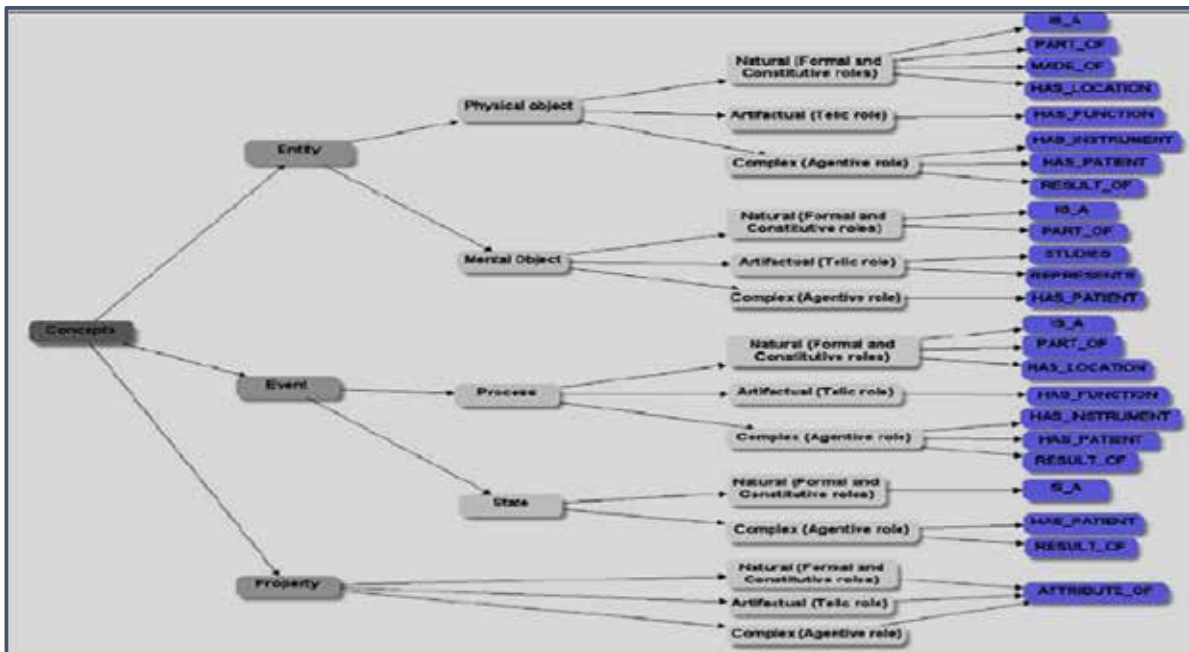
1) природні типи (Natural types) – концепти природного походження, які свої Qualia-структури експлікують через комбінацію формальної ролі та конститутивної;

2) артефактні типи (Artifactual types) – концепти штучного походження матеріальної чи нематеріальної форми, які свої Qualia-структури експлікують через комбінацію телічної ролі та агентивної;

3) комбіновані типи (Complex types) – концепти, що поєднують у собі різні типи ознак [Pustejovsky et al., 2006].

У такий спосіб науковці групи *LexiCon* розширили модель Qualia-структури, поєднавши свою типологію концептів зі згаданими вище Qualia-ролями та з реєстром концептуальних відношень, створеним для досліджуваної галузі знань. Згідно з їхнім твердженням, концептуальні відношення асоціюються з певною Qualia-ролюю та залежать від типу концепту. У підсумку макро- і мікро-структура усіх концептів галузі докільця представлена у вигляді запропонованих моделей (див. рис. 3) [Reimerink et al., 2010].

Висновки і перспективи подальших розробок. Безперечно, теоретичне підґрунтя когнітивної лінгвістики Л. Барсалу та елементи генеративного лексикону Дж. Пустейовського, а саме його теорія «ролей Qualia-структури» концептів, суттєво вплинули на розв’язання проблеми

Рис. 3. Модель Qualia-структури концепту в EcoLexicon

репрезентації знань у семантичному лексиконі. Головна теоретична заслуга науковців полягає в тому, що їхні підходи структурують лексикон у чітко визначений спосіб, дозволяють вирішити низку проблем, пов'язаних із формалізацією та репрезентацією знань про об'єкти. Застосування такого підходу дає змогу змоделювати «перехід, перетікання та перерозподіл» концептуальної інформації всередині структури слова, що набуває особливої значущості у дослідженні когнітивних механізмів формування значень, концептуального моделювання та опису концептів.

Створення Qualia-структури вважається одним із надважливих відкриттів останніх десятиріч та є джерелом наукового натхнення для сучасних лінгвістів, як-от науковців групи *LexiCon* з Університету Гранаді. Перспективу подальших досліджень вбачаємо у детальному аналізі мультимовного інформаційного ресурсу *EcoLexicon* та проведенні спеціальних розвідок базових концептів водогосподарського метадискурсу.

ЛІТЕРАТУРА

- Єсипович К. П. Феномен когнітивного картування в сучасній лінгвістичній парадигмі. *Studia linguistica*. 2013. Вип. 7. С. 254–257.
- Жаботинська С. Мовні знаки як конструкти. *Науковий вісник Чернівецького університету. Германська філологія*. 2012. Вип. 630–631. С. 213–222.
- Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2011. 844 с.
- About EcoLexicon*. EcoLexicon: Terminological Knowledge Base. Universidad de Granada. URL: <http://ecolexicon.ugr.es/en/aboutecolexicon.htm> (date of access: 27.11.2024).
- American Psychological Association. *Cognitive map*. APA Dictionary of Psychology. 2018. URL: <https://dictionary.apa.org/cognitive-map> (date of access: 20.04.2024).
- Barsalou L. Situated simulation in the human conceptual system. *Language and Cognitive Processes*. 2003. Vol. 18, No. 5/6. P. 513–562. <https://doi.org/10.1080/01690960344000026> (date of access: 28.05.2024).
- Busa F., Calzolari N., Lenci A. Generative lexicon and the SIMPLE model: Developing semantic resources for NLP. *The language of word meaning* / eds. P. Bouillon, F. Busa. New York: Cambridge University Press, 2001. P. 333–352. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511896316.021> (date of access: 28.06.2024).
- Evans V., Green M. Cognitive linguistics. An introduction. Edinburgh : Edinburgh University Press, 2006. 830 p.
- Head of LexiCon Research Group Pamela Faber Benítez*. LexiCon Research Group. URL: <http://lexicon.ugr.es/faber> (date of access: 05.06.2024).
- Langacker R. W. Cognitive grammar. A basic introduction. New York : Oxford University Press, 2008. 562 p.
- Lawrence Barsalou*. Barsalou Lab. URL: <https://barsaloulab.org/lab-members/lawrence-barsalou/> (date of access: 12.10.2024).
- Pustejovsky J., Boguraev B. Lexical knowledge representation and natural language processing. *Artificial Intelligence*. 1993. Vol. 63, No. 1–2. P. 193–223. [https://doi.org/10.1016/0004-3702\(93\)90017-6](https://doi.org/10.1016/0004-3702(93)90017-6) (date of access: 18.12.2024).
- Pustejovsky J., Havasi C., Littman J., Rumshisky A., and Verhagen M. Towards a Generative Lexical Resource: The Brandeis Semantic Ontology. *Proceedings of the Fifth International Conference on Language Resources and Evaluation (LREC'06)*. Genoa, Italy : European Language Resources Association (ELRA), 2006. P. 1702–1705.
- Pustejovsky J., Jezek E. *Integrating generative lexicon and lexical semantic resources* : навч. матеріал. 23 трав. 2016. URL: http://lrec2016.lrec-conf.org/media/filer_public/2016/05/10/tutorialmaterial_pustejovsky.pdf (date of access: 15.12.2024).
- Pustejovsky J. The Generative Lexicon. *Computational Linguistics*. 1991. Vol. 17, No. 4. P. 409–441.
- Pustejovsky J. The Generative Lexicon. Cambridge, Mass. : MIT Press, 1995. 298 p.
- Reimerink A., León Araúz P., Magaña Redondo P. J. EcoLexicon: An Environmental TKB. *Proceedings of the Seventh Conference on International Language Resources and Evaluation (LREC'10)* / eds. I. Calzolari, K. Choukri, B. Maegaard, J. Mariani, J. Odijk, S. Piperidis, M. Rosner, D. Tapias. Valletta : European Language Resources Association (ELRA), 2010. P. 2322–2329.
- Tolman E. C. Cognitive maps in rats and men. *Psychological Review*. 1948. Vol. 55, No. 4. P. 189–208. <https://doi.org/10.1037/h0061626> (date of access: 18.02.2024).

REFERENCES

- Yesypovych, K. P. (2013) Fenomen kohnityvnoho kartuvannia v suchasni linhvistychnii paradyhmi [The phenomenon of cognitive mapping in the modern linguistic paradigm]. *Studia linguistica*, 7, 254–257. [in Ukrainian]
- Zhabotynska, S. (2012) Movni znaky yak konstrukty [Linguistic signs as constructs]. *Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu. Hermanska filolohiia [Scientific Bulletin of Chernivtsi University. Germanic Philology]*, 630–631, 213–222 [in Ukrainian].

3. Selivanova, O. O. (2011) Linhvistychna entsyklopediia [Linguistic Encyclopedia]. Poltava: Dovkillia-K. [in Ukrainian].
4. *About EcoLexicon*. EcoLexicon: Terminological knowledge base. Retrieved from <http://ecolexicon.ugr.es/en/aboutecolexicon.htm> (date of access: 27.11.2024).
5. American Psychological Association (2018). *Cognitive map*. In *APA Dictionary of Psychology*. Retrieved from <https://dictionary.apa.org/cognitive-map> (date of access: 20.04.2024).
6. Barsalou, L. (2003). Situated simulation in the human conceptual system. *Language and Cognitive Processes*, 18(5/6), 513–562. URL: <https://doi.org/10.1080/01690960344000026> (date of access: 28.05.2024).
7. Busa, F., Calzolari, N., & Lenci, A. (2001). Generative lexicon and the SIMPLE model: Developing semantic resources for NLP. In P. Bouillon & F. Busa (Eds.), *The language of word meaning* (pp. 333–352). Cambridge University Press. URL: <https://doi.org/10.1017/CBO9780511896316.021> (date of access: 28.06.2024).
8. Evans, V., & Green, M. (2006). *Cognitive linguistics: An introduction*. Edinburgh University Press.
9. *Head of LexiCon Research Group Pamela Faber Benítez*. LexiCon Research Group. Retrieved from <http://lexicon.ugr.es/faber> (date of access: 05.06.2024).
10. Langacker, R. W. (2008). *Cognitive grammar: A basic introduction*. Oxford University Press.
11. *Lawrence Barsalou*. Barsalou Lab. Retrieved from <https://barsaloulab.org/lab-members/lawrence-barsalou/> (date of access: 12.10.2024).
12. Pustejovsky, J., & Boguraev, B. (1993). Lexical knowledge representation and natural language processing. *Artificial Intelligence*, 63(1–2), 193–223. URL: [https://doi.org/10.1016/0004-3702\(93\)90017-6](https://doi.org/10.1016/0004-3702(93)90017-6) (date of access: 18.12.2024).
13. Pustejovsky, J., Havasi, C., Littman, J., Rumshisky, A., & Verhagen, M. (2006). Towards a generative lexical resource: The Brandeis semantic ontology. In *Proceedings of the Fifth International Conference on Language Resources and Evaluation (LREC'06)* (pp. 1702–1705). European Language Resources Association (ELRA).
14. Pustejovsky, J., & Jezek, E. (2016, May 23). *Integrating generative lexicon and lexical semantic resources* [Tutorial material]. Retrieved from http://lrec2016.lrec-conf.org/media/filer_public/2016/05/10/tutorialmaterial_pustejovsky.pdf (date of access: 15.12.2024).
15. Pustejovsky, J. (1991). The generative lexicon. *Computational Linguistics*, 17(4), 409–441.
16. Pustejovsky, J. (1995). *The Generative Lexicon*. MIT Press.
17. Reimerink, A., León Araúz, P., & Magaña Redondo, P. J. (2010). *EcoLexicon: An environmental TKB*. In I. Calzolari, K. Choukri, B. Maegaard, J. Mariani, J. Odijk, S. Piperidis, M. Rosner, & D. Tapias (Eds.), *Proceedings of the Seventh Conference on International Language Resources and Evaluation (LREC'10)* (pp. 2322–2329). European Language Resources Association (ELRA).
18. Tolman, E. C. (1948). Cognitive maps in rats and men. *Psychological Review*, 55(4), 189–208. URL: <https://doi.org/10.1037/h0061626> (date of access: 18.02.2024).

CHARACTERISTICS OF SYNONYMOUS RELATIONSHIPS IN CONTEMPORARY ENGLISH JUDICIAL TERMINOLOGY

Lytvynko O. A.

*Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Foreign Languages Department
Sumy National Agrarian University
Gerasym Kondratiev str., 160, Sumy, Ukraine
orcid.org/0000-0002-2241-3776
oxana.litvynko@gmail.com*

Key words: *judicial terminological system, judicial term, synonymous relationships, synonym classes, abbreviations, definitional synonymy.*

The article examines synonymous relationships within the contemporary English judicial system of terms, with a particular focus on exploring characteristics of synonymy in terminology. The study pays special attention to professional terms, along with their derivational and semantic peculiarities. Currently, the field of terminology exhibits heightened research activity, driven by the significant increase in professional information, processes of globalization, and the rising importance of term creation. Linguists actively analyze specialized terminological systems, focusing on the semantic characteristics of terms and their application within the language.

Judicial terminology has emerged as a response to the essential need for organizing social relations. A term of judicial sphere is a generally recognized and correctly structured lexical unit that accurately defines a specific legal concept. Professional terminological units are usually characterized by such qualities as emotional and expressive neutrality, systematicity and laconicism. Studying modern English judicial terminology is both relevant and beneficial for a comprehensive study of synonymy, conducting a cognitive analysis of synonymous relations at the lexical level, classifying synonymous terms, and identifying trends in the development of this phenomenon. It is important to highlight the significance of judicial terminology in the context of growing international integration, and the expansion of international partnership.

The object of our research is the contemporary English judicial terminological system, while the study's primary subject is characteristics of synonymous relationships within this sphere.

In the modern English legal terminological system, synonymous relations are of particular importance. We consider synonyms to be lexical units that serve to denote the same concept, which may differ in certain features of that concept. Synonyms are considered distinct linguistic signs.

We distinguish absolute synonyms, relative synonyms and definitional synonyms among the terminological units of contemporary English judicial terminology.

We have found that absolute synonyms are completely equivalent in meaning. They can be interchangeable in different contexts of the field of law. It is worth noting that relative synonyms have different semantic shades. The semantic phenomenon in which the meaning of a terminological unit of the judicial sphere corresponds to its definition is definitional synonymy.

It is proven that synonymous relationships are undesirable for the judicial terminology system, as they complicate communication between professionals in this field and cause misunderstanding of judicial documentation, in particular, professional legal texts.

ХАРАКТЕРИСТИКА СИНОНІМІЧНИХ ВІДНОШЕНЬ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ СУДОВІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Литвинко О. А.

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри іноземних мов

Сумський національний аграрний університет

вул. Герасима Кондратьєва, 160, Суми, Україна

orcid.org/0000-0002-2241-3776

oxana.litvinko@gmail.com

Ключові слова: *судова термінологічна система, судовий термін, синонімічні відношення, класи синонімів, аббревіатури, дефініційна синонімія.*

У статті розглядаються синонімічні відношення у сучасній англійській судовій системі термінів. Особливий акцент зроблено на вивченні характеристик синонімії в термінології. Зокрема, в дослідженні приділено увагу професійним термінам, їхнім дериваційним та семантичним особливостям.

Нині сфера термінології висвітлює посилену дослідницьку діяльність, що зумовлено значним збільшенням професійної інформації, процесами глобалізації та зростанням значення термінотворення. Лінгвісти активно аналізують спеціалізовані термінологічні системи, зосереджуючи увагу на семантичних характеристиках термінів та їх застосуванні в мові.

Судова термінологія виникла як відповідь на насущну потребу організації суспільних відносин. Термін судової сфери – це загальновизнана та правильно структурована лексична одиниця, яка точно визначає конкретне правове поняття. Професійним термінологічним одиницям, як правило, властиві такі якості, як емоційно-експресивна нейтральність, системність, лаконічність.

Вивчення сучасної англійської судової термінології є актуальним і корисним для всебічного вивчення синонімії, проведення когнітивного аналізу синонімічних відношень на лексичному рівні, класифікації термінів-синонімів, виявлення тенденцій розвитку цього явища. Важливо підкреслити значення судової термінології в контексті зростання міжнародної інтеграції та розширення міжнародного партнерства.

Об'єктом нашого дослідження є сучасна англійська судова терміносистема. Предметом дослідження є характеристика синонімічних відношень у цій сфері.

У сучасній англійській юридичній терміносистемі особливого значення набувають синонімічні відношення. Синонімами ми вважаємо лексичні одиниці, що служать для позначення одного й того самого поняття, які можуть відрізнятися певними ознаками цього поняття. Синоніми вважаються самостійними мовними знаками.

Серед термінологічних одиниць сучасної англійської судової термінології виокремлюємо абсолютні синоніми, відносні синоніми та дефініційні синоніми. Ми виявили, що абсолютні синоніми повністю еквівалентні за значенням. Вони можуть бути взаємозамінними в різних контекстах галузі права. Відносні синоніми мають різні семантичні відтінки. Семантичним явищем, у якому значення термінологічної одиниці судової сфери відповідає її визначенню, є дефініційна синонімія.

Нами доведено, що синонімічні відношення є небажаними для системи судової термінології, оскільки вони ускладнюють спілкування між фахівцями у цій галузі та спричиняють хибне тлумачення судової документації, зокрема професійних юридичних текстів.

Problem statement. Currently, the issue of synonymy is one of the most important problems of terminology. The need to study synonymy in terminology is explained by the tasks of practice in the terminology field.

There is an opinion that the presence of synonymous terms motivates to find a difference between them, which can cause distortion of the meaning. The use of different terminological units is the basis for uncertainty that we are talking about the same concept. This complicates mutual understanding and causes disputes about terms [Korotka, 2021, p. 120].

The dynamic activation of integration processes of the late 20th – early 21st centuries in the world and, in particular, on the European continent, in order to create unified legal standards that correlate with the modern needs of the civilizational development of society, requires the ordering and normalization, and possibly the restructuring of the legal terminological system [Koval, 2018, p. 479].

Identifying modern trends in improving the terminology of the legal field, highlighting the nature of terms and their functioning, studying the derivational processes of legal terminological vocabulary attracts the attention of many researchers.

Currently, linguists focus on the systematization and standardization of legal terminology, studying the features of the formation and functioning of the legal terminological system in the general system of language. These issues are considered in their studies by such scientists as Romanyuk O., Bialyk V. [Romanyuk, Bialyk, 2020], Lazarev V. [Lazarev, 2022], Lysenko O. [Lysenko, 2022], Zakharova K. [Zakharova, 2021], Popova O., Krasnyuk V. [Popova, Krasnyuk, 2022] and others. Researchers study the logical and linguistic criteria for identifying terms, try to separate them from words of the general language, and find out the lexical and structural features of professional terminological vocabulary.

It is worth noting that synonymous relations, problems of synonymy, determining its place in the language system, synonymous processes at the lexical and word-formation levels are studied thoroughly in the works by such linguists as Korotka N. [Korotka, 2021], Zelenska O. [Zelenska, 2017], Babyatynska Yu., Huseynova K. [Babyatynska, Huseynova, 2020], Gumovska I. [Gumovska, 2017], Lytvynska S. [Lytvynska, 2020] and others. However, at present there is no single interpretation of this phenomenon, that's why the research is so relevant.

Judicial terminology is a terminological system that continues to develop and improve. The study of modern trends in its development, the study of the semantic potential is relevant both in the theoretical and in the practical dimension.

Purpose of the article. The aim of this research is to study the main characteristics of the synonymous

relationships in the contemporary English judicial terminology system and to identify certain types of synonymous terms.

The work solves the following **tasks** in accordance with the main goal:

- 1) to study the phenomenon of synonymy within the terminology field of the judicial sphere;
- 2) to investigate the specific processes of emergence of synonymous judicial terms;
- 3) to identify the classes of terminology synonyms in judicial sphere;
- 4) to investigate the impact of synonymous terms on the interpretation of special court documents.

The object of analysis is the contemporary English judicial terminological system.

The subject of the study is characteristics of synonymous relationships within this system.

Presentation of the main material. Modern English judicial terminology is a specific lexical layer, which is gradually being improved and is a unique tool for communication in the professional sphere. All components of the terminological system are interconnected and are characterized by a certain specificity of functioning. The content of each lexical unit highlights its place in the system, demonstrates connections and correlates with other elements of professional terminology.

The relevance of the work is due to the important role of the modern English judicial terminology system in the English-speaking professional communicative sphere. It is worth noting that judicial terminology is currently popular, as it is the leading language in legal proceedings.

In judicial language, a large number of various linguistic designations of a certain concept function. Taking this into account, when creating draft regulatory acts, understanding and correct selection of synonyms occupy one of the first places among the terminological problems of the judicial sphere.

Regulatory acts provide for regular use. When presenting them, it is necessary to adhere to the language and style that correlate with the actions and tasks of law as a regulator of relations in society. Incorrect formulation of legal provisions and the use of synonyms in this way can prevent the achievement of the legal goal.

With the development of the state, judicial terminology evolves, as it is associated with changes in the state system governed by law [Sydor, Nanivskyi, 2018, p. 199].

It should be noted that the judicial terminological system at the present stage is really dynamically developing, depends on the life of society, on changes in the language system, absorbs special scientific information and has a much greater variety of professional fields of application compared to other terminological areas [Bilokon, 2018, p. 55].

The current trend towards the interaction of certain judicial areas illustrates the need for a deeper study of the judicial language of documents and contributes to the improvement and replenishment of the modern English legal terminology system.

It is worth noting that the phenomenon of synonymy in modern English judicial terminology is currently insufficiently studied. The issue of synonymy is one of the urgent problems of linguistic semantics that does not receive a generally accepted solution, despite constant efforts both in terms of theoretical understanding of the phenomenon and in terms of practical compilation of dictionaries of synonyms [Zelenska, 2017, p. 383].

The research material is a corpus of special vocabulary of 3000 terms, selected by the method of continuous sampling from lexicographic sources and from periodicals in the field of jurisprudence. The total volume of the processed material is about 5000 pages of text.

Obviously, the phenomenon of synonymy is inherent in professional terminology, in particular, it concerns terminological systems that are dynamically developing and improving. For the most part, synonymous relations are characteristic of the early stages of development of the terminological system, since the selection of the necessary lexical material is carried out, and versatile variants of the name function in the system of terminological nomination.

The phenomenon of synonymy can manifest itself at any stage of the evolution of terminology, given that the emergence of a new referent causes the emergence of several names that can coexist in the terminological system.

In linguistics, there is an opinion that synonymy has a positive meaning, since it allows to highlight the smallest nuances of thought, to diversify speech, to make language more effective and expressive, and synonymy in terminology indicates a high level of development of science, functional flexibility of the terminological system, necessary for the implementation of various communicative tasks [Zelenska, 2017, p. 382].

We consider synonymy as a negative phenomenon, because a term in a legal terminological system should strive for such properties as systematicity, accuracy, semantic unambiguity.

The phenomenon of synonymy within the realm of terminology can be described as the presence of various terminological units that are capable of denoting identical or closely related concepts, with such semantically equivalent terms occasionally being referred to as doublets [Korotka, 2021, p. 120].

In our analysis, we regard synonyms as lexical units which serve the function of denoting the same conceptual meaning while potentially differing in some specific aspect or characteristic of the concept

they represent, and these synonyms are viewed as distinct and separate linguistic signs within the broader structure of language.

Typically, judicial synonyms can highlight not only semantic nuances, but also the period of creation of legislative acts, including terminological vocabulary popular in society.

The results of the analysis of the source database on the research problem indicate that among the terms of the modern English judicial terminology system, absolute synonyms, relative synonyms and synonym-definitions are distinguished.

It should be noted that absolute synonyms completely coincide in meaning and use in any context related to the judicial sphere. They do not interfere with communication between specialists.

Compare

- *incarceration* “putting someone in prison” – *imprisonment* “putting someone in prison”;
- *border* “a line separating two countries” – *frontier* “a line separating two countries”;
- *to own* “have (something) as one’s own; possess” – *to possess* “have (something) as one’s own; possess”;
- *to forbid* “refuse to allow (something)” – *to prohibit* “refuse to allow (something)”;
- *jurist* “one having a thorough knowledge of law” – *lawyer* “one having a thorough knowledge of law”.
- *plaintiff* “person who files a lawsuit in court” – *claimant* „ person who files a lawsuit in court”;
- *defendant* “the party against whom the claim is filed” – *respondent* “the party against whom the claim is filed”;
- *judgment* “the decision of the court” – *decision* “the decision of the court”.

Abbreviations and their decodings also belong to absolute synonyms. Such terminological synonyms are interchangeable. It is worth noting that abbreviations are often used in documents related to legal proceedings.

Compare

- CIV – Civil Case;
- CR – Criminal Case;
- FRCP – Federal Rules of Civil Procedure;
- FRCrP – Federal Rules of Criminal Procedure;
- SC – Supreme Court;
- Ct. – Court;
- R.O.A. – Record on Appeal;
- Am. – Amendment.

Relative synonyms differ in semantic nuances. In the field of judicial law relative synonyms are rare, as legal language strives for maximum precision.

Compare.

- *robbery*” the unlawful taking of personal property from a person by violence or by threat of violence that causes fear” – *burglary* ” the act of breaking and

entering an inhabited structure (as a house) especially at night with intent to commit a felony (as murder or larceny)”;

larceny by trick “a crime which involves the obtainment of another’s property through fraud” – *embezzlement* “a type of financial crime, usually involving theft of money from a business or employer”;

attorney “a person who has the legal right to act for someone else” – *barrister* “a lawyer who represents a litigant as an advocate before a court”;

trial “legal process” – *hearing* “legal proceedings relating to a separate meeting”;

court “a place where legal cases are heard.” – *tribunal* “a place where administrative or specialized disputes are heard”;

verdict “jury decision” – *finding* “jury decision on the facts of the case”.

The presence of relative synonyms can be considered a negative phenomenon, as they sometimes contribute to misunderstanding of the term and interfere with professional communication.

Definitional synonymy is a semantic phenomenon that consists in correlating the meaning of a terminological unit with its definition. Thus, the judicial term *prison* has a definition “a building where people are kept as a punishment for a crime”. The term *tort* has a definition “an act or omission that gives rise to injury or harm to another and amounts to a civil wrong for which courts impose liability”.

The judicial term *subpoena* has a definition “A legal document ordering someone to attend court or produce evidence”.

The term *bail* is defined as “A sum of money or property given as security to ensure the defendant’s appearance at court”.

The judicial term *injunction* has a definition “A court order that requires a party to do or refrain from doing specific acts”.

The given definitions highlight the key features of terminological units of the judicial sphere. The semantics of the corresponding lexical units actualizes these same features.

Conclusions and prospects for further developments. Synonyms can be defined as lexical units within a language system that are employed to express or represent the same conceptual idea, yet they may exhibit variations or distinctions in specific features, attributes, or characteristics associated with the concept they denote, illustrating their role as separate linguistic signs.

The exploration and detailed analysis of the phenomenon of synonymy within the realm of judicial terminology allow for the conclusion to be drawn that this linguistic phenomenon is generally considered undesirable, primarily because the existence of synonyms introduces significant complexity into professional communication, thereby increasing the

likelihood of misinterpretation or misunderstanding of judicial texts, especially within the context of documentation and formal records. Furthermore, it is essential to emphasize that the principles of correctness, precision, and unambiguous clarity are fundamental and mandatory criteria within the specialized field of judicial knowledge, as they ensure the effective conveyance of meaning.

Within the expansive system of modern English judicial terminology, we can identify and categorize terms into groups such as absolute synonyms, relative synonyms, and a specific type known as synonym-definitions, each of which contributes differently to the intricacies of legal language.

Absolute synonyms are completely identical and do not interfere with communication between specialists. Abbreviations with their definitions stand out among the absolute synonyms of the judicial sphere.

Relative synonyms differ in semantic nuances, their semantic similarity does not extend to all their meanings. This can interfere with the correct understanding and use of professional terms.

With definitional synonymy, the meaning of a terminological unit correlates with its definition, which helps to highlight the main features of the term.

It can be assumed that, as a result of the further evolution of judicial terminology, synonyms may disappear and only one improved terminological unit will remain, which will correspond to all the ideal features of a legal term.

Looking ahead into future research endeavors, our intention is to conduct a comprehensive and detailed investigation into the structural characteristics, defining features, and inherent properties of lexical units that constitute the intricate and multifaceted system of modern English judicial terminology, with a focus on uncovering patterns, relationships, and underlying principles that govern their usage, formation, and evolution within the specialized context of legal language.

BIBLIOGRAPHY

1. Бабятинська Ю., Гусейнова К. Структурно-семантичні характеристики юридичної термінології англійської мови. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*. 2020. № 44. С. 186–188.
2. Білоконь К. Особливості Перекладу термінів юридичної сфери з англійської мови. *Науковий вісник ХДУ. Серія «Перекладознавство та міжкультурна комунікація»*. 2018. № 5. С. 55–60.
3. Гумовська І.М. Аспекти взаємодії юридичної та економічної термінологіки. *Наукові записки національного університету «Острозька академія»*. 2017. Вип. 67. С. 96–99.

4. Захарова К. Лексико-семантичні аспекти перекладу юридичних термінів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*. 2021. № 50 (2). С. 86–89.
5. Зеленська О. Деякі аспекти синонімії в англійській термінології кримінального права. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Термінознавство*. 2017. № 3. С. 382–386.
6. Коваль О. Юридична термінологія в сучасній англійській мові: походження та вживання. *Young Scientist*. 2018. № 5 (57). С. 479–483.
7. Коротка В. Проблеми синонімії в перекладі юридичних текстів англійської мови під час навчання студентів немовних вишів. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021. № 79 (1). С. 119–123.
8. Лазарев В. Концептуалізація юридичної термінології: необхідність прозорого термінологічного підходу. *Право і безпека*. 2022. № 1 (84). С. 73–80.
9. Лисенко О. Лінгвістичні аспекти юридичної термінології сучасного законодавства. *Наукові записки національного університету «Острозька академія». Серія «Філологія»*. 2022. № 14 (82). С. 139–142.
10. Литвинська С. Явища полісемії, омонімії, синонімії й антонімії в текстах юридичних документів. *Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі : матеріали III Міжнар. наук. конф.; Київський національний університет культури і мистецтв*. 2020. С. 89–91.
11. Попова О., Краснюк В. Юридична термінологія в парадигмі сучасних перекладознавчих аспектів. *Науковий вісник ПНПУ ім. К. Д. Ушинського*. 2022. № 35. С. 115–127.
12. Романюк О., Бялик В. Етимологічне походження та історія розвитку англійської юридичної термінології. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія «Філологія. Соціальні комунікації»*. 2020. Том 31 (70). № 3 (1). С. 177–181.
13. Сидор А., Нанівський Р. Правничі термінологія та особливості її перекладу з англійської мови на українську. *Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філологічні науки (мовознавство)»*. 2018. № 9. С. 199–203.
1. Babiatynska Yu., Huseinova K. (2020) Strukturno-semantychni kharakterystyky yurydychnoi terminolohii anhliiskoi movy [Structural and semantic characteristics of legal terminology in English]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Filolohiia*, № 44. pp. 186–188.
2. Bilokon K. (2018) Osoblyvosti Perekladu terminiv yurydychnoi sfery z anhliiskoi movy. [Features of translation of legal terms from English]. *Naukovyi visnyk KhDU. Ser.: Perekladoznavstvo ta mizhkulturna komunikatsiia*, № 5. pp. 55–60.
3. Humovska I. (2017) Aspekty vzaiemodii yurydychnoi ta ekonomichnoi terminoleksyky. [Aspects of the interaction of legal and economic terminology]. *Naukovi zapysky natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia"*, № 67. pp. 96–99.
4. Zakharova K. (2021) Leksyko-semantychni aspekty perekladu yurydychnykh terminiv. [Law terms: lexical-semantic aspects of translation]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Filolohiia*. № 50 (2). pp. 86–89.
5. Zelenska O. (2017) Deiaki aspekty sinonimii v anhliiskii terminolohii kryminalnoho prava. [Some aspects of synonymy in English criminal law terminology]. *Naukovyi visnyk Skhidnoievropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky. Terminoznavstvo*. № 3. pp. 382–386.
6. Koval O. (2018) Yurydychna terminolohiia v suchasni anhliiskii movi: pokhodzhennia ta vzhyvannia. [Legal Terminology in Modern English: Origin and Usage]. *Young Scientist*. № 5 (57). pp. 479–483.
7. Korotka V. (2021) Problemy sinonimii v perekladi yurydychnykh tekstiv anhliiskoi movy pid chas navchannia studentiv nemovnykh vyshiv [Problems of synonymy in translation of legal texts in English during the education of students of non-language higher education institutions] *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*, № 79 (1). pp. 119–123.
8. Lazariev V. (2022) Kontseptualizatsiia yurydychnoi terminolohii: neobkhdnist prozorooho terminolohichnoho pidkhodu. [Conceptualization of legal terminology: the need for a transparent terminological approach] *Pravo i bezpeka*, № 1 (84). pp. 73–80.
9. Lysenko O. (2022) Linhvistychni aspekty yurydychnoi terminolohii suchasnoho zakonodavstva [Linguistic aspects of legal terminology of modern legislation] *Naukovi zapysky natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia". Ser.: Filolohiia*, № 14 (82). pp. 139–142.
10. Lytvynska S. (2020) Yavvyshcha polisemii, omonimii, sinonimii y antonimii v tekstakh yurydychnykh dokumentiv [Phenomena of polysemy, homonymy, synonymy and antonymy in the texts of legal documents] *Informatsiia, komunikatsiia*

REFERENCES

1. Babiatynska Yu., Huseinova K. (2020) Strukturno-semantychni kharakterystyky yurydychnoi terminolohii anhliiskoi movy [Structural and semantic characteristics of legal terminology in English]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Filolohiia*, № 44. pp. 186–188.
2. Bilokon K. (2018) Osoblyvosti Perekladu terminiv yurydychnoi sfery z anhliiskoi movy. [Features of translation of legal terms from English]. *Naukovyi visnyk KhDU. Ser.: Perekladoznavstvo ta mizhkulturna komunikatsiia*, № 5. pp. 55–60.
3. Humovska I. (2017) Aspekty vzaiemodii yurydychnoi ta ekonomichnoi terminoleksyky. [Aspects of the interaction of legal and economic terminology]. *Naukovi zapysky natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia"*, № 67. pp. 96–99.
4. Zakharova K. (2021) Leksyko-semantychni aspekty perekladu yurydychnykh terminiv. [Law terms: lexical-semantic aspects of translation]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Filolohiia*. № 50 (2). pp. 86–89.
5. Zelenska O. (2017) Deiaki aspekty sinonimii v anhliiskii terminolohii kryminalnoho prava. [Some aspects of synonymy in English criminal law terminology]. *Naukovyi visnyk Skhidnoievropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky. Terminoznavstvo*. № 3. pp. 382–386.
6. Koval O. (2018) Yurydychna terminolohiia v suchasni anhliiskii movi: pokhodzhennia ta vzhyvannia. [Legal Terminology in Modern English: Origin and Usage]. *Young Scientist*. № 5 (57). pp. 479–483.
7. Korotka V. (2021) Problemy sinonimii v perekladi yurydychnykh tekstiv anhliiskoi movy pid chas navchannia studentiv nemovnykh vyshiv [Problems of synonymy in translation of legal texts in English during the education of students of non-language higher education institutions] *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*, № 79 (1). pp. 119–123.
8. Lazariev V. (2022) Kontseptualizatsiia yurydychnoi terminolohii: neobkhdnist prozorooho terminolohichnoho pidkhodu. [Conceptualization of legal terminology: the need for a transparent terminological approach] *Pravo i bezpeka*, № 1 (84). pp. 73–80.
9. Lysenko O. (2022) Linhvistychni aspekty yurydychnoi terminolohii suchasnoho zakonodavstva [Linguistic aspects of legal terminology of modern legislation] *Naukovi zapysky natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia". Ser.: Filolohiia*, № 14 (82). pp. 139–142.
10. Lytvynska S. (2020) Yavvyshcha polisemii, omonimii, sinonimii y antonimii v tekstakh yurydychnykh dokumentiv [Phenomena of polysemy, homonymy, synonymy and antonymy in the texts of legal documents] *Informatsiia, komunikatsiia*

- ta upravlinnia znanniamy v hlobalizovanomu sviti: materialy III Mizhnar. nauk. konf. Kyivskiy natsionalnyi universytet kultury i mystetstv*, pp. 89–91.
11. Popova O., Krasniuk V. (2022) Yurydychna terminolohiia v paradyhmi suchasnykh perekladoznavchykh aspektiv. [Legal terminology within the paradigm of modern translation aspects] *Naukovyi visnyk PNPV im. K. D. Ushynskoho*, № 35. pp. 115–127.
  12. Romaniuk O., Bialyk V. (2020) Etymolohichne pokhodzhennia ta istoriia rozvytku anhlo-movnoi yurydychnoi terminolohii. [Etymological origin and history of the development of English-language legal terminology] *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho. Ser. : Filolohiia. Sotsialni komunikatsii*, vol. 31 (70). № 3 (1). pp. 177–181.
  13. Sydor A., Nanivskiy R. (2018) Pravnycha terminolohiia ta osoblyvosti yii perekladu z anhliiskoi movy na ukrainsku [Legal terminology and features of its translation from English into Ukrainian] *Naukovyi visnyk Drohobyt'skoho derzhavnogo pedahohichnogo universytetu imeni Ivana Franka. Ser. : Filolohichni nauky (movoznavstvo)*, № 9. pp. 199–203.

UDC 81.25:811.581

DOI <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2025-97-10>

THE APPLICABILITY OF THE CONCEPT OF “REALIA” IN CHINA FROM THE PERSPECTIVE OF CULTURE TURN IN TRANSLATION STUDIES

Li Haiying

Postgraduate Student

Institute of Philology

of Taras Shevchenko National University of Kyiv

Taras Shevchenko Blvd, 14, Kyiv, Ukraine

orcid.org/0000-0002-4553-3391

lizi317323@gmail.com

Key words: *translation studies, cultural turn, “realia”.*

Translation Studies, as a modern discipline, have become increasingly important in the fields of Humanities, Arts, and Social sciences in China. Following the First Opium War, many Western works –in both science and technology as well as literature – were translated into Chinese. When translating foreign works, there were significant vocabulary gaps in Chinese, largely due to the relatively underdeveloped state of Chinese society and limited communication with Western cultures. To address these gaps, many new words were introduced into the Chinese language through translation, which have since become an essential part of modern Chinese. Some of these newly created words carry specific cultural colors and serve as important focal points for research in cultural translation.

In Chinese Translation Studies, the research on culture-specific words is significantly influenced by relevant Western theories, including terminology usage, research methodologies, and research approaches. At present, the world’s Translation Studies is still mainly in the “cultural turn”, the academia of Translation Studies in China has also transitioned its approach to studying these culture-specific words in translation from a linguistic approach to a cultural turn, leading to increased attention on the external factors affecting the language in translation.

Literary works often embody significant elements of national culture, and the translation of literary works plays a crucial role in transmitting that culture. National culture reflects the essence of national characters. In the context of the global resurgence of national consciousness influenced by globalization, there has been increasing attention on research on translating culture-specific words in literary works. In this context, the concept of “realia”, which emphasizes the inherent “subjectivity” of culture, becomes particularly relevant. Therefore, it is essential to incorporate the concept of “realia” into Chinese Translation Studies. Doing so will provide a theoretical foundation that aligns with contemporary developments in Translation Studies, benefiting the translation research of both foreign literary works into Chinese and Chinese classical literature into foreign languages.

ЗАСТОСОВНІСТЬ ПОНЯТТЯ «РЕАЛІЇ» В КИТАЇ З ПОГЛЯДУ КУЛЬТУРНОГО ПОВОРОТУ В ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ

Li Haiying

аспірант

Інститут філології

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

бульвар Тараса Шевченка, 14, Київ, Україна

orcid.org/0000-0002-4553-3391

lizi317323@gmail.com

Ключові слова: *перекладознавство, культурний поворот, реалії.*

Перекладознавство, як сучасна дисципліна, стає все більш важливим у сферах гуманітарних, мистецтвознавчих і соціальних наук у Китаї. Після Першої опіумної війни багато західних робіт як у сфері науки, техніки, так і в галузі літератури було перекладено китайською мовою. Під час перекладу іноземних творів існували значні прогалини у словниковому запасі китайської мови здебільшого через відносно нерозвинений стан китайського суспільства та обмежене спілкування із західними культурами. Щоб усунути ці прогалини, в китайську мову шляхом перекладу було введено багато нових слів, які відтоді стали невід'ємною частиною сучасної китайської мови. Деякі з цих новостворених слів мають специфічні культурні забарвлення та служать важливими центрами для досліджень перекладу між культурами.

У перекладознавстві в Китаї дослідження культурно специфічних слів перебувають під значним впливом відповідних західних теорій, включаючи використання термінології, методологію дослідження та підходи до дослідження. Наразі світове перекладознавство все ще в основному базується на «культурному повороті». Академія перекладознавства в Китаї також змінила лінгвістичний підхід до вивчення цих культурно специфічних слів у перекладі на культурний, що призвело до збільшення уваги до зовнішніх факторів, які впливають на мову перекладу.

Літературні твори часто втілюють важливі елементи національної культури, а переклад літературних творів відіграє вирішальну роль у передачі цієї культури. Національна культура відображає сутність національних характерів. У контексті відродження національної свідомості під впливом глобалізації зростає увага до досліджень перекладу культурно специфічних слів у літературних творах. У цьому контексті особливої актуальності набуває поняття «реалії», яке підкреслює притаманну культурі «суб'єктивність». Тому важливо включити поняття «реалії» в китайське перекладознавство. Це забезпечить теоретичну основу, яка узгоджується із сучасними розробками в перекладознавстві, сприяючи дослідженню перекладу як іноземних літературних творів на китайську, так і творів китайської класичної літератури на іноземні мови.

Formulation of the problem. A culture, despite its distinct national characteristics, can still be communicated and understood by people from other nations. Literature serves as the primary expression of culture and plays a vital role in its transmission. Translating literary works is an essential method for disseminating culture and shaping cultural images. One of the most challenging aspects of translating works with strong national characteristics is dealing with culturally specific words. Since the emergence of

Western Translation Studies in the 1950s, research on these culture-specific words has been ongoing. With the continuous development of translation theories, the research approach has evolved from a linguistic focus to a more cultural perspective.

Translation Studies in China was formed under the influence of Western Translation Studies and gradually developed its own characteristics. Under the influence of globalization, Translation Studies in China is also in a period of “cultural turn”. Historically,

the primary focus of the Chinese translators was translating a multitude of foreign literary works into Chinese. Today, however, the main task is to translate classic Chinese literary works into foreign languages. As a result, the challenge now facing the Chinese translation academia has shifted from “how to absorb and understand foreign cultures” to “how to distinguish the cultures of different nations” and “how to introduce Chinese culture to the world”. Given the evolving needs, it is now crucial to revise the theories used to study related issues.

The purpose and objectives of the article: The purpose of this article is to describe the cultural turn and the current research on culture-specific words in Translation Studies in China, and then analyze the theoretical and practical significance of introduction of the concept of “realia” to Chinese academia.

The **object** of the study is the research status of the issues of words with special national/historical colors in Chinese Translation Studies. The **subject** of the study is the applicability of the concept of “realia” in Translation Studies of China.

The presentation of the main research material.

The current research on culture-specific words in Translation Studies in China

In Chinese Translation Studies, **the emergence of the issue of “culture-specific words”** is closely related to the great changes in society, language, and literature. After The First Opium War, the advanced “technology” and culture of the West had a strong impact on Chinese society. In response, Chinese intellectuals advocated learning from the West through translation. In this context, foreign literary works were translated into China in an endless stream. The long-term one-way entry of many translations has kept China entrenched in a state of constantly receiving external information for a long time. Therefore, the main issue that Chinese academia has been thinking about for a long time has remained in the practical stage of “how to translate” new things from outside and foreign cultures.

With the continuous modernization of society and the maturity of the discipline construction and scientific research theory construction of colleges and universities after the reform and opening-up, China has gradually integrated with the world’s academic research. Under the influence of globalization, Chinese academia has inevitably been affected by the cultural turn in global Translation Studies. There has been an exploration of translation issues from a cultural perspective. Many non-linguistic theories have crossed disciplinary boundaries and combined with the study of “culture-specific words”, including: “creative treason”, “hermeneutics”, “relevance theory”, “translator ethics/subjectivity”, “skopos rule”, “ecological translation”, “meme theory”, “schema theory”, “patron theory”, “manipulation

theory”, “poly system theory”, “reception theory”, etc.

Research methods on the issue of “culture-specific words” are becoming interdisciplinary. The issue of “culture-specific words” involves language and cultural aspects at the theoretical level and is closely related to translation and communication in practical terms. As a result, research on “culture-specific words” is primarily focused on the fields of linguistics, Translation Studies, lingua culturology, comparative literature, cross-cultural communication, and lexicography, with varying research emphases across different disciplines.

The terminology of “culture-specific words” in Chinese Translation Studies. Due to diverse research scopes, perspectives, and the influences of Western theories, there are several Chinese terms for “culture-specific words”. The more commonly used ones in Chinese are “文化负载词” (culture-loaded words), “文化专有项” (culture-specific items), “文化特色词” (culture-specific words) and “空缺” (lacuna, gaps). By searching keywords in China National Knowledge Infrastructure (CNKI)¹ and limiting the search conditions to article titles, it is found that among the articles, dissertations and conference article titles, there are 2417 ones with “文化负载词” (culture-loaded words), 373 ones with “文化专有项” (culture-specific items), and 310 ones with “文化词语” (culture words). From the perspective of lacuna, there are 519 ones with “词汇空缺” (lexical gap) and “空缺现象” (lacuna) in article titles, 206 ones with “文化特色词” (culture-specific words), and 71 ones with “国俗词语” (national custom words).

By searching in CNKI, we found that in 1978 Xu Guozhang (许国璋) in his article “Sociolinguistics and Its Application” first explored the impact of cultural factors in language on communication [许国璋, 1978]. The article used examples to compare and illustrate the sociolinguistic issues caused by different languages and cultural systems in communication. In 1980, Xu Guozhang published an all-English article entitled “Culturally loaded words and English language teaching”, in which he used the term “culturally loaded word” for the first time in China [许国璋, 1980]. This English term is now generally translated as “文化负载词” [陈喜荣, 1998]. Liao Qiyi (廖七一) in his book “Contemporary Western Translation Theories” defined “文化负载词” as: “Words, phrases and idioms that mark things that are unique to a certain culture. These words reflect the unique way of activities that a particular nation has gradually accumulated over a long historical

¹ China National Knowledge Infrastructure is a private-owned publishing company in China since 2014. It operates databases of academic journals, conference proceedings, newspapers, reference works, and patent documents. CNKI is the largest Chinese academic journal database, which basically covers all academic journals in China.

process and are different from other nations” [廖七一, 2000, p. 232]. Eugene A. Nida wrote a preface for this book, which can be seen that the appearance and use of term “文化负载词” was mainly influenced by contemporary western Translation Theories.

Some other Chinese scholars conduct research from the perspective of “空缺” (lacuna), and usually discuss lacuna in conjunction with “不等值词” (non-equivalent vocabulary). The study of the phenomenon of “lacuna” began in the 1950s with the American linguist C. F. Hockett. It is generally believed that “lacuna” originated from the French word “lacune”, latter the concept “lacuna” has received great attention in the Soviet linguistic academia and has formed a main current in its subsequent development. Since the Soviet Union and China had a very close history of literary exchanges in the early days of the founding of the People’s Republic of China, after the reform and opening-up, many Chinese scholars followed the inertia of “Soviet fever” and introduced the “lacuna theory” to the Chinese academia by translating relevant theoretical works.

The concept of “lacuna” was first introduced in China by Tan Zaixi (谭载喜) in 1982, when he used the term “词汇空缺” in article “An Analysis of Semantic Contrast in Translation” [谭载喜, 1982]. In 1993, Li Xiangdong (李向东) introduced the “lacuna theory” to China in his article “Gaps in Russian text and the relevant translation strategies”. Based on this, he proposed the concept of “cognitive cards” to address limitations in semantic understanding and to fill gaps [李向东, 1993].

Yu. A. Sorokin and I. Yu. Markovina defined “lacuna” as “gaps in languages” and “gaps in culture”, which has had a significant impact on Chinese academia, leading to numerous scholarly research endeavors. In 2015, the monograph “Contemporary Russian Language and Cultural Studies” which is edited by Li Xiangdong, Yang Xiujie (杨秀杰) and Chen Ge (陈戈), provided a detailed introduction to the evolution of the “lacuna theory”, the lacuna as a phenomenon, and related research in Russian. In this book also compared the “lacuna theory” of Yu.

A. Sorokin and I. Yu. Markovina and the theory of G.V. Bikova. Obviously, the “lacuna theory” of Soviet academia has had a profound influence on Chinese academia. Scholars such as Li Xiangdong, He Qiuhe (何秋和), and Guo Aixian (郭爱先) have discussed the phenomenon of “lacuna” in translation in many papers.

However, with the deepening of globalization and the popularity of the Internet, cultural exchange activities between countries are increasing, and separately discussing language and cultural issues in translation can no longer adapt to the significant challenges brought by cultural diversity. Chinese scholars have also paid attention to this change, resulting in a cultural turn in Translation Studies.

The introduction of the term “文化专有项” is a performance of the culture turn in Translation Studies in China, which originated from the Spanish scholar J.F. Aixelà. Zhang Nanfeng (张南峰) first write about it in his article “A critical introduction to Aixelà’s strategies for translating culture-specific items” (2004) and translated it into “文化专有项”. He compared Aixelà’s strategies for translating culture-specific items with the strategies of Qiu Maoru (邱懋如) and Wang Dongfeng (王东风), pointing out that Qiu Maoru and Wang Dongfeng’s classification strategies are less diverse than Aixelà’s, because the purpose of classification (for practice or descriptive research), the orientation (source-oriented or target-oriented), and the research object (language-oriented or culture-oriented) are different.

The article also explains the necessity of introducing Aixelà’s strategies for translating culture-specific items into Chinese academia: “As Chinese culture becomes more open and people become more familiar with foreign cultures, and as the number of readers of translated literature gradually changes from the general public to a minority, the need for domestication strategy in translation has reduced” [张南峰, 2004, p. 23]. Searching for term “文化专有项” in CNKI reveals that the number of related research papers is increasing year by year, especially after 2010, the number of articles with “文化专有项” in their titles has continued to rise.

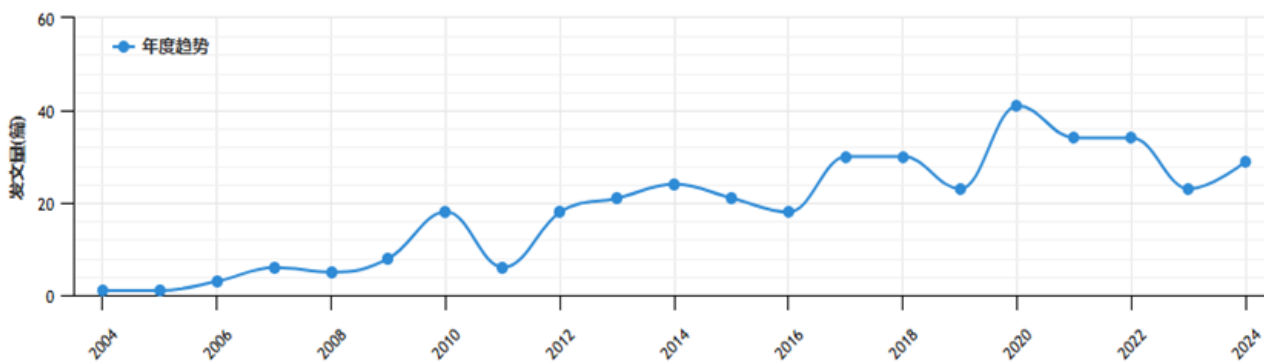

Рис. 1.

Chinese scholars not only translate terms from Western theories but also conduct research from the perspective of Chinese language and culture. Wang Dechun (王德春) proposed the term of “国俗词语” (national custom words) based on the study of the Chinese folk customs. He defined “国俗词语” as “words related to China’s politics, economy, culture, history, and folk customs with national cultural characteristics” [王德春, 1991]. Mei Lichong (梅立崇) studied the composition and characteristics of words that express Chinese national custom from the perspective of teaching Chinese as a foreign language. He proposed that these words should become an important part of teaching Chinese for foreign students.

Obviously, the research subject of term “国俗词语” is mainly based on Chinese language and culture, ignoring the translation difficulties caused by cultural differences when translating between Chinese and foreign languages. Chang Jingyu (常敬宇) in his monograph “Chinese Vocabulary and Culture” divides Chinese vocabulary into general vocabulary and cultural vocabulary and makes a detailed classification of historical and cultural words in Chinese [常敬宇, 1995]. However, from the perspective of cross-cultural communication, Hu Wenzhong (胡文仲) advocates using “the relationship between the cultural connotation of words and the translation” to describe this phenomenon. He disagrees with singling out certain words with special cultural connotations and calling them “cultural vocabularies”, believing that this will cause people to ignore the general meaning of the word itself [胡文仲, 1990].

Since the reform and opening-up, Chinese academia has achieved breakthroughs in the study of cultural-specific words across different fields. While there are variations in terminology, theoretical approaches (from linguistic approach to cultural turn), and the range of subjects considered (vocabulary, phrases, idioms, and texts), and different research purposes are emphasized in different disciplines, they are essentially addressing the same linguistic phenomenon – words in the language that can reflect the cultural characteristics of the nation.

Currently, the research methods in Chinese academia on the issue of “cultural-specific words” have evolved from language-centrism to pluralism, significantly influenced by the developments in global Translation Studies, showing a cultural turn. However, there are still two shortcomings. The first one is the simplification of the research focus. Many articles still address the issue of “how to translate,” which connects to a long-standing belief in Chinese academia about the practicality of theory guiding practice. Another shortcoming is the absence of original theories. Although the expression of “国俗词语” has emerged, it confines research to the

Chinese language, and cannot have an impact on the international Translation Studies.

2. The Cultural Turn of Translation Studies in China

“As an empirical science, Translation Studies is based on translation practice” [刘必庆, 2005, p. 15]. Whether in China or in other countries in the world, Translation Studies has gone through the development from “discussing translation skills” to “adopting a scientific approach to research”.

Before China began its modernization process, translation research primarily focused on Buddhist scriptures, with monk translators being the main researchers. The studies mostly concentrated on translation methods. However, there was no systematic translation theory. As a result, despite the long history of translating Buddhist texts, this work remained in a **pre-modernization period** of Translation Studies due to the limitations of translation theory.

After the First Opium War, Western thinkings and Cultural trends began to enter China in significant numbers. Under the “impact-response model” [Ssu-yu Teng, John K. Fairbank., 1973, p. 5], China’s modernization commenced. Chinese intellectuals advocated for the “translation to save the country” initiative, emphasizing the need to learn advanced technology and culture through translation. Translation activities became highly active throughout this interactive historical process, and discussions on translation methods gradually increased.

During the Self-Strengthening Movement and the Hundred Days’ Reform, many scientific and technological works were translated into Chinese. Later, during the New Culture Movement, a significant number of foreign literary works were also translated into Chinese. As translation practices accumulated, some Chinese translators began to propose specific standards based on their experiences. For example, when translating 《天演论》 (Evolution and Ethics and other Essays, 1896), Yan Fu (严复) first proposed three translation standards: “信, 达, 雅” (faithfulness, expressiveness, and elegance). Lin Yutang (林语堂) later proposed the translation standards of “忠实、通顺、翻译和艺术文(即美)” (faithfulness, fluency, and beauty” in his article “On Translation” (1933), which was a continuation of Yan Fu’s translation thought. During the New Culture Movement, translation played a key role in modernizing the Chinese language. Lu Xun (鲁迅) proposed the principles of “hard translation” (硬译) and “literal translation”(直译), which sparked widespread discussion.

After the establishment of the People’s Republic of China, Fu Lei (傅雷) proposed the translation concept of “Approximation in Spirit” (神似论) in 1951. Later, Qian Zhongshu (钱钟书) proposed the concept of “Transformation” (化境论) in 1964.

Both concepts are fundamentally rooted in Chinese aesthetics and poetics. However, in the late 1960s, the onset of the “Cultural Revolution” led to a halt in almost all academic research. This turning point prevented the advancement of Translation Studies in China and limited its engagement with the global development of Translation Studies.

Chinese prominent translators like Yan Fu, Lin Yutang, Lu Xun, Fu Lei, and Qian Zhongshu have significantly contributed to Translation Studies in China and have proposed specific translation strategies. However, there are still no dedicated monographs on translation theory available. As a result, the author believes that Chinese Translation Studies at that time was still in **early developmental stage**.

Since the 1980s, guided by the reform and opening-up policy, Chinese academia has made significant progress in catching up with global developments in translation studies. Prominent Western translation works have been translated into Chinese one after another. “Since the 1950s, a group of scholars in the West, including Eugene Nida, Peter Newmark, and Catford, have emerged, focusing on translation from a linguistic perspective. Their key works began to be translated into Chinese starting in the 1980s” [谢天振, 2018, p. 2]. Data from CNKI indicates that during the 1980s and 1990s, there was a substantial increase in articles introducing Western translation theories. Under the influence of contemporary Western Translation Studies, China’s translation research “has shifted towards a linguistic framework in terms of both theoretical foundations and research methodologies” [李林波, 2005, p. 81].

In the 1970s and 1980s, the trend of a cultural turn in world Translation Studies began to emerge. However, “linguistic centrism” persisted in Chinese academia until the end of the 20th century. With the continuous modernization and globalization of society, along with the influence of the Internet, Translation Studies in China eventually experienced its own “cultural turn”. After over a decade of challenging digestion, absorption, and application of these theories, the limitations of the linguistic approach became apparent. The rigidity of research models and the uncritical adoption of linguistic approach led to a “stagnation period” in China’s translation research [方梦之, 1996].

To overcome research challenges and better address the effects of globalization, Translation Studies in China has also begun a cultural turn. Xie Tianzhen’s (谢天振) “On the Creative Treason of Literary Translation” published in 1992 is one of the earliest articles to conduct translation research from a cultural perspective. He discussed “Creative Treason in Literary Translation” from three perspectives: “Translator, Audience, and Recipient environment”

[谢天振, 1992]. Later, representatives of the cultural turn in Translation Studies such as Mary Snell-Hornby, Hans Josef Vermeer, Even-Zohar, James Holmes, Gideon Toury, André Alphons Lefevere, Susan Bassnett and their related theories were continuously translated into Chinese, prompting a “cultural turn” in translation studies in China.

As a result, an increasing number of Chinese scholars are examining translation issues from an interdisciplinary perspective. For instance, Xie Tianzhen’s monograph “Introduction to Translation Studies” (2007, 2018) focuses on Translation Studies through the lens of Comparative Literature. Wang Ning (王宁) approaches Translation Studies from the standpoint of Cultural Studies and has authored the monograph “The Cultural Turn in Translation Studies” (2009, 2022). He builds upon the ideas of Susan Bassnett and André Lefevere regarding Translation Studies and offers a more in-depth exploration of the “translation turn” in Cultural Studies, which was proposed by them in 1998. Wang Ning combines various theories, including Deconstructionism, Postcolonialism, Comparative Literature, and Intersemiotic Translation.

Over the past 40 years, research approaches to Translation Studies in China have evolved significantly. This development reflects both the ongoing enhancement of its theoretical framework and the modernization of research concepts. As a result, the focus has shifted from a “language-centric” perspective to a culture turn.

3. The applicability of the concept of “realia” in Chinese Translation Studies

At present, the terms most commonly used by Chinese scholars in studying “culture-specific words” include “文化负载词”, “空缺”, “文化局限词”, “不对等词”, “文化专有项” etc. The term “文化负载词” is translated from the English term “culture-loaded words”, which is not such widely recognized in English-speaking academic circles. However, it is popular among Chinese scholars and has become a commonly used term. In Chinese, the term “文化负载词” (culture-loaded words) defines culture as an additional layer of meaning, placing a strong emphasis on the semantics of vocabulary. This may be linked to the fact that initial research in this area in China primarily focused on linguistic theory, with cultural factors not taking a central role.

Research from the perspective of “lacuna” is also valued by Chinese academia for a long time because this term emphasizes contrast and difference. The difference between the Sino-Tibetan language family to which Chinese belongs and the Indo-European language family to which most Western languages belong is significant, so there is a huge “gap” between languages and cultures. However, the “lacuna theory” does not facilitate the coordination role of translation

in cultural exchanges between different nationalities. As cultural exchanges between China and other countries increase, China's focus has shifted from merely understanding and bridging the "gap" to introducing itself as a cultural entity. Consequently, the "lacuna theory" is no longer sufficient to meet current needs.

In the context of the cultural turn in Chinese Translation Studies, the concept of "realia" has extremely high applicability. S. Vlahov and S. Flórin were one of the first scholars to use the term "realia" and conducted in-depth research. "In our view, realia are words (and phrases) that refer to objects typical of a nation's life (including everyday life, culture, social and historical development). Realia often carry national or historical significance and generally do not have direct equivalents in other languages. As a result, they cannot be translated using standard methods and require a specialized approach for accurate understanding." [Vlahov S., Flórin S., 1986, p. 55]. It can be found that Vlahov S., Flórin S.'s definition of "realia" is very similar to the definitions of terms such as "culture-specific items" and "culturemes" by other Western scholars, but the research on "realia" focuses on the cultural characteristics of specific objects, emphasizing the national and historical colors.

The famous Ukrainian translators R. P. Zorivchak and V. V. Koptilov also made a great contribution in researching realia. When defining "realia", R. P. Zorivchak emphasized that realia has meaning in contrast: "Realia are mono- and polylexemic units, the main lexical meaning of which contains (in terms of binary comparison) a traditionally assigned complex of ethnocultural information, alien to the objective reality of the language-receiver." [R. P. Zorivchak, 1989, p. 58]. In addition, R. P. Zorivchak also included sentences into the category of realia.

The concept of "realia" refers to the integration of language and tangible objects, highlighting the "materiality", "existence" and "subjectivity" of culture from a philosophical standpoint. This distinction in terminology prompts scholars who study culturally specific words to fundamentally alter their understanding.

As Chinese Translation Studies experiences a cultural turn, translation is now understood not just as the process of converting one language into another, but also as the transformation of one culture into another through language. Physical objects serve as concrete manifestations of culture, while language expresses these physical objects. The concept of "realia" in Translation Studies aids translators in capturing the essence of cultural reality during translating. Additionally, the concept of "realia" emphasizes the uniqueness of one's own culture and highlights its distinct national characteristics.

Certainly, the concept of "realia" is not perfect. For example, S. Vlahov and S. Flórin limited the scope of research to words (phrases), ignoring the ethnic/historical components of sentences, idioms, and even chapters. However, this shortcoming can also be regarded as an advantage. It fixes the scope of research within a controllable area and will not expand the research boundaries indefinitely like "lacuna" theory.

Conclusion. Strategies for translating "realia" are based on the "materiality". The classification is detailed and can enable readers to better understand the natural geographical environment, ethnic daily life, religious characteristics, and social administrative system differences behind literature. This can also better restore the ideas and opinions conveyed by the author in his literary works. If the translator cannot be aware of this, the translation will be distorted in the process of recreation, leading to a loss of the intended meaning. The concept of "realia" emphasizes the "materiality", "existence" and "subjectivity" of one culture, is based on the "materiality" of specific national culture. In a rapidly changing world, "realia" remains resistant to change over time.

The concept "realia" is highly relevant to contemporary Translation Studies in China. Through translation, China has gained a broad understanding of the outside world. However, to more accurately differentiate between various cultural contexts, it is no longer appropriate to view Western European culture as a monolithic entity as it was in the past. As here are many distinct countries within Europe with intertwined histories and cultures. These countries share a common cultural heritage from certain historical periods, resulting in overlaps and similarities in areas such as national traditional costumes and dietary habits, etc. When examined closely, the cultures of different European nation-states show varying degrees of difference. The concept of realia emphasizes the cultural characteristics of each ethnic language rather than focusing on the differences between them. As China's need to understand the outside world shifts towards recognizing the cultural uniqueness of different nations, the concept of "realia" becomes especially relevant. It highlights the unique aspects of ethnicity and history, which can help China gain a deeper understanding of the distinctiveness of various national cultures around the world.

Using the concept of "realia" can also assist Chinese translators in better understanding the relationship between their own culture and the outside world, understanding the cultural characteristics of different national subjects, and finding a reasonable way to spread their own culture based on this realization of "subjectivity" of national "realia".

BIBLIOGRAPHY

1. Влахов С., Флорин С. Непереваемое в переводе. Москва : Международные отношения, 1986. 416 с.
2. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад (на матеріалі англомовних перекладів української прози). Львів, 1989. 216 с.
3. Bassnett, S., Lefevere A., eds. Translation, History and Culture. London and New York : Pinter, 1990. 133 p.
4. Bassnett S. The Translator as Cross-Cultural Mediator. *The Oxford Handbook of Translation Studies* / Kirsten Malmkjær, and Kevin Windle (eds). 2012. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199239306.013.0008> (accessed 13 Sept. 2024).
5. Benjamin W. The Task of the Translator. *Theories of Translation: An Anthology of Essays from Dryden to Derrida* / Rainer Schulte & John Biguenet (eds.). Chicago & London : The University of Chicago Press, 1992. pp. 71–82.
6. Damrosch D. What Is World Literature? Princeton & Oxford : Princeton University Press, 2003. 344 p.
7. Derrida J. What Is a “Relevant” Translation? *Critical Inquiry*. 2001. Vol. 27. № 2. 177 p.
8. Fokkema D. Issues in General & Comparative Literature: Selected Essays. Calcutta. 1987. esp. “Cultural Relativism Reconsidered: Comparative Literature and Intercultural Relations” (pp. 1–23), “The Concept of Code in the Study of Literature” (pp. 118–136).
9. Fokkema D. “World Literature”, in Roland Robertson & Jan Aart Scholte (eds.), *Encyclopedia of Globalization*. New York & London: Routledge, 2007. 1290 p.
10. Miller, J. Hillis. New Starts: Performative Topographies in Literature and Criticism. Taipei: Academia Sinica, 1993. 149 p.
11. Teng Ssu-yu., Fairbank J. K. China’s Response To The West: A Documentary Survey, 1839–1923. New York: Atheneum, 1973. 296 p.
12. 常敬宇. 汉语词汇与文化. 北京: 北京大学出版社. 1995. 211 p.
13. 陈喜荣. 从功能语法语境理论看文化负载词的翻译. 四川外语学院学报. 1998. № 1. pp. 96–100.
14. 方梦之. 译论研究的综合性原则. 中国翻译. 1996. № 04. pp. 3–6+20.
15. 郭爱先. 词汇空缺及其可译性. 解放军外国语学院学报. 1998. № 5. pp. 43–45; 67.
16. 何秋和. 论空缺与翻译理论. 中国俄语教学. 1997. № 2. pp. 50–53.
17. 胡文仲. 跨文化交际学概论. 北京: 外语教学与研究出版社. 1990. 209 p.
18. 李林波. 回顾与反思——在中国翻译学的建设之路上. 外语教学. 2005. № 6. pp. 79–82.
19. 李向东. 俄语篇章理解中的空缺及解决方法. 中国俄语教学. 1993. № 3. pp. 3–7.
20. 廖七一. 当代西方翻译理论探索. 南京: 译林出版社. 2000. 327 p.
21. 刘宓庆. 新编当代翻译理论. 北京: 中国对外翻译出版公司. 2005. 314 p.
22. 陆扬. 文化研究概论. 上海: 复旦大学出版社. 2008. 328 p.
23. 梅立崇. 汉语国俗词语刍议. 世界汉语教学. 1993. № 1. pp. 33–38.
24. 谭载喜. 翻译中的语义对比试析. 中国翻译. 1982. № 1. pp. 6–10.
25. 王德春. 国俗语义学和《汉语国俗词典》. 辞书研究. 1991. № 6. pp. 8–16.
26. 谢天振. 论文学翻译的创造性叛逆. 外国语. 1992. № 1. pp. 32–39; 82.
27. 谢天振. 当代国外翻译理论导读 (第二版). 天津: 南开大学出版社, 2018. 507 p.
28. 许国璋. 社会语言学及其应用. 外语教学. 1978. № 3. pp. 89–102.
29. 许国璋. Culturally loaded words and English language teaching. 现代外国语. 1980. № 4. pp. 19–25.
30. 张南峰. 艾克西拉的文化专有项翻译策略评介. 中国翻译. 2004. № 1. pp. 20–25.

REFERENCES

1. Vlahov S. and Flórin S. (1986) *Neperevodimoe v perevode*. [The Untranslatable in Translation]. Moscow: Mezhdunarodnyye otnosheniya. 416 p.
2. Zorivchak R. P. (1989) *Realia i pereklad (na materialy anglomovnikh perekladiv ukraïns'koï prozi)* [Realia and Translation (based on English translations of Ukrainian prose)]. Lviv: Publishing house. 216 p.
3. Bassnett, S., Lefevere A., eds. (1990) *Translation, History and Culture*. London and New York: Pinter. 133 p.
4. Bassnett S. (2012) “The Translator as Cross-Cultural Mediator”, in Kirsten Malmkjær, and Kevin Windle (eds), *The Oxford Handbook of Translation Studies*, URL: <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199239306.013.0008> (accessed 13 Sept. 2024).
5. Benjamin W. (1992) “The Task of the Translator”, in Rainer Schulte & John Biguenet (eds.). *Theories of Translation: An Anthology of Essays from Dryden to Derrida*. Chicago & London: The University of Chicago Press. pp. 71–82.
6. Damrosch D. (2003) *What Is World Literature?* Princeton & Oxford: Princeton University Press. 344 p.
7. Derrida J. (2001) What Is a “Relevant” Translation? *Critical Inquiry*. Vol. 27. № 2. 177 p.
8. Fokkema D. (1987) *Issues in General & Comparative Literature: Selected Essays*. Calcutta. esp. “Cultural Relativism Reconsidered: Comparative Literature

- and Intercultural Relations” (pp. 1–23), “The Concept of Code in the Study of Literature” (pp. 118–136).
9. Fokkema D. (2007) “World Literature”, in Roland Robertson & Jan Aart Scholte (eds.), *Encyclopedia of Globalization*. New York & London : Routledge. 1290 p.
  10. Miller, J. Hillis. (1993) *New Starts: Performative Topographies in Literature and Criticism*. Taipei: Academia Sinica. 149 p.
  11. Teng Ssu-yu., Fairbank J. K. (1973) *China’s Response To The West: A Documentary Survey, 1839–1923*. New York: Atheneum. 296 p.
  12. Chang Jingyu. (1995) *Hanyu cihui yu wenhua* [Chinese Vocabulary and Culture]. Beijing: Peking University Press. 211 p.
  13. Chen Xirong. (1998) *Cong Gongnengyufalilun kan wenhuafuzaici de fanyi* [On the Translation of Culturally Loaded Words from the Perspective of Grammar and context in functional grammar]. *Journal of Sichuan International Studies University*. № 1. pp. 96–100.
  14. Fang Mengzhi. (1996) *Yilun yanjiu de zonghexing yuanze* [The Comprehensive Principle of Translation Studies]. *Chinese Translators Journal*. pp. 3–6; 20.
  15. Guo Aixian. (1998) *Cihui kongque jiqi keyixing* [Lexical Gaps and Their Translatability]. *Journal of PLA University of Foreign Languages*. № 5. pp. 43–45; 67.
  16. He Qiuhe. (1997) *Lunkongque yu fanyililun* [Lacuna and translation theories]. *Russian language in China*. № 2. pp. 50–53.
  17. Hu Wenzhong. (1990) *Kuawenhua jiaojixue gailun* [Introduction to Intercultural Communication]. Beijing: Foreign Language Teaching and Research Press, pp. 64–65.
  18. Li Linbo. (2005) *Huigu yu fansi – zai zhongguo fanyixue de jianshezhi lu shang* [Review and reflection: on the road to the construction of Translation Studies in China]. *Foreign Language Education*. № 6. pp. 79–82.
  19. Li Xiangdong. (1993) *Eyu pianzhanglijie zhongde kongque ji jieju fangfa* [Gaps in Russian text and the translation strategies]. *Russian language in China*. № 3. pp. 3–7.
  20. Liao Qiyi. (2000) *Dangdai xifang fanyililun* [Contemporary Western Translation Theories]. Nanjing: Yilin Press, 232 p.
  21. Liu Miqing. (2005) *Xinbian dangdai fanyililun* [Contemporary Studies of Translation]. Beijing: China Translation and Publishing Corporation. 314 p.
  22. Lu Yang. (2008) *Wenhua yanjiu gailun* [Introduction to Cultural Studies]. Shanghai: Fudan University Press, 328 p.
  23. Mei Lichong. (1993) *Hanyu Guosuci yu Chuyi* [National custom words in Chinese]. *Chinese Teaching in the World*. № 1. pp. 33–38.
  24. Tan Zaixi. (1982) *Fanyi zhongde Yuyiduibifexi* [Analysis of Semantic Contrast in Translation]. *Chinese Translators Journal*. № 1. pp. 6–10.
  25. Wang Dechun. (1991) *Guosuyuyixue he “hanyuguo suciyu”* [National custom words and “A Dictionary of Chinese Folk Culture” edited by Wang Dechun]. *Lexicographical Studies*. № 6. pp. 8–16.
  26. Xie Tianzhen. (1992) *Lunwenxue fanyi de chuangzaoxing panni* [On the Creative treason of Literary Translation]. *Journal of Foreign Languages*. pp. 32–39; 82.
  27. Xie Tianzhen. (2018) *Dangdai waiguofanyi lilun daodu* [Contemporary Theories in Foreign Translation Studies: An Introductory Reader]. Tianjin : Nankai University Press. 507 p.
  28. Xu Guozhang. (1978) *Shehui yuyanxue ji Yingyong* [Sociolinguistics and Its Application]. *Foreign Language Education*. № (3). pp. 89–102.
  29. Xu Guozhang. (1980) *Culturally loaded words and English language teaching*. *Modern Foreign Languages*. № 4. pp. 19–25.
  30. Zhang Nanfeng. (2004) *Aikexila de wenhuazhuanyouxiang Fanyicelue Jianjie* [A critical introduction to Aixelà’s strategies for translating culture-specific items]. *Chinese Translators Journal*. № 1. pp. 20–25.

ПЕРЕКЛАД МАЙБУТНЬОГО: ГАРМОНІЯ МІЖ ЛЮДИНОЮ ТА МАШИНОЮ

Нікольська Н. В.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземної філології та перекладу
Державний торговельно-економічний університет
вул. Кіото, 19, Київ, Україна
orcid.org/0000-0003-3393-3248
n.nikolska@knu.edu.ua*

Ключові слова: людський переклад, машинний переклад, автоматизація перекладу, перекладач, глобалізація.

Сьогодні перекладачі все частіше використовують інструменти машинного перекладу як допоміжний засіб. Ця співпраця дозволяє значно підвищити ефективність, зменшуючи час на обробку великих обсягів тексту, але залишаючи за людиною функцію перевірки, редагування та додавання творчих елементів. Мета дослідження – визначити оптимальні способи гармонійного поєднання людського та машинного перекладу для досягнення високої якості, ефективності та креативності у перекладацькій діяльності, а також для забезпечення потреб сучасного глобалізованого суспільства. Машинний переклад нами було визначено як процес автоматичного перекладу текстів або мовних виразів з однієї мови на іншу за допомогою комп'ютерних програм або систем; людський переклад – це процес перекладу текстів або мовлення з однієї мови на іншу, що здійснюється людиною, а не автоматизованою системою або програмою. Стратегії гармонійного поєднання машинного перекладу з людським: 1. Метод постредагування машинного перекладу. 2. Машинний переклад як допоміжний інструмент для перекладачів. 3. Системи машинного перекладу на основі пам'яті перекладу. 4. Спільне використання для творчих проєктів. 5. Використання спеціалізованих баз даних і термінологічних систем. Оптимальні способи гармонійного поєднання людського та машинного перекладу для досягнення високої якості, ефективності та креативності у перекладацькій діяльності базуються на використанні переваг кожної з цих технологій. Машинний переклад може бути корисним для швидкого виконання завдань, обробки великих обсягів текстів та автоматизації рутинних процесів, тоді як людський переклад додає точність, креативність і здатність передавати культурний контекст та емоційний зміст. Отже, гармонія між людиною і машиною у перекладі не лише можлива, але й необхідна, оскільки поєднання цих двох компонентів дозволяє досягти максимальної ефективності, точності та творчості в процесі перекладу, зберігаючи високу якість кінцевого продукту, що важливо в умовах глобалізації.

TRANSLATION OF THE FUTURE: HARMONY BETWEEN HUMAN AND MACHINE

Nikolska N. V.

*Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Foreign Philology and Translation
State University of Trade and Economics
Kyoto str., 19, Kyiv, Ukraine
orcid.org/0000-0003-3393-3248
n.nikolska@knute.edu.ua*

Key words: *human translation, machine translation, translation automation, translator, globalization.*

Today, translators are increasingly using machine translation tools as an auxiliary tool. This collaboration allows for significant efficiency gains, reducing the time required to process large volumes of text, while leaving the function of checking, editing, and adding creative elements to the human. The purpose of the study is to determine the optimal ways to harmoniously combine human and machine translation to achieve high quality, efficiency, and creativity in translation activities, as well as to meet the needs of a modern globalized society. Machine translation was defined as the process of automatically translating texts or speech expressions from one language to another using computer programs or systems; human translation is the process of translating texts or speech from one language to another, performed by a person, not an automated system or program. Strategies for harmoniously combining machine translation with human translation: 1. Post-editing method of machine translation. 2. Machine translation as an auxiliary tool for translators. 3. Machine translation systems based on translation memory. 4. Shared use for creative projects. 5. Use of specialized databases and terminology systems. The optimal ways of harmoniously combining human and machine translation to achieve high quality, efficiency and creativity in translation activities are based on using the advantages of each of these strategies. Machine translation can be useful for quickly completing tasks, processing large volumes of texts and automating routine processes, while human translation adds accuracy, creativity and the ability to convey cultural context and emotional content. Therefore, harmony between human and machine in translation is not only possible, but also necessary, since the combination of these two components allows to achieve maximum efficiency, accuracy and creativity in the translation process, while maintaining the high quality of the final product, which is important in the context of globalization.

Постановка проблеми. У сучасному світі технології дедалі більше інтегруються в усі аспекти нашого життя, і сфера перекладу не стала винятком. З одного боку, машинний переклад, який раніше здавався фантастикою, сьогодні є потужним інструментом для бізнесу, освіти, науки та навіть повсякденного спілкування. Такі системи, як Google Translate або DeepL, здатні перекладати тексти з високою швидкістю і дедалі більшою точністю. Завдяки технологіям нейронних мереж і глибокого навчання, вони можуть враховувати контекст, відтінки значень і навіть стилістичні особливості. Однак машини все ще далекі від розуміння культурних нюансів, емоційного забарвлення текстів або творчих елементів, які

властиві людському перекладу. З іншого боку, люди-перекладачі володіють тим, що машини поки не можуть відтворити: інтуїцією, емпатією та глибоким розумінням культурного контексту. Їхній внесок є критично важливим у художньому перекладі, де значення кожного слова може змінюватися залежно від тонкощів мови та настрою. Крім того, людський переклад незамінний у юридичній, медичній та технічній документації, де помилки можуть мати катастрофічні наслідки. Протиставлення цих двох підходів поступово замінюється ідеєю їхньої взаємодії. Сьогодні перекладачі все частіше використовують інструменти машинного перекладу як допоміжний засіб. Ця співпраця дозволяє значно підвищити ефектив-

ність, зменшуючи час на обробку великих обсягів тексту, але залишаючи за людиною функцію перевірки, редагування та додавання творчих елементів. Постає питання: чи можуть людина і машина співіснувати у цій галузі, створюючи синергію, чи одна технологія витіснить іншу?

Серед зарубіжних науковців, які активно досліджують тему машинного та людського перекладу, а також їх інтеграцію є: провідний дослідник у галузі статистичного та нейронного машинного перекладу Ф. Кенігс (Philipp Koehn); дослідник штучного інтелекту, який вплинув на розвиток нейронних мереж, зокрема рекурентних нейронних мереж (RNNs) і LSTM, які є основою сучасного машинного перекладу, Ю. Шмідхубер (Jürgen Schmidhuber); спеціаліст у Канадському інституті досліджень перекладу Дж. Фостер (George Foster); дослідник Microsoft Research, який розробляє моделі машинного перекладу з використанням трансформерів, К. Квазігнат (Chris Quirk); засновник компанії Translated.net, яка займається інтеграцією машинного перекладу з людським редагуванням, М. Тромбетті (Marco Trombetti); спеціаліст у Facebook AI Research (FAIR), один із розробників сучасних трансформерів для нейронного перекладу, Л. Ботугін (Luke Bottou).

В Україні дослідження в галузі машинного перекладу та його інтеграції з людським перекладом також проводяться в різних наукових установах. Зокрема, у Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя М. Баранський розробив систему машинного перекладу на основі нейромережових технологій з використанням вектора метрик якості. Його робота спрямована на підвищення якості машинного перекладу та його ефективну взаємодію з людським фактором.

Варто також згадати А. Ольховську, яка аналізує якість перекладу текстів у галузі психіатрії за допомогою різних систем машинного перекладу та їх подальшого редагування людьми; Ю. Андрущенко, яка досліджує вплив машинного перекладу на якість передачі спеціалізованих текстів та роль людського редагування у покращенні результатів; І. Бородькіну, яка розглядає необхідність навчання роботи із системами машинного перекладу для майбутніх фахівців сфери документознавства.

Актуальність нашого дослідження зумовлена швидким розвитком технологій штучного інтелекту, глобальним попитом на багатомовну комунікацію та необхідністю збереження творчого і культурного складників перекладів. Поєднання людської інтуїції та технологічної ефективності відкриває нові можливості для професійних перекладачів, підвищує якість і швидкість роботи, а також сприяє економічній вигоді для бізнесу.

Мета дослідження – визначити оптимальні способи гармонійного поєднання людського та машинного перекладу для досягнення високої якості, ефективності та креативності у перекладацькій діяльності, а також для забезпечення потреб сучасного глобалізованого суспільства.

Завдання дослідження – проаналізувати поточний стан розвитку машинного перекладу, його переваги та обмеження; дослідити роль людського перекладу у збереженні культурного контексту, творчих та емоційних аспектів текстів, а також розробити рекомендації для співпраці між перекладачами та інструментами машинного перекладу, даючи оцінку економічним та практичним вигодам від синергії машинного та людського перекладу.

Предмет дослідження – процеси взаємодії та інтеграції машинного і людського перекладу для забезпечення високої якості перекладацької діяльності. **Об'єкт** дослідження – машинні перекладацькі системи та їх використання у поєднанні з діяльністю людей-перекладачів у різних сферах.

Методи дослідження – аналіз літератури та джерел щодо машинного та людського перекладу, порівняльний аналіз переваг і недоліків машинного перекладу порівняно з людським у різних сферах, емпіричне дослідження (тестування якості перекладів машинними системами та їх подальше редагування людськими перекладачами для оцінки ефективності співпраці), опитування та інтерв'ю професійних перекладачів щодо використання машинних інструментів у їхній практиці, статистичний аналіз для виявлення закономірностей та ефективності синергії між машиною і людиною.

Виклад основного матеріалу дослідження. Машинний переклад є важливим напрямом у розвитку природно-мовних технологій (NLP), і нині він переживає значні зміни завдяки новітнім методам штучного інтелекту.

Машинний переклад (МП) нами було визначено як процес автоматичного перекладу текстів або мовних виразів з однієї мови на іншу за допомогою комп'ютерних програм або систем.

Характерні риси та особливості машинного перекладу [Данилов, 2021, с. 297–298]:

- машинний переклад є своєрідним різновидом перетворення текстів однієї мови іншою;
- у разі використання машинного перекладу можна говорити про багатоступінчасту систему розкодування інформації, коли йдеться не тільки про переклад з однієї мови на іншу, але ще й про переклад з мови комп'ютера на людську мову;
- він можливий за наявності відповідного посередника, яким наразі є комп'ютер, спеціальна комп'ютерна програма, система машинного перекладу. Тому розвиток машинного перекладу

пов'язаний із розвитком інформатики, кібернетики та технологій;

- якість машинного перекладу перебуває у прямій залежності від алгоритму, за яким працює електронний перекладач, тобто від якості програми. Відповідно, чим краща якість програми, чим вона досконаліша, тим вищу якість перекладу можна отримати в результаті;

- машинний переклад орієнтований насамперед на переклад текстів, хоча активно ведуться розробки з перекладу мовного потоку;

- комп'ютерний переклад відрізняє висока швидкість обробки інформації, проте іноді це відбувається на шкоду якості;

- використання машинного перекладу має на увазі повну або часткову відсутність перекладача-людини, тим самим людський фактор зведений практично нанівець, що часто відіграє важливу роль у перекладі конфіденційної інформації.

Г. Данилов, В. Балакірева та К. Василенко виділили найбільш популярні онлайн-ресурси машинного перекладу, доступні сучасним інтернет-користувачам: Google Translate – система, яка розробляється компанією Google; Bing Microsoft Translator є простою та інтуїтивно зрозумілою системою машинного перекладу, розробленою компанією Microsoft; SYSTRAN Translate – сервіс онлайн-перекладу, який пропонує інший світовий лідер у галузі систем машинного перекладу – французька компанія SYSTRAN [Данилов, 2021, с. 298–301].

Існуючі сьогодні програми машинного перекладу включають такі напрями перекладацької діяльності як: – автоматична обробка словника (word processor); – системи перевірки правопису, граматики, стилеві редактори; – електронні словники; – термінологічні бази даних; – корпус текстових даних; – енциклопедії та ін. [Подвойська, 2024, с. 298–301].

Оскільки технології продовжують розвиватися, сфера машинного перекладу має потенціал для ще більшого прогресу. Постійні дослідження, співпраця та інтеграція штучного інтелекту з людським досвідом сприятимуть удосконаленню систем машинного перекладу, роблячи їх незамінними інструментами для безперешкодної комунікації та міжкультурного взаєморозуміння у світі, який стає дедалі більш глобалізованим [Брай, 2024, с. 36].

Однак, коли потрібно покращити точність і контекстуальне розуміння перекладу, а також врахувати культурні та стилістичні особливості мови, вкрай необхідним є перехід від машинного перекладу до людського.

Наш практичний досвід показує моменти, на які слід звертати увагу:

1. Точність і нюанси. Машинний переклад може не завжди коректно передавати нюанси

мови. Людський переклад здатний точніше відтворювати контекст, передавати відтінки значень, культурні специфіки і забезпечувати правильний тон тексту.

2. Ідіоми та фразеологізми. Машинний переклад часто не розпізнає або неправильно перекладає ідіоматичні вирази та фразеологізми. Людський переклад може знайти найбільш відповідний еквівалент у мові призначення.

3. Контекст і стиль. Машинний переклад не завжди враховує контекст або стиль, що є важливим для деяких видів текстів, наприклад літературних, юридичних або наукових. Людський переклад може адаптувати текст так, щоб він відповідав вимогам стилістики та жанру.

4. Емоційна та культурна адаптація. Людський переклад може не лише перекласти текст, а й адаптувати його, щоб він відповідав емоційним і культурним особливостям аудиторії, на яку спрямований переклад.

5. Корекція після машинного перекладу. У багатьох випадках комбінування машинного перекладу і людської корекції є найефективнішим підходом. Машинний переклад може бути початковим етапом, після чого людина коригує результат, покращуючи його точність та природність.

Оцінювання перекладу людиною включає кілька методів, таких як ранжування, оцінювання за шкалою, аналіз помилок і оцінювання на основі завдань. Ранжування передбачає оцінку результатів машинного перекладу сегмент за сегментом, класифікуючи кожне рішення від найкращого до найгіршого. Цей метод може забезпечити чітку ієрархію якості машинного перекладу, хоча йому бракує детального відгуку про конкретні помилки чи проблеми. Оцінка за шкалою є ще одним стандартним методом, де плавність і точність оцінюються за шкалою від 1 до 4. Цей підхід пропонує кількісну оцінку якості машинного перекладу, але, як і у разі ранжирування, йому може бракувати детального розуміння конкретних помилок або проблем. Аналіз помилок хоча і займає більше часу, забезпечує більш глибоке розуміння якості машинного перекладу. У цьому методі помилки класифікуються за типом, що забезпечує цінний зворотний зв'язок для вдосконалення систем машинного перекладу. Однак час і знання, необхідні для аналізу помилок, можуть бути значними, що потенційно обмежує його практичність для широкомасштабних оцінок. Оцінки на основі завдань, такі як тестування користувачами після редагування та розуміння, забезпечують більш орієнтовану на програму оцінку якості машинного перекладу. Тести на розуміння вимірюють, наскільки добре користувачі розуміють перекладений текст, що може бути особливо актуальним для оцінки ефективності машинного перекладу у

завданнях, орієнтованих на спілкування [Omazić, 2023].

Згідно з аналізом дослідження ELIS 2024, представленим у доповіді «Trends, expectations and concerns of the European language industry» у березні 2024 року, використання технологій передусім машинного перекладу, пік якого зафіксовано в постпандемійний рік, станом на тепер стало частиною операційного процесу компаній, що надають лінгвістичні послуги. Вперше обсяг послуг постредагування перевищив обсяги замовлень на переклад, повністю виконаний людиною [Бондаренко, 2024, с. 217].

У нашому дослідженні людський переклад – це процес перекладу текстів або мовлення з однієї мови на іншу, що здійснюється людиною, а не автоматизованою системою або програмою.

Перекладачі-люди володіють глибоким лінгвістичним розумінням, культурною обізнаністю та чутливістю до контексту. Вони можуть інтерпретувати ідіоматичні вирази, культурні посилання та нюанси у тексті оригіналу, забезпечуючи більш точний і контекстуально відповідний переклад. Перекладачі можуть творчо адаптувати переклад відповідно до цільової аудиторії та мети. Вони можуть вибрати найбільш підходящі слова і вирази для передачі змісту, враховуючи стилістичні уподобання і культурні норми мови перекладу. Перекладачі володіють культурною чутливістю, що дозволяє їм уникати потенційних культурних непорозумінь і створювати культурно прийнятні переклади [Hasibuan, 2020].

Нами було виділено ключові характеристики людського перекладу:

- глибоке розуміння контексту. Людський переклад враховує не лише граматику, але й контекст, у якому вживаються слова та фрази. Це дозволяє точніше передавати сенс і уникати неоднозначностей;

- адаптація до культури. Людський переклад може адаптувати текст, щоб він був зрозумілий і культурно прийнятний для аудиторії мови призначення. Наприклад, він може замінити локальні реалії на еквіваленти, які будуть зрозумілі читачеві або слухачу;

- ідіоматичний переклад. Людський переклад здатен коректно перекладати ідіоми та фразеологізми, що є специфічними для однієї мови, в еквіваленти іншої мови, зберігаючи їхнє значення та звучання;

- збереження стилістики. Перекладач може зберегти стиль оригіналу – чи це формальний, науковий, художній чи неформальний стиль – і адаптувати його до мовних норм мови перекладу;

- підходи до складних текстів. Людина, перекладаючи, може працювати з текстами, які потребують спеціалізованих знань (технічні, юридичні

чи медичні переклади), де важлива точність термінології і розуміння специфіки.

Оптимальні способи гармонійного поєднання людського та машинного перекладу для досягнення високої якості, ефективності та креативності у перекладацькій діяльності базуються на використанні переваг кожної з цих технологій. Машинний переклад може бути корисним для швидкого виконання завдань, обробки великих обсягів текстів та автоматизації рутинних процесів, тоді як людський переклад додає точність, креативність і здатність передавати культурний контекст та емоційний зміст.

Ось кілька стратегій для гармонійного поєднання машинного перекладу з людським:

Стратегія 1. Постредагування машинного перекладу (PEMT – Post-Editing of Machine Translation)

Суть: передбачає використання машинного перекладу для початкового переведення тексту, після чого перекладач або редактор здійснює корекцію та вдосконалення тексту. PEMT поєднує швидкість і ефективність машинного перекладу з точністю та творчістю людського перекладача.

Переваги: дозволяє значно скоротити час на переклад, оскільки машина виконує перший етап роботи, а людина лише коригує текст, що зменшує витрати часу і зусиль на кожен проєкт.

Як застосовувати: під час перекладу технічних або юридичних текстів, де важлива точність термінології, можна скористатися машинним перекладом для початкового етапу, а потім вручну відредагувати і виправити помилки, щоб відповідати специфікаціям і культурним вимогам.

Стратегія 2. Машинний переклад як допоміжний інструмент для перекладачів

Суть: можна використовувати як інструмент для підвищення ефективності роботи перекладачів, особливо під час роботи з великими обсягами однотипних текстів. У такому разі машина може швидко перекладати текст, а людина перевіряє та уточнює, зберігаючи контроль над якістю кінцевого результату.

Переваги: допомагає перекладачам зекономити час на виконання рутинних перекладів, залишаючи більше часу для роботи з більш складними і творчими аспектами.

Як застосовувати: у разі перекладу статей або текстів з новин можна застосувати машинний переклад для первинного перекладу, після чого людина вносить зміни для корекції нюансів і забезпечує точність і якість.

Стратегія 3. Системи машинного перекладу на основі пам'яті перекладу (CAT – Computer-Assisted Translation)

Суть: використовують машинний переклад у поєднанні з пам'яттю перекладу, яка зберігає

попередні переклади і пропонує відповідні варіанти для нових текстів. Це дозволяє перекладачам використовувати вже наявні переклади та підтримувати консистентність термінології.

Переваги: дозволяють зберігати стиль, термінологію та узгодженість перекладу на великій кількості текстів, знижуючи необхідність повторювати переклад одних і тих самих виразів.

Як застосовувати: перекладачі можуть використовувати пам'ять перекладу для забезпечення єдності термінів і фраз, тоді як машинний переклад допомагає зменшити час на виконання рутинних завдань, а людина здійснює коригування для досягнення високої якості.

Стратегія 4. Спільне використання для творчих проєктів

Суть: для творчих текстів, де важлива точність, емоційна насиченість і культурний контекст (літературні твори, маркетингові матеріали, рекламні кампанії тощо), машинний переклад може бути використаний для швидкого отримання першої версії, а перекладач має адаптувати її, зберігаючи оригінальний стиль і емоційне забарвлення.

Переваги: дозволяє прискорити процес перекладу та зберігати високу якість, оскільки людина здійснює креативну адаптацію тексту, а машина займається рутинною частиною.

Як застосовувати: у рекламному тексті машинний переклад може допомогти в процесі локалізації, пропонуючи можливі варіанти для маркетингових слів, а перекладач потім адаптує їх до аудиторії, враховуючи культурні особливості і тональність бренду.

Стратегія 5. Використання спеціалізованих баз даних і термінологічних систем

Суть: машинний переклад може бути інтегрований з термінологічними базами даних, що містять стандартизовані терміни для певних галузей (наприклад, медичний, технічний, юридичний переклад). Люди-перекладачі можуть коригувати машинний переклад, гарантуючи точність спеціалізованої лексики.

Переваги: зменшує ймовірність помилок, а перекладач може налаштувати термінологічну відповідність та стиль.

Як застосовувати: у сфері технічного перекладу для інструкцій або медичних текстів машинний переклад може бути налаштований на конкретні терміни з бази, після чого людина перевіряє текст на предмет коректності, відповідності стилю та точності.

Вважаємо, що оптимальне поєднання людського та машинного перекладу дозволяє досягати високої ефективності, креативності і якості у перекладацькій діяльності. Використання машинного перекладу на початкових етапах для обробки великих обсягів тексту, а також надання допо-

моги у виконанні рутинних завдань може значно заощадити час, залишаючи більш складні і творчі моменти для людини-перекладача. Це поєднання дає можливість дістати переваги від кожної технології та забезпечити баланс між швидкістю, точністю та культурною адаптацією. Технології у перекладі дозволяють зменшити навантаження на перекладачів, даючи їм більше часу для творчої роботи, розв'язування складних мовних проблем та адаптації перекладів до специфічних вимог цільових культур. Водночас роль людини в перекладі залишається незамінною: це вона забезпечує точність, гнучкість і культурну чутливість перекладу, робить його більш автентичним, природним і зрозумілим для читачів. Таким чином, гармонійне поєднання людини і машини у перекладі не лише підвищує ефективність і швидкість процесу, але й забезпечує більш високий рівень точності, креативності та чутливості до нюансів мови, що зрештою сприяє кращому розумінню і комунікації між культурами, дозволяючи досягти високої якості перекладу, який відповідає вимогам сучасного світу.

Висновки і перспективи подальших розробок. Гармонія між людиною і машиною у перекладі не лише можлива, але й необхідна, оскільки поєднання цих двох компонентів дає змогу досягти максимальної ефективності, точності та творчості в процесі перекладу. Машини, зокрема системи машинного перекладу та штучний інтелект, здатні швидко обробляти великі обсяги тексту, виконувати рутинні завдання та знаходити найбільш очевидні відповідники слів і виразів у різних мовах, що робить процес перекладу значно швидшим та ефективнішим. Проте, незважаючи на всі досягнення в галузі автоматизації перекладу, машини не можуть замінити людське розуміння контексту, емоційного забарвлення, культурних відмінностей та творчого підходу, що є невід'ємною частиною перекладу. Перекладач-людина має здатність розпізнавати нюанси, витягувати глибинний сенс із тексту, адаптувати його до культурних та соціальних реалій цільової аудиторії, що є необхідним для збереження точності та емоційної насиченості оригіналу. Машинний переклад може бути неймовірно корисним інструментом для перекладачів, допомагаючи їм знизити час на виконання повторюваних завдань і надавати рекомендації для термінів, фраз і структур, але він потребує людського втручання для досягнення високого рівня якості, особливо в складних ситуаціях, де контекст і культура мають критичне значення. Гармонійне поєднання машинного перекладу та людського втручання дає змогу прискорити процеси, зберігаючи точність і високу якість кінцевого продукту, що важливо в умовах глобалізації.

Перспектива подальших досліджень полягає у вивченні ролі контексту в автоматичному перекладі, зокрема того, як система машинного перекладу може навчитися визначати контекст і адаптувати переклад до специфічних ситуацій, зберігаючи точність і природність мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондаренко О. С., Бондаренко К. Л. Постредагування машинного перекладу як складова послуги локалізації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*. 2024. № 66. С. 216–219.
2. Браї А. Ю. Адекватність машинного перекладу усних та письмових англійських текстів : магістерська робота. Київ, 2024. 169 с.
3. Данилов Г., Балакірева В., Василенко К. Машинний переклад, системи машинного перекладу та їх специфіка. *Науковий вісник ПНПУ ім. К. Д. Ушинського*. 2021. № 33. С. 293–310.
4. Подвойська О. В., Козоріз І. С., Гончаренко Н. В. Машинний переклад за допомогою інтернет ресурсів. *Молодий вчений*. 2024. № 4 (128). URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/6155>.
5. Рябова К. О. Порівняльний аналіз техніки машинного перекладу, виконаного Systran, O.Translator та M-Translate. *Наукові записки. Серія «Філологічні науки»*. 2024. № 209. С. 315–321. URL: <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2024-209-47>.
6. Hasibuan Z. A Comparative Study Between Human Translation and Machine Translation as an Interdisciplinary Research. *Journal of English Teaching and Learning Issues*. 2020. Vol. 3, no. 2. URL: <https://doi.org/10.21043/jetli.v3i2.8545>.
7. Omazić M., Šoštarić B. New resources and methods in translating legal texts: machine translation and post-editing of machine-translated legal texts. *Language(s) and law*. 2023. URL: <https://www.pravos.unios.hr/wp-content/uploads/2023/07/Publication-Languages-and-Law-2.pdf#page=71>.

REFERENCES

1. Bondarenko, O. S. & Bondarenko K., L. (2024) Postredahuvannia mashynnoho perekladu yak skladova posluhy lokalizaciyi [Post-editing of machine translation as a component of the localization service]. *Naukovyj visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*. Ser. : Filolohiia, vol. 66, pp. 216–219.
2. Braj, A. Yu. (2024) Adekvatnist mashynnoho perekladu usnyh ta pysmovykh anhlomovnyh tekstiv [Adequacy of machine translation of oral and written English texts]: mahisterska robota. K., 169 p.
3. Danylov, H., Balakiryeva, V. & Vasylenko, K. (2021) Mashynnyi pereklad, systemy mashynnoho perekladu ta yih spetsyfika [Machine translation, machine translation systems and their specifics]. *Naukovyj visnyk PNPu im. K. D. Ushynkoho*, vol. 33, pp. 293–310.
4. Podvojska, O. V., Kozoriz, I. S. & Honcharenko, N. V. (2024) Mashynnyi pereklad za dopomohoiu internet resursiv [Machine translation using Internet resources]. *Molodyj vchenyi*, vol. 4 (128). URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/6155>.
5. Ryabova, K. O. (2024) Porivnyalnyy analiz tehniky mashynnoho perekladu, vykonanoho Systran, O.Translator ta M-Translate [Comparative analysis of machine translation techniques performed by Systran, O.Translator and M-Translate]. *Naukovi zapysky*. Ser. : Filolohichni nauky, vol. 209, pp. 315–321. URL: <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2024-209-47>.
6. Hasibuan, Z. A. (2020) Comparative Study Between Human Translation and Machine Translation as an Interdisciplinary Research. *Journal of English Teaching and Learning Issues*, vol. 3 (2). URL: <https://doi.org/10.21043/jetli.v3i2.8545>.
7. Omazić, M., Šoštarić, B. (2023) New resources and methods in translating legal texts: machine translation and post-editing of machine-translated legal texts. *Language(s) and law*. URL: <https://www.pravos.unios.hr/wp-content/uploads/2023/07/Publication-Languages-and-Law-2.pdf#page=71>.

УДК 81'373.23:821.112.2-32
DOI <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2025-97-12>

АНТРОПОНІМІЯ ОПОВІДАННЯ ЯКОБА БОСГАРТА “EIN FEIERTAG”

Романова Н. В.

*доктор філологічних наук, доцент,
професор кафедри німецької та романської філології
Херсонський державний університет
вул. Шевченка, 14, Івано-Франківськ, Україна
orcid.org/0000-0002-7444-3811
NRomanova@ksu.ks.ua*

Ключові слова: антропонім,
варіант антропоніма,
структура, семантика,
частота поширення,
контекст.

Сучасний етап розвитку лінгвістичних досліджень характеризується розмаїттям теоретичних та практичних поглядів на об'єкт вивчення. У пропонованій студії висвітлено проблему структури та семантики антропонімів оповідання Якоба Босгарта “Ein Feiertag”. Встановлено, що швейцарський письменник – лауреат премій Ф. Шиллера та Г. Келлера – спирається на антропоніми як мовні й культурно-історичні одиниці, сформовані за законами національної та територіальної мови. Короткий огляд творчої спадщини Я. Босгарта підтвердив тезу щодо психічної асиміляції автора і героя в малому епічному літературному жанрі – оповіданні. Психічний тип митця – амбіверт (Я. Босгарт зображує рівною мірою як навколишній, так внутрішній світ) – увиразнено через назву твору, зміст, лексичні, стилістично забарвлені, фразеологічні та (експресивні) синтаксичні одиниці, контрастність героїв і персонажів, (внутрішні) діалоги, синоніми, антоніми, повтори, порівняння, епітети, метафори тощо. З'ясовано компонентні особливості антропонімів, частоту їхнього поширення в тексті, генезу, первісну номінацію, словотворення, контексти вживання. Виокремлено одно-, дво- й багатоконпонентні особові назви, чоловічі, жіночі, дитячі та апелювативні імена, чоловіче й жіноче прізвища. Запропоновано статистичні дані, на основі яких автор гіпотетично будує моделі своїх героїв і персонажів. Останніх класифіковано на головних і другорядних. Головний герой – носій типових рис сільського мешканця, сім'янина, чоловіка, дідуся, односельця (Фелікс), персонаж – носій образу близнюка, молодшого брата, котрий присвятив своє життя старшому братові та його родині через Першу світову війну (Абрам). Другорядні герої – носії нетипових рис сільської жінки, дружини, вірянки (християнка), бабусі (Сузан) та бурлаки (Летер) відповідно. Другорядні персонажі постають в образі дитини (дівчинка), внучки, якою опікуються бабуся і дідусь (Кларонька). Доведено природу та синонімічність варіантів антропоніма Der Doktor, окреслено джерело його появи. Виявлено та диференційовано семантику варіантів антропонімів.

ANTHROPONYMY OF JACOB BOSSHART'S STORY "EIN FEIERTAG"

Romanova N. V.

*Doctor of Philological Sciences, Associate Professor,
Professor at the Department of German and Romance Philology
Kherson State University
Shevchenko str., 14, Ivano-Frankivsk, Ukraine
orcid.org/0000-0002-7444-3811
NRomanova@ksu.ks.ua*

Key words: *anthroponym, variant of anthroponym, structure, semantics, frequency of distribution, context.*

The current stage of the development of linguistic research is characterized by a variety of theoretical and practical views on the object of study. The article highlights the problem of the structure and semantics of anthroponyms in the story "Ein Feiertag" by Jacob Bosshart. The Swiss writer relies on anthroponyms as linguistic and cultural-historical units formed according to the laws of the national and territorial language. A brief overview of the creative heritage of J. Bosshart confirmed the thesis regarding the mental assimilation of the author and the character in the short story. The ambivert type of the writer is revealed through the title of the work, content, lexical, stylistically colored, phraseological and (expressive) syntactic units, the contrast of characters, (internal) dialogues, synonyms, antonyms, repetitions, comparisons, epithets, metaphors, etc. The component features of anthroponyms, the frequency of their distribution in the text, genesis, original nomination, word formation, contexts of use are clarified. One-, two- and multicomponent personal names, male, female, children's and appellative names, male and female surnames are distinguished. Statistical data are offered, on the basis of which the author hypothetically builds models of his characters. The latter are classified as primary and secondary. The head character is a bearer of typical features of a villager, family man, husband, grandfather, fellow villager (Felix), the character is a bearer of the image of a twin, a younger brother who devoted his life to his elder brother and his family because of the First World War (Abraham). The secondary characters are bearers of atypical features of a village woman, a wife, a religious woman (a Christian), a grandmother (Susann) and a burgher (Löter), respectively. Secondary characters appear in the form of a child (a girl), a granddaughter, who is cared for by grandparents (Das Klärlein). The nature and synonymy of variants of the anthroponym Der Doktor are proved, and the source of its appearance is outlined. The semantics of variants of anthroponyms were identified and differentiated.

Постановка проблеми. Творчість Якоба Босгарта (1862–1924) – швейцарського письменника, лауреата премій Ф. Шиллера та Г. Келлера, улюбленця читачів рідної літератури – сповнена сільських мотивів, що слугують підґрунтям для розуміння героїв, персонажів і сюжетних ліній. Виокремлюємо широкий спектр малих епічних жанрів, вузький – великих та ліричних, у яких реалізовано релігійно-філософські погляди автора на навколишній світ. Окремі щабель посідають юнацькі мемуари ("Auf der Römerstraße" 1926), література для дітей та юнацтва ("Die Schwarzmattleute", "Schaniggel"), промови в школі ("Die Nervosität unter der Schuljugend" 1907–1908). До малих жанрів належать: опові-

дання "Im Nebel" (1898), "Das Bergdorf" (1902), "Neben der Heerstraße" (1923), "Gebärde und Tat" (1923), "Die Entscheidung" (1925), новели "Die Barettiltochter" (1902), "Durch Schmerzen empor" (1903), "Irrlichter" (1918), "Opfer" (1920), нариси "Früh vollendet" (1910), "Erdschollen" (1913), казки "Träume der Wüste" (1918), великий жанр апелює до першої частини трилогії роману "Ein Ruder in der Wüste" (1921). Остання поєднує в собі соціальний і політичний чинники, спрямовані на духовний розвиток особистості під час Першої світової війни [Wikipedia, 2025].

На думку Я. Босгарта, письменник змушений переживати страх через когнітивне виснаження *Der Künstler muss nach jedem vollendetem Werk der*

Angst verfallen, er könne sich nicht mehr übertreffen [Aphorismen, 2025]. Отже, вербальний, когнітивний, емоційний та поведінковий компоненти оцінюють. У вербальному компоненті вбачають лінгвістичне знання про зображувальний об'єкт, у когнітивному – фонове знання про відповідність зображувального об'єкта дійсності, в емоційному – реакцію на взаємодію із зображуваним об'єктом, у поведінковому – установку на мінливість зображуваного об'єкта в художній дійсності [Приходько, 2002, с. 64–66].

Попередньо зауважимо, що психічний тип письменника Я. Босгарта – амбівертний: навколишній та внутрішній світ автора, героїв і персонажів зображено ахроматично (чорний (*schwarze Sonntagshaube*), коричневий (*Braunkuh*), зелений (*Grünwerden*), темний (*dunkel*)). При цьому вектор часу розгорнуто горизонтально (*länger*), вертикально (*ein hoher Tag*), діагонально (*Werkeltage – alte Tage*), фрагментарно (*Felix hatte kaum Zeit*), метафорично (*den Tag verschwatzen*), табуйовано (*Gallitag*), рух у просторі реалізовано рівномірно (*gehen*), нерівномірно (*hinkte*), комбіновано (*stolzierte, schlüpfte*), простір поділено на відкритий (*Dorf*), замкнутий (*Hof*), естетичний (*Spiegel*), духовний (*Kirche, Gott*), матеріальний (*Brot*), психічний (*Sorgen, Aber er fühlte keine Trauer, nichts als Liebe*), територіально-адміністративний (*Ober-, Nieder- und Neppenhasli, Dorf, Stadt*), нижній (*Unten*), верхній (*herauf*), мертвих (*Er drückte dem toten Bruder nochmals die Hand und sah ihm ins Gesicht*), живих (*Dann wandte er sich zur Türe und hinkte in seine Kammer hinüber*) тощо.

Вивчення антропонімів у наведених творах і заявленому в назві студії перебуває дотепер на периферії, що й зумовлює **актуальність** вибору теми пропонованої наукової розвідки.

Мета дослідження – встановити структурні та семантичні особливості антропонімів німецькомовного оповідання Я. Босгарта “Ein Feiertag” (Свято).

Предмет дослідження – структура та семантика антропонімів емпіричного матеріалу. **Об'єкт дослідження** – антропоніми, відповідно.

Виклад основного матеріалу. Під антропонімом розуміють «особисте ім'я, яким називають людину» [Conrad, 1975, S. 197], «будь-яке власне ім'я, яке може мати людина» [Семотюк, 2008, с. 56], власну назву людини [Яковлева, Кошечкіна, 2020, с. 29]. У цьому контексті антропонім має унікально-, культурно- та контекстуально-специфічні риси [Лєвочкіна, 2018, с. 23], що ідентифікують людину як соціальну та культурну істоту. Будучи вербалізованим у словесній тканині художнього твору, антропонім стає концептуальною візитівкою літературного героя або персонажа [Белехова, 2002, с. 2]. Я. Босгарт

використовує три структурні типи антропонімів із варіантами: 1) прості, що мають у своєму складі тільки ім'я: *Susann5, Felix46, Löter2, Abraham17, Abrahams3* або зменшувально-пестливі форми імені: *Klärlein, Abrahämlein*, 2) складні, будова яких еквівалентна а) означеному артиклю та імені: *den Abraham2, dem Abraham3, der Abraham, dem Löter, der Löter5, Der Löter2, der Susann, Die Susann, die Susann2*, б) означеному артиклю та прізвищу *des Wildbergers, dem Wildberger*, в) означеному артиклю та зменшувально-пестливій формі імені: *das Klärlein, Das Klärlein*, 3) ускладнені, що мають означений артикль, прізвище та ім'я: *Die Wildberger Susann, der Wildberger Felix* [Bosshart, 2025].

У наведених прикладах форми антропонімів постають у традиційному та контекстуальному річищі. Традиційна форма антропоніма відповідає стандарту німецької літературної мови – перша літера велика [Duden, 2022, S. 907], контекстуальна – територіальному варіанту німецької мови (швейцарський), мовному стилю (побутове мовлення), який кваліфікує людей за біологічною статтю і віком (чоловік *der Abraham, der Löter*, жінка *die Susann*, дитина *das Klärlein*), взаєминами або стосунками (*den Abraham, dem Abraham, der Susann, dem Wildberger*), відношенням (*Abrahams, des Wildbergers*) [Smeretschansky, 1981, S. 51, 59–60].

За ступенем частоти поширення антропонімів у «Ein Feiertag» розрізняємо умовно чотири групи: 1) гіпервисоко-, 2) високо-, 3) низько-, 4) нечастотні. Гіпервисокочастотні антропоніми мають індекс «46» (*Felix46*), високочастотні – «17» (*Abraham17*), низькочастотні – «5» (*Susann5, der Löter5*), «3» (*dem Abraham3, Abrahams3*), «2» (*Löter2, Der Löter2, den Abraham2, die Susann2*), нечастотні – «1» (*Klärlein, das Klärlein, Das Klärlein, Abrahämlein, der Abraham, Abrahams, dem Löter, der Susann, Die Susann, Die Wildberger Susann, der Wildberger Felix, des Wildbergers*). Звідси випливає, що письменник вибудовує, з одного боку, модель героїв, з другого – персонажів. Герой – носій типових рис певного оточення та часу, перебуває у центрі уваги, залучений в історію, взаємодіє з персонажами, переживає особисто конфлікт сюжету [Яковлева, Кошечкіна, 2020, с. 128], персонаж – дійова особа, носій певного образу, наділеного яскравим характером у взаєминах із навколишнім світом [Яременко, Сліпушко, 2003, с. 492].

Героїв і персонажів класифікуємо на головних і другорядних. Головний герой – *Фелікс*, персонаж – *Абрам*, другорядні герої – *Сузан* і *Летер*, персонажі – *Кларонька*, *Абрамчик*.

За походженням аналізовані антропоніми еквівалентні чотирьом різновидам: 1) успадко-

вані з попередніх періодів розвитку німецької мови – давньоверхньонімецьке *Löter*, 2) питомі *Wildberger*, 3) іншомовні *Felix, Abraham, Susann*, 4) похідні від іншомовних *Klärlein* [Weitershaus, 1998, S. 255, 163, 78, 345, 239].

Іншомовні антропоніми запозичені з латини *Felix, Klara*, греки *Susann*, давньоєврейської мови *Abraham* [Weitershaus, 1998, S. 163, 239, 345, 78].

Первісну номінацію чоловічого імені *Löter* етимологізують як компоненти композита *hlut* «гучний, відомий» та *heri* «армія» [Weitershaus, 1998, S. 255], що загалом означає «гучна, відома армія», прізвище *Wildberger* – композита *wild* «дикий» та *berger* «горянин» [Kluge, S. 890, 98], тобто «дикий горянин», чоловічих імен *Felix* – «щасливий», *Abraham* – «батько багатьох», жіночих *Susann* – «(червона) лілія», дитячих *Klärlein* – «сяюча, видатна, знаменита» [Weitershaus, 1998, S. 163, 78, 345, 239].

Бачимо, що імена *Löter, Felix, Klärlein* мають позитивну семантику, прізвище *Wildberger* – негативну, імена *Abraham, Susann* – нейтральну. Щоправда, в лінгвістичному контексті трапляється негативна семантика для імен *Felix* і *die Susann*, наприклад: (1) “*Es ist schon grausig, so herumzulaufen*”, *brummte Felix und stöberte hinter dem Kachelofen ein Paar Strümpfe auf*, (2) “*Da, nimm auch das, aber lass dich bis zum Sommer nicht mehr sehen, es ist wegen der Susann.*”, у стилістичному – для імені *Löter*, наприклад: (3) “*Es geht dir nicht zum Besten, Löter.*”

“*Es geht mir so schlecht, wie es keinem alten Hund geht. Der hat doch ein ganzes Fell, und bekommt es einen Riss, so heilt er von selber wieder zu*, у комунікативному – для імені *der Abraham*, наприклад: (4) *Felix nestelte an einem Kleiesack herum und schwieg. Sie hob die Stimme höher: “Ich weiss es schon, du bist nur zu bequem, du willst lieber mit dem Abraham den Tag verschwatzen, als ein gutes Wort hören.*”, у прагматичному – для імені *Susann*, наприклад: (5) *Susann warf einen Blick an dem Spiegel vorbei ins Freie und murmelte kopfschüttelnd: “Er will sich wieder um die Kirche herumdrücken! Weiss Gott, er hat’s wie die Kinder!” Sie öffnete das Fensterflügelchen und rief hinaus: “Felix, ich bin schon lange fertig, komm schnell und zieh dich an!”*

Von draussen antwortete eine etwas dünne Stimme: “Du weisst doch, dass ich nicht mag!”

“*Ja, leider Gottes weiss ich es! Seit einem Vierteljahr weiss ich’s! Man muss in die Kirche gehen, solange man noch gehen kann! Denk’ an den Abraham in der Kammer droben! Der ginge jetzt gerne, wenn er könnte.*” [Bosshart, 2025].

Лінгвістичний контекст визначаємо тут як «сукупність формально фіксованих умов, за яких однозначно виділяється зміст будь-якої мовної

одиниці» [Приходько, 2001, с. 243], стилістичний – «сукупність контекстуальних зв’язків мовної одиниці, які зумовлюють поліфонію в тексті» [Божко, 2017, с. 68], додаючи елементу нових значень, нової цінності, що впливає на емоційний стан адресата [Школяренко, 2025], комунікативний – комплекс екстралінгвістичних умов, за яких відбувається акт комунікації [Шкіцька, 2025], прагматичний – вихідні умови комунікації, що змінюються під час комунікативного акту [Приходько, 2001, с. 244–245]. Отже, для вивчення семантики антропонімів необхідно враховувати низку контекстів, що включають різні види знань – від лінгвістичних до енциклопедичних.

Через словотвірний аналіз типологізовано три різновиди антропонімів: 1) прості, 2) складні, 3) похідні. Прості антропоніми не розкладаються на морфеми і не є похідними від інших антропонімів, наприклад: *Abraham, Löter, Felix, Susann*, складні розкладаються на корінь і словотвірну основу, будова якої містить корінь і афікс (суфікс *-er*), наприклад: прізвище *Wildberger* має два корені *wild-* і *berg-* та суфікс *-er*, що називає особу чоловічої статі, діяльність, рід занять [Кульчицький, 2017, с. 27–28], похідні утворені від кореня з аблаутом і словотвірного афікса (суфікс *-lein*) [Гаврилова, 2020, с. 285–287], наприклад: *Klärlein, Abraham-lein*.

Трапляються варіанти антропонімів, утворені від апелятивів та означеного артикля + апелятив. Прикладом варіантів антропонімів слугує назва неземної істоти, яку християни номінують Богом [Wahrig, 2012, S. 434], та професія лікаря. Бога мислять як носія емоціогенних знань про дитячу поведінку дорослого літнього чоловіка (6) “*Weiss Gott, er hat’s wie die Kinder!*” та як свідка емоціогенних знань дружини, відповідно (7) “*Ja, leider Gottes weiss ich es! Seit einem Vierteljahr weiss ich’s!*”, лікар – носій спеціальних (емоціогенних) знань (медичних), зокрема й навіть і травма (8) “*Lieg jetzt still und brüll’ nicht mehr wie ein Kälblein am Messer; in einer Stunde bin ich mit dem Doktor da!*”, інфекція (9) *Der Doktor war ausgegangen, nach dem Mooshof, wo Scharlach ausgebrochen war, wie ihm die freundliche Doktorsfrau berichtete*, фізіотерапія (10) “*Wenn ich mich nicht spute, ist der Doktor wieder fort, bis ich nach Lindberg komme!*”, харчування (11) *Der Doktor war ein junger Mann und hatte einen ausgiebigen Schritt, den der Hunger noch streckte* [Bosshart, 2025].

Емоціогенні знання тлумачимо крізь призму лінгвістичного контексту, що містить оцінку, емоційне ставлення головного або другорядного героя чи автора до події та впливає на емоційну сферу адресата [Гладько, 2014, с. 175].

Впадає в око паралелізм варіанта антропоніма *Der Doktor* і лексеми *Der Arzt* та її парадигма-

тичних форм *den Arzt, der Arzt*. При цьому *Der Doktor* маніфестує значення «фізіотерапевт», «нутриціолог», «травматолог», тобто спеціалізацію лікаря. Нагадаємо, що узувальне значення *Der Arzt* – «дипломований спеціаліст, допущений до практики» та процесу «лікування хворих» [Wahrig, 2012, S. 101]. Отже, синонім *Der Arzt* поступається антропоніму *Der Doktor* класифікацією спеціалізації.

Частотність вживання ілюстрованого синоніма відрізняється від частотності вживання антропонімів-апелятивів не суттєво – 1 позиція, тобто 4:5. Стосовно семантики антропонімів-апелятивів, то вона має кілька різновидів: 1) позитивна (приклади 8 і 9), 2) негативна (приклади 7 і 10), 3) нейтральна (приклад 6), 4) невизначена (приклад 11). Формально домінують два різновиди семантики: позитивна та негативна. Визнаємо також симетричні відношення: кількість прикладів із позитивною семантикою аналогічна кількості прикладів із негативною семантикою і становить 2. Виходячи із семантики антропонімів, можна стверджувати, що вона репрезентує якісну асиметрію через когнітивні семи: *dem Doktor* (приклад 8) має сему 'емоційні міжособистісні стосунки', *Gottes* (приклад 7) – сему 'емоційний зв'язок між літньою жінкою і християнським Богом', *Der Doktor* (приклад 9) – сему 'суб'єкт (носії дії)', *der Doktor* (приклад 10) – сему 'суб'єкт (носії емоційного стану)'. Поява асиметричного контрасту зумовлена комунікативним та лінгвістичним контекстами.

Висновки і перспективи подальших розробок. Розгляд проблеми антропонімії оповідання Якоба Босгарта «Ein Feiertag» дозволяє зробити такі висновки:

1. Антропоніми – це одно-, дво- й багатоконпонентні особові назви різного походження, різної семантики, різних біологічних родів, що відображають культурно-історичні та територіальні особливості зображуваних подій. Виокремлено чоловічі, жіночі, дитячі імена та чоловіче й жіноче прізвища.

2. Первісна номінація чоловічих імен свідчить про характеристику сукупності всіх збройних сил країни, оцінку емоційного стану, духовний статус, жіночих – (колір) багаторічної садової квітки, дитячих – ознаку краси, розуму, популярності, прізвищ – місце проживання.

3. Обсяг антропонімів може бути гіпервисоким, високим, низьким і мінімальним. Гіпервисокі показники – основа для моделювання головних героїв, високі – головних персонажів, низькі – другорядних героїв, мінімальні – другорядних персонажів.

4. Семантика антропонімів корелює з контекстами – лінгвістичним, стилістичним, комунікативним, прагматичним.

5. Варіанти антропонімів еквівалентні апелятиву без артикля та з означеним артиклем. Апелятив без артикля – ім'я християнського Бога *Gott*, з означеним артиклем – професія лікаря *Der Doktor*. Виникнення варіантів антропонімів пов'язане з емоціогенними енциклопедичними та спеціальними (медичними) знаннями про навколишній світ.

6. Антропонім *Der Doktor* синонімічний загальноживаній лексемі *Der Arzt* без диференційних сем, що позначають спеціалізацію: 'травматолог', 'інфекціоніст', 'фізіотерапевт', 'нутриціолог'.

7. Семантика варіантів антропонімів – позитивна, негативна, нейтральна, невизначена. Домінує позитивна та негативна семантика, класифікацію якої запропоновано в статистичному річизці.

Перспективою дослідження може стати студіювання феномена в лінгвокогнітивному, культурологічному, психолінгвістичному, зіставному, перекладознавчому аспектах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Белехова Л. І. Образний простір американської поезії: лінгвокогнітивний аспект: автореф. дис. ... доктора філол. наук: 10.02.04. Київ : КНЛУ, 36 с.
2. Божко О. С. Напружено-марковані контексти в художніх творах жанру хорор. *Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки*. 2017. № 2. С. 67–74.
3. Гаврилова І. Лексико-граматичні особливості словотворення в сучасній німецькій мові. *Актуальні питання гуманітарних наук. Мовознавство. Літературознавство*. 2020. Випуск 31. Т. 1. С. 285–289.
4. Гладь С. В. Лексико-семантичні особливості емоціогенних маркерів текстового простору (досвід інтерпретації англійськомовного художнього тексту). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2014. Випуск 49. С. 175–177.
5. Заваринська І.Ф. Лінгвокультурна мотивація фразеологізмів з онімним компонентом в англійській, польській та українській мовах : дис. ... канд. філол. наук: 10.02.17. Рівне : Інститут слов'янознавства Київського славістичного університету, 2009. 215 с.
6. Кульчицький В. Класифікація похідних слів сучасної німецької мови на основі семантичних категорій. *Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах*. 2017. Випуск 36. С. 24–30.
7. Левочкина С. В. Лінгвокогнітивні аспекти онімів у художньому тексті в жанрі фентезі (на матеріалі творів Урсули Ле Гуїн) : дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. Черкаси ; Київ : КУ ім. Б. Грінченка, 2018. 306 с.

8. Приходько А. М. Складносурядне речення в сучасній німецькій мові. Запоріжжя : ЗДУ, 2002. 292 с.
9. Приходько Г. І. Способи вираження оцінки в сучасній англійській мові. Запоріжжя : ЗДУ, 2001. 362 с.
10. Семотнок О. П. Сучасний словник іншомовних слів. Харків : Веста, 2008. 688 с.
11. Шкіцька І. Характеристика комунікативних ситуацій маніпулювання позитивом. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/8231/1/shkitskastattja%202014%20Kirovograd.pdf> (дата звернення: 12.02.2025).
12. Школяренко В. Функції узуальних фразеологічних одиниць і контекст. URL: <https://repository.sspu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/6b5fc6d2-1dcb-406b-bf83-0942e3f09118/content> (дата звернення: 12.02.2025).
13. Яковлева А. М., Кошечкіна Т. М. Сучасний тлумачний словник української мови. Харків : Навчальна література, 2020. 672 с.
14. Яременко В., Сліпушко О. Новий тлумачний словник української мови у трьох томах. Київ : Аконіт, 2003. Т. 2 : К–П. 928 с.
15. Aphorismen. URL: <https://www.aphorismen.de/zitat/187873> (Anwendungsdatum: 12.02.2025).
16. Bosshart J. Ein Feiertag. URL: <https://www.projekt-gutenberg.org/antholog/letreife/chap001.html> (Anwendungsdatum: 12.02.2025).
17. Conrad R. (Hrsg.). Kleines Wörterbuch wissenschaftlicher Termini. Leipzig : VEB Bibliographisches Institut, 1975. 306 s.
18. Duden. Die Grammatik. 10. Auflage. Berlin : Duden, 2022. Bd. 4. 982 s.
19. Kluge. Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache. Berlin : W. de Gruyter, 1999. 924 s.
20. Smeretschansky R. I. Grammatik der deutschen Sprache. Kiew : Vyšča Škola, 1981. 312 s.
21. Wahrig. Wörterbuch der deutschen Sprache. München : Deutscher Taschenbuch Verlag, 2012. 1152 s.
22. Weitershaus F.-W. Das neue große Vornamenbuch. München : W. Goldmann Verlag, 1998. 400 s.
23. Wikipedia. Jakob Bosshart. URL: https://de.wikipedia.org/wiki/Jakob_Bosshart (Anwendungsdatum: 12.02.2025).
2. Bozhko, O.S. (2017). *Napruzhenno-markovani konteksty v khudozhnikh tvorakh zhanru horor [The tense-marked contexts in the artistic works of horror genre]*. Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu. Filolohichni nauky, 2, 67–74 [in Ukrainian].
3. Havrylova, I. (2020). *Leksyko-hramatychni osoblyvosti slovtvorennia v suchasni nimetskii movi [Lexical and grammatical features of word formation in modern German]*. Aktualni pytan- nia humanitarnykh nauk. Movoznavstvo. Literatura- znavstvo, 31, 1, 285–289 [in Ukrainian].
4. Hlad'o, S.V. (2014). *Leksyko-semantychni osoblyvosti emotsiohennykh markeriv tekstovoho prostoru (dosvid interpretatsii anhliis'- koho khudozhnoho tekstu) [Lexical and semantic features of emotiogenic markers of the text space (experience of interpreting an English-language artistic text)]*. Naukovi zapysky Natsionalnoho univertsytetu "Ostrozka akademiia". Seriiia "Filolohichna", 49, 175–177 [in Ukrainian].
5. Zavaryns'ka, I.F. (2009). *Linhvokol'turna motyvatsiia frazeolohizmiv z onimnym komponen- tom v anhliis'kii, pols'kii ta ukrains'kii movakh [Linguistic and cultural motivation of the proper name component in the phraseological units of the English, Polish and Ukrainian languages]: dys. ... kand. filol. nauk. Rivne: Instytut slovi- anoznnavstva Kyivs'koho slavistychnoho univer- sytetu. 215 p. [in Ukrainian]*.
6. Kulchyts'ky, V. (2017). *Klasyfikatsiia pokhid- nykh sliv suchasnoi nimets'koi movy na osnovi semantychnykh katehorii [Classification of derivative words of the Modern German language on the basis of semantic categories]*. Humanita- rna osvita v tekhnichnykh vyshchykh navchal- nykh zakladakh, 36, 24–30 [in Ukrainian].
7. Lievochkina, S.V. (2018). *Linhvokohnityvni aspekty onimiv u khudozhn'omu teksti v zhanri fentezi (na materialy tvoriv Ursuly Le Huin) [Cognitive linguistic aspects of onyms in the fantasy literary text (the data of Ursula Le Guin's novels)]: dis. ... kand. filol. nauk. Cherkasy ; Kyiv: KU im. B. Hrinchenka [in Ukrainian]*.
8. Prykhod'ko, A.M. (2002). *Skladnosuriadne rech- ennia v suchasni nimets'kii movi [A complex sentence in modern German]*. Zaporizhzhia: ZDU [in Ukrainian].
9. Prykhod'ko, H.I. (2001). *Sposoby byrazhen- nia otsinky v suchasni anhliis'kii movi [Ways of expressing evaluation in modern English]*. Zaporizhzhia: ZDU [in Ukrainian].
10. Semotiuk, O.P. (2008). *Suchasnyi slobnyk insho- movnykh sliv [Modern dictionary of foreign words]*. Kharkiv : Vesta [in Ukrainian].
11. Shkits'ka, I. (2025). *Kharakterystyka komu- nikatyvnykh sytuatsii manipuliuvannia pozy-*

REFERENCES

1. Belekhova, L.I. (2002). *Obraznyi prostir amerykans'koi poezii: linhvokohnityvnyi aspekt [Image Space of American Poetry: Cognitive Perspective]*: avtoref. dys. ... doktora filol. nauk. Kyiv : KNLU [in Ukrainian].

- tyvom [Characteristics of communicative situations of manipulation of the positive]. Retrieved from <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/8231/1/shkitskastattja%202014%20Kirovograd.pdf> [in Ukrainian].*
12. Shkoliarenko, V. (2025). *Funktsii uzual'nykh frazeolohichnykh odynyt's' I kontekst [Functions of common phraseological units and context]. Retrieved from <https://repository.sspu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/6b5fc6d2-1dcb-406b-bf83-0942e3f09118/content> [in Ukrainian].*
  13. Yakovleva, A.M., Koshechkina, T.M. (2020). *Suchasnyi tлумachnyi slovnyk ukrains'koi movy [Modern Explanatory Dictionary of the Ukrainian Language]. Kharkiv: Nabchal'na literatura [in Ukrainian].*
  14. Yaremenko, V., Slipushko, O. (2003). *Novyi tлумachnyi slovnyk ukrains'koi movy u trokh tomakh [New Explanatory Dictionary of the Ukrainian Language in Three Volumes]. Kyiv: Akonit. Kyiv: Akonit. Vol. 2: K–P [in Ukrainian].*
  15. Aphorismen. (2025). Retrieved from <https://www.aphorismen.de/zitat/187873> [in German].
  16. Bosshart, J. (2025). Ein Feiertag. Retrieved from <https://www.projekt-gutenberg.org/antholog/letreife/chap001.html> [in German].
  17. Conrad, R. (Hrsg.). (1975). Kleines Wörterbuch wissenschaftlicher Termini. Leipzig: VEB Bibliographisches Institut [in German].
  18. Duden. (2022). Die Grammatik. 10. Auflage. Berlin: Duden, 2022. Bd. 4 [in German].
  19. Kluge. (1999). Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache. Berlin: W. de Gruyter [in German].
  20. Smeretschansky, R.I. (1981). Grammatik der deutschen Sprache. Kiew: Vyšča Škola [in German].
  21. Wahrig. (2012). Wörterbuch der deutschen Sprache. München: Deutscher Taschenbuch Verlag [in German].
  22. Weitershaus, F.-W. (1998). Das neue große Vornamenbuch. München: W. Goldmann Verlag [in German].
  23. WikipediA. (2025). Jakob Bosshart. Retrieved from https://de.wikipedia.org/wiki/Jakob_Bosshart [in German].

DESCRIPTIVE ADJECTIVES IN TRAVEL BLOG HEADLINES

Saban O. V.

*Senior Lecturer at the Department of Applied Linguistics
 Lviv Polytechnic National University
 Stepana Bandery str., 12, Lviv, Ukraine
orcid.org/0000-0003-2343-3135
olesia.v.saban@lpnu.ua*

Stetsyk M. I.

*Bachelor Student of Applied Linguistics
 Lviv Polytechnic National University
 Stepana Bandery str., 12, Lviv, Ukraine
orcid.org/0009-0008-3615-4972
mariia.stetsyk.fl.2022@lpnu.ua*

Key words: *blog, headline, adjective, descriptive adjective, grammatical classification, semantic classification.*

This research explores the use of descriptive adjectives in English-language travel blog headlines from a linguistic perspective, focusing on semantics, grammar, applied linguistics, and media linguistics. A corpus of 100 headlines from five modern travel blogs (The Planet D, offMetro, Lost LeBlanc, The Endless Adventure, Kasia Writes) was analyzed, identifying the most frequent adjectives (BEST, BEAUTIFUL, PERFECT, LUXURY, ULTIMATE, EPIC, TOP, and HIDDEN), their semantic and grammatical features, as well as patterns in the use of certain types of adjectives depending on thematic orientation of the blog.

Semantically, the adjectives were categorized as evaluative, emotive, denoting place and significance, sensory, qualitative, value-based, and relational, revealing niche-specific usage that aligns with bloggers' strategies to engage their target audiences. Most travel bloggers have been shown to rely on evaluative and emotive adjectives, as well as those that denote value since they significantly impact audience engagement.

Grammatically, adjectives were divided according to their method of modifying a noun, specifically into attributive, predicative, and postpositive. It was determined that most of the headlines contain attributive adjectives. Only two out of a hundred headlines had predicative adjectives, and there was one adjective used postpositively.

Descriptive adjectives are often capitalized in headlines to enhance the visual impact and increase the likelihood that a reader or viewer will interact with the content. Moreover, it was found that superlatives were used in more than a third of the headlines.

Ultimately, the article sheds light on the importance of a meticulous language choice for travel blog headlines, which can help make posts more readable and convincing, and, as a result, attract more readers.

Future research might focus on examining the broader impact of adjectives in online communication and the blogosphere in particular to enhance audience engagement, achieve communication goals, and optimize content strategies.

ОПИСОВІ ПРИКМЕТНИКИ У ЗАГОЛОВКАХ ТРЕВЕЛ-БЛОГІВ

Сабан О. В.

*старший викладач кафедри прикладної лінгвістики
Національний університет «Львівська політехніка»
вул. Степана Бандери, 12, Львів, Україна
orcid.org/0000-0003-2343-3135
olesia.v.saban@lpnu.ua*

Стецик М. І.

*студентка спеціальності «Прикладна лінгвістика»
Національний університет «Львівська політехніка»
вул. Степана Бандери, 12, Львів, Україна
orcid.org/0009-0008-3615-4972
mariia.stetsyk.fl.2022@lpnu.ua*

Ключові слова: блог, заголовок, прикметник, описовий прикметник, граматична класифікація, семантична класифікація.

У статті розглянуто особливості використання описових прикметників у заголовках сучасних англomовних тревел-блогів з погляду семантики, граматики, прикладної лінгвістики та медіалінгвістики. Дослідження базується на аналізі 100 заголовків із п'яти сучасних тревел-блогів («The Planet D», «offMetro», «Lost LeBlanc», «The Endless Adventure», «Kasia Writes»). Виявлено найбільш уживані прикметники, серед яких BEST, BEAUTIFUL, PERFECT, LUXURY, ULTIMATE, EPIC, TOP, HIDDEN. Здійснено аналіз семантичних характеристик і граматичних особливостей цих прикметників, їх категоризацію, а також визначено прикметники, характерні для тревел-блогів різних тематичних спрямувань.

Семантично прикметники були класифіковані на оцінні, емоційно забарвлені, сенсорні, якісні, прикметники на позначення місця, цінності, відношення та значення. Було визначено, що більшість тревел-блогерів опираються на оцінні та емоційно забарвлені прикметники, а також на ті, що позначають цінність, адже саме вони мають значний вплив на залученість аудиторії.

Грамаічно прикметники було поділено на атрибутивні, предикативні та постпозитивні відповідно до того, як вони модифікують іменник. Визначено, що більшість заголовків містять атрибутивні прикметники, тоді як предикативні прикметники траплялися у двох зі ста заголовків, а постпозитивні – лише в одному.

Виявлено, що понад третина заголовків містить вищі ступені порівняння, а описові прикметники часто пишуться з великої літери, що може вказувати на бажання посилити емоційний та візуальний вплив, а також підвищити ймовірність того, що читач або глядач буде взаємодіяти з контентом.

У підсумку результати цієї статті підкреслюють важливість скрупульозного вибору лексики для заголовків тревел-блогу, що може сприяти тому, що дописи стають більш приємними для сприйняття та переконливими і, як наслідок, приваблюватимуть більше читачів.

Подальше вивчення специфіки використання англomовних прикметників у межах інтернет-комунікації загалом та блогосфери зокрема дозволить встановити їхній вплив на аудиторію з метою досягнення комунікативних цілей та масштабування впливу.

Statement of the problem in a general form and its connection with important scientific and practical tasks.

In the digital world, a travel blog is not only a place of inspiration, but also a source of useful information and recommendations for travelers around the world. A blog headline is the first thing that catches readers' eye before they click. For this reason, it should be thoughtfully written and captivating enough to make people continue reading. This research analyses the use of descriptive adjectives in travel blogging headlines.

The theoretical foundation of this article is grounded in the works of both foreign and Ukrainian scholars. Among foreign scholars, David Crystal's [Crystal 2006, 2011], Tamara Grašič's [Grašič, 2022], Brian Carroll's [Carroll, 2010], and Anne Handley's [Handley, 2014] works on digital communication in general and blogging in particular offer valuable insights into the linguistic dynamics of online content creation. Additionally, the studies by John Mulligan [Mulligan, 1852], Robert Dixon [Dixon, 1982], and Frans Heyvaert [Heyvaert, 2010] on the nature of descriptive adjectives complement analysis, particularly in categorizing and interpreting the adjectives used in travel blog headlines. Ukrainian researchers Olena Medvid, Mariia Hartsunova, and Larysa Hartsunova [Medvid et al., 2021] have extensively analyzed the transformations in language brought about by digitalization, providing a foundation for understanding linguistic changes in digital communication. Karpushyna Maiia's exploration of stylistic features in media headlines [Karpushyna, 2024] is relevant to this study of adjectives in travel blog headlines, as it highlights the impact of style on audience engagement. Together, these contributions create a comprehensive theoretical framework for our research.

Aim, tasks, and relevance of the research

Due to the rapid development of digital media, travel blogs have gained great popularity. Now people can learn about the world and «travel» virtually not leaving their houses. Headlines in travel blogs play a key role in determining whether the reader will interact with the content. This paper **aims** to examine the types and semantic roles of descriptive adjectives in modern English-language travel blog headlines and to evaluate their impact on readers.

The **research tasks** include the following:

- to conduct an examination of the descriptive adjectives used in travel blog headlines,
- to identify the most commonly used descriptive adjectives in travel blog headlines,
- to categorize the identified adjectives,
- to analyze the effect of descriptive adjectives on reader engagement and perception.

The **relevance** of the study lies in the fact that it covers an important topic related to modern digital media communication.

Analysis of recent research and publications

In travel blogs, descriptive adjectives show the atmosphere of a place and captivate the audience, make them feel present, and encourage them to visit the described locations. «The name descriptive is given to this class of words because they describe an object by some quality or property either attributed to it or asserted of it» [Mulligan, 1852, p. 255].

Heyvaert [2010] divides adjectives into descriptive and relational according to their semantic feature. The latter defines the relationship between the subject and its naming (e.g. «chemical» means «related to chemistry»). Dixon [1982, p.16] distinguishes several semantic types of adjectives, which belong to such categories as: dimension, physical property, human propensity, age, value, color, speed. Meanwhile, Maks et al. [2008] state that a global semantic typology divides adjectives into such semantic classes: attributes of abstract nouns, emotional and mental attributes, physical and perceptual attributes, color, substance, place, and temporal attributes. Adjectives describe qualities, either physical or mental. Physical qualities are perceived by our external senses: sight (color), hearing (sound), touch (texture), smell (odor), and taste (flavor). Some properties, like size and shape, may involve multiple senses. Mental qualities, on the other hand, relate to the mind, emotions, and character [Mulligan, 1852, p. 258].

Grammatically, Quirk et al. [1985, pp. 416–417] argue that adjectives are classified as attributive when they precede the head of a noun phrase; as predicative when they serve as a complement to the subject or object; and as postpositive when they directly follow the noun or pronoun they describe.

The study will proceed using these classifications as a foundation.

Results and Discussion

In this part of the article, the use of descriptive adjectives will be studied and analyzed based on 100 headlines from popular travel blogs. A total of 139 descriptive adjectives were extracted and their frequency of occurrence was examined (see Fig. 1 below).

According to the bar chart above, the following adjectives were found to be the most frequently used: BEST, BEAUTIFUL, PERFECT, LUXURY, ULTIMATE, EPIC, TOP, HIDDEN.

BEST is the superlative of good. It describes places or things that are «of the most excellent type or quality» (Oxford Advanced Learner's Dictionary, n.d.). In the context of a travel blog, BEST refers to specific places (e.g., cities, beaches, hotels) or abstract things (e.g. trip or adventure) that are incredible and absolutely perfect among others.

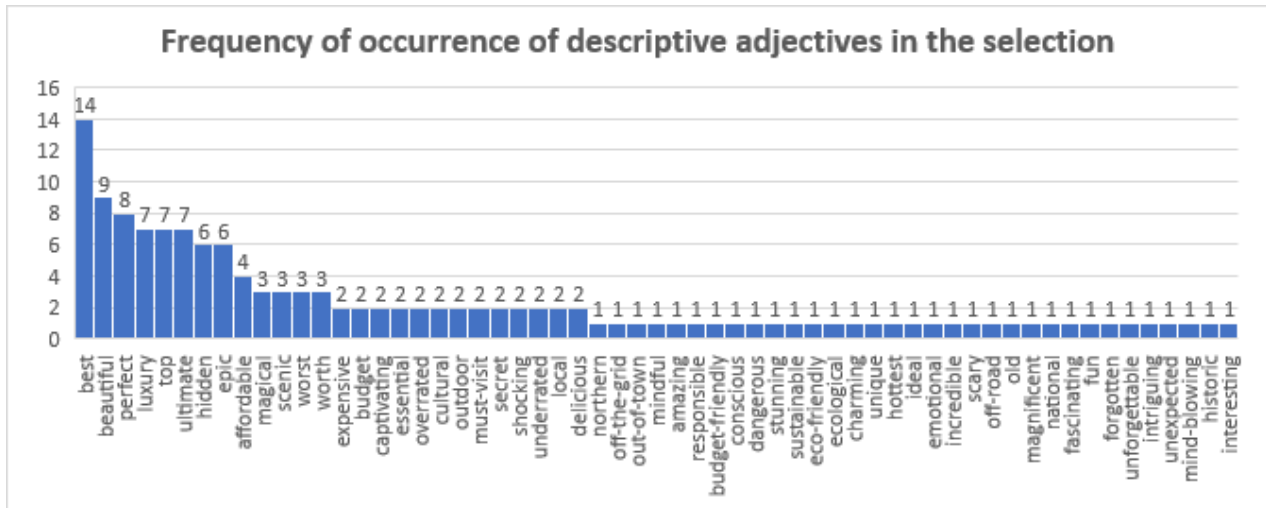

Fig. 1. Frequency of occurrence of descriptive adjectives in the selection

To illustrate, «Kasia Writes» shares a post about «BEST Must-Visit Museums in Athens for History Lovers» to show her readers the places that are really worth visiting (see Fig. 2).

BEAUTIFUL means «having beauty; giving pleasure to the senses or to the mind» (Oxford Advanced Learner’s Dictionary, n.d.). Travel bloggers use this adjective to show that some place is extremely attractive and aesthetically pleasing. Fig. 3 shows the video titled «3 Days in Corfu Town – Most BEAUTIFUL Greek Island Getaway» («The Planet D»), which is supposedly aimed at attracting tourists who want to experience this amazing destination for themselves.

There are several definitions of PERFECT given by the Merriam-Webster Dictionary: «being entirely without fault or defect», «satisfying all requirements» or «corresponding to an ideal standard». The headline «The PERFECT Day in Canggu Bali» («Lost LeBlanc») is likely to attract viewers who want to make their trip impeccable and smooth.

LUXURY describes things that are «expensive and providing great comfort» (Cambridge English Dictionary: Meanings & Definitions, n.d.). In travel blogging,

the word LUXURY is often used to refer to places, accommodation or destinations that offer exceptional comfort and exclusivity. The video «7 Days on a LUXURY Cruise» («Lost LeBlanc») may be appealing to viewers looking for premium experiences.

The adjective ULTIMATE states that something is «the best or most extreme of its kind» (Merriam-Webster, n.d.). The headline «The ULTIMATE One Day in Lisbon Itinerary – Portugal Travel Guide» («The Planet D») implies that the blog will outline the best possible way to spend a day in Lisbon, offering the top recommendations, must-see places, and unforgettable experiences.

The descriptive adjective HIDDEN characterizes a place or thing that is «out of sight or not readily apparent» (Merriam-Webster, n. d). In the context of travel blogging, this term is used to refer to places that are little-known and off-the-beaten-path, where there are no crowds of tourists, and it is possible to enjoy tranquility and solitude. The headline «Discover HIDDEN Gems in New Mexico» («offMetro») offers to visit unique and mysterious places in New Mexico.

Fig. 2. Kasia Writes’ post

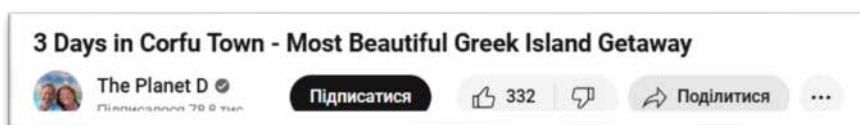

Fig. 3. The Planet D’s video

EPIC means that something is “extremely good” (Cambridge English Dictionary: Meanings & Definitions, n.d.). In travel blogging, the adjective EPIC is usually used to convey a sense of magnificence and excitement. This post “Mycenae Greece: An EPIC Journey into Myth and History” (“Kasia Writes”) promises the reader to have an exceptional experience by visiting this place.

The adjective TOP has the following meaning: «(in the position of being) most important or successful; best» (Cambridge English Dictionary: Meanings & Definitions, n.d.). This headline «TOP Travel Destinations Where Your Heart Should Lead» («off-Metro») is intended to attract people, guaranteeing them reliable and indeed the best destinations.

Overall, it was determined that such descriptive adjectives as BEST, BEAUTIFUL, PERFECT, LUXURY, ULTIMATE, EPIC, TOP, HIDDEN are the most frequently used, regardless of the niche of travel blogs.

Categorization and Trends in Descriptive Adjective Usage

Based on the way a noun is modified, adjectives are divided into attributive, predicative, and postpositive [Quirk et al., 1985, pp. 416–417]. Table 1 shows examples of these types of adjectives.

Only two out of a hundred headlines had predictive adjectives, and there was only one postpositive adjective. Thus, it can be concluded that most headlines in travel blogs contain attributive adjectives.

Next, the research will focus on the categorization of the selected adjectives (see Table 2 below).

Evaluative adjectives express a subjective assessment or opinion about a thing or place, such as «AMAZING trip» or «TOP destinations». Emotive ones convey a feeling or evoke an emotional response [Mulligan, 1852]. For example, «MIND-BLOWING destinations» or «SHOCKING experience». Adjectives of place may indicate location or direction, e.g., «the most NORTHERN city», or «OUTDOOR holiday». Significance adjectives emphasize the importance of a thing, for instance, «ESSENTIAL tips» or «MUST-VISIT museums». The sensory category includes adjectives that describe experiences related to perception through visual, auditory, olfactory, tactile, gustatory, and kinesthetic senses [Mulligan, 1852]. Only two sensory adjectives were found in the sample. They are DELICIOUS (gustatory) and SCENIC (visual). Qualitative adjectives describe objective characteristics and qualities of things, phenomena, or places [Mulligan, 1852]. For instance, «SUSTAINABLE tourism», «ECO-FRIENDLY travel tips». Value-based adjectives reflect value or usefulness, such as «EXPENSIVE country» or «AFFORDABLE trip». Relational adjectives describe the relationships between objects or concepts [Heyvaert, 2010]. As an example, CULTURAL means «related to culture».

Besides the most frequently used descriptive adjectives present in almost each of the selected travel

Table 1

Position of the adjectives in the headlines

Position of the adjective	Example
attributive	«BEAUTIFUL Places to See and Visit in Ohio This Year» («offMetro») «20 BEST Hotels in The World» («Lost LeBlanc») «The BEST LUXURY Glamping Ever!!» («The Endless Adventure») « TOP 50 MAGICAL Castles in Europe You Should Visit» («Kasia Writes»)
predicative	« Maldives is Shockingly AFFORDABLE (But is it WORTH it?)» («Lost LeBlanc») «Is Ibiza WORTH the Hype?!» («Lost LeBlanc»)
postpositive	«Discover Hidden Gems in New Mexico: Beautiful Attractions WORTH Exploring» («offMetro»)

Table 2

Classification of adjectives

Category of adjective	Adjectives
Evaluative	Amazing, beautiful, best, incredible, ideal, magical, perfect, worst, top, ultimate, unique, hidden, secret, forgotten, fictional, magnificent
Emotive	Mind-blowing, emotional, intriguing, unforgettable, charming, shocking, fun, scary, unexpected, interesting, fascinating, stunning, captivating, dangerous, epic
Place	Northern, out-of-town, outdoor, off-road, local
Significance	Essential, must-visit
Sensory	Delicious (gustatory), scenic (visual)
Qualitative	Responsible, sustainable, conscious, eco-friendly, mindful, off-the-grid
Value-based	Affordable, budget, budget-friendly, expensive, overrated, worth, luxury
Relational	Cultural, ecological, historic, national

Table 3

Trends in adjective usage across niches

Blog	Niche	Distinctive adjectives
offMetro	Sustainable Travel & Eco-Tourism	Sustainable, eco-friendly, conscious, off-the-grid, responsible, ecological, mindful, outdoor, essential
Lost LeBlanc	Luxury & Budget Travel	Expensive, budget, underrated, shocking, worth, worst
The Endless Adventure	Road Trip	Incredible, underrated, hottest, unique, dangerous, charming, epic, off-road, scary
The Planet D	Adventure Travel	Mind-blowing, overrated, essential, magical, amazing, scenic, fun, emotional, secret
Kasia Writes	Cultural Travel	Iconic, historic, national, magnificent, forgotten, cultural, intriguing, old, fictional

blogs, some adjectives are typical of a certain niche of travel blogs. Table 3 shows some trends across different niches.

Most adjectives in Sustainable Travel & Eco-Tourism are qualitative. They emphasize environmental consciousness, natural beauty, and authenticity. They often convey values of sustainability and ethical responsibility. This might indicate that this niche focuses on mindful travel and attracts those enthusiasts who value minimal impact on the environment.

«The Lost LeBlanc» combines the features of both luxury and budget travel blogs. That means that in this niche, quite contrasting value-based adjectives are present. Therefore, this might be indicative of the fact that its audience is quite wide, as it has the potential to attract those who want to save money, as well as those willing to get an exclusive experience.

Road Trip content contains emotive adjectives evoking a sense of freedom, exploration, and the dynamic nature of the journey and attracts people willing to go through this experience.

The niche of Adventure Travel uses emotive and evaluative adjectives to highlight thrill, challenge,

and extraordinary experiences. It appears to target thrill-seekers and those who want to step out of their comfort zones.

Cultural Travel emphasizes evaluative and relational adjectives that emphasize the richness, depth, and authenticity of cultural experiences. It might appeal to travelers seeking a connection with history, art, and traditions. Everyone has their preferences and interests. While some people like something adventurous and extreme, others prefer something cultural.

As mentioned in the theoretical part, headlines play a crucial role in whether a person will watch a video or read a post. Therefore, the use of specific vocabulary for different niches of travel blogs is crucial, as it helps to attract the target audience.

In conclusion, this part of the paper has examined the important role of adjectives in travel blog headlines. The adjectives were analyzed based on their placement within noun phrases and explored how they are categorized according to their functions and meanings. Additionally, trends in adjective usage across various niches were examined, demonstrating how they are strategically used to appeal to distinct audiences.

Impact of Descriptive Adjectives on Reader Engagement and Perception

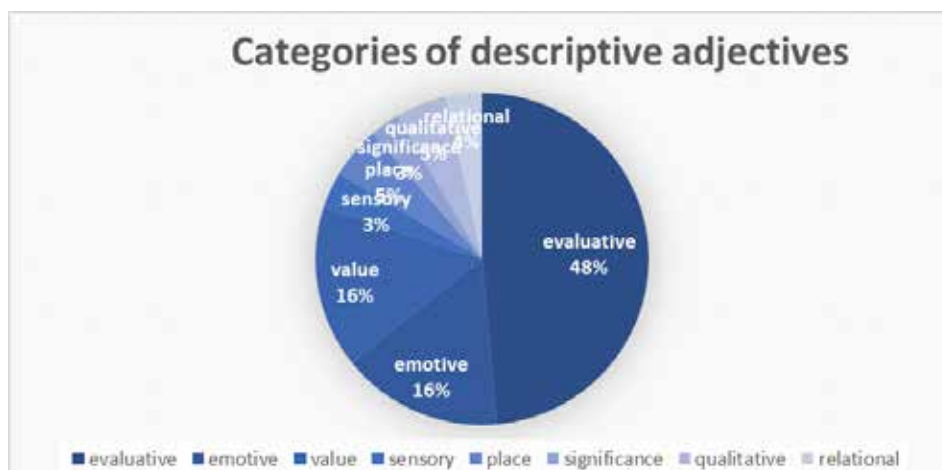

Fig. 4. Categories of descriptive adjectives and their quantity

As illustrated in Fig. 4, evaluative adjectives make up nearly half (48%) of all adjectives, with value-based and emotive adjectives each accounting for 16%. The other categories are not as frequent.

The data suggests that by using evaluative adjectives, bloggers attempt to frame destinations in a positive light. These adjectives highlight the uniqueness and attractiveness of the location, making readers associate the place with positive emotions. Value-based adjectives focus on the perceived worth or cost of a destination, which may also be very important for readers, as people regardless of social status want to have a wonderful holiday. Emotive adjectives are words that evoke strong feelings or emotions. These adjectives are often used to create a deep emotional response in the reader, making the destination feel more personal, exciting, or intriguing.

These findings could imply that travel bloggers choose these three types of adjectives to persuade and influence the reader, as they are the ones with the potential to evoke the strongest emotional response and shape the perception of tourist destinations.

Adjectives in travel blog headlines are often capitalized, which might be aimed at enhancing their ability to grab attention. As Fig. 5 shows, adjectives in the video titled «The Most EPIC and AFFORDABLE Adventure» («Lost LeBlanc») may increase the probability that it will be noticed.

In Fig. 1, the adjective BEST has the highest usage rate, occurring 14 times. Moreover, the intensifier MOST was used in 17 headlines. In total, the number of superlatives in the research sample is 35. That leads to the conclusion that more than a third (35%) of headlines in travel blog posts contain superlatives. Bloggers might use them to show some unique experience or, on the contrary, a terrible one. They want to give personal advice to the audience, guarantee an amazing trip, and prevent them from unpleasant adventures. For instance, «The Planet D» writes about «5 Best European Summer Destinations» to show the readers the places that are worth visiting. The blog «The Endless Adventure» has a video about «Worst RV Road Trip Ever!», by watching it people can avoid having bad experiences during a road trip.

To conclude, evaluative, value-based, and emotional adjectives may have the greatest impact on reader engagement and perception. When writing headlines, bloggers rely on these types of adjectives because they induce an emotional response among readers and spark more interest. In addition,

capitalizing adjectives and using superlatives in headlines is also common, as it helps to make the content more comprehensible and of course increases people's engagement with the content.

Conclusions and prospects for further investigations. This study aimed to analyze the use of descriptive adjectives in travel blogging headlines, focusing on their role in shaping reader engagement and perceptions of travel destinations.

For this research, 5 modern travel blogs from various niches were selected, such as «The Planet D», «offMetro», «Lost LeBlanc», «The Endless Adventure», «Kasia Writes». A sample of 100 travel blog headlines was analyzed.

The most frequent adjectives were found to be BEST, BEAUTIFUL, PERFECT, LUXURY, ULTIMATE, EPIC, TOP, and HIDDEN. They were thoroughly analyzed within the framework of travel blogging.

Grammatically, adjectives were divided according to the way they modify a noun, specifically into attributive, predicative, and postpositive. It was determined that most of the headlines contain attributive adjectives. Only two out of a hundred headlines had predicative adjectives, and there was only one adjective used postpositively. This indicates that bloggers prefer attributive adjectives in their headlines.

Semantically, the adjectives were classified into the following categories: evaluative (e.g. AMAZING, BEAUTIFUL, BEST, INCREDIBLE), emotive (e.g. CAPTIVATING, INTRIGUING, MIND-BLOWING), denoting place (e.g. NORTHERN, OUT-OF-TOWN) and significance (e.g. ESSENTIAL, MUST-VISIT), sensory (e.g. DELICIOUS, SCENIC), qualitative (e.g. RESPONSIBLE, SUSTAINABLE, CONSCIOUS, ECO-FRIENDLY), value-based (e.g. AFFORDABLE, BUDGET, EXPENSIVE, LUXURY), relational (e.g. CULTURAL, ECOLOGICAL, HISTORIC).

The study identified distinct trends across various travel blog niches. For instance, Sustainable Travel & Eco-Tourism prominently feature qualitative adjectives, while Luxury & Budget Travel emphasizes value-based adjectives. Road Trip blogs frequently use emotive and evaluative adjectives, Adventure Travel leans toward emotive adjectives, and Cultural Travel highlights evaluative adjectives. This demonstrates that bloggers, depending on the niche of their blog, use certain types of descriptive adjectives to attract

Fig. 5. Lost LeBlanc's video

their target audience, to make their content more compelling.

Evaluative adjectives make up nearly half of all adjectives (48%), with value-based and emotive adjectives each representing 16%, while other categories are less frequent. Bloggers rely heavily on these types of adjectives because they may have the greatest impact on audience perception.

To enhance the visual impact and increase the likelihood that a reader or viewer will interact with the content, descriptive adjectives are often capitalized in headlines. Moreover, it was found that superlatives were used in more than a third (35%) of the headlines, which can also affect audience engagement to some extent.

This study offers valuable insights for travel bloggers. Strategic use of descriptive adjectives can enhance blog appeal, boost engagement, and influence travelers' decisions. By selecting adjectives that resonate with their audience, bloggers can craft headlines that capture attention and encourage emotional connections.

Further research into the specifics of using English adjectives in various forms of online communication, including the blogosphere, provides opportunities for a deeper understanding of their role in shaping the audience's emotional perception and behavioral responses. Examining the impact of adjectives on different user segments may help identify patterns that contribute to the effective formulation of texts to achieve communicative goals.

BIBLIOGRAPHY

1. Карпушина М. Г. Дослідження мови медіа-заголовків: аналіз стилістичних особливостей. Південний архів (філологічні науки). 2024. № 97. С. 38–46. <https://doi.org/10.32999/ksu2663-2691/2024-97-4> (дата звернення: 23.01.2025).
2. Медвідь О., Гарцунова М., Гарцунова Л. Лінгвістичні особливості Netspeak в англійському інтернет-середовищі. *Філологічні трактати*. 2021. Т. 13, № 2. С. 31–43. [https://doi.org/10.21272/Ftrk.2021.13\(2\)-4](https://doi.org/10.21272/Ftrk.2021.13(2)-4).
3. A Comprehensive grammar of the English language / R. Quirk та ін. London : Longman, 1985.
4. Adjectives in the dutch semantic lexical database CORNETTO / I. Maks та ін. Proceedings of the international conference on language resources and evaluation, Marrakech, 26 трав. 2008 р. – 1 черв. 2009 р. Amsterdam, 2008.
5. *Cambridge dictionary | english dictionary, translations & thesaurus*. Cambridge Dictionary | English Dictionary, Translations & Thesaurus. URL: <https://dictionary.cambridge.org/> (дата звернення: 24.01.2025).

6. Carroll B. *Writing for digital media*. Routledge, 2010.
7. Crystal D. *Language and the internet*. Cambridge University Press, 2006.
8. Crystal D. *Internet linguistics: a student guide*. Milton Park, Abingdon : Routledge, 2011.
9. Dixon R. M. W. *Where have all the adjectives gone? And other essays in semantics and syntax*. Berlin : Mouton, 1982.
10. Grašič T. The writing style in travel blogs. *Folia linguistica et litteraria*. 2022. Т. XIII, № 41. С. 187–210. <https://doi.org/10.31902/fl.41.2022.9> (дата звернення: 24.01.2025).
11. Handley A. *Everybody writes: your go-to guide to creating ridiculously good content*. Wiley & Sons, Incorporated, John, 2014.
12. Heyvaert, F. *An outline for a semantic categorization of adjectives*. In: A. Dykstra, T. Schoonheim (Eds.). *Proceedings of the 14th EURALEX International Congress*, 6–10 лип. 2010, Leeuwarden/Ljouwert, The Netherlands. Leeuwarden: Fryske Akademy, 2010, С. 1309–1318.
13. *Merriam-Webster: america's most trusted dictionary*. Merriam-Webster: America's Most Trusted Dictionary. URL: <https://www.merriam-webster.com/> (дата звернення: 24.01.2025).
14. Mulligan J. *Exposition of the grammatical structure of the English language: being an attempt to furnish an improved method of teaching grammar for the use of schools and colleges*. New York : D. Appleton & Company, 1852.
15. *Oxford learner's dictionaries | find definitions, translations, and grammar explanations at oxford learner's dictionaries*. Oxford Learner's Dictionaries | Find definitions, translations, and grammar explanations at Oxford Learner's Dictionaries. URL: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/> (date of access: 24.01.2025).

REFERENCES

1. *Cambridge dictionary | english dictionary, translations & thesaurus*. (n. d.). Cambridge Dictionary | English Dictionary, Translations & Thesaurus. <https://dictionary.cambridge.org/> Cambridge Dictionary | English Dictionary, Translations & Thesaurus [online], (no date). Cambridge Dictionary | English Dictionary, Translations & Thesaurus. [Accessed 10 January 2025]. Available at: <https://dictionary.cambridge.org/>
2. Carroll, B. (2010). *Writing for digital media*. Routledge.
3. Crystal, D. (2006). *Language and the internet*. Cambridge University Press.
4. Crystal, D. (2011). *Internet linguistics: A student guide*. Routledge.

5. Dixon, R. M. W. (1982). *Where have all the adjectives gone? And other essays in semantics and syntax*. Mouton.
6. Grašič, T. (2022). The writing style in travel blogs. *Folia Linguistica Et Litteraria*, XIII(41), 187–210. <https://doi.org/10.31902/fl.41.2022.9>
7. Handley, A. (2014). *Everybody writes: Your go-to guide to creating ridiculously good content*. Wiley & Sons, Incorporated, John.
8. Heyvaert, F. (2010). An outline for a semantic categorization of adjectives. In A. Dykstra & T. Schoonheim (Eds.), *Proceedings of the 14th EURALEX International Congress*, 6–10 July 2010, Leeuwarden/Ljouwert, The Netherlands (pp. 1309–1318). Leeuwarden: Fryske Akademy.
9. Karpushyna, M. H. (2024). Doslidzhennia movy mediazaholovkiv: analiz stylistychnykh osoblyvostei. [Decoding the language of media headlines: analysis of stylistic features]. *South Archive (Philological Sciences)*, 97, 38–46. <https://doi.org/10.32999/ksu2663-2691/2024-97-4>
10. Maks, I., Vossen, P., Segers, R., & Vliet, H. V. D. (2008). Adjectives in the dutch semantic lexical database CORNETTO. In *Proceedings of the international conference on language resources and evaluation*. Vrije Universiteit Amsterdam.
11. Medvid, O., Hartsunova, M., & Hartsunova, L. (2021). Linhvistychni osoblyvosti Netspeak v anhlovnomu internet-seredovyshchi [Linguistic features of netspeak in the english-speaking internet environment]. *Filolohichni Traktaty*, 13(2), 31–43. [https://doi.org/10.21272/Ftrk.2021.13\(2\)-4](https://doi.org/10.21272/Ftrk.2021.13(2)-4)
12. *Merriam-Webster: America's most trusted dictionary*. (n. d.). Merriam-Webster: America's Most Trusted Dictionary. <https://www.merriam-webster.com/>
13. Mulligan, J. (1852). *Exposition of the grammatical structure of the English language: Being an attempt to furnish an improved method of teaching grammar. for the use of schools and colleges*. D. Appleton & Company.
14. *Oxford learner's dictionaries | find definitions, translations, and grammar explanations at Oxford learner's dictionaries*. (n. d.). Oxford Learner's Dictionaries | Find definitions, translations, and grammar explanations at Oxford Learner's Dictionaries. <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/>
15. Quirk, R., Greenbaum, S., Leech, G., & Svartvik, J. (1985). *A Comprehensive grammar of the English language*. Longman.

УДК 8.11.133.1(003.22+003.32)
DOI <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2025-97-14>

МІСЦЕ ЛОГОГРАМ У СЕМІОГРАФІЇ СУЧАСНОГО ФРАНЦУЗЬКОГО ПИСЬМА

Сидельникова Л. В.

*доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри іспанської та французької філології
Київський національний лінгвістичний університет
вул. Велика Васильківська, 73, Київ, Україна
orcid.org/0000-0001-7975-7935
larysa.sydelnykova@knu.edu.ua*

Ключові слова: *семіографічний принцип, морфограма, орфограма, графема, літерний знак, орфографія, французька мова.*

У статті розкрито основні поняття графічної лінгвістики, принципи письма: фонографічний, заснований на передачі звуків мовлення, та семіографічний, що фіксує семантичні одиниці мови, де літерні знаки виступають ідеограмами – графічними одиницями семіографічної системи письма: морфограмами, логограмами. Орфографічна система французької мови є плюрисистемною, яка використовує варіативність представлених принципів для забезпечення якісної передачі інформації, отже, вона є структурною, універсальною та функціональною системою письма. Сучасна французька орфографія характеризується широким використанням семіографем, які фіксують граматичні категорії, уточнюють значення, надають словам особливий візуальний образ. У роботі чітко розмежовано суміжні поняття «логограма» й «ідеограма». Логограма є літерним знаком семіографії яка несе в собі семантичну інформацію та має на меті розрізняти на письмі омофонічні написання. Ідеограма – це неподільний умовний знак лінгвопрагматичного та комунікативного характеру, який може реалізуватися не тільки у вигляді літерного знака, але й як зображення, символ, графічний знак.

Поява логограм пов'язана з динамічним розвитком лексичного складу французької мови у XV–XVI століттях, зокрема запозиченнями з класичних та європейських мов. Широке використання логограм спричинило фундацію диференційного принципу правопису у період Відродження (XVI ст.) та укорінення у новофранцузькій мові (XVII–XVIII ст.). Серед перших логограмічних одиниць, що потрапили у французьку графіку, були монограми à, â, ô, û, у, подвоєнні графічні комплекси ff, ll, nn, rr тощо, а також триграма ung.

У представленій статті також систематизовано графічний інвентар логограм сучасної французької мови, який складається з 48 графічних комплексів, серед яких превалюють дволітерні орфограми з діакритичними знаками, подвоєними літерами та орфограми для передачі носових звуків. Зазначені орфограми розширюють свої диференційні ознаки від фонограми до логограми, отже є поліграфемами. Проведений аналіз продемонстрував загальну тенденцію французької орфографічної системи до збільшення семіографічних написань та укорінення диференційного принципу правопису.

THE PLACE OF LOGORGAMS IN MODERN SEMIOGRAPHY FRENCH WRITING

Sydelnykova L.V.

*Doctor of Philological Sciences, Professor,
Professor at the Department of Spanish and French Philology
Kyiv National Linguistic University
Velyka Vasylkivska str., 73, Kyiv, Ukraine
orcid.org/0000-0001-7975-7935
larysa.sydelnykova@knl.u.edu.ua*

Key words: *semiographic principle, morphogram, orthogram, grapheme, letter sign, orthography, French language.*

The article reveals the main concepts of graphic linguistics, the principles of writing: phonographic, based on the transmission of speech sounds, and semiographic, which captures the semantic units of language, where letter signs are ideograms, graphic units of the semiographic system of writing: morphograms, logograms. The spelling system of the French language is plurisystemic, which uses the variability of the presented principles to ensure the quality transmission of information, therefore it is a structural, universal and functional system of writing. Modern French orthography is characterized by the wide use of semiographs, which fix grammatical categories, specify meanings, and give words a special visual image. The work clearly distinguishes the related concepts of logogram and ideogram. A logogram is a letter sign of semiography that carries semantic information and aims to distinguish homophonic spellings in writing. An ideogram is an indivisible conditional sign of a linguopragmatic and communicative nature, which can be realized not only in the form of a letter sign, but also as an image, symbol, graphic sign.

The appearance of logograms is associated with the dynamic development of the lexical structure of the French language in the XV–XVI centuries, in particular borrowings from classical and European languages. The widespread use of logograms caused the foundation of the differential spelling principle during the Renaissance (XVI century) and its rooting in the New French language (XVII–XVIII centuries). Among the first logogrammatic units that entered French graphics were the monograms à, â, ô, û, y, doubled graphic complexes ff, ll, nn, rr, etc., as well as the trigram ung.

The presented article also systematizes the graphic inventory of logograms of the modern French language, which consists of 48 graphic complexes, among which two-letter orthograms with diacritical marks, doubled letters and orthograms for the transmission of nasal sounds prevail. The specified orthograms extend their differential features from phonogram to logograms, so they are polygraphemes. The conducted analysis demonstrated the general tendency of the French orthographic system to increase semiographic spellings and entrench the differential principle of spelling.

Постановка проблеми. Загальноприйнятими основними принципами письма вважаються фонографічний та ідеографічний або семіографічний. Ці системи є взаємопов'язаними та існують у кожній графічній системі окремої мови. У роботах А. Мартіне, Р. Тімоньє, Г. Крючкова орфографія розглядалася як система знаків, які фіксують слова на письмі, а також правила використання тих чи інших орфограм у різних позиціях слова. Окремо вивчалися причини та фундації історичного розвитку орфограм, розглядалися проблеми

спрощення або збереження деяких написань з метою проведення реформи орфографії (В. Гак, Н. Каташ, О. Кромбет). Таким чином, орфографія як система була предметом різнопланових наукових парадигм, проте не вивчалася як цілісна, послідовна, комплексна система літерних знаків. Такі дослідження спиралися виключно на фонетичний рівень мови, встановлюючи графічні відповідники певних звуків та посилюючи взаємозв'язок між фонетичною та графічною формами мови, підкреслюючи перевагу фонографічного

принципу над семіографічним. Завдяки науковим поглядам Н. Каташ щодо цілісності системи орфографії, яка здатна не тільки транскрибувати звуки мовлення, але й мати додаткові самостійні функції поза межами фонетичної системи, орфографія набула статусу окремого наукового об'єкта дослідження. Опис орфографічної системи змінив вектор свого наукового пошуку на інші рівні мови, де функція орфограм встановлюється у порівнянні з морфологічною, лексико-семантичною системами французької мови. На цьому підґрунті у мовознавстві виникають фонетико-графічний, морфологічний, етимологічний, історичний та диференційний принципи правопису.

Метою роботи є дослідження закономірностей еволюції семіографічного принципу письма у французькій мові, встановлення ролі й функцій основних графічних одиниць семіографії – логограм.

Об'єкт дослідження – система логограм французької мови, а **предмет** – фонографічні й ідеографічні особливості літерних знаків французької графіки й орфографії.

Виклад основного матеріалу. Писемна мова володіє певним графічним інвентарем, що має необмежену кількість трактувань: від суто фонетичної передачі звуків чи фонем до морфологічних та лексико-семантичних значень. Н. Каташ переосмислила основні принципи письма й представила орфографічну систему у вигляді кола, в ядрі якого знаходяться найсталіші графеми, що найчастіше трапляються у мовленні та безпосередньо пов'язані з усним мовленням – архіграфіеми. Від центру кола по радіусу розташовані графеми, які меншою мірою залежать від звукової оболонки мови, – це фонограми, позиційні графеми, морфограми, логограми, етимологічні та історичні літери [Catach, 1973].

Архіграфіема – фундаментальний значущий літерний знак, який знаходиться в ексклюзивному відношенні з фонетичною системою, оскільки відповідає тій самій фонемі або архіфонемі. *Фонограми* відповідають за чітку передачу звуків мовлення, становлять основу графічної системи та реалізуються на двох рівнях: парадигматичному (у зв'язку та протиставленні один одному) і синтагматичному (з огляду на позицію у слові, що передують їй або слідує). *Морфограма* – це вимовна або німа графіема, що має єдину форму, що відображає певні граматичні або лексичні категорії. Морфограми виконують дві основні функції: збереження граматичної парадигми (графічна сталість морфем) та підтримка лексичних рядів слів (графічна сталість сем). Отже, фонограми надають змогу охопити всю звукову комунікацію незалежно від складу, слова або групи слів, у яких вони містяться, тоді як морфеми є переривчас-

ними, нестабільними та локалізованими, забезпечуючи певну ідентичність, автономний образ, що створює мова для відтворення морфо-лексичних зв'язків. *Логограма* – невіддільна графіема, мета якої полягає у безпосередній повній ідентифікації всіх тонкощів письмового спілкування, зокрема розрізненні омофонів французької мови. Зауважимо, що у цьому контексті слід чітко розмежовувати поняття «ідеограма» і «логограма». Ідеограмою може бути будь-який символ, малюнок, зображення без прив'язки до алфавітної системи та звукової форми слова. Це не стосується логограм, в якій існує тісний контакт із літерним знаком алфавіту французької мови, що має розрізняльну або омографічну функцію. Фонограми, морфограми та логограми доповнюють і протистояють одна одній, проте їхні зв'язки досить чіткі, що свідчить про багатосистемність французької орфографічної системи [Catach, 1996, с. 128].

Виходячи з плюрисистемності, французька орфографія насправді базується на двох об'єднаних, консолідуючих принципах: фонографічному, який відповідає за зв'язок між знаками письма та усного мовлення (склади, фонемі, сегментні та суперсегментні фонетичні одиниці), та семіографічному, який встановлює зв'язки між одиницями письма й значення (семантики). Ці два принципи співіснують, комбінуються між собою й відповідно виконують фонографічні або семіографічні функції. Для оптимального функціонування орфографічної системи необхідне застосування обох принципів письма у будь-якій системі письма, зокрема у французькій мові, яка має дистрибутивний контекст [Ertek, 2019]. Так, літерний знак *s* у якості ініціал (початкова літера) завжди буде фонограмою, бо фіксує ідентичний звук, а у якості фіналі – морфограмою, оскільки виступає граматичним маркером множини. Французька орфографічна система є фонографічною (близько 85 % літерних знаків передають звуки усного мовлення) та семасіографічною (існування значної кількості морфограм та логограм, які фіксують граматичні категорії, уточнюють значення, надають словам особливий візуальний образ).

У сучасній французькій мові простежується загальна тенденція до спрощення фонографічного принципу, який був провідним у старофранцузькій мові, та динамічний розвиток семасіологічного, зокрема народження логографічних орфограм, яке бере свій початок з XIV–XV століть. Якості логограми у середньофранцузький період набуває графіема *à*, яка виникла внаслідок диференціації омофонів на письмі. У ранньофранцузькій графіці (XVI ст.) до диференційних написань було зараховано ще дві графеми – у та *ouï*. Наприклад, графіема у французької графіки епохи Відродження виступала графічним зна-

ком, який фіксував голосні у з'янні: *ouyr, obeur, crya*. Диграма **ou** відповідно слугувала для розрізнення омофона *ou*. Новофранцузька графіка збагачується за рахунок появи монограм **â, ô, û** та застосування подвоєних літер. У французькій мові XVII–XVIII ст. у зв'язку з випадінням імплозивного *s* у середині слів на його місці з'являється циркумфлекс та подовження попередньої голосної, наприклад:

Монограма **â** : *âne* > *asne* > від лат. *asinus* ; *emplâtre* > *emplastre* > від лат. *emplastrum* ; *fâcher* > *fascher* > від нар. лат. *fasticare*.

Монограма **ô** : *tôt, plutôt* > *tost* ; *plustost* > від лат. *tostus* ; *côté* > *coste* > від лат. *costa* ; *dépôt* > *depost* > адапт. з лат. *depositum*.

Монограма **û** : *août* > *aost* > від лат. *augustus* ; *toûjours* > *tousjours* > від *tous jours* ; *coûtume* > *custume* > від лат. *consuetudinem*.

Подвоєнні літери часто вживалися всупереч етимології для надання особливого візуального образу, наприклад :

диграма **ff** : *saffirs* > від нар. лат. *sapphirus* ; *enfant* > від нар. лат. *infans* ; *proffit* > від лат. *profectus* ; *refuser* > від нар. лат. *refusare* ;

диграма **ll** : *salle* > від франс. *sal* ; *parolle* > від нар. лат. *paraula* ; *carolle* > від лат. *chorus* ;

диграма **nn** : *blasonner* > запоз. з нім. *blâs* ; *basanner* > запоз. з прованс. *bazana* ; *parangonner* > запоз. з іспан. *parangonar* ;

диграма **rr** : *voirre* > від лат. *vera* ; *parremen* > від лат. *parare* ; *perresil* > від нар. лат. *petrosilium* ; *derreniere* > від нар. лат. *deretranus*.

Триграф **ung** у середньофранцузькій мові слугував для диференціації різних частин мови, графічна форма яких часто збігалася, а саме форма неозначеного артикля чоловічого роду однини, а також числівника – один.

На сучасному етапі розвитку орфографічної системи французької мови омофони становлять приблизно 6% від усього словникового складу. Розрізняють лексичні логограми типу «chant» – пісня та «champ» – поле, а також граматичні омофони типу «s'est» (безособовий зворот «це є») та «s'est» (частина зворотного дієслова).

Наведемо приклади основних логограм сучасної французької мови.

Монограма **à**. У французькій орфографічній системі представлена орфограма виконує здебільшого логографічну функцію: розрізняє на письмі омофони, зокрема: прийменник (*à*) та форми третьої особи однини дієслова *avoir* (*a*); прислівники *ça, là* та займенник *ça* і форми означеного артикля жіночого роду *la*. Зауважимо, що, для того щоб визначити характер вказаних вище омонімів, необхідно провести граматичний аналіз слів згідно з функціями, які виконують ці частини мови у реченні.

Монограма **â**. Монограми **a** – як графічний аналог фонем *[a]* та *â* – графічний відповідник *[â]* на фонетико-графічному рівні створюють такі опозиції як: *chasse / châsse, mater / mâter, matin / mâtin, tache(r) / tâche(r)* та ін. Так само, як і монограми **â** та **a**, що передують подвоєнню приголосних також формують лексичні опозиційні пари, зокрема: *pâte / patte, mâle / malle, hâle / halle, pâle / palle* та ін. На граматичному рівні циркумфлекс графічно розрізняє такі опозиційні форми, як флексії третьої особи однини доконаного минулого часу (*Passe simple*) – *il parla* та третьої особи однини суб'єктивна в імперфекті (*Subjonctif Imparfait*) – *qu'il parlât*.

З огляду на той факт, що у сучасній французькій мові фонем *[a]* переднього ряду та *[â]* заднього ряду тяжіють до спрощення у звук *[a]*, зазначена орфограма у французькому письмі виконує логографічну функцію та представляє диференційні написання.

Монограма **e** у фінальній позиції виконує функції логограми – розрізняє на письмі такі омоніми: *air / aire, box / boxe, brut / brute, cal / cale, chair / chaire, fil / file, hall / halle, heur / heure, martyr / martyre, pair / paire, raid / raide, sol / sole, tir / tire, tub / tube, viol / viole* та багато інших.

Монограма **é**. У деяких випадках акут уточнює значення слова, а отже, виконує диференційну функцію. Наведемо приклади:

reformer v.t. Former de nouveau, refaire ce qui était défaut / *réformer* v.t. Changer en mieux ;

repartir v.i. Partir de nouveau, revenir à l'endroit d'où on vient / *répartir* v.t. Partager, distribuer de l'argent, d'après certaines conventions, certaines règles ;

recréer v.t. Créer de nouveau / *récréer* v.pr. Se délasser par le jeu, le repos.

Монограма **ê**. Монограма **ê** розрізняє омоніми, пароніми, що змішуються за значенням слова, зокрема: *chêne* n, m Arbre forestier dont le bois, très résistant, est utilisé pour la construction, le mobilier / *chenet* n, m Chacune des deux barres métalliques qui supportent le bois dans le foyer d'une cheminée ;

grêle n, f Pluie congelée qui tombe en grains / *grelot* n, m Sonnette faite d'une boule métallique creuse ;

mêler v. t. Mettre les choses ensemble pour former un tout / *mélasse* n. f Liquide sirupeux, residu de la distillation du sucre ;

pêcher v.t. Prendre ou essayer de prendre le poisson / *pécher* v.i. Commettre un péché, des péchés ;

chrême n, m (елей; миро) / *crème* n. f Matière grasse du lait, avec laquelle on fait le beurre.

Монограма **î**. Циркумфлекс над літерою **i** розрізняє у французькій мові декілька омонімів: *faîte* n, m Partie supérieure de la charpente d'une édifice / *faite* adj. Se dit de qqn qui est comformé, constitué de telle ou telle façon ; *boîte* n. f Coffret en bois, en

carton, en métal / *boiter* v.i. Marcher en inclinant le corps.

Монограма **ô**. Циркумфлекс над літерою **o** має логографічне використання, зокрема, він розрізняє такі омофони: *cote / côte, notre / nôtre, roder / rôder, rot / rôti*. У якості морфограми монограма **ô** репрезентує дієслова, які зберігають циркумфлекс у своїй парадигмі, зокрема дієслова на *-ôder, -ôler, -ôner, -ôter, -ôtir, (ôte, ôter, ôtons; frôle, frôler, frôlons, тощо)*, а також граматичну форму дієслова *clore* у третій особі однини у теперішньому часі дійсного способу: *il clôt*.

Відзначимо, що циркумфлекс над літерою **o** було впроваджено з прагматичною метою передати експресивний відтінок голосної, наприклад, у таких вигуках як *ô, allô*. А у слові японського походження *nô* монограма **ô** вживається як орнамент для того, щоб підкреслити графічну форму.

Монограма **û** розрізняє такі омоніми: *crû* (p. p. du verbe croître) / *cru* (p. p. du verbe croire), *dû* (p. p. du verbe devoir) / *du* (article cont.), *fût* n. m. Portion de la tige d'un arbre qui ne porte pas de rameaux / *fut* (форма дієслова être у минулому часі), *mûr* adj. Se dit d'un fruit, d'une graine qui ont atteint leur complet développement / *mur* n. m. Ouvrage de maçonnerie та ін.

Монограма **y**. Літерний знак **y** розрізняє на письмі деякі омоніми, а отже, є логограмою: *cime / cyme, hi / hie / y, lice / lis, lys / lisse / lice, lyre / l'ire, mire / myrre / mir, mite / mythes, piton / python, puits / puis / puy, satire / satyre, site / scythe, signe / cygne, tirant / tyrant*.

Монограма **ç**. Представлена монограма має властивості й логограми, оскільки розрізняє такі омоніми: *ça* форма вказівного займенника / *çà* adv. (çà et là) d'un côté et d'autre, de façon dispersée / *sa* форма присвійного прикметника 3-ї особи однини жіночого роду;

pinçon n.m. Marque qui reste sur la peau quand on l'a pincée / *pinson* n.m. Oiseau de la famille des passereaux, à plumage bleu et vetdâtre.

Монограма **h** у сучасній французькій мові виступає графічним знаком ідеографічного характеру, оскільки розрізняє такі омоніми, як: *a / ah, aine / haine, alêne / haleine, allô / halo, anche / hanche, anse / hanse, auteur / hauteur, ère / hère, erse / herse, ombre / hombre, ouille / houille* та інші.

Монограма **s** має логографічні властивості, чергуючись із монограмою **c**, вона розрізняє такі омоніми: *sa / çà, se / ce, ses / ces, sept / cette, saint, sain, seing / ceint, sellier / cellier, il sent, sang, sans / cent, sens / cent, sensé / censé, signe / cygne, sep / cep, cèpe, serf / cerf, sire / cire, saignez / ceignez*.

Монограма **x** виступає логографічним знаком наприкінці деяких слів, корені яких закінчуються на **i, u**, та відповідні диграми: *paie / paix, poids / pois / poix / pouah, chaud / chow / chaux, (il) choit /*

choix, (il) croit / croix, (il) reflue / reflux, (il) fait / faix, baux / bot / beau, mot / maux, vaux / veau / vos та інші.

Монограма **z** у сучасній французькій мові також є логограмою, розрізняє такі омоніми: *brise* n.f. Vent léger et frais, jugé agréable / *brize* n.f. Plante céréale.

Диграма **aî**. Ця диграма бере участь у низці логограм: *chaîne / chène, être / aître, mettre / maître / mètre*.

Диграми **am** та **em**. У сучасній французькій мові ці орфограми виступають логограмами, оскільки розрізняють такі омоніми, як: *champ / chant, camp / quant / quand / khan, tramp / trempe, temps / tan / taon / tant* та інші.

Диграми **an** та **en**. Представлені диграми мають диференційну функцію, яка полягає у розрізненні таких омонімів, створюючи фонологічні опозиції між **en** / **an**: *amande / amende, ancre / encre, antre / entre, avant / avent, dans / dent, danse / dense, manse / mense, mante / menthe, pente / pante, sans / cent / sang, sandre / cendre, tante / tente*, а також **an** / **ant** наприкінці слів: *aman / amant, autan / autant, plan / plant, radian / radiant, tan / tant, varan / warrant* тощо.

Диграма **an** у сучасній французькій мові є постійним маркером дієприкметників теперішнього часу (*aimant, sachant*), прикметників та іменників на **-mant** (*charmant, calmant*).

Диграма **au**. Написання **au** розрізняє на письмі такі омофони: *pause / pose, pau / pot, saut / sot, taraud / tarot, taux, tau / tôt, vaut, vaux / vos, maur / mort, (il) mord, saur / sort, (il) sort*.

Диграма **in** виступає логограмою у таких омофонах, як: *cinq / sain / saint / sein / seing / ceint, crin / craint, dessin / dessein, fin / feint, maroquin / marocain, pin / pain / peint, plinthe / plainte, serin / serein, vin / vingt / vain* тощо.

Диграма **ym** бере участь у розмежуванні значення таких омонімів, як *tain* n.m (amalgame d'étain) / *teint* n. m. (couleur du visage) / *thym* n. m (plante aromatique) / (il) *tint* (форма Passé simple).

Диграма **ff** є логограмою, вона розрізняє такі омоніми, як *afin* (prép.) indiquent l'intention dans laquelle on fait qqch / *affin* (adj.) voisin, analogue, pareil, semblable, attendant à qqch ;

soufre n.m Corps simple, friable, de couleur jaune clair, qui brûle en dégageant une odeur forte / *souffre* (souffrir) v.t. Supporter qqch de pénible.

Диграма **ll** у сучасній французькій мові розширює свої логографічні властивості, вона диференціює серію омонімів: *pâle / palle, hâle / halle, balade / ballade, cèle / celle, gale / galle, galon / gallon, pèle / pelle, sale / salle, vile / ville*.

Диграма **mm** також розрізняє такі омоніми, як *home* n.m. Domicile considéré sous son aspect familial et intime / *homme* n.m. terme générique désignant l'espèce humaine.

Подвоєння **nn** виступає і як ідеограма, диференціюючи на письмі такі омоніми: *détoner* v.i. *Exploser avec un bruit violent / détonner* v.i. *Quitter le ton, faire des fausses notes*

Дволітерна орфограма **ph** має у сучасній французькій мові логографічні якості, вона розрізняє такі омонімічні написання, як: *filtre* n. m. *Etoffe, cornet de papier ou appareil à travers lequel on fait passer pour débarrasser des matières / philtre* n. m. *Breuvage magique propre à inspirer l'amour ou quelques autre passion*. Підкреслимо, що французька орфографічна норма одночасно допускає подвійні написання: *kéfir* та *képhir*, *nénufar* та *nénuphar*, *parafe* та *paraphe*.

Диграма **pp** бере участь у графічному розрізненні таких омонімів, як *houper* v.i. *Crier ohé / houpper* v. *Tricoter, orner par les assemblage de brins de laine, de soie, de duvet, formant une touffe*.

Дволітєрний графічний комплекс **qu** має логографічні якості, він диференціює на письмі такі омонімічні пари: *brick / bric / brique, cadran / quadran, car / quart, quarte / carte, cartier / quartier, chèque / cheik, chic / chique, cric / crique, lac / laque, mark / marque, roc / rock / roque, soc / soque* та інші.

Диграма **rh** також розрізняє декілька омонімів, зокрема: *arrhes* n.f.pl. *Somme d'argent que l'acheteur remet au vendeur comme avance / art* n.m. *Expression d'un idéal de beauté correspondant à un type de civilisation déterminé / are* n.m. *Unité de mesure des surfaces agraires*.

Подвоєння **rr** розрізняє на письмі, окрім зазначених у попередньому викладі, такі омоніми: *ver* n.m. *Animaux dépourvu de pattes qui qui a un corps mou et allongé / verre* n.m. *Substance solide, transparente et fragile ;*

ère n.f. *Epoque fixe à partir de laquelle on compte des années / erre* v.i. *Aller çà et là, en divers sens, sans but précis*.

Гемінанти **ss** у сучасній французькій мові розширюють парадигму омонімічних написань, вони розрізняють на письмі такі омоніми: *lasser / lacer, délasser / délacer, lisse / lice, prémisses / prémices, grasse / grâce, graisse / Grèce, il pousse / pousse* та інші.

Диграма **sc**. Основна функція диграми **sc** у сучасній французькій мові – диференціація омонімічних написань, зокрема: *seau / saut / sot / sceau, si / ci / scie, site / il cite / scythe, desseler / deceler / desceler, saine, Seine / cène / scène, seller / sceller, septique / sceptique*.

Диграма **sh**. Вона актуалізується як ідеограма, розрізняючи такі написання, як: *chérif* n.m. *Officier d'administration aux pays musulmans / sherif* n.m. *Officier d'administration qui représente la Couronne dans chaque comté d'Angleterre*.

Диграма **th** є логограмою у таких написаннях: *étique / éthique, lutte / luth / lut, terme / thermes,*

termite / thermite, ton / thon, trombine / thrombine тощо

У сучасній французькій орфографії подвоєння **tt** розширює свої диференційні ознаки, воно розрізняє такі фонетичні омоніми: *l'être / lettre, maître / mettre, bote / botte* та інші.

Триграма **sch**. Ця триграма представлена у ланцюжку омонімів, а отже, є логограмою: *shilling* n.m. *Unité monétaire principale de Grande Bretagne / schilling* n.m. *Unité monétaire principale de l'Autriche*.

Триграма **ain** також має логографічні властивості, оскільки бере участь у розрізненні серії омонімів, зокрема: *craint / crin, étain / éteint, plain, plaint / plein, pain / pin / peint, plain / plein, vain / vin / vingt / (il) vint* та інші.

Триграма **ein** виконує диференційну функцію у таких словах, як: *sein / seing / ceint / sain / saint / cinq, desseins / dessin, éteint / étain, plein / plain / plaint, peinte / pinte, serein / serin* та інші.

Характерною ознакою всіх орфограм сучасної французької орфографії є взаємозв'язок графічної форми та значення, оскільки вибір тієї чи іншої орфограми залежить від семантики слова.

Висновки. Таким чином, логограми є орфографічним засобом диференціації змісту. У семіографічній ролі виступають 48 графічних комплексів, що становить 34% від загальної кількості графічних одиниць сучасної французької графіки. Слід відзначити динаміку інтенсивного зростання диференційного принципу від останнього місця у середньофранцузькій мові до домінуючого у сучасній. У цілому французька орфографія є ідеографічною, що базується на семіографії, оскільки основна функція її графічних засобів – це продемонструвати не тільки звукову сторону мови, а й насамперед її семантико-морфологічні відносини.

Перспективи подальших розвідок вбачаємо у дослідженні функціонування літерних знаків, символів та піктограм у семіографічному письмі французької мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Catach N. Que faut-il entendre par système graphique du français? *Langue française. L'orthographe*. 1973. № 20. P. 30–44.
2. Catach N. *L'orthographe française. Traité théorique et pratique*. Paris : NATHAN Université, 1996.
3. Ertek B. Le Système Orthographique De La Langue Française: Les Difficultés De L'unité Sonore et Sémantique. *The Journal of Institute of Social Sciences* . 2019. № 41. P. 365–379.
4. Mitterand H., Dubois J., Dauzat A. *Dictionnaire étymologique et historique du français*. Paris : Larousse, 2022.

REFERENCES

1. Catach, N. (1973). Que faut-il entendre par système graphique du français? *Langue française. L'orthographe*, 20, 30–44.
2. Catach, N. (1996). *L'orthographe française. Traité théorique et pratique*. Paris :NATHAN Université.
3. Ertek, B.(2019). Le Système Orthographique De La Langue Française: Les Difficultés De L'unité Sonore et Sémantique. *The Journal of Institute of Social Sciences*, 41, 365–379.
4. Mitterand, H., Dubois, J., & Dauzat, A. (2022). *Dictionnaire étymologique et historique du français*. Paris : Larousse.

**«UKRAINE IS STILL INDEPENDENT AND FREE»:
АНАЛІЗ ПРОМОВ ДЖОЗЕФА БАЙДЕНА ЩОДО ВІЙНИ В УКРАЇНІ**

Тимошук Н. М.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземної філології та перекладу
Вінницький торговельно-економічний інститут
Державного торговельно-економічного університету
вул. Соборна, 87, Вінниця, Україна
orcid.org/0000-0001-5638-5825
n.tymoshchuk@vtei.edu.ua*

Ключові слова: *виражальні засоби, стилістичні прийоми, інверсія, метафора, політичний дискурс.*

Розвідка спрямована на вивчення лінгвістичних та функціональних особливостей політичного дискурсу Джозефа Байдена про українсько-російську війну. Актуальність публікації зумовлена необхідністю дослідження особливостей використання системи виражальних засобів та стилістичних прийомів у сучасному політичному дискурсі. Основною метою є аналіз засобів, які сприяють формуванню емоційного та психологічного впливу на аудиторію, а також визначення їхньої ролі у політичному контексті. Об'єктом дослідження є публічні виступи політиків як лінгвокультурне явище й невід'ємний складник англомовного мовнокультурного простору. Предмет дослідження – мовно-стилістичні особливості політичних промов Джозефа Байдена щодо війни в Україні. У роботі використано корпус із восьми промов 46-го Президента США. Для досягнення поставленої мети нами використано метод простого підрахунку даних, метод дискурсного аналізу, метод стилістичного аналізу, метод суцільної вибірки та порівняльний метод. Ми також використали інструмент корпусних досліджень «Voyant Tools». Результати показали частотність використання ключових лексичних одиниць, таких як *Ukraine*, *world* та *people*. Джозеф Байден використовує різноманітні стилістичні прийоми для досягнення бажаного ефекту, який визначається прагматичними характеристиками промови та специфікою аудиторії, перед якою виголошується промова. Аналіз стилістичних засобів продемонстрував часте використання метафор, евфемізмів, епітетів та стилістичної інверсії, що надають промова емоційності та переконливості. Переконливості промова президента США надає використання різноманітних комбінацій особових та присвійних займенників на позначення сторін політичної взаємодії. Проаналізувавши політичні промови Джозефа Байдена щодо російсько-української війни, ми висновуємо, що мовно-стилістичні особливості сприяють не лише передачі ключових ідей, але й формуванню позитивного іміджу політичного лідера, який виступає за демократичні цінності та підтримку України. Подальшого дослідження потребують особливості відтворення функціональних особливостей мовно-стилістичних засобів у перекладі промов Джозефа Байдена українською мовою.

**“UKRAINE IS STILL INDEPENDENT AND FREE”:
ANALYSIS OF JOSEPH BIDEN’S SPEECHES ON THE WAR IN UKRAINE**

Tymoshchuk N. M.

*Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Foreign Philology and Translation
Vinnytsia Institute of Trade and Economics
of State University of Trade and Economics
Soborna str., 87, Vinnytsia, Ukraine
orcid.org/0000-0001-5638-5825
n.tymoshchuk@vtei.edu.ua*

Key words: *expressive means, stylistic devices, inversion, metaphor, political discourse.*

The research aims to study the linguistic and functional features of Joseph Biden’s political discourse on the Ukrainian-Russian war. The publication’s relevance is caused by the need to examine the peculiarities of using the system of expressive means and stylistic devices in modern political discourse. The primary purpose is to analyze the means that contribute to the formation of emotional and psychological impact on the audience and determine their role in the political context. The object of the study is the public speeches of politicians as a linguistic and cultural phenomenon and an integral part of the English-speaking linguistic and cultural space. The subject of the study is the linguistic and stylistic features of Joseph Biden’s political speeches on the war in Ukraine. The corpus of eight speeches by the 46th President of the United States is used in the study. To achieve this goal, we used the method of simple data counting, the technique of discourse analysis, the process of stylistic analysis, the method of continuous sampling, and the comparative method. We also used the Voyant Tools corpus research tool. The results showed the frequency of key lexical items such as Ukraine, world, and people. Joseph Biden uses a variety of stylistic devices to achieve the desired effect, which is determined by the pragmatic characteristics of the speech and the specifics of the audience to which the speech is delivered. The analysis of stylistic devices demonstrated the frequent use of metaphors, euphemisms, epithets, and stylistic inversion, which make the speeches emotional and persuasive. Using various combinations of personal and possessive pronouns to denote the parties to political interaction adds to the persuasiveness of the US President’s speeches. Having analyzed Joseph Biden’s political speeches on the Russian-Ukrainian war, we conclude that linguistic and stylistic features contribute to the transmission of key ideas and the formation of a positive image of a political leader who stands for democratic values and support for Ukraine. Further research is needed on the peculiarities of reproducing the functional features of linguistic and stylistic means in translating Joseph Biden’s speeches into Ukrainian.

Постановка проблеми. Протягом останніх десятиліть у лінгвістиці простежується помітне зростання інтересу до вивчення особливостей політичного дискурсу та політичної комунікації. Це пов’язано з тим, що сучасний світ характеризується активним розвитком політичних процесів, які не лише формують становище держави на міжнародній арені, але й мають суттєвий вплив на всі сфери діяльності, будучи рушійною силою в усіх аспектах людського життя.

Особливо важливою у цьому контексті є мовно-стилістична організація промов політиків, яка не лише передає інформацію, але й формує емоційне та психологічне сприйняття аудиторії. Політичні промови допомагають визначити напрям розвитку політичних відносин між державами та пріоритети політиків у різних сферах суспільно-політичного життя.

Мовленнєві навички, ефективність взаємодії з адресатами, комунікативна поведінка, викори-

стання тих чи інших мовно-стилістичних засобів сприяють формуванню іміджу політика, демонструють його впливовість, авторитет, сприйняття на світовому рівні, що й увиразнює актуальність нашого дослідження.

Актуальність дослідження зумовлена потребою поглибленого аналізу політичних промов у межах англійськомовного дискурсу, які дозволяють дослідити мовний образ російсько-української війни у сучасному політичному дискурсі з акцентом на актуалізації мовно-стилістичних засобів його генези.

Феномен політичної промови як виду політичної комунікації, використання лексико-стилістичних засобів мовлення, застосування лінгвопрагматичних стратегій були завжди у центрі уваги багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців. Р. М. Перлофф [Perloff, 2017], К. Бюлер [Bühler, 1982], Дж. Чартеріс-Блек [Charteris-Black, 2014], О. Гесус [Гесус, Кулик, 2018], А. Кулик [Гесус, Кулик, 2018], Ю. Лобода [Лобода, 2009], П. Чілтон [Chilton, 2003], Л. Павліченко [Pavlichenko, 2022], Н. Тимошук [Tymoshchuk, 2023], Ф. Бацевич [Бацевич, 2004], А. Коваленко [Коваленко, 2014], Дж. Мартін [Martin, 2013], М. Едельман [Edelman, 1985], Д. Грісвелле [Grieswelle, 2000], Л. Нагорна [Нагорна, 2015], Т. ван Дейк [Dijk, 1997] вивчали політичний дискурс, зробивши істотний внесок у дослідження особливостей політичних промов.

Огляд наукових публікацій, присвячених сучасному політичному дискурсу Джозефа Байдена під час війни в Україні, виявляє низку питань, які все ще потребують ґрунтовнішого розгляду, адже більшість ранніх досліджень переважно зосереджені на аналізі промов Джозефа Байдена, які він виголошував до повномасштабного вторгнення росії в Україну (24 лютого 2022 року). До прикладу, матеріалом дослідження Амайре є 40 промов, виголошених Джозефом Байденом із січня 2021 року по лютий 2022 року [Amaireh, 2023]. Амайре та Рабабах дослідили політичну риторіку його промови до нації щодо політичної ситуації в Афганістані [Amaireh, Rababah, 2022]. Інавгураційна промова президента Джозефа Байдена була також об'єктом лінгвістичних студій [Nurkhamidah, Fahira, Ningtyas, 2021]. Махфуд і Халдауї проаналізували першу промову Байдена щодо війни в Україні [Mahfoud, Khaldouei, 2023]. Однак інші промови Джозефа Байдена, присвячені війні в Україні, не були предметом наукового лінгвістичного дослідження.

Метою дослідження є аналіз мовно-стилістичних особливостей публічних виступів Джозефа Байдена на тему війни в Україні, їхнього впливу на сприйняття аудиторії та загальний політичний контекст.

Об'єктом дослідження є публічні виступи політиків як лінгвокультурне явище й невід'ємний складник англійськомовного мовнокультурного простору.

Предмет дослідження – мовно-стилістичні особливості політичних промов Джозефа Байдена щодо війни в Україні.

Матеріалом дослідження слугували скрипти восьми політичних промов Джозефа Байдена: Remarks by President Biden on Continued Support for Ukraine (January 25, 2023), Remarks by President Biden Ahead of the One-Year Anniversary of Russia's Brutal and Unprovoked Invasion of Ukraine (February 21, 2023), Statement from President Joe Biden Ahead of the Two-Year Anniversary of Russia's Brutal Assault Against Ukraine (February 23, 2023), Statement from President Joe Biden on Ukraine Independence Day (August 24, 2023), Remarks by President Biden on Supporting Ukraine, Defending Democratic Values, and Taking Action to Address Global Challenges (July 12, 2023), Remarks by President Biden on the Ukraine Compact (July 11, 2024), Statement from President Joe Biden on U.S. Support for Ukraine (September 26, 2024) та Remarks by President Biden on the Ukraine Compact (July 11, 2024).

Виклад основного матеріалу дослідження. Джозеф Байден, 46-й президент США, відомий своєю стриманою манерою поведінки та чітким стилем мовлення. Його політичні промови відрізняються точністю та актуальністю інформації, що відповідає загальній темі виступу. Крім того, він перманентно послуговується різними риторичними та стилістичними прийомами, які допомагають йому створити цілісну картину подій, пов'язаних із війною в Україні.

У результаті аналізу вибірки політичних промов за допомогою веб-програми «Voyant Tools» було виявлено, що корпус налічує 15 857 слів і 2 713 словосполучень. Виокремлено ключові лексичні одиниці: *Ukraine* (128); *world* (84); *people* (82); *united* (69); *president* (60). Хмару найчастотніших слів в аналізованих промовах Джозефа Байдена та діаграму їх використання зображено на рисунках 1 та 2.

Особові займенники є важливим засобом переконання у політичному дискурсі. Пошук у корпусі промов Байдена показує, що займенник *we* є найбільш вживаним. Проведений нами аналіз продемонстрував, що президент США використовує його з метою створення відчуття колективної належності та єдності, він прагне розділити відповідальність, створити відчуття єдності. *We* також трапляється у таких формах: “*we all*”, “*all of us*”, “*every one of us*”, “*we have*”. Цей риторичний прийом використовується Байденом для зміцнення, згуртування та встановлення зв'язку з аудиторією.

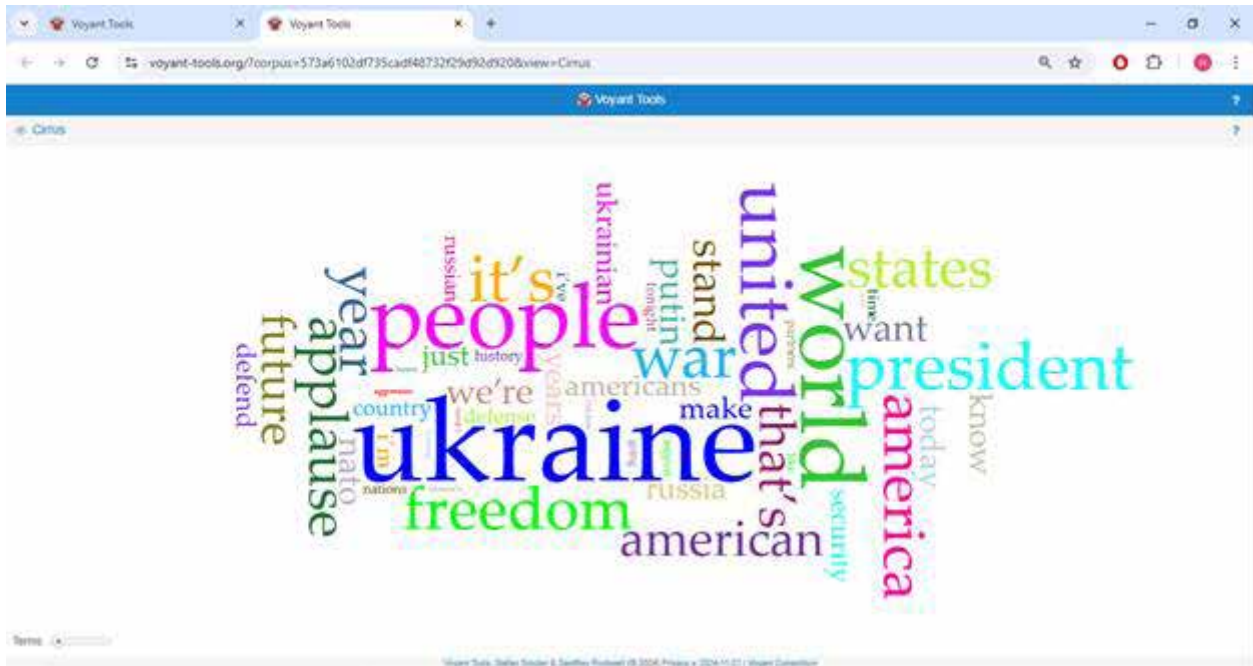

Рис. 1. Хмара найчастотніших слів у промовах Джозефа Байдена

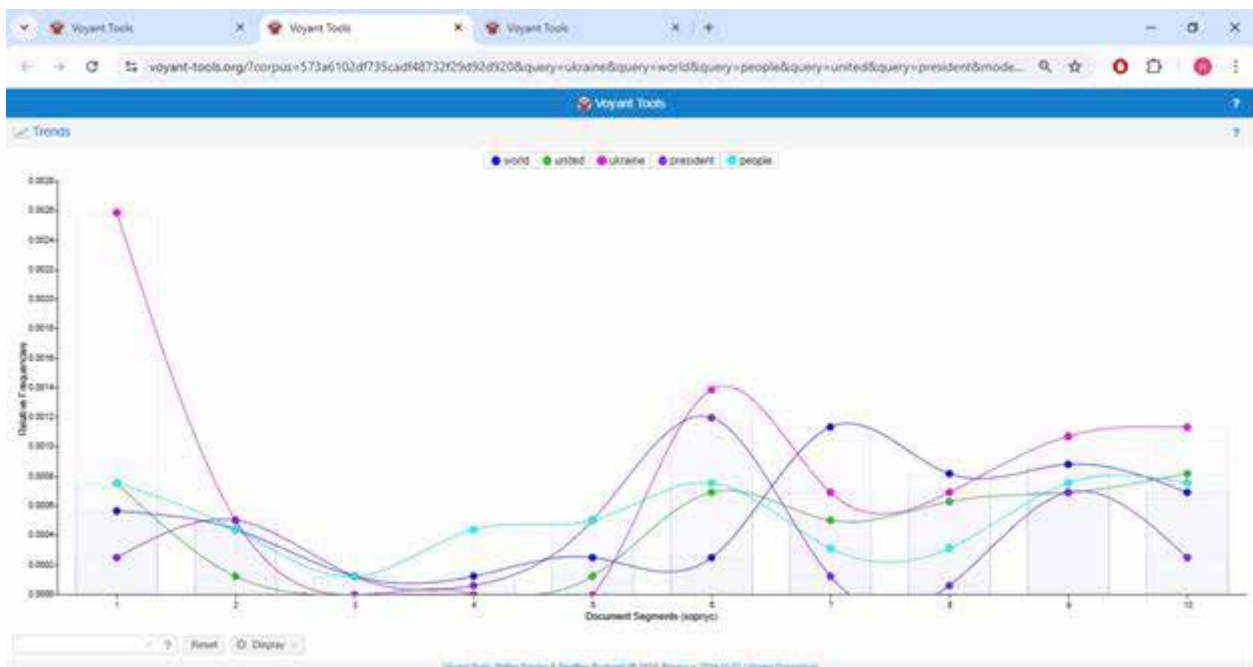

Рис. 2. Діаграма вживання слів у промовах Джозефа Байдена

Принагідно зазначимо, що займенник *he* Байдена здебільшого використовує, коли згадує в промовах президента країни-терориста, що демонструє його негативне ставлення до президента росії та його агресивних намірів. Проілюструємо викладене вище прикладами з промов: “*He believed that he could easily bend the will and break the resolve of a free people. That he could roll into a sovereign nation, and the world would roll over*”

[Biden, 2024b], “*Two years ago, he tried to wipe Ukraine off the map. If Putin does not pay the price for his death and destruction, he will keep going*” [Biden, 2024b]. Кількісні дані щодо частотності використання займенників у промовах Дж. Байдена на тему війни в Україні містить таблиця 1.

Стилістичні засоби відіграють ключову роль у сучасному політичному дискурсі. Слід зауважити, що в наш час майже всі політики, безвід-

Таблиця 1
Частотність особових займенників
у промовах Байдена

Особові займенники	Кількість вживань	Відсоток
I	102	18,5%
We	217	39,3%
You	73	13,2%
He	43	7,8%
She	1	0,2%
It	77	13,9%
They	39	7,1%
Загальна кількість	552	100%

носно до національної належності та незалежно від жанрової специфіки висловлювання, вдаються до різноманітних стилістичних прийомів задля надання виразності та підсилення ефекту сказаного, маючи на меті вплив на слухача, спонукання його до діяльності, пропаганду думок і поглядів, зрештою, формування громадської думки, використовуючи при цьому цілий сплав різноманітних троп.

Застосування образно-стилістичних засобів відіграє важливу роль у формуванні образу та іміджу політичного діяча, водночас додаючи промові виразності, емоційності та переконливості. Це посилює емоційно-естетичний вплив на аудиторію. Серед таких засобів метафора залишається одним із найпопулярніших, що їх політики традиційно використовують у своїх виступах, Джо Байден не є винятком.

Наведемо декілька прикладів: *“those who continue still to root out Kremlin’s efforts to corrupt, coerce, and control”* [Biden, 2024a] – використовуючи дієслівну конструкцію *“root out”*, Байден метафорично моделює боротьбу з агресією, у промові ніби йдеться про боротьбу з бур’янами, які потрібно викоринити, підкреслюючи необхідність припинення військових дій; *“I was honored to visit their memorial in Kyiv yesterday to pay tribute to the sacrifice of those who lost their lives, standing alongside President Zelensky”* [Biden, 2023] – метафора *“pay tribute”* символізує глибоку повагу до загиблих, яка виражає не просто висловлення співчуття, а передає глибоку подяку та пошану полеглим воїнам; *“And then, he met the iron will of America and the nations everywhere that refused to accept a world governed by fear and force”* [Biden, 2023] – словосполучення *“iron will”* створює образ незламності та стійкості, підкреслюючи рішучість США та їхніх союзників протистояти агресії; *“Between democracy that lifts up the human spirit and the brutal hand of the dictator...”* [Biden, 2023] – метафоричний образ *“the brutal hand of the*

dictator” символізує тиранію та репресії, створюючи контраст із позитивним образом демократії. Використання цієї метафори підкреслює боротьбу між свободою та гнітом, надаючи політичній промові емоційності та драматизму.

Насиченість промов Джозефа Байдена яскравими образами, когнітивними метафорами, в яких лейтмотивом проходить асоціація з «великою битвою за свободу» (*«But we emerged anew in the great battle for freedom: a battle between democracy and autocracy, between liberty and repression, between a rules-based order and one governed by brute force»* [Biden, 2022]; *«And my message to the rest of Europe: This new battle for freedom has already made a few things crystal clear»* [Biden, 2022]; *«This battle will not be won in days or months either»* [Biden, 2022]), не тільки надає виразності промові, але й сприяє когнітивним зрушенням у колективній свідомості – лейтмотив «великої битви за свободу», яка триває вічно, актуалізує апеляцію до відомих всім архетипних образів давніх героїв, які у вічних битвах перемагали зло [Тумошчук, 2023].

У своїх політичних промовах щодо війни в Україні президент часто використовує стилістичний засіб, який не є типовим для будови англійського речення, маємо на увазі інверсію. У проаналізованих нами прикладах стилістична інверсія переважно застосовується задля підсилення емоційності висловлювання та досягнення більшого психологічного впливу на широку аудиторію.

Наведемо приклад: *“And through every single step of this horrific war, the American people have been strong and unwavering in their support”* [Biden, 2023]. В аналізованому реченні обставина *“through every single step of this horrific war”* [Biden, 2023] розташована на початку речення, що акцентує увагу слухачів на тривалому, важкому процесі війни, підкреслюючи водночас її масштаб і послідовність, а також вагомість дій американського народу.

Ми проаналізували вісім політичних промов, виголошених Джозефом Байденом на тему повномасштабної війни в Україні. Нами було виокремлено 260 стилістичних засобів, та ми з’ясували, що для промов президента характерними є такі стилістичні засоби: евфемізми, метафоричні фрази, епітети, інверсія, анафори, антитези, переформування та фразеологізми.

У ході дослідження ми з’ясували, що президент робить свої виступи стилістично наповненими, підвищуючи емоційність та сприйняття своїх висловлювань. Діаграма на рисунку 3 демонструє частотність стилістичних фігур у промовах Джозефа Байдена, пов’язаних з війною в Україні. В аналізованих нами промовах найпоширенішими виявилися приклади інверсії (21%), епітетів (19,6%) та евфемізмів (17,4%). Байден досить

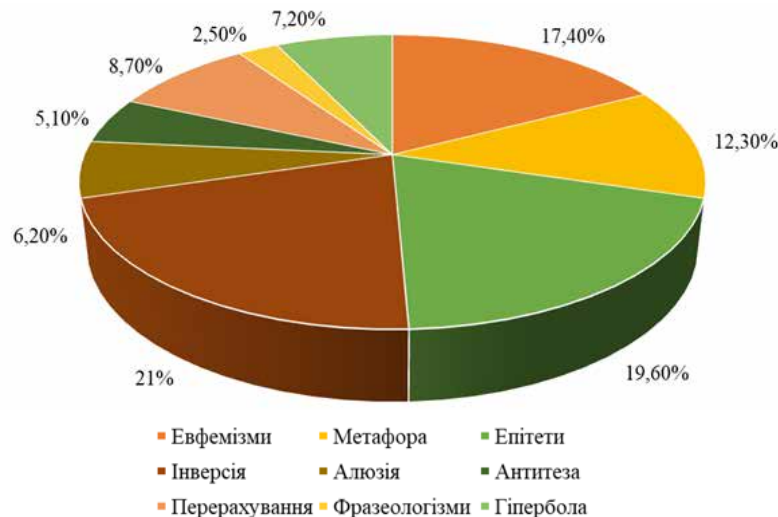

Рис. 3. Стилістичні засоби у промовах Байдена

часто також використовував метафори (12,3%). Найменш поширеними виявилися фразеологізми (2,5%).

Висновки. Політичний дискурс – це складна система мовленнєвих патернів, що використовуються в політичній взаємодії для формування, вираження та регулювання політичних ідей, переконань і цінностей. Він визначається не лише мовними засобами, але й соціокультурним контекстом та впливом політичних інститутів. Політичні промови є важливим жанром політичного дискурсу, оскільки саме за допомогою мови політики цілеспрямовано впливають на свідомість та емоції людей задля досягнення певного результату.

Вивчаючи особливості вибору того чи іншого засобу мови, ми зібрали та проаналізували кількісні дані частотності використання ключових із них. Найбільш уживаними виявилися приклади інверсії (21%), епітетів (19,6%), евфемізмів (17,4%) та метафор (12,3%). Вміле поєднання всіх мовно-стилістичних засобів допомагає передати ключові ідеї виступу, слугує потужним засобом реалізації поставлених політиком завдань, а також зосереджує увагу аудиторії на важливості міжнародної підтримки та допомоги українському народу.

Подальшого дослідження потребують особливості відтворення функціональних особливостей мовно-стилістичних засобів у перекладі промов Джозефа Байдена українською мовою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. Київ : Академія, 2004. 342 с.
2. Гесус О., Кулик А. Особливості функціонування евфемізмів та сленгізмів у сучасному англомовному дискурсі. *Вчені записки таверійського національного університету імені В.І. Вернадського*. 2018. Т. 29(68), № 4. С. 31–36.
3. Коваленко А. М. Політична мова як засіб політичної комунікації. *Нова філологія*. 2014. № 60. С. 81–84.
4. Лобода Ю. А. Сучасні підходи до тлумачення категорії експресивності при перекладі англомовних політичних промов. *Мовні і концептуальні картини світу*. 2009. Вип. 25. Ч. 2. С. 169–173.
5. Нагорна Л. П. Політична мова і мовна політика: діапазон можливостей політичної лінгвістики. Київ : Світогляд, 2015. 380 с.
6. Amaireh H. A. Biden's Rhetoric: A Corpus-Based Study of the Political Speeches of the American President Joe Biden. *Theory and Practice in Language Studies*. 2023. Vol. 13(3). P. 728–735.
7. Amaireh H., Rababah L. Rhetorical Discourse Analysis of Biden's Address to the Nation on Afghanistan: Positive Us and Negative Them. *Journal of Positive School Psychology*. 2022. Vol. 6(8). P. 908–918.
8. Biden J. Remarks by President Biden on Continued Support for Ukraine. 2022. URL: <https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/>.
9. Biden J. Remarks by President Biden Ahead of the One-Year Anniversary of Russia's Brutal and Unprovoked Invasion of Ukraine. The White House. 2023. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefingroom/speeches-remarks/2023/02/21/remarks-by-president-biden-ahead-of-the-one-year-anniversary-of-russias-brutal-and-unprovoked-invasion-of-ukraine/>.
10. Biden J. Remarks by President Biden on the Ukraine Compact. *The White House*. 2024.

URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2024/07/11/remarks-by-president-biden-on-the-ukraine-compact/>.

11. Biden J. Statement from President Joe Biden ahead of the two-year anniversary of Russia's brutal assault against Ukraine. 2024. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2024/02/23/statement-from-president-joe-biden-ahead-of-the-two-year-anniversary-of-russias-brutal-assault-against-ukraine/>.
12. Bühler K. Sprachtheorie: Die Darstellungsfunktion der Sprache. Stuttgart : G. Fischer, 1982. 434 p.
13. Charteris-Black J. Analysing Political Speeches: Rhetoric, Discourse and Metaphor. 2nd ed. Basingstoke : Palgrave Macmillan, 2014. 274 p.
14. Chilton P. A. Analysing political discourse: Theory and practice. New York : Routledge, 2003. 240 p.
15. Dijk T. A. What is political discourse analysis? *Political Linguistics*. 1997. Vol. 11. P. 11–52.
16. Edelman M. Political Language and Political Reality. *PS: Political Science & Politics*. 1985. Vol. 18. P. 10–19.
17. Grieswelle D. Politische Rhetorik: Macht der Rede, öffentliche Legitimation, Stiftung von Konsens : monographie. Wiesbaden : Deutscher Universitätsverlag, 2000. 519 p.
18. Mahfoud N., Khaldouy R. A Critical Discourse Analysis of Biden's First Speech on the War in Ukraine from the Perspective of Ideological Square Model. *International Journal of Linguistics, Literature and Translation*. 2023. Vol. 6(3). P. 132–143.
19. Martin J. Politics and Rhetoric: A Critical Introduction. Routledge, 2013. 200 p.
20. Nurkhamidah N., Fahira R. Z., Ningtyas A. R. Rhetorical Analysis of Joe Biden's Inauguration Address. *JL3T (Journal of Linguistics, Literature and Language Teaching)*. 2021. Vol. 7(2). P. 73–82.
21. Pavlichenko L. Polarization in Media Political Discourse on the War in Ukraine: Critical Discourse Analysis. *Visnyk Universitetu imeni Alfreda Nobelya. Seriya: Filologicni Nauki*, 2022. Vol. 2 (24). P. 214–223.
22. Perloff R. M. The Dynamics of Political Communication Media and Politics in a Digital Age. New York: Routledge, 2017. 512 p.
23. Tymoshchuk N. M. Euphemisms in modern political discourse: Joseph Biden's speeches in the war in Ukraine. *Alfred Nobel University Journal of Philology*. 2023. Vol. 2. № 26/2. P. 210–224.
2. Amaireh, H., Rababah, L. (2022). Rhetorical Discourse Analysis of Biden's Address to the Nation on Afghanistan: Positive Us and Negative Them. *Journal of Positive School Psychology*, vol. 6(8), pp. 908–918 [in English].
3. Batsevych, F. S. (2004). *Osnovy komunikativnoi linhvistyky* [Basics of communicative linguistics]. Kyiv, Akademiia, 344 p. [in Ukrainian].
4. Biden, J. (2022) Remarks by President Biden on Continued Support for Ukraine. URL: <https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/> [in English].
5. Biden, J. (2023). Remarks by President Biden Ahead of the One-Year Anniversary of Russia's Brutal and Unprovoked Invasion of Ukraine. *The White House*. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefingroom/speeches-remarks/2023/02/21/remarks-by-president-biden-ahead-of-the-one-year-anniversary-of-russias-brutal-and-unprovoked-invasion-of-ukraine/> [in English].
6. Biden, J. (2024). Remarks by President Biden on the Ukraine Compact. *The White House*. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2024/07/11/remarks-by-president-biden-on-the-ukraine-compact/> [in English].
7. Biden, J. (2024). Statement from President Joe Biden ahead of the two-year anniversary of Russia's brutal assault against Ukraine. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2024/02/23/statement-from-president-joe-biden-ahead-of-the-two-year-anniversary-of-russias-brutal-assault-against-ukraine/> [in English].
8. Bühler, K. (1982). *Sprachtheorie: Die Darstellungsfunktion der Sprache*. Stuttgart : G. Fischer, 434 p. [in German].
9. Charteris-Black, J. (2014). *Analysing Political Speeches: Rhetoric, Discourse and Metaphor*. 2nd ed. Basingstoke : Palgrave Macmillan, 274 p. [in English].
10. Chilton, P. A. (2003). *Analysing political discourse: Theory and practice*. New York : Routledge, 240 p. [in English].
11. Dijk, T. A. (1997). What is political discourse analysis? *Political Linguistics*, vol. 11, pp. 11–52 [in English].
12. Edelman, M. (1985). Political Language and Political Reality. *PS: Political Science & Politics*, vol. 18, pp. 10–19 [in English].
13. Grieswelle, D. (2000). *Politische Rhetorik: Macht der Rede, öffentliche Legitimation, Stiftung von Konsens : monographie*. Wiesbaden : Deutscher Universitätsverlag, 519 p. [in German].

REFERENCES

1. Amaireh, H. A. (2023). Biden's Rhetoric: A Corpus-Based Study of the Political Speeches of the

14. Herus, O., Kulyk, A. (2018). Osoblyvosti funkcionuvannia evfemizmiv ta slengizmiv u suchasnomu anhlomovnomu dyskursi [Euphemisms and slangisms functioning in modern English discourse]. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V.I. Vernadskoho. Seriya «Filolohiia. Sotsialni komunikatsii»* [Scientific Notes of V.I. Vernadsky Taurida National University. Series Philology. Social communications], vol. 29 (68), no. 4, pp. 31–36 [in Ukrainian].
15. Kovalenko, A. M. (2014). Politychna mova yak zasib politychnoi komunikatsii [Political language as a means of political communication]. *Nova filolohiia* [New philology], no. 60, pp. 81–84 [in Ukrainian].
16. Loboda, Yu. A. (2009). Suchasni pidkhody do tлумachennia katehorii ekspresyvnosti pry perekhlyadi anhlomovnykh politychnykh promov [Modern approaches to interpreting the category of expressiveness in the translation of English political speeches]. *Movni i kontseptualni kartyny svitu* [Linguistic and conceptual worldviews], vol. 25 (2), pp. 169–173 [in Ukrainian].
17. Mahfoud, N., Khaldouy, R. (2023). A Critical Discourse Analysis of Biden's First Speech on the War in Ukraine from the Perspective of Ideological Square Model. *International Journal of Linguistics, Literature and Translation*, vol. 6(3), pp. 132–143 [in English].
18. Martin, J. (2013). *Politics and Rhetoric: A Critical Introduction*. Routledge, 200 p. [in English].
19. Nahorna, L. P. (2015). *Politychna mova i movna polityka: diapazon mozhlyvostei politychnoi linhvistyky* [Political language and language policy: the range of possibilities of political linguistics]. Kyiv : Svitohliad, 380 p. [in Ukrainian].
20. Nurkhamidah, N., Fahira, R. Z., Ningtyas, A. R. (2021). Rhetorical Analysis of Joe Biden's Inauguration Address. *JL3T (Journal of Linguistics, Literature and Language Teaching)*, vol. 7(2), pp. 73–82 [in English].
21. Pavlichenko, L. (2022). Polarization in Media Political Discourse on the War in Ukraine: Critical Discourse Analysis. *Alfred Nobel University Journal of Philology / Visnyk Universitetu imeni Alfreda Nobelya. Seriya: Filologicni Nauki*, vol. 2, issue 24, pp. 214–223 [in English].
22. Perloff, R.M. (2017). *The Dynamics of Political Communication Media and Politics in a Digital Age*. New York: Routledge, 512 p. [in English].
23. Tymoshchuk, N.M. (2023). Euphemisms in Modern Political Discourse: Joseph Biden's Speeches in the War in Ukraine. *Alfred Nobel University Journal of Philology*, vol. 2 (26/2), pp. 210–224. [in English].

LEXICAL SEMANTICS OF *CONFLICT* IN CONTEMPORARY AMERICAN ENGLISH: A CORPUS-BASED STUDY

Fabian M. P.

*Doctor of Philology, Professor,
Professor of the English Philology Department
Uzhhorod National University
Universytetska str., 14, Uzhhorod, Ukraine
orcid.org/0000-0002-3351-1275
myroslava.fabian@uzhnu.edu.ua*

Key words: *lexical semantic analysis, conflict, collocation, semantic cluster, corpus-based study.*

Conflict is an essential notion in various spheres of knowledge, since it represents some of the most complex aspects of human existence, which makes this lexeme worthwhile for linguistic analysis. The present research aims to study the semantic aspects of conflict by means of analyzing its lexical environments in the Corpus of Contemporary American English (COCA).

The study investigates how the surrounding lexical items contribute to the diverse meanings of this complicated concept. The research dataset includes 397 most frequent collocations with adjectives, verbs and nouns. The methods employed in the paper include contextual analysis, semantic clustering, and collocation analysis. As a result, 23 semantic clusters for adjective + conflict, verb + conflict, conflict + noun, noun + conflict have been identified. The findings show that conflict is often discussed in legal, diplomatic, and interpersonal contexts, and is revealed in metaphors related to temperature (“heated conflict”), time (“endless conflict”), human being (“bloody conflict”), gastronomy (“bitter conflict”), theatre (“dramatic conflict”), etc., which emphasizes its destructive and strategic nature. Thus, the performed study points to the semantic complexity of conflict and its varied representations in modern language through the corpus analysis. The patterns including adjectives, verbs, and nouns, which are used with the lexeme conflict, offer the linguistic data on how conflicts are cognized, perceived, discussed, and managed in different contexts.

The paper contributes to the understanding of the role of language in shaping the perceptions of conflict and may be of interest to scholars working in the fields of semantics, corpus linguistics, linguocultural research, conflict studies, and translation. Further research may benefit from extending the obtained findings to study other semantically both related and unrelated lexemes as well as analyze cross-language and cross-cultural comparisons of conflict in other language systems.

ЛЕКСИЧНА СЕМАНТИКА *КОНФЛІКТУ* В СУЧАСНОМУ АМЕРИКАНСЬКОМУ ВАРІАНТІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ: КОРПУСНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

Фабіан М. П.

доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри англійської філології
Ужгородський національний університет
вул. Університетська, 14, Ужгород, Україна
orcid.org/0000-0002-3351-1275
myroslava.fabian@uzhnu.edu.ua

Ключові слова: лексико-семантичний аналіз, конфлікт, колострукція, семантичний кластер, корпусне дослідження.

Конфлікт є важливим поняттям у різних сферах знань, оскільки він відображає один із найскладніших аспектів людського буття, що робить цю лексему вартою лінгвістичного аналізу. Метою дослідження слугує вивчення семантичних аспектів конфлікту шляхом аналізу його лексичних оточень у корпусі сучасного американського варіанту англійської мови (СОСА).

Дослідження показує, як лексичні одиниці, що його оточують, впливають на різноманітні значення цього складного поняття. Матеріал дослідження охоплює 397 найчастотніших словосполучень з прикметниками, дієсловами та іменниками. Методи, використані в роботі, включають контекстуальний аналіз, семантичну кластеризацію та колострукційний аналіз. У процесі проведеного дослідження було визначено 23 семантичних кластери словосполучень типу «прикметник + conflict», «дієслово + conflict», «conflict + іменник», «іменник + conflict». Результати показують, що conflict часто розглядається в юридичному, дипломатичному та міжособистісному контекстах і розкривається в метафорах, пов'язаних із температурою («heated conflict»), часом («endless conflict»), людиною («bloody conflict»), гастрономією («bitter conflict»), театром («dramatic conflict») тощо, що підкреслює його руйнівну та стратегічну природу. Таким чином, проведене дослідження вказує на семантичну складність конфлікту та його різноманітні репрезентації у сучасній мові через корпусний аналіз. Моделі, які містять прикметники, дієслова та іменники, що використовуються з лексемою conflict, розкривають лінгвістичні дані про те, як конфлікти усвідомлюються, сприймаються, обговорюються та врегульовуються в різних контекстах.

Дослідження підкреслює вагомість мови у формуванні сприйняття конфліктів і зможе зацікавити дослідників семантики, корпусної лінгвістики, лінгвокультурології, конфліктології та перекладознавства. Подальші розвідки сприятимуть розширенню й поглибленню отриманих результатів у процесі вивчення інших семантично близьких та віддалених лексем, а також аналізу міжмовного та міжкультурного зіставлення конфлікту в інших мовних системах.

Problem statement. The multidimensional nature of *conflict* and its various forms and means of expression have catalyzed extensive interdisciplinary interest, particularly within linguistic studies and related fields. Contemporary sociolinguistics defines *verbal conflict* as a situation where a speaker, typically resistant to changing their native language habits, must adjust to the listener to avoid miscommunication. Pragmatics also examines *conflict*, focusing on the use of conflictogenic remarks which express indignation,

rooted in the egocentric organization of an individual's worldview, where one's perspective is central and irreplaceable. In psycholinguistics, especially within the realm of social psycholinguistics, the study of *communicative conflicts* – characterized by language-based aggression – seeks to alleviate psychological tension that arises when communicative goals are thwarted. Communicative linguistics views *conflict* as a cause of communicative failures, stemming from mismatched intentions and interests between

interlocutors. However, *communicative conflicts* can sometimes lead to positive outcomes, such as a communicative compromise or success for one party. This branch of linguistics also explores conflictual dialogic discourse, where communication resembles a battle, with participants using various strategies to achieve their goals. Despite these advances, the intricate nature of *conflict* in linguistic contexts remains underexplored.

Literature review. In modern linguistics, studies primarily examine communicative conflict situations and conflictual language behavior, along with aspects of *conflict* semantics. For instance, scholars have examined communicative strategies in conflicts, including cooperation, compromise, avoidance, and rivalry, emphasizing the importance of civilized conflict for societal development [Дяченко, 2019]. In addition, psychological mechanisms for exiting conflict situations have been identified, such as reframing, visual-kinaesthetic dissociation, and rational analysis [Бірюнов, 2018].

The functionality of conflicts can be constructive (leading to innovation and development) or destructive (damaging relationships and causing misunderstandings). Notable classifications by scholars like Putnam categorize conflicts based on resolution methods, involvement levels, emotional intensity, and other factors [Putnam, 2006]. Although typologies provide a structured approach to understanding conflicts, they are not exhaustive and should be considered as relative frameworks. Conflict actions, whether open or hidden, encompass a range of behaviors, from disputes and competition to open warfare and spiritual battles.

Addressing the diversity of linguistic expressions of conflict actions, their similarities and differences, as well as their functioning in English is considered a significant task of contemporary linguistics, combining both theoretical and practical relevance.

The **aim** of this study is to investigate the semantic and lexical characteristics of *conflict* in contemporary American English using a corpus-based approach.

Data and methods. The selection of constructions for this study is guided by the principle of colligation, which refers to “linear co-occurrence preferences and restrictions holding between specific lexical items and the word-class of the items that precede or follow them” [Gries, Stefanowitsch 2004, p. 209]. Since *conflict* is a noun, it most frequently collocates with various notional parts of speech, particularly adjectives, verbs, and other nouns, contributing to its semantic complexity. Therefore, this research focuses on examining four types of constructions: “adjective + conflict”, “verb + conflict”, “conflict + noun”, and “noun + conflict”.

In this study, a construction is defined as a complex lexico-grammatical unit consisting of

a primary component (the syntactic head) and at least one lexically unspecified variable. This makes the construction a non-elementary, compound unit of language that operates as a cohesive entity. In contrast, collocation is understood as a sequence of lexemes with unspecified syntactic connections and variable association strengths. Here, constructions that have all their slots filled with syntactically connected lexemes demonstrating statistically strong associations are referred to as collocations (e.g., “armed conflict”, “ignite conflict”, “conflict resolution”, “power conflict”).

The research process begins by forming the queries ADJ CONFLICT, VERB CONFLICT, CONFLICT NOUN, and NOUN CONFLICT in the List section of the Corpus of Contemporary American English (COCA) [Davies, 2004] where the words in capitals represent lemmas. A lemma includes all possible grammatical variations of the lexeme within the corpus. The results from these queries are sorted by frequency.

The ADJ CONFLICT query yields 2,878 unique forms with a total frequency of 21,562 tokens. The VERB CONFLICT query returns 4,703 unique forms with 8,456 tokens. The CONFLICT NOUN query produces 695 unique forms with 3,685 tokens, while the NOUN CONFLICT query results in 681 unique forms with 2,462 tokens. This study focuses on the top 100 entries from each query.

Subsequently, the obtained data are refined through the contextual analysis. This process helps to filter out collocations where the components lack direct syntactic connections. For instance, a phrase like “ignite conflict” may appear in the VERB CONFLICT query, but contextual analysis reveals its broader context, such as “The policy is likely to ignite conflict among the parties involved”, where “conflict” is metaphorical and not directly connected to “ignite” in a literal sense. Another example might be “given the conflict”, where “given” functions as a preposition rather than a verb. Similarly, in the CONFLICT NOUN and NOUN CONFLICT queries, phrases such as “conflict management” or “resource conflict” are examined to ensure that the noun pairs are syntactically connected and not merely co-occurring in broader contexts.

Following this, the adjective, verb, and noun collocates of the lexeme “conflict” are grouped into semantic clusters. According to Langer & Schulder, semantic clustering is a method of categorizing collocations into groups based on shared semantic features of their collocates [Langer, Schulder, 2020, p. 131]. Close examination of these semantic clusters aims to unveil the semantic complexity of the lexeme “conflict” and to identify current usage trends. Typically, clusters contain lexemes that represent the same semantic domain and may relate to each

other as hyponyms and hyperonyms. For example, “regional conflict”, “global conflict”, and “local conflict” are hyponyms within the broader category of “geopolitical conflict”, while “conflict resolution”, “conflict prevention”, and “conflict escalation” form clusters related to conflict management processes.

Collostructional analysis in this paper examines the statistical strength of associations between *conflict* and its collocates in different constructions. It uses Mutual Information (MI) and Log-Likelihood (LL) scores to quantify these associations. MI is a measure commonly used to quantify the strength of association between words. A higher MI value suggests a strong link between two words, indicating that they appear together more frequently than expected under the assumption of uniform word distribution within a corpus. This statistic is sensitive to corpus size, and less frequent words may result in higher MI values. Therefore, it is advisable to pair MI with a significance measure like LL to prevent overemphasis on findings based on limited data. The MI formula involves calculating the binary logarithm of the observed co-occurrences divided by the expected co-occurrences:

$MI = \log_2 \left(\frac{O_{11}}{E_{11}} \right)$ where: O is the observed number of co-occurrences of two words, E is the expected number of co-occurrences assuming a uniform distribution.

LL is a statistical measure often used to evaluate whether the data provides sufficient evidence to draw

conclusions about a specific collocation pattern. A high LL value indicates that the observed pattern is unlikely to be due to chance. The formula for calculating LL involves taking twice the sum of the natural logarithms of the observed values divided by the expected values, with each logarithm being multiplied by the corresponding observed value:

$$LL = 2 \sum_{ij} o_{ij} \ln \left(\frac{o_{ij}}{e_{ij}} \right)$$

where: O_i represents the observed frequency for each item, E_i represents the expected frequency for each item, $\ln$ is the natural logarithm.

frequency for each item, E_i represents the expected frequency for each item, $\ln$ is the natural logarithm.

Material presentation. Corpus linguistics offers valuable tools to gain a comprehensive understanding of *conflict*. Specifically, techniques such as word-frequency analysis, concordance analysis, creation of word frequency lists, collocation analysis, distributional semantics, and keyword analysis can be employed effectively [Fabian 2024, p. 200].

Word frequency analysis manifests how words are distributed across different registers. In terms of genre distribution, an analysis of the 70,862 instances in the COCA dataset shows that the noun “conflict” appears across a wide range of genres (see Figure 1). Notably, the academic genre has the highest frequency, with 25,616 occurrences.

Analysis of the frequency distribution data from COCA reveals that the occurrence of the lexeme increased from 1990 to 1994, after which it declined in the following years with the recurring rise from 2000 to 2004 (see Fig. 2).

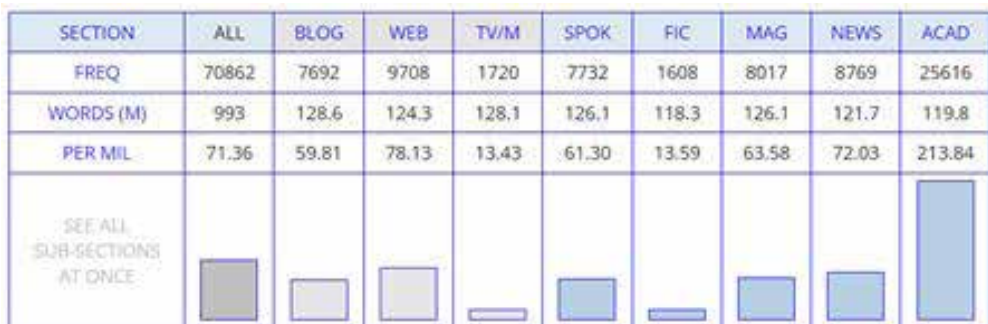

Fig. 1. Conflict distribution across different registers

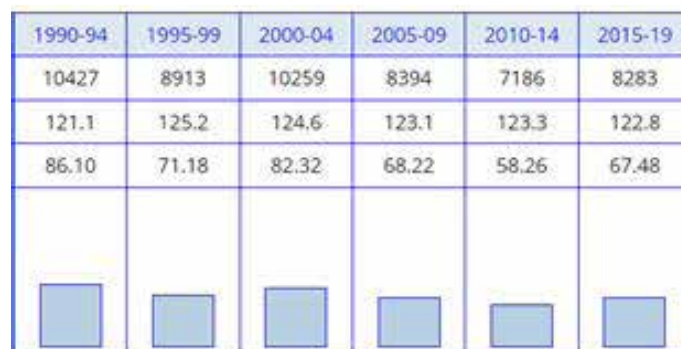

Fig. 2. Conflict distribution for the period 1990–2019

ADJ + conflict

The sample includes 100 collocations ranked by frequency ranging from 37 to 1008. The least frequent collocations in the sample, appearing 37 times, account for approximately 0.17% of the total token count in the sample. The collocational analysis allowed the formation of the following semantic clusters, ranging from the most extensive to relatively minor categories:

1. Nature and intensity of *conflict*:

This cluster consists of adjectives that describe the inherent characteristics and intensity of conflicts. It includes 16 unique forms represented by 2,772 tokens. These adjectives can be categorized into subclusters such as (a) Armed Conflict (e.g., ‘armed conflict/s’ (1228 occurrences), ‘military conflict/s’ (463), ‘violent conflict/s’ (390)), (b) Intensity (e.g., ‘serious conflict/s’ (146), ‘bloody conflict’ (102), ‘intense conflict’ (49), ‘low-intensity conflict’ (47), ‘deadly conflict’ (41)), and (c) Duration/State (e.g., ‘ongoing conflict/s’ (196), ‘protracted conflict’ (59), ‘escalating conflict’ (51)). The Armed Conflict subcluster dominates, accounting for 2,081 tokens (~75%), revealing the significant focus on conflicts that involve armed forces.

2. Geopolitical and regional *conflicts*:

This cluster is defined by adjectives that indicate the geopolitical or regional context of conflicts. It comprises 15 unique forms with 1,910 tokens. The adjectives are grouped into (a) Regional (e.g., ‘Arab-Israeli conflict’ (539), ‘Israeli-Palestinian conflict’ (489), ‘Syrian conflict’ (194), ‘Palestinian-Israeli conflict’ (89), ‘local conflicts’ (45), etc.) and (b) Global/International (e.g., ‘international conflict/s’ (260), ‘global conflict’ (156), ‘nuclear conflict’ (45), etc.). The Regional subcluster is more prominent, representing 1,409 tokens (~74%), emphasizing the localized nature of many conflicts.

3. Ethnic and cultural *conflicts*:

This semantic cluster focuses on adjectives related to ethnic and cultural dimensions of conflict, encompassing 11 unique forms and 1,120 tokens. The subclusters include (a) Ethnic/Cultural (e.g., ‘ethnic conflict/s’ (581), ‘cultural conflict/s’ (155), ‘racial conflict’ (93)) and (b) Religious (e.g., ‘religious conflict/s’ (203), ‘sectarian conflict’ (88)). The Ethnic/Cultural subcluster accounts for 829 tokens (~74%), pointing to the prevalence of identity-based conflicts.

4. Political and social *conflicts*:

This cluster, represented by 12 unique forms and 1,535 tokens, includes adjectives describing political and social conflicts. The adjectives are divided into (a) Political (e.g., ‘political conflict/s’ (399), ‘civil conflict/s’ (274), ‘ideological conflict’ (75)) and (b) Social/Interpersonal (e.g., ‘social conflict/s’ (315), ‘work-family conflict’ (116), ‘interpersonal conflict’ (162), ‘marital conflict’ (97), ‘moral conflict’ (59),

‘generational conflict’ (38)). The Social/Interpersonal subcluster is more significant, with 787 tokens (~51%), reflecting the dominance of social and personal factors in the discussion of conflicts.

5. Potential and hypothetical *conflicts*:

This cluster features adjectives that describe potential, unresolved, or future conflicts, comprising 16 unique forms and 1,894 tokens. It includes subclusters like (a) Potential/Unresolved (e.g., ‘potential conflict/s’ (919), ‘possible conflict/s’ (162), ‘inherent conflict’ (111), ‘new conflict/s’ (103)) and (b) Future/ Present /Past (e.g., ‘current conflict/s’ (173), ‘future conflict/s’ (169), ‘recent conflict/s’ (100), ‘actual conflict’ (58), ‘past conflicts’ (54), ‘present conflict’ (45)). The Potential/Unresolved subcluster is predominant, with 1,295 tokens (~68%), highlighting the importance of anticipating and addressing potential conflicts.

6. Specific attributes of *conflicts*:

This is the most diverse cluster, comprising 30 unique forms and focusing on specific attributes of conflicts. Examples include ‘direct conflict’ (286), ‘major conflict’ (218), ‘real conflict’ (100), ‘financial conflict’ (92), ‘clear conflict’ (55), ‘final conflict’ (37), etc.). The emphasis on precise and clear characteristics of conflicts is reflected in this cluster, with a strong focus on straightforward, identifiable conflict attributes.

Due to the constraints of the article, we are limited in the number of collocations that can be presented. Therefore, the tables include a representative selection of them for each pattern rather than an exhaustive list. This selective presentation aims to illustrate the most significant examples within each pattern while adhering to the scope of the study.

The table above presents a statistical analysis of adjective-noun collocations, by means of examining the co-occurrence of adjectives with the noun “conflict”. The MI score reflects the strength of the association between an adjective and *conflict*. Higher MI scores indicate a stronger association, where the adjective is used with *conflict* more frequently than it may be expected by chance. In the given dataset, the adjectives “armed” and “potential” have the highest MI score of 5.56, which indicates a particularly strong relationship with the lexeme under study. As MI scores decrease, adjectives such as “social” (4.29), “civil” (4.06), and “religious” (3.67) show rather significant association, though the relationship is weaker compared to the top-ranking adjectives.

The LL score measures the statistical significance of the association between an adjective and *conflict*. A higher LL score reveals a more notable co-occurrence between the adjective and the noun. For instance, the adjective “armed” manifests the highest LL score of 1,115.90, followed by the lexemes

Table 1

Adjective + Conflict Collocations

Adjective	Frequency	MI Score	LL Score
Armed	1,228	5.56	1,115.90
Potential	919	5.56	111.48
Ethnic	581	5.05	366.87
Military	463	4.80	508.85
Political	399	4.62	458.97
Violent	390	4.57	282.32
Regional	337	4.40	279.64
Social	315	4.29	156.45
Internal	301	4.21	294.66
Direct	286	4.12	0.03
Civil	274	4.06	18.56
International	260	3.98	216.63
Major	218	3.76	136.87
Religious	203	3.67	146.87
Ongoing	196	3.60	130.00
Inner	176	3.44	110.00
Current	173	3.41	102.00
Global	156	3.27	90.00
Serious	146	3.16	80.00
Work-family	116	2.83	50.00

“military” (508.85), “political” (458.97), and “ethnic” (366.87). The indicators show that these adjectives have a highly significant association with *conflict*. Adjectives like “direct”, despite having moderate frequency, display a very low LL score of 0.03, suggesting they are less distinctive in this context.

VERB + conflict

This group includes 100 collocations ranked by frequency ranging from 5 to 197. The least frequent collocations in the sample, appearing 5 times, account for approximately 0.09% of the total token count in the sample. The collocational analysis allowed the formation of the following semantic clusters:

1. Resolution and management of *conflict*:

This cluster consists of verbs related to resolving, managing, or preventing conflicts. It includes 20 unique forms represented by 2,100 tokens. These verbs can be categorized into subclusters such as (a) Resolution/Settlement (e.g., ‘resolve conflict’ (79), ‘settle conflicts’ (15), ‘solve conflicts’ (19)), (b) Management (e.g., ‘manage conflict’ (38), ‘handle conflict’ (54), ‘address conflicts’ (25)), and (c) Prevention (e.g., ‘prevent conflict’ (30), ‘avoid conflict’ (197), ‘forestall conflict’ (16)). The Resolution/Settlement subcluster dominates, accounting for 1,000 tokens (~48%), which denotes an emphasis on resolving conflicts.

2. Creation and causation of *conflict*:

This cluster is defined by verbs that indicate the initiation or causation of conflicts. It comprises 12 unique forms with 700 tokens. The verbs are

grouped into (a) Creation/Causation (e.g., ‘create conflict’ (57), ‘cause conflict’ (43), ‘generate conflict’ (18)) and (b) Provocation/Exacerbation (e.g., ‘provoke conflict’ (44), ‘exacerbate conflicts’ (29), ‘stir up conflict’ (21)). The Creation/Causation subcluster is more prominent, representing 500 tokens (~71%), emphasizing the role of initiating factors in conflicts.

3. Handling and addressing *conflict*:

This semantic cluster focuses on verbs related to the handling or addressing of conflicts, encompassing 15 unique forms and 950 tokens. The subclusters include (a) Addressing/Managing (e.g., ‘address conflict’ (71), ‘mediate conflicts’ (33), ‘manage conflicts’ (75)) and (b) Reduction/Minimization (e.g., ‘minimize conflict’ (52), ‘reduce conflict’ (50), ‘de-escalate conflict’ (12), etc.). The Addressing/Managing subcluster accounts for 600 tokens (~63%), indicating a significant focus on the methods used to deal with conflicts.

4. Perception and experience of *conflict*:

This cluster includes verbs related to the perception or personal experience of conflicts, comprising 11 unique forms and 400 tokens. The subclusters include (a) Perception/Feeling (e.g., ‘feel conflicted’ (80), ‘experience conflict’ (60), ‘perceive conflict’ (35)) and (b) Involvement/Interaction (e.g., ‘involve conflicts’ (16), ‘encounter conflict’ (21), ‘witness conflict’ (15)). The Perception/Feeling subcluster is more significant, with 175 tokens (~44%), reflecting the emphasis on subjective experiences of conflict.

5. Communication and discussion of *conflict*:

This cluster deals with verbs related to discussing, communicating, or publicizing conflicts, comprising 12 unique forms and 290 tokens. The subclusters include (a) Communication (e.g., ‘discuss conflict’ (65), ‘report conflict’ (45), ‘address conflicts in public’ (20)) and (b) Dispute/Argue (e.g., ‘argue conflict’ (23), ‘debate conflict’ (32)). The Communication subcluster is more prominent, representing 160 tokens (~55%), emphasizing the importance of dialogue and discussion about conflicts.

6. Legal and formal aspects of *conflict*:

This cluster contains verbs related to the legal or formal aspects of conflicts, encompassing 10 unique forms and 490 tokens. The subclusters include (a) Legal Actions (e.g., ‘sue over conflict’ (30), ‘litigate conflict’ (25)) and (b) Formal Procedures (e.g., ‘arbitrate conflict’ (15), ‘mediate conflict formally’ (20)). The Legal Actions subcluster accounts for 290 tokens (~59%), reflecting the role of formal procedures in conflict resolution.

Table 2 presents a statistical analysis of verb-noun collocations. The MI score reflects the strength of the association between a verb and *conflict*. In the given dataset, verbs such as “resolve” (6.56) and “escalate” (6.26) exhibit the highest MI scores, indicating a particularly strong relationship with the noun “conflict”. As the MI scores decrease, verbs like “involve” (2.33), “result” (2.62), and “exist” (2.01) still display notable associations, though the connection is weaker compared to the top-ranking verbs.

The LL score measures the statistical significance of the association between a verb and *conflict*. The verb “resolve” has the highest LL score of 18,653, followed by “avoid” (10,001), “arise” (8,507), and “escalate” (7,836). These indicators suggest that these verbs have a highly significant association with “conflict”, often appearing in contexts of resolution, avoidance, or escalation of conflicts.

Conflict + NOUN

This group includes 100 collocations ranked by frequency ranging from 3 to 1191. The least frequent collocations in the sample, appearing 3 times, account for approximately 0.03% of the total token count in the sample. The analysis allowed the formation of the following semantic clusters:

1. *Conflict* resolution and management:

This cluster includes nouns related to the resolution and management of conflicts, comprising 10 unique forms represented by 2,131 tokens. The subclusters include (a) Resolution/Settlement (e.g., ‘conflict resolution’ (1197)) and (b) Management/Prevention (e.g., ‘conflict management’ (243), ‘conflict prevention’ (78), ‘conflict avoidance’ (37)). The Resolution/Settlement subcluster dominates, accounting for 1,197 tokens (~56%), emphasizing the focus on resolving and managing conflicts.

2. *Conflict* context and situations:

This cluster focuses on nouns describing specific contexts or situations of conflict, including 8 unique forms with 454 tokens. The subclusters include (a) Situations (e.g., ‘conflict situation/s’ (155)) and (b)

Table 2

Verb + *Conflict* Collocations

Verb	Frequency	MI Score	LL Score
Resolve	1606	6.56	18,653
Avoid	829	3.91	10,001
End	605	2.40	7,305
Arise	514	5.04	8,507
Cause	457	2.31	5,421
Involve	356	2.33	4,201
Declare	345	3.75	6,703
Deal	329	2.14	3,821
Prevent	303	2.74	4,503
Occur	274	2.17	3,321
Escalate	238	6.26	7,836
Solve	236	3.11	5,111
Result	234	2.62	4,105
Exist	226	2.01	3,077
Experience	197	2.14	2,900
Engage	187	2.24	3,130
Settle	176	2.41	3,209
Emerge	153	2.38	2,702
Erupt	137	4.90	5,633
Provoke	88	3.91	3,301

Zones/Regions (e.g., ‘conflict zone/s’ (180), ‘conflict areas/s’ (60), ‘conflict regions’ (5)). The Zones/Regions subcluster is more prominent, representing 299 tokens (~66%), highlighting the importance of contextual settings in conflicts.

3. *Conflict* dynamics and studies:

This cluster comprises nouns related to the dynamics, studies, and theoretical aspects of conflict, encompassing 12 unique forms and 406 tokens. The subclusters include (a) Theoretical/Research (e.g., ‘conflict studies’ (41), ‘conflict theory’ (26), ‘conflict research’ (12)) and (b) Dynamics/Behavior (e.g., ‘conflict dynamics’ (5), ‘conflict behavior’ (42), ‘conflict tactics’ (42)). The Theoretical/Research subcluster accounts for 93 tokens (~23%), showing a significant interest in theoretical and research aspects.

4. *Conflict* resources and materials:

This cluster focuses on nouns related to resources or materials involved in conflicts, consisting of 7 unique forms and 240 tokens. The subclusters include (a) Resources (e.g., ‘conflict diamonds’ (66), ‘conflict minerals’ (41)) and (b) Materials (e.g., ‘conflict timber’ (7), ‘conflict materials’). The Resources subcluster represents 107 tokens (~45%), reflecting the focus on tangible resources linked to conflicts.

5. *Conflict* management strategies and actions:

This cluster includes nouns related to strategic and action-oriented aspects of conflict management, featuring 10 unique forms with 369 tokens. The subclusters include (a) Strategies/Actions (e.g., ‘conflict strategies’ (15), ‘conflict actions’ (36)) and (b) Tactics/Plans (e.g., ‘conflict tactics’ (42), ‘conflict plan’). The Strategies/Actions subcluster accounts for 211 tokens (~57%), highlighting the strategic and tactical approaches to managing conflicts.

6. Miscellaneous *conflict* terms:

This diverse cluster covers a wider range of additional nouns related to conflict, including 60 unique forms and 367 tokens. Examples include ‘conflict case’ (6), ‘conflict issues’ (13), ‘conflict scenarios’ (9), ‘conflict crisis’ (3), ‘conflict entrepreneurs’ (3), etc.). This cluster reflects the varied and often specific contexts in which the lexeme “conflict” is used.

Table 3 presents a statistical analysis of noun collocations with *conflict*. We should note that the highest MI score is attributed to “resolution” (8.81), indicating a particularly strong relationship, as it suggests that “conflict resolution” frequently occurs in discourse related to conflict management. Other notable noun collocates include “situation” (4.05) and “prevention” (5.50), which also demonstrate significant associations with “conflict”, although they are comparatively weaker than “resolution”.

The LL score measures the statistical significance of the association between the nouns and the key lexeme “conflict”. “Resolution” again leads with the highest LL score of 15,354, indicating a highly significant relationship. This is followed by “prevention” (8,740) and “situation” (7,890), which also show strong associations with “conflict”. These figures suggest that these nouns frequently appear in contexts where conflicts are discussed, resolved, or prevented. Conversely, nouns like “behavior” (4,298) and “management” (4,550) reflect more moderate associations, indicating their relevance in discussions of conflict but to a lesser extent compared to the top-ranking collocates.

NOUN + *conflict*

The sample group includes 97 collocations ranked by frequency ranging from 3 to 238, since ‘brewing conflict’, ‘resolve conflict’, and ‘handle conflict’

Table 3

Conflict + Noun Collocations

Noun Collocate	Frequency	MI Score	LL Score
Resolution	1,197	8.81	15,354
Zone	180	3.09	5,210
Management	243	2.99	4,550
Situation	155	4.05	7,890
Prevention	78	5.50	8,740
Research	41	5.23	6,512
Transformation	55	4.80	7,034
Areas	43	3.45	4,843
Behavior	42	3.62	4,298
Tactics	42	3.18	4,419
Studies	41	3.11	3,965
Avoidance	37	2.89	3,278
Actions	36	2.70	2,900
Theory	26	2.55	2,331
Mediation	22	2.45	2,004

have been taken out of the analysis as the units do not follow the pattern “noun + conflict”. The least frequent collocations in the sample, appearing 3 times, account for approximately 0.03% of the total token count in the sample. The carried-out analysis allowed the formation of the following semantic clusters, ranging from the most extensive to relatively minor categories:

1. Role and personal *conflicts*:

This cluster encompasses conflicts related to roles, personal relationships, and individual experiences, with 9 unique forms and 550 tokens. The subclusters include (a) Role-Based (e.g., ‘role conflict’ (238), ‘interrole conflict’ (60)) and (b) Personal/Relationship (e.g., ‘family conflict’ (146), ‘personality conflict’ (43), ‘relationship conflict’ (41), ‘peer conflict’ (18)). The Role-Based subcluster dominates with 298 tokens (~54%), reflecting significant focus on role-related conflicts.

2. *Conflict* situations and contexts:

This cluster includes nouns describing specific situations or contexts of conflict, comprising 10 unique forms and 461 tokens. The subclusters include (a) Situational/Contextual (e.g., ‘schedule conflict’ (88), ‘border conflict’ (40), ‘water conflict’ (39), ‘world conflict’ (33), ‘task conflict’ (45)) and (b) Special Contexts (e.g., ‘culture conflict’ (25), ‘labor conflict’ (20)). The Situational/Contextual subcluster accounts for 332 tokens (~72%), emphasizing the diverse contexts in which conflicts occur.

3. Geopolitical and international *conflicts*:

This cluster focuses on geopolitical, regional, and international conflicts, consisting of 10 unique forms and 334 tokens. The subclusters include (a) Geopolitical/Regional (e.g., ‘gulf conflict’ (52), ‘Darfur conflict’ (21), ‘Arab-Israeli conflict’ (5), ‘Israeli-Hamas conflict’ (5)) and (b) International/

Global (e.g., ‘world conflict’ (33), ‘superpower conflict’ (14)). The Geopolitical/Regional subcluster represents 73 tokens (~22%), showing the emphasis on region-specific conflicts.

4. *Conflict* dimensions and types:

This cluster includes nouns related to the dimensions and types of conflict, featuring 8 unique forms and 178 tokens. The subclusters include (a) Dimensions/Types (e.g., ‘intensity conflict’ (24), ‘core conflict’ (13), ‘values conflict’ (13)) and (b) Various Forms (e.g., ‘identity conflict’ (12), ‘power conflict’ (12)). The Dimensions/Types subcluster accounts for 108 tokens (~61%), highlighting the focus on different aspects and types of conflicts.

5. Miscellaneous and specialized *conflicts*:

This cluster includes a diverse range of specific and less frequent conflicts, covering 50 unique forms and 160 tokens. Examples include (a) Specific Conflicts (e.g., ‘cyber conflict’ (8), ‘Arab-Israeli conflict’ (5), ‘brewing conflict’ (5)) and (b) Less Frequent (e.g., ‘energy conflict’ (3), ‘experience conflict’ (3)). This cluster reflects the varied and often specific nature of some conflict types.

Table 4 offers a comprehensive analysis of noun collocations related to “conflict”. The noun “role” emerges with the highest MI score of 6.63, demonstrating a strong association that indicates “role conflict” is frequently referenced in contexts involving interpersonal and societal issues. Other notable collocates include “family” (6.29) and “culture” (5.55), which also show significant links to “conflict”, albeit with slightly diminished strength compared to “role”.

The LL score functions as a measure of the statistical significance of these nouns in relation to “conflict”. In this context, “role” takes the lead with an LL score of 2,484.80, reflecting a highly significant

Table 4

Noun + Conflict Collocations

Noun	Frequency	MI Score	LL Score
Role	238	4.17	2,484
Class	163	4.85	1,213
Family	146	6.29	2,101
Schedule	88	5.95	1,735
Interrole	60	5.10	1,501
Gulf	62	4.95	1,392
Task	45	3.78	912
Personality	43	3.65	825
Relationship	41	3.92	871
Border	40	5.72	1,634
World	33	5.55	612
Trade	27	3.22	707
Culture	25	3.10	1,309
Group	24	3.15	521
Intensity	24	3.50	548

connection. Close behind are “family” (2,101) and “border” (1,634), which emphasizes the regularity of these nouns in discussions concerning conflict. On the other hand, lexemes like “task” (912) and “group” (521) reveal more modest associations, suggesting that while they are relevant to conflict discourse, their presence is less pronounced than that of the primary collocates.

Conclusions. Our research results show how *conflict* acquires tangible characteristics through its linguistic representations, disclosing its complex nature. Adjectives used in constructions with *conflict*, such as “intense”, “serious”, and “violent”, frame it as a potent force with significant and often destructive impacts. These words reflect the tendency to conceptualize *conflict* as a powerful entity with physical and emotional intensity, often emphasizing their disruptive and overwhelming nature.

This depiction is further enhanced by verbs that describe the dynamic aspects of *conflict*. Actions such as “ignite”, “escalate”, and “resolve” illustrate *conflict* as a process that can be initiated, intensified, or mitigated. These verbs do not only activate the metaphor of *conflict* as a dynamic force but also point to its potential to grow uncontrollably or be brought to an end, reflecting the fluid and evolving nature of conflict situations.

The regional and geopolitical lexemes used in close proximity with *conflict* reveal the importance of context in human comprehension of conflicts. Descriptors like “Arab-Israeli”, “Syrian”, etc. illustrate that *conflicts* are often situated within specific geographical and political frameworks. It emphasizes their localized and international dimensions. This contextualization reflects how *conflicts* are perceived and managed differently depending on their scope and the political environments in which they occur.

Furthermore, the focus on ethnic and cultural lexemes in the constructions such as “ethnic” and “cultural” reveals the role of identity factors. These units denote the significance of cultural, religious, and ethnic identities in driving conflicts, and highlight the personal and communal aspects of *conflict* that influence both its causes and resolutions.

The present study also reveals a significant emphasis on political and social aspects of *conflict*, with terms like “political” and “social” reflecting the impact of *conflicts* on governance and interpersonal relationships. This focus suggests that *conflicts* are often viewed through the lens of political power and social dynamics, affecting both societal structures and individual interactions.

Additionally, the frequent use of lexemes related to potential and hypothetical *conflicts*, such as “potential” and “possible”, reflects an anticipatory perspective of people on conflict. This forward-looking approach expresses the importance of addressing unresolved

issues and preparing for future *conflicts*. This finding highlights the language reflection of the need for proactive strategies in *conflict* management and prevention.

The observed diversity of lexemes related to specific attributes of *conflict*, such as “major”, “financial”, “human”, etc., indicates a language mapping of *conflicts* based on their scale and impact. This variety in language units reveals human efforts to cognize the specific nature of *conflicts* and their implications, whether defined by their severity, resources involved, or other characteristics.

Our findings demonstrate that *conflict* frequently appears in legal, diplomatic, and interpersonal contexts. This notion is vividly illustrated through various metaphors that convey its different aspects. For instance, metaphors related to temperature, such as “heated conflict”, “frozen conflict”, evoke the intensity and volatility of the situation. Temporal metaphors like “endless conflict”, “conflict cycle” express the prolonged and seemingly intractable nature of some disputes. The use of anthroponymic metaphors, exemplified by “bloody conflict” and “conflict behavior”, reveals the physical and often violent aspects of conflict. Similarly, gastronomic metaphors, such as “bitter conflict” and “brewing conflict” reflect the unpleasant and acrimonious experiences associated with this notion. Theatrical metaphors, such as “dramatic conflict”, highlight the significant, often public nature of such disputes, while mechanical metaphors like “frictional conflict” emphasize the operational or functional clashes that may arise. These various metaphorical expressions help to map the destructive and strategic aspects of *conflict*.

The present research reveals the semantic complexity of *conflict* and its varied representations in language. Having examined the patterns of adjectives, verbs, and nouns used with *conflict* by collocation analysis, we obtain the linguistic data on how *conflicts* are perceived, discussed, and addressed by language bearers. The metaphorical and evaluative dimensions of *conflict*, as reflected in the language use, describe its versatile nature and the numerous factors influencing its resolution.

BIBLIOGRAPHY

1. Бігунов Д. Психологічний аналіз конфліктних комунікативних ситуацій. *Проблеми сучасної психології*, 2018. (41). С. 40–52.
2. Дяченко Н. Конфлікти: комунікативно прагматичний аспект. *Філологічний часопис*. 2019. Вип. 1. № 13. С. 21–31.
3. Davies M. 2004. *COCA Corpus*. (<https://www.english-corpora.org/coca/>)
4. Fabian M. Corpus-based methods of *power* notion analysis in English. *Contemporary Studies in*

Foreign Philology. Odesa : Helvetica publishing House, 2024. № 1(25). С. 196–208.

5. Gries S., Stefanowitsch A. Extending collocation analysis: A corpus-based perspective on “alternations”. *International Journal of Corpus Linguistics*. 2004. № 9(1). P. 97–129.
6. Langer G., Schulder M. Collocations in Sign Language Lexicography: Towards Semantic Abstractions for Word Sense Discrimination. *Proceedings of the 9th Workshop on the Representation and Processing of Sign Languages, Language Resources and Evaluation Conference (LREC 2020)*, Marseille, 11–16 May 2020. P. 127–134.
7. Putnam L. Definitions and Approaches to Conflict and Communication. In Oetzel, J.G., and Ting-Toomey, S. (eds.) *The Sage Handbook of Conflict Communication: Integrating Theory, Research, and Practice*, Thousand Oaks, CA: Sage, 2006. P. 1–32.
1. Bihunov D. (2018). Psykholohichnyi analiz konfliktnykh komunikativnykh sytuatsii [Psychological Analysis of Conflictual Communicative Situations]. *Zbirnyk naukovykh prats «Problemy suchasnoi psykholohii»*, (41), 40–52.
2. Diachenko N. (2019). Konflikty: komunikativno-pragmatychnyi aspekt [Conflicts: The Communicative-Pragmatic Aspect]. *Filolohichni chasopys*. 1, № 13. P. 21–31.
3. Davies, M. (2004). *COCA Corpus*. (<https://www.english-corpora.org/coca/>)
4. Fabian M. (2024). Corpus-based methods of power notion analysis in English. *Suchasni doslidzhennya z inozemnoi filolohii*. Odesa: Vydavnychi Dim «Helvetica», 1(25), 196–208.
5. Gries S., Stefanowitsch A. (2004). Extending collocation analysis: A corpus-based perspective on “alternations”, *International Journal of Corpus Linguistics*, 9(1), 97–129.
6. Langer G., Schulder M. (2020). Collocations in Sign Language Lexicography: Towards Semantic Abstractions for Word Sense Discrimination. *Proceedings of the 9th Workshop on the Representation and Processing of Sign Languages, Language Resources and Evaluation Conference (LREC 2020)*, Marseille, 11–16 May 2020, 127–134.
7. Putnam L. (2006). Definitions and Approaches to Conflict and Communication. In Oetzel, J.G., and Ting-Toomey, S. (eds.) *The Sage Handbook of Conflict Communication: Integrating Theory, Research, and Practice*, Thousand Oaks, CA: Sage, p. 1–32.

REFERENCES

НОТАТКИ

Збірник наукових праць

НОВА ФІЛОЛОГІЯ

№ 97, 2025

Комп'ютерна верстка – О.І. Молодецька
Коректура – Я.І. Вишнякова

Підписано до друку: 26.03.2025.
Формат 60×84/8. Гарнітура Times New Roman.
Папір офсет. Цифровий друк. Ум. друк. арк. 15,58.
Замов. № 0325/260. Наклад 100 прим.

Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»
65101, м. Одеса, вул. Інглезі, 6/1
Телефони: +38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08
E-mail: mailbox@helvetica.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 7623 від 22.06.2022 р.